

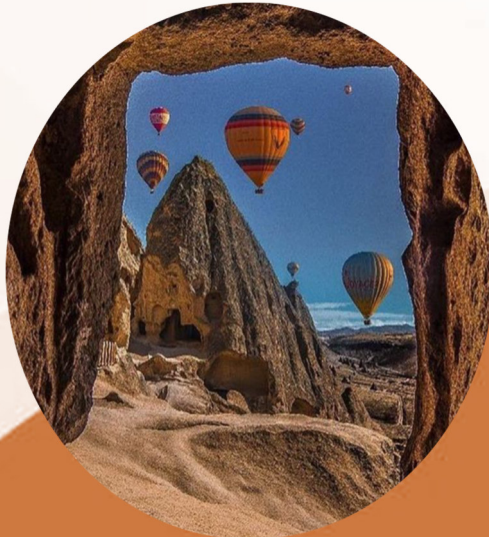
(THE PROCEEDINGS BOOK)

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS

October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey

**EDITOR
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK**

ISBN: 978-625-8254-01-3

www.izdas.org/history

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS

October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey

(THE PROCEEDINGS BOOK)

EDITOR

Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK

All rights of this book belong to IKSAD. Without permission can't be duplicate or copied.

Authors are responsible both ethically and juridically

IKSAD Publications – 2022 ©

Issued: 24.10.2022

ISBN: 978-625-8254-01-3

Bu Kitabın Tüm Hakları IKSAD Yayınevi'ne aittir.
Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerden sorumludurlar.

IKSAD Yayınevi – 2022 ©

Yayın Tarihi: 24.10.2022

ISBN: 978-625-8254-01-3

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS

DATE and PLACE

October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey

ORGANIZATION

IKSAD INSTITUTE
iksadinstitute.org
iksad.org.tr
iksadyayinevi.com

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. M. Salih MERCAN
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK
Assoc. Prof. Dr. Ayşe ERKMEN
Assoc. Prof. Dr. Osman Kubilay GÜL
Gönül EDEŞLER
Neslihan BALCI

NUMBER of ACCEPTED PAPERS - 34

NUMBER of REJECTED PAPERS - 10

PARTICIPANTS COUNTRY

Türkiye-16, Indonesia-3, Azerbaijan-3, South Africa-1, Iran-2, India-6, Georgia-1
Moscow-1 Nigeria-1

*Double blinded evaluation proces

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS

October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey
(THE PROCEEDINGS BOOK)

www.izdas.org/history

SCIENTIFIC COMMITTEE

- Prof. Dr. Lütviyye ASGERZADE- Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi*
Prof. Dr. Nuri KAVAK- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan GAFARLI- Azerbaycan Milli İlimler Akademisi
Prof. Dr. Mərziyye Necefova- Azerbaycan Milli İlimler Akademisi
Assoc. Prof. Dr. Ayşe ERKMEN- Gaziantep Üniversitesi
Assoc. Prof. Dr. Cavid QASIMOV- Van Yüzüncüyıl Üniversitesi
Assoc. Prof. Dr. Sehrane KASIMİ- Azerbaycan Milli İlimler Akademisi
Assist. Prof. Dr. M. Selen ABBASOĞLU ERMİYAGİL- Lefke Avrupa Üniversitesi
Assist. Prof. Dr. Ahmet ÖZTURHAN- Batman Üniversitesi
Assist. Prof. Dr. Leila AKBARISHAHABI- Kapadokya Üniversitesi
Assist. Prof. Dr. Murathan KEHA- Atatürk Üniversitesi
Assist. Prof. Dr. Okan BOYDAŞ- Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Assist. Prof. Dr. Yasemin ERENGEZGİN KAFKAS- Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Lect. Dr. Sibel ÇELİK- Dicle Üniversitesi
Dr. İlyas KARA- Strazburg Başkonsolosluğu
Dr. Hasret İPEK İLÇİN- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Hümeyra TÜREDİ- Bakırköy Güzel Sanatlar Lisesi
Dr. Iosefina BLAZSANI-BATTO- Azerbaijan University of Languages
Dr. Natalia POPKADZE- Tiflis Araştırma Merkezi
Dr. Ömer Faruk KIRMIT- Hacıbayram Veli Üniversitesi
Dr. Ramazan BULUT- Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Sonay ÜNAL- Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Terane NAGIYEVA- Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS

CONGRESS PROGRAM

18 -19 October 2022 / Ürgüp, Türkiye

Zoom Meeting ID: 847 4699 7782
Zoom Passcode: 007007

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- ❖ To be able to attend a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID "Meeting ID or Personal Link Name" and solidify the session.
- ❖ The Zoom application is free and no need to create an account.
- ❖ The Zoom application can be used without registration.
- ❖ The application works on tablets, phones and PCs.
- ❖ The participant must be connected to the session 5 minutes before the presentation time.
- ❖ All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- ❖ Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- ◆ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ◆ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- ◆ Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- ◆ Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

PARTICIPANTS COUNTRIES:

Türkiye, Indonesia, Azerbaijan, South Africa, Iran, India, Georgia

19.10.2022 / Hall-1 / Ankara Time - 10⁰⁰:12⁰⁰

Zoom ID: 847 4699 7782 / Passcode: 007007

Head of Session: Assoc. Prof. Ebrahim SALIMIKOUCHI

Authors	Affiliation	Presentation title
Diana Zalfanur Fifi Afista Istikomah Dwi Lestari Ade Gunawan	Abdurrahman Wahid Pekalongan	SOCIO-CULTURAL HISTORY IN ISLAM
Assist. Prof. Azam Safarabadi	Shiraz University	THE ROLE OF NARRATIVE TOURISM IN THE DEVELOPMENT OF CULTURAL AND SOCIAL TOURISM
Yohanes Andica Indrawan Rahardja Muh. Akbar Arianto Ismail Saleng	Hasanuddin University	COMMODIFICATION OF SOUTH KOREAN CULTURE IN DIGITAL MARKETING
Assoc. Prof. Ebrahim SALIMIKOUCHI	University of Isfahan	MIDDLE EASTERN ECOFEMINISM AGAINST TOTALITARIANISM
Prof. Dr. Dr. Morakeng Edward Kenneth Lebaka	University of Zululand	MUTUAL AND RECIPROCAL CARE EXPERIENCED BETWEEN TRADITIONAL HEALERS AND THEIR PERSONAL ANCESTORS IN GREATER SEKHUKHUNE DISTRICT MUNICIPALITY, LIMPOPO PROVINCE IN SOUTH AFRICA
Prof. Dr. Dr. Morakeng Edward Kenneth Lebaka	University of Zululand	CULTURAL DIVERSITY IN RELATION TO ART AND MUSIC AS ONE OF THE CHARACTERISTICS THAT MAKE LIMPOPO PROVINCE IN SOUTH AFRICA A FASCINATING RURAL LANDSCAPE AND AN INCREDIBLY SPECIAL PROVINCE
Mehmet Bahadır TOSUNLAR Lect. İbrahim KARAOĞLAN Res. Assist. Derviş Ozan TOZLUCA Kadriye Merve SELEK Songül SÖZEL	Siirt University Selcuk University	WEATHERING DUE TO ENVIRONMENTAL IMPACTS IN THE KNIDOS PORT TOWER
Res. Assist. Mehmet AKTÜRK Prof. Dr. Emine NAS	Selcuk University	METAL PRINTING MOLD MAKING IN THE TRADITIONAL BLOCK PRINTING ART
Assoc. Prof. Dr. Filiz Karakuş	Ankara Yıldırım Beyazıt University	THE INTERACTION OF OTTOMAN AND TIMURID ARCHITECTURE AFTER THE ANKARA WAR: THE EXAMPLE OF BURSA GREEN MOSQUE

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS

**October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey
(THE PROCEEDINGS BOOK)**

www.izdas.org/history

19.10.2022 / Hall-2 / Ankara Time - 10⁰⁰:12⁰⁰

Zoom ID: 847 4699 7782 / Passcode: 007007

Head of Session: Assist. Prof. Dr. Prachi Priyanka

Authors	Affiliation	Presentation title
Elizaveta Vasilenko Maria Kopylova	---	DEVELOPMENT OF A SKETCH SERIES OF WOMEN'S OVERALLS WITH TRANSFORMATION ELEMENTS
Tiago Soares Bedin	---	YOUTH IN PARTICIPATORY CULTURE
LAWALI Maman Toukour ADO SALIFOU Arifa Moussa	Université de Zinder	SECURITY ISSUE AND SOCIAL CHANGES IN THE SAHEL: THE CASE OF KORANIC STUDENTS' MOBILITY FROM ZINDER REGION TO NIGERIA
Ritu Paul	IPEM Law Academy	CRIMINAL LIABILITY IN ENVIRONMENTAL PROTECTION – INDIAN PERSPECTIVE
Haadiyah Chishti	Baba Ghulam Shah Badshah University	LANDAYS: NARRATIVES OF RESILIENCE AND RESISTANCE IN AFGHAN POETRY
Neelofar Shafi Assist. Prof. Dr. Prachi Priyanka	Sharda University	EMILY DICKINSON'S POEM "REMORSE - IS MEMORY - AWAKE" IS SUBJECTED TO AN IN-DEPTH AND CRITICAL INVESTIGATION AND ANALYSIS
Nabhishek Singh Associate Professor Rahul Desai	Army Institute	ALGORITHMIC TRADING BASED ON HISTORICAL INFORMATION
Dr. Khushboo Kumari	Delhi University	VIJAYANAGARA, PORTUGUESE AND THEIR CIRCULATORY PROCESSES: A STUDY OF THE ARTERIES OF TRADE AND THEIR TRADE ROUTES
Laely HIDAYAH Hendri Hermawan ADINUGRAHA	Abdurrahman Wahid Pekalongan	THE EFFECT OF FINANCIAL LITERATURE, FINANCIAL INCLUSION AND THE SOUL OF ISLAMIC ENTREPRENEURSHIP ON FINANCIAL PERFORMANCE THROUGH LOCUS OF CONTROL AS INTERVENING VARIABLES IN GARMENT MSMES IN COMAL SUB-DISTRICT, PEMALANG REGENCY"
Dr. Natela Borisovna POPKHADZE	---	INNOVATIONS IN MEDICINAL OINTMENTS IN BATUMI REGION" S APOTHEKARIES IN GONIO IN SAKARTVELO//GURCISTAN//GEORGIA REPUBLIC

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS

**October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey
(THE PROCEEDINGS BOOK)**

www.izdas.org/history

19.10.2022 / Hall-3 / Ankara Time - 10⁰⁰:12⁰⁰

Zoom ID: 847 4699 7782 / Passcode: 007007

Head of Session: Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK

Authors	Affiliation	Presentation title
Assoc. Prof. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN	Dokuz Eylül University	THE STORY OF MAN IN MYTHOLOGICAL EUROPEAN ART
Res. Assist. Banu YÜCEL	Ankara Hacı Bayram Veli University	AN ASSESSMENT ON THE SILENCE OF NATURE AFTER THE INDUSTRIAL REVOLUTION
Lect. Övgü AÇIKSÖZLÜ Lect. Dr. Nur Neşe ŞAHİN Lect. İlbey VAROL	Yalova University	RECONSTRUCTION OF CULTURAL HERITAGE: A NEW TOURISTIC PERSPECTIVE PROPOSAL ON ARMUTLU
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK	Kirikkale University	TRANSLATION OF FORTY HADITHS OF DERVISH SAATI
Prof.Dr. Muhittin ELİAÇIK	Kirikkale University	DEMOGRAPHIC INFORMATION IN BAFRALI YANKO'S TRAVELOGUE
İsmayilova Terane Söhrab kızı	BDU	COMMON TURKISH LABELS IN AZERBAIJAN AND TURKISH LANGUAGES USAGE FEATURES
Assist. Prof. Dr. Selahaddin GÖK	Adıyaman University	MISS WORLD KERIMAN HALIS' TRIP TO IZMIR WHICH TOOK PLACE IN THE SHADOW OF PROPAGANDA AND DISAPPOINTMENT

19.10.2022 / Hall-4 / Ankara Time - 10⁰⁰:12⁰⁰

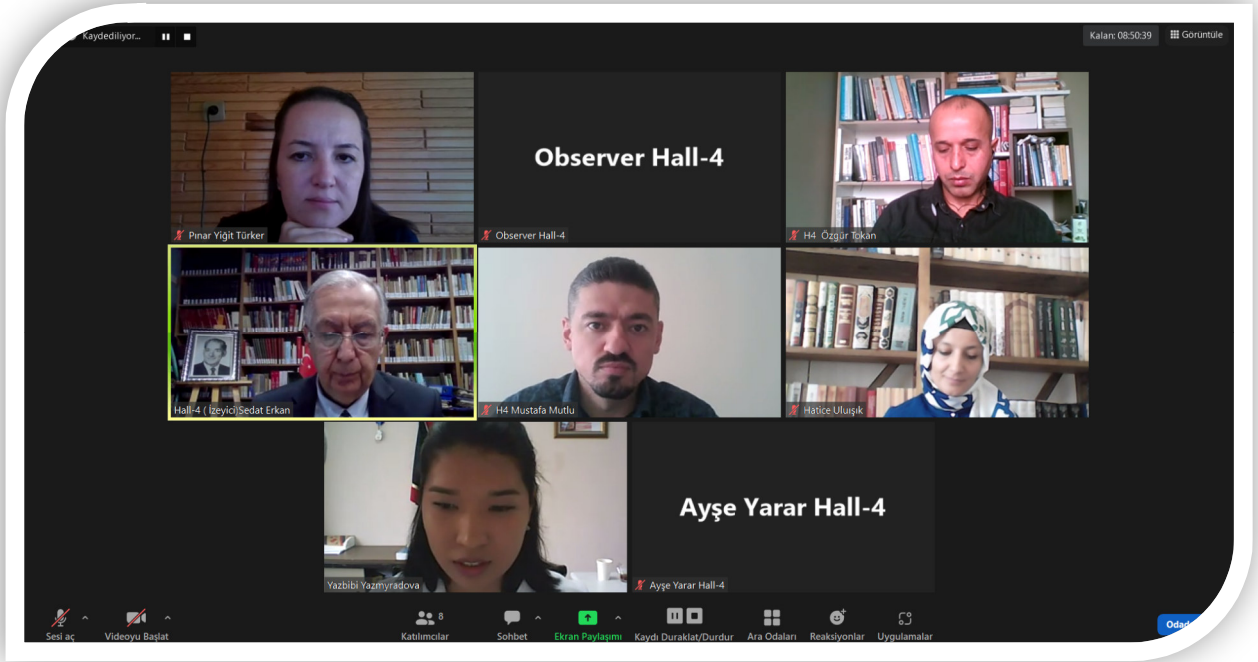
Zoom ID: 847 4699 7782 / Passcode: 007007

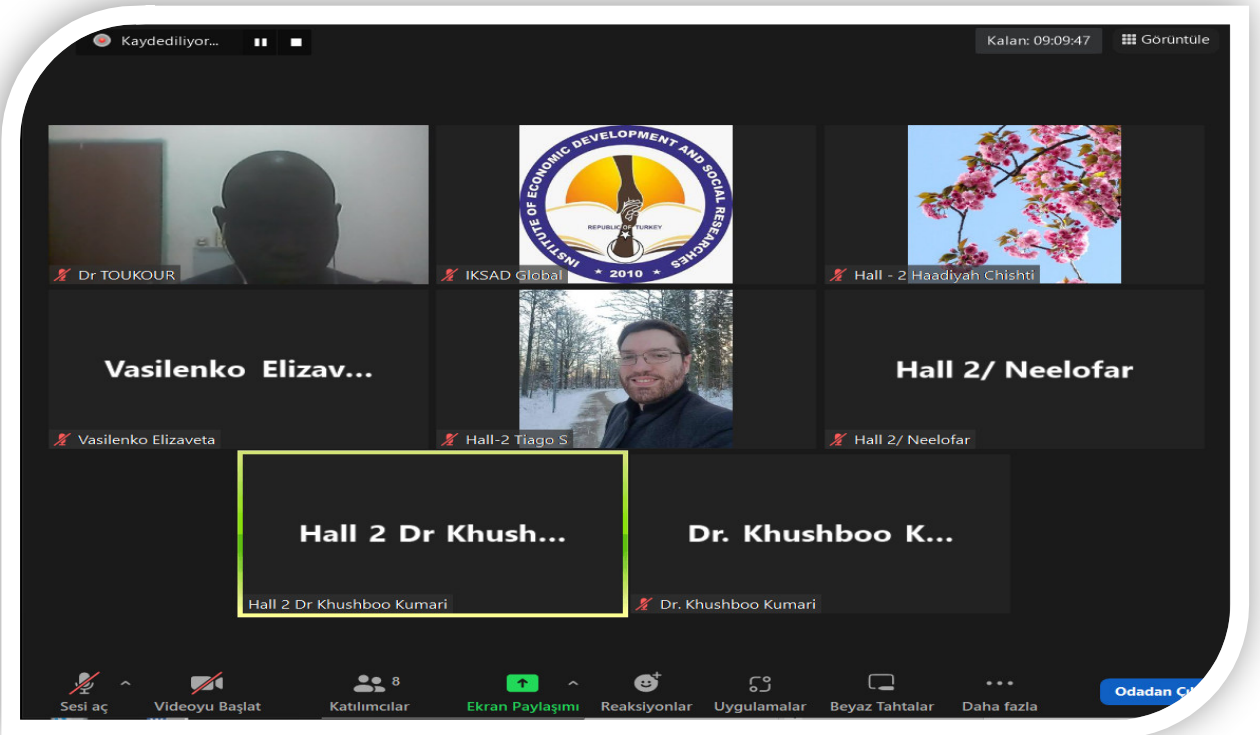
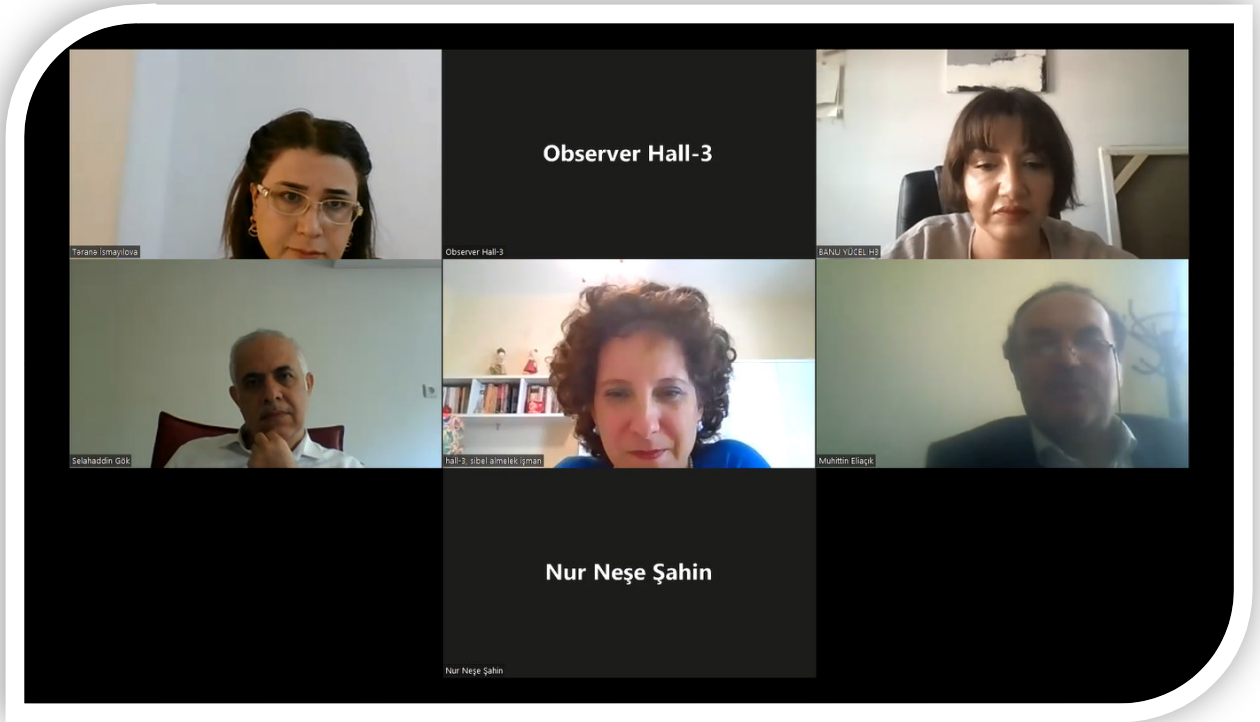
Head of Session: Assist. Prof. Dr. Mehmet Sedat ERKAN

Authors	Affiliation	Presentation title
Rahim Hasanov	Azerbaijani National Academy of Sciences Shaki Regional Center	THE POLICY OF COLLECTIVIZATION IN THE SHEKI REGION OF AZERBAIJAN (1929-1933 YEARS)
Dr. Pınar Yiğit TÜRKER	---	HUNGARIAN MIGRATION ROUTE FROM THE IDIL-URAL REGION TO PANNONIA
Assist. Prof. Dr. Mehmet Sedat ERKAN	Baskent University	THE FINAL STAGE OF THE WAR OF INDEPENDENCE; THE GREAT OFFENSIVE AND THE BATTLE OF COMMAND-IN-CHIEF
Asst. Prof. Dr. Ayşe YARAR	Suleyman Demirel University	POLITICAL DEVELOPMENTS AND STATUS PROBLEM IN THE SANDZAK REGION AFTER THE OTTOMAN RULE (1913-1945)
Özgür TOKAN	Bartın Üniversitesi	PLACES WHERE GOVERNMENT DOCUMENTS WERE STORED DURING THE GREAT SELJUK PERIOD
Assist. Prof. Dr. Yakup YILMAZ Yazbibibi YAZMYRADOVA Selin UZUN	Ondokuz Mayıs University	THE POLICY OF TRAINING FEMALE TEACHERS IN THE EARLY REPUBLICAN PERIOD (1923-1950)
Assist. Prof. Dr. Hatice ULUIŞIK	Artvin Coruh University	THE INFLUENCE OF SELJUKS' RELIGIOUS ARCHITECTURE (IN THE CONTEXT OF MASCID, DOMB, AND TOMB) ON IRAN ARCHITECTURE
Lect. Dr. Mustafa MUTLU	Bartın University	AN EVALUATION ON THE SUMMER EDUCATION CAMPS ORGANIZED BY THE YMCA (YOUNG MEN'S CHRISTIAN ASSOCIATION) IN ISTANBUL

PHOTO GALLERY

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS
October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey
(THE PROCEEDINGS BOOK)
www.izdas.org/history

7. INTERNATIONAL HISTORY AND CULTURE CONGRESS
October 18 -19, 2022 / Ürgüp, Turkey
(THE PROCEEDINGS BOOK)
www.izdas.org/history

CONTENTS

AUTHORS	PRESENTATION TITLE	NO
Diana Zalfanur Fifi Afista Istikomah Dwi Lestari Ade Gunawan	SOCIO-CULTURAL HISTORY IN ISLAM	1-6
Azam Safarabadi	THE ROLE OF NARRATIVE TOURISM IN THE DEVELOPMENT OF CULTURAL AND SOCIAL TOURISM	7
Yohanes Andica Indrawan Rahardja Muh. Akbar Arianto Ismail Saleng	COMMODIFICATION OF SOUTH KOREAN CULTURE IN DIGITAL MARKETING	8
Ebrahim SALIMIKOUCHI	MIDDLE EASTERN ECOFEMINISM AGAINST TOTALITARIANISM	9
Morakeng Edward Kenneth Lebaka	MUTUAL AND RECIPROCAL CARE EXPERIENCED BETWEEN TRADITIONAL HEALERS AND THEIR PERSONAL ANCESTORS IN GREATER SEKHUKHUNE DISTRICT MUNICIPALITY, LIMPOPO PROVINCE IN SOUTH AFRICA	10
Morakeng Edward Kenneth Lebaka	CULTURAL DIVERSITY IN RELATION TO ART AND MUSIC AS ONE OF THE CHARACTERISTICS THAT MAKE LIMPOPO PROVINCE IN SOUTH AFRICA A FASCINATING RURAL LANDSCAPE AND AN INCREDIBLY SPECIAL PROVINCE	11
Mehmet Bahadır TOSUNLAR İbrahim KARAOĞLAN Derviş Ozan TOZLUCA Kadriye Merve SELEK Songül SÖZEL	WEATHERING DUE TO ENVIRONMENTAL IMPACTS IN THE KNIDOS PORT TOWER	12-24
Mehmet AKTÜRK Emine NAS	METAL PRINTING MOLD MAKING IN THE TRADITIONAL BLOCK PRINTING ART	25-33
Filiz KARAKUŞ	THE INTERACTION OF OTTOMAN AND TIMURID ARCHITECTURE AFTER THE ANKARA WAR: THE EXAMPLE OF BURSA GREEN MOSQUE	34-44
Elizaveta Vasilenko Maria Kopylova	DEVELOPMENT OF A SKETCH SERIES OF WOMEN'S OVERALLS WITH TRANSFORMATION ELEMENTS	45-48
Tiago Soares Bedin	YOUTH IN PARTICIPATORY CULTURE	49-53

LAWALI Maman Toukour ADO SALIFOU Arifa Moussa	SECURITY ISSUE AND SOCIAL CHANGES IN THE SAHEL: THE CASE OF KORANIC STUDENTS' MOBILITY FROM ZINDER REGION TO NIGERIA	54-64
Ritu Paul	CRIMINAL LIABILITY IN ENVIRONMENTAL PROTECTION – INDIAN PERSPECTIVE	65
Haadiyah Chishti	LANDAYS: NARRATIVES OF RESILIENCE AND RESISTANCE IN AFGHAN POETRY	66
Neelofar Shafi Prachi Priyanka	EMILY DICKINSON'S POEM "REMORSE - IS MEMORY - AWAKE" IS SUBJECTED TO AN IN-DEPTH AND CRITICAL INVESTIGATION AND ANALYSIS	67
Nabhishek Singh Rahul Desai	ALGORITHMIC TRADING BASED ON HISTORICAL INFORMATION	68
Khushboo Kumari	VIJAYANAGARA, PORTUGUESE AND THEIR CIRCULATORY PROCESSES: A STUDY OF THE ARTERIES OF TRADE AND THEIR TRADE ROUTES	69
Laeli HIDAYAH Hendri Hermawan ADINUGRAHA	THE EFFECT OF FINANCIAL LITERATURE, FINANCIAL INCLUSION AND THE SOUL OF ISLAMIC ENTREPRENEURSHIP ON FINANCIAL PERFORMANCE THROUGH LOCUS OF CONTROL AS INTERVENING VARIABLES IN GARMENT MSMES IN COMAL SUB-DISTRICT, PEMALANG REGENCY"	70
Natela Borisovna POPKHADZE	INNOVATIONS IN MEDICINAL OINTMENTS IN BATUMI REGION" S APOTHEKARIES IN GONIO IN SAKARTVELO//GURCISTAN//GEORGIA REPUBLIC	71
Sibel ALMELEK İŞMAN	THE STORY OF MAN IN MYTHOLOGICAL EUROPEAN ART	72-78
Banu YÜCEL	AN ASSESSMENT ON THE SILENCE OF NATURE AFTER THE INDUSTRIAL REVOLUTION	79-85
Övgü AÇIKSÖZLÜ Nur Neşe ŞAHİN İlbey VAROL	RECONSTRUCTION OF CULTURAL HERITAGE: A NEW TOURISTIC PERSPECTIVE PROPOSAL ON ARMUTLU	86-97

Muhittin ELİAÇIK	TRANSLATION OF FORTY HADITHS OF DERSH SAATI	98
Muhittin ELİAÇIK	DEMOGRAPHIC INFORMATION IN BAFRALI YANKO'S TRAVELOGUE	99-100
İsmayilova Terane Söhrab kızı	COMMON TURKISH LABELS IN AZERBAIJAN AND TURKISH LANGUAGES USAGE FEATURES	101-104
Selahaddin GÖK	MISS WORLD KERIMAN HALIS' TRIP TO IZMIR WHICH TOOK PLACE IN THE SHADOW OF PROPAGANDA AND DISAPPOINTMENT	105-115
Rahim Hasanov	THE POLICY OF COLLECTIVIZATION IN THE SHEKI REGION OF AZERBAIJAN (1929-1933 YEARS)	116-117
Pınar Yiğit TÜRKER	HUNGARIAN MIGRATION ROUTE FROM THE IDIL-URAL REGION TO PANNONIA	118-119
Mehmet Sedat ERKAN	THE FINAL STAGE OF THE WAR OF INDEPENDENCE; THE GREAT OFFENSIVE AND THE BATTLE OF COMMAND-IN-CHIEF	120-121
Ayşe YARAR	POLITICAL DEVELOPMENTS AND STATUS PROBLEM IN THE SANDZAK REGION AFTER THE OTTOMAN RULE (1913-1945)	122-123
Özgür TOKAN	PLACES WHERE GOVERNMENT DOCUMENTS WERE STORED DURING THE GREAT SELJUK PERIOD	124-129
Yakup YILMAZ Yazbibi YAZMYRADOVA Selin UZUN	THE POLICY OF TRAINING FEMALE TEACHERS IN THE EARLY REPUBLICAN PERIOD (1923-1950)	130-131
Hafice ULUIŞIK	THE INFLUENCE OF SELJUKS' RELIGIOUS ARCHITECTURE (IN THE CONTEXT OF MASCID, DOMB, AND TOMB) ON IRAN ARCHITECTURE	132-133
Mustafa MUTLU	AN EVALUATION ON THE SUMMER EDUCATION CAMPS ORGANIZED BY THE YMCA (YOUNG MEN'S CHRISTIAN ASSOCIATION) IN ISTANBUL	134-140

SOCIO-CULTURAL HISTORY IN ISLAM

Diana Zalfanur

UIN KH. Abdurrahman Wahid Pekalongan

ORCID: 0000-0003-0026-7656

Fifi Afista

UIN KH. Abdurrahman Wahid Pekalongan

ORCID: 0000-0002-6652-2974

Istikomah Dwi Lestari

UIN KH. Abdurrahman Wahid Pekalongan

ORCID: 0000-0002-5343-5150

Ade Gunawan

UIN KH. Abdurrahman Wahid Pekalongan

ORCID: 0000-0001-8479-0641

ABSTRACT

The purpose of this research was to describe Islam and its socio-cultural history, in essence, systems, and approaches. The method used in this research is a library approach that comes from books and scientific journals according to the topic and focus of the research. The results of this study indicate that culture is a complex product of human creativity by pouring out all the advantages of thinking patterns, works, tastes, and habits that are carried out as members of a particular society. Meanwhile, religion is a guide for human life in tracing the path of truth to lead him to the source of that truth. Thus, religion is a form of culture because religion greatly influences the pattern of human life, directs humans, and gives color to human life in universal culture. The cultural system in Islam is a unity that cannot be separated in its application because the cultural system and Islamic teachings must be combined in order to become a system that can be run by the community and in accordance with religious values. The cultural approach to religion is very sustainable, especially in the implementation of religious knowledge by each individual in order to understand religion as a whole and emphasize aspects of religious norms or teachings.

Keywords: Religion, culture, cultural studies.

INTRODUCTION

In the current era of globalization, the understanding of culture has changed practically and conceptually. Culture is now often interpreted as a human action that penetrates into the realm of art, such as traditional ceremonies, traditional musical instruments, traditional clothing, traditional dances, traditional foods, regional languages, and so on (Wahyudi, 2018). Furthermore, culture is also often interpreted as a distinctive action without having any meaning or meaning behind it that represents the habits of a particular group.

Islam is the religion that has the most followers in the world. Islam as a religion has been proven through history as the only universal religion. His teachings cover a wide range of topics, including solutions to problems that affect individuals and humanity as a whole. Islamic teachings are sourced from the holy book which contains all the rules and values for human life (Sodikin & Badruzaman, 2000).

In Islam, there is a culture that becomes its own characteristic or identity, namely balancing the needs of the world with the needs of the hereafter and establishing three basic things, namely *aqidah*, morals and knowledge (Takari, 2018). In its development, Islam has a cultural system that is used to achieve goals that do not deviate from its original nature. Culture has a concept that can be used as an intermediary to understand and study religion (Astutik, 2018). This happens because culture is something that is used as a guide for people in carrying out life, so that if Islam uses culture as its system, then Islam will be easy to follow and understand by the community easily. Thus, this study aims to describe the socio-cultural history of Islam.

RESEARCH METHODS

The method used in this research is a library approach that comes from books and scientific journals according to the topic and focus of the research. As stated in the abstract section at the beginning of the article, this study uses a qualitative approach. A qualitative approach that uses a literature review strategy explicitly. An approach that relies on literacy and an understanding of the literature relevant to the topic of study being researched. There are several limitations to the review used in the literature review strategy.

RESULT AND DISCUSSION

A. The Nature of Culture and Religion

According to the Big Indonesian Dictionary, culture has the meaning of mind, reason, mind, and results. The term culture (culture) according to Koentjaraningrat (1996) comes from Sanskrit, namely *buddayah*, which is the plural form of the word *buddhi* which means mind or eternal. In addition, culture (in English means culture) also comes from the word *colore* (cultivating, working, and especially relating to land cultivation or farming), which has the same meaning as the word "culture" which later developed into all efforts. and human activities in cultivating the land and changing nature (Gazali, 2019). Thus, it can be concluded that culture is a complex whole, encompassing all human activities as members of a particular society consisting of works, taste, creativity, and creativity.

(Liliwari, 2019) provides an opinion on the definition of culture in terms of the suitability of the topic that culture is composed of everything contained in the list of topics or categories, such as social, religious, or economic organizations. Culture if interpreted freely is the result of human creation, which is based on habits and concerns produced with a touch of art and aims to show the existence of a community (Kadir, 2022). These habits have been going on for a long time and passed on to the next generation until the present. Culture that has grown and developed in a society must be maintained in order to maintain its identity.

Based on the definition of culture and culture above, the nature of culture is very complex because it includes ideology, beliefs, morals, legal norms, customs, and so on. Culture is formed from various complex elements, namely (1) language, (2) knowledge system, (3) social organization, (4) living equipment and technology system, (5) livelihood system, (6) religious system, and (7) art (KKN MIT DR XII Team Kel.5 LP2M UIN Wallisongo, 2021). In addition, it can be said that there are several things that are the nature and characteristics of culture, namely as follows (Kadir, 2022). Then, occurs due to changes in human behavior, tend to develop in every era. It is a certain tradition that needs to be carried out special rituals because of the human assumption that there is a power greater than humans, namely God. Culture, such as music, tends to be timeless, as evidenced by the fact that there are still many old songs that are re-released. Meanwhile, religion which cannot be separated from human life has various definitions in terms of language (Brotosudarmo, 2021).

In Sanskrit, there are several explanations of the term "religion". First, religion comes from the term gamma which means path, action, or departure. Second, religion means science, knowledge, lessons, norms, or laws. Thus, it can be concluded that religion is a practical way or action related to the teachings of a science (the Javanese call it *ngelmu kasepuhan*, which is a special "science" intended for elderly people and is considered as the ageing of the soul or the clothing of the soul).

In Latin, religion is known as *religo* (binding, tethering, weaving, or weaving) and the term *religio* (related to conscience or belief). So, religion is the form of a person who consciously (arises from his mind) binds himself to the Almighty. Then this Latin term was translated into English, namely religion. However, the term religion is more related to the meaning of taboo, prohibition, or taboo, namely restraint or self-control in relation to a system of belief and worship.

In Arabic, religion is known as *shirat* which means a small but straight path. That is, religion is a true but difficult path for human life. Religion gives meaning to humans to get answers and directions to the question "What is behind everything that is in this universe?" When talking about religion, we can say that religion is a very important factor and it is possible to be a differentiator between humans and animals. This is because humans can recognize religion, while animals cannot. Thus, the essence of religion is broadly divided into three parts as follows (Fathurahman, 2016). Then, cleaned his conscience. Makes it easier to carry out obedience. Raised barriers and barriers between a servant and his Lord.

Religion is generally understood as a guide or guide for human life in tracing the path of truth solely with the aim of leading it to the source of the truth itself. Religion is a form of culture. If we look at human life anywhere, the results of cultural archeology with other relics in the form of inscriptions and monuments in relation to their culture prove that humans have practiced religion. This is in line with the socio-cultural life of the Indonesian nation, which is a religious, religious nation, and believes in God Almighty, acknowledging the existence and development of major religions, namely Islam, Catholicism, Protestantism, Hinduism, Buddhism, and Confucianism. That means that religion greatly influences the pattern of human life, directs humans, and gives color to human life in a universal culture.

Modern society today tends to "leave" religion until there are symptoms of atheism. However, every religion must have a certain meaning. Therefore, regardless of the form of religion, society will need religion in accordance with the development of society itself.

B. Cultural System in Islam

Islam is the religion that has the most followers in the world. Islam as a religion has been proven through history as the only universal religion. His teachings cover a wide range of topics, including solutions to problems that affect individuals and humanity as a whole. Islamic teachings are sourced from the holy book which contains all the rules and values for human life (Sodikin & Badruzaman, 2000).

In Islam, there is a culture that becomes its own characteristic or identity, namely balancing the needs of the world with the needs of the hereafter and establishing three basic things, namely *aqidah*, morals and knowledge (Takari, 2018). In its development, Islam has a cultural system that is used to achieve goals that do not deviate from its original nature. Culture has a concept that can be used as an intermediary to understand and study religion (Astutik, 2018). This happens because culture is something that is used as a guide for people in carrying out life, so that if Islam uses culture as its system, then Islam will be easy to follow and understand by the community easily.

In the process of adjusting the inclusion of cultural values in Islam, of course, there must be a filtering of cultural values that are not in accordance with the nature of Islam. This is done so that the elements that exist in Islam do not deviate and are balanced with the inclusion of cultural values that are believed to be. Thus, people can live their lives in accordance with traditions or culture that are usually carried out accompanied by ethics and morals that are in accordance with the religious norms that are followed.

Culture in Islam has a different meaning with culture in general. Culture in general is a purely human product, while Islamic culture is a human product whose basis is set out in the Qur'an and As-Sunnah (Ramadhan et al., 2013). The difference is based on the source of footing used, so that in carrying it out there are significant differences. This relates to the existence of a cultural system that is applied in Islam which is then used as a reference for carrying out the Islamic religion.

Culture has three things that serve as the main guide, namely as a cultural system that contains abstract concepts, thoughts, and ideas. The cultural system in question is as a cultural norm or the work of behavior carried out by the community in life. Cultural norms can be in the form of something that becomes a tradition of community culture that does not deviate from Islam. Such as social behavior in accordance with religious norms whose form is concrete and can be referred to as a socio-cultural system that exists in Islam. While the work of behavior is in the form of objects that have a form as a result of the application of the application of Islamic culture (Sofyan & Yahji, 2019).

Religious teachings affect the cultural system because they are beliefs that are a core part of the cultural system. This can happen because religion is the driving force, driving force, or controller for the community in carrying out the cultural system so that it continues to run in accordance with the religious reference framework so that it is in accordance with the values of Islamic teachings.

The cultural system in Islam is a unity that cannot be separated in its application, because the cultural system and the teachings of Islam must be combined so that it becomes a system that can be run by the community in accordance with what is already running in society but has Islamic religious values so that in implementing it the community it is not difficult to integrate and understand between culture and religion so as not to deviate in carrying out daily life. Therefore, the cultural system in Islam must be implemented and used as a guide for survival in accordance with Islamic law.

C. Cultural Studies Approach

Culture can be said to include everything that is obtained or learned by humans as members of society. Culture consists of everything that is learned from normative behavior patterns, meaning that it includes all ways or patterns of thinking, feeling and acting. A sociologist should pay attention to this too. However, it should be more important to pay attention to social behavior, namely the patterns of behavior that make up the social structure of society. Such culture can then be used to understand the religion contained in its empirical ground or religion that appears in a formal form that is symptomatic in society. The religious experience contained in the community is processed by its adherents from religious sources, namely revelation through reasoning. For example, if we read the book of Fiqh, then fiqh which is the implementation of the texts of the Qur'an and hadith already involves elements of human reasoning and abilities. Thus religion becomes civilizing or grounded in the midst of a society that lacks attention to religious culture. Religion that appears in such a form is related to the culture that develops in the community where the religion develops. By understanding this culture, one will be able to practice the teachings of Islam (Nawawi, 2015).

Therefore, the cultural approach to religion is very sustainable, especially as the implementation of religious knowledge by the community, especially each individual so that they can understand religion as a whole and emphasize aspects of religious norms or teachings.

Habits carried out by humans to study religious knowledge will become a habit that can be passed down from time to time after it becomes a custom and culture. It is very important to discuss science that is in line with the cultural and religious approach, so that there are no misunderstandings and shallow understandings in various aspects, especially regarding the relationship between religion and culture. For example, habits in society, if what is usually done by the community is the habit of implementing religious knowledge such as reading and studying the Qur'an and other books such as the book of Fiqh, if this is done continuously and grows despite community customs, then it can be said as evidence that culture can be created through a society's habits and can also be proof that religion and culture are a unified whole, cultural values and religious norms have merged into a shaper of a people's habit of thinking and acting. The cultural and religious approach is more emphasized on the social approach of the community, because the main method focuses on the behavior patterns of the social structure of society, so that the forms and symptoms that arise in society can be understood.

Thus, culture is the result of human creativity by pouring out all the advantages of the mindset, ideas, and habits carried out by the community. Cultural approach is a method or method of approach through culture, customs, language, to customs. For example, how to dress at weddings as well as in everyday life as well as religious events carried out by most people. Concepts like that can be a method of cultural approach to record and qualify and understand religious values from a cultural perspective. If religion is viewed from a cultural perspective, religion can also be treated like culture, because religion can be a guideline for carrying out a culture so that it does not conflict with sharia law, so that people can believe in the truth when it is realized in life. Religion can also be used as knowledge that can be believed by every human being as a concrete belief that is essentially inherent in the heart of every human being. To become a belief that is trusted as a way of life that is embraced by every individual, religion must carry out various processes of struggle that are not easy in various ways, one of which is daring to oppose and even abolish customs that are contrary to sharia values so that they can still adapt to an era that is growing, so that religion can develop according to the times while still carrying essential religious values so that it can still be an important part of culture.

Religion if likened to clothing and culture as a body that really needs clothes to cover it. So, religion is very important to balance a cultural characteristic so that it is not too free. Indeed, religion and culture are a unified whole. Because, cultural elements are integrated with religious values and norms. Therefore, culture can also be said as the implementation of religious knowledge. Religion often eliminates some community values and habits that are considered lacking and even contrary to religious moral values. Therefore, religion must be able to assert to do several things in order to adjust morals and harmonize with cultural values. Thus, religion can be a guide for the community because it can sort out and choose appropriate behavior and customs so that it is always based on religious ethics and morals in meeting the needs of life and minimizes the occurrence of conflicts due to different opinions, especially differences in religious and cultural aspects that can change patterns. society itself.

CONCLUSION

Culture is a complex product of human creativity by pouring out all the advantages of thinking patterns, works, tastes, and habits that are carried out as members of a particular society. Meanwhile, religion is a guide for human life in tracing the path of truth to lead him to the source of that truth. Thus, religion is a form of culture because religion greatly influences the pattern of human life, directs humans, and gives color to human life in universal culture. The cultural system in Islam is a unity that cannot be separated in its application because the cultural system and Islamic teachings must be combined in order to become a system that can be run by the community and in accordance with religious values. The cultural approach to religion is very sustainable, especially in the implementation of religious knowledge by each individual in order to understand religion as a whole and emphasize aspects of religious norms or teachings.

REFERENCE E

- Astutik, A. P. (2018). *Buku Ajaran Metodologi Studi Islam dan Kajian Islam Konemporer Perspektif Insider/Outsider*. UMSIDA Press.
- Brotosudarmo, D. (2021). *Pendidikan Agama Kristen Untuk Perguruan Tinggi*. PBMR ANDI.
- Fathurahman, S. A. M. (2016). *Jalan Menuju Tuhan; Memahami dan Mengamalkan Islam Secara Komprehensif dan Terpadu*. PT Grafindo Media Pratama.
- Gazali, E. (2019). *Mengungkap Etos Kerja Petani Garam di Madura*. Media Nusa Creative.
- Kadir, S. (2022). *Gizi Masyarakat*. Absolute Media.
- Koentjaraningrat. (1996). *Pengantar Antropologi*. Rineka Cipta.
- Liliweri, L. (2019). *Pengantar Studi Kebudayaan*. Nusa Media.
- Nawawi, A. (2015). *Pengantar Studi Islam (Perspektif Metodologi)*. Azzagrafika.
- Ramadhan, B., Silvi, D. D., Desiyana, F. D., & Sadzah, A. H. (2013). *Kebudayaan Islam*. Jurnal Universitas Sumatera Utara.
- Sodikin, A., & Badruzaman. (2000). *Metodologi Studi Islam*. Tunas Nusantara.
- Sofyan, & Yahji, K. (2019). *Akulturas Islam dan Budaya Lokal*. Intelegensia Media.
- Takari, M. (2018). *Konsep Kebudayaan dalam Islam*. Jurnal Seminar Islam.
- Tim KKN MIT DR XII Kel.5 LP2M UIN Wallisongo. (2021). *Antropologi dan Pluralisme Budaya Tanah Jawa dalam Perspektif Berbagai Bidang Keilmuan*. Guepedia.
- Wahyudi, A. (2018). *Filsafat Inklusivisme: Menyingkap Melalui Fenomena Agama, Budaya, Politik, Sains, dan Teknologi hingga Sejarah Pemikiran*. Intelegensia Media.

THE ROLE OF NARRATIVE TOURISM IN THE DEVELOPMENT OF CULTURAL AND SOCIAL TOURISM

Assist. Prof. Azam Safarabadi

Tourism and Hotel Management, Shiraz University

Abstract

Narrative tourism is a strategy at the disposal of cultural and social tourism, which leads as an efficient tool to create and increase the attractiveness of a place or destination. The stories, legends, myths and rituals of a place or the stories, memories and experiences of a tourist from the destination are relevant in this type of tourism. Narrative tourism increases tourist attraction, increases incomes in local communities and improves the quality of life of local people. Narrative tourism resources can be classified into two categories, the first category includes the history, stories, myths and legends of the destination and the second category includes the experiences, memories, stories and souvenirs of tourists. With the help of new technologies in the digital age, the expansion and exploitation of narrative tourism is much easier than in the past. Narrative tourism is for using the potential of attractions in story-making, storytelling and listening to stories, which aims to create diverse stories, in addition to creating new attractions and reviving old attractions, diversity of stories, narratives and preserve cultures as well. However, narrative tourism is a new concept that requires more statistical research to understand its abilities, effects and consequences in various economic, social, cultural and environmental fields.

Keywords: quality of life, tourism, narrative tourism, cultural heritage, narrative.

COMMODIFICATION OF SOUTH KOREAN CULTURE IN DIGITAL MARKETING

Yohanes Andica Indrawan Rahardja

Faculty of Communication – Hasanuddin University

Muh. Akbar

Faculty of Communication – Hasanuddin University

Arianto Ismail Saleng

Faculty of Communication – Hasanuddin University

Abstract

The industrial era 4.0 brings digitalization increasingly making it easier for the public to access and provide information. The objective of this research is to find out the commodification of South Korean culture in digital marketing. This research was conducted for 2 months in 2021 in Makassar, South Sulawesi. The reason for taking South Korean culture is because it is in demand by young people, especially the cuisine. The location of the study was carried out at the South Korean restaurant SUGOGI. This type of research is descriptive qualitative. The data was obtained through observation to restaurants and looking at consumer comments on Instagram social media. The population is the consumers of the South Korean restaurant SUGOGI. The method used is virtual ethnography. The data were analyzed descriptively qualitatively. The results show that digital marketing is a very effective medium in attracting consumers of South Korean cuisine.

Keywords: Commodification, culture, South Korean, digital marketing

MIDDLE EASTERN ECOFEMINISM AGAINST TOTALITARIANISM

Assoc. Prof. Ebrahim SALIMIKOUCHI

University of Isfahan

ABSTRACT

Daily behaviors and life-cognitive attitudes of Middle Eastern women form an important part of the macro-ecofeminist discourse. Choosing colors and models of freer clothes, riding bike and having pets (which are usually forbidden by Sharia law), doing sports like climbing, going to cafes and many other daily behaviors is an ecofeminist choice.

In the field of thought, art and literature, we also witness an eco-feminist self-awareness that shows itself in the choice of environmental themes and respect for nature as an independent subject and not a frame or background. The theme of space-environment has a strong presence in many writings and other cultural products of women. It is as if they have realized that in order to talk about a more peaceful, democratic and just world, more attention should be paid to the Earth, to the living space and to everyone's fair enjoyment of this space.

This cultural and social strategy of women is above all a resistance against totalitarian and autocratic discourses. A resistance that is not only for realizing women's rights and demands.

It is challenging everything that is against life, beyond racial, ethnic and religious boundaries.

Therefore, from this point of view, one of the most effective, real and durable approaches to fight against autocracy is the expansion of ecofeminist discourses.

In the present speech, I talk about the reasons for growing ecofeminist behavior especially among the new generations and I will try to examine the ability of this discourse to challenge the visible and hidden forms of totalitarianism.

Keywords: Ecofeminism, Middle East, totalitarianism, Literature, Art.

MUTUAL AND RECIPROCAL CARE EXPERIENCED BETWEEN TRADITIONAL HEALERS AND THEIR PERSONAL ANCESTORS IN GREATER SEKHUKHUNE DISTRICT MUNICIPALITY, LIMPOPO PROVINCE IN SOUTH AFRICA

Prof. Dr. Dr. Morakeng Edward Kenneth Lebaka

University of Zululand, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Creative Arts

ORCID: 0000-0002-4652-9490

Abstract

In Greater Sekhukhune District Municipality, Limpopo Province in South Africa, traditional healing profession is a calling. Having access into the ancestral realm, is not easy; and not everyone can wish to become a traditional healer without a calling. This study presents preliminary insights into a complex nature of communication, mutual and reciprocal care experienced between traditional healers and their personal ancestors. Traditional healing in the Bapedi culture, is a visceral experience because of the involvement of the personal ancestor of *lethasana* (trainee) and the ancestors of the traditional healer. Indigenous knowledge and practice are involved in the traditional healing process. The following primary research question was considered to address the objectives of this study: Is the relationship between traditional healers and their personal ancestors effective, and what is the mode of communication? Contextual approach was employed, and data was collected through observations, interviews, and video recording of traditional healers' religious rituals. Relevant sources to the context of this study in the form of published journal articles, book chapters, books and theses were also consulted to compare and complement data collected from the field research. Closer investigation has revealed that the journey of training as a traditional healer is a unique and sacred spiritual path that requires resilience, patience, perseverance, self-discipline, dedication, and commitment. It was concluded that in the process of training as a traditional, trainees (*mathasana*) will experience a metaphysical transformation that will change their spiritual life to help them reach spiritual ascension.

Keywords: Limpopo Province, South Africa, traditional healing profession, ancestral realm, Bapedi culture, Indigenous Knowledge.

CULTURAL DIVERSITY IN RELATION TO ART AND MUSIC AS ONE OF THE CHARACTERISTICS THAT MAKE LIMPOPO PROVINCE IN SOUTH AFRICA A FASCINATING RURAL LANDSCAPE AND AN INCREDIBLY SPECIAL PROVINCE

Prof. Dr. Dr. Morakeng Edward Kenneth Lebaka

University of Zululand, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Creative Arts

ORCID: 0000-0002-4652-9490

Abstract

Limpopo Province is a vast province with numerous cultures such as Bapedi, Bavhenda, Batsonga, Ndebele. All people from all these cultures are united by calling Limpopo Province their home, and therefore their lives all contribute to forming a part of the province's cultural heritage and identity. The culture of each group is what marks them out distinctively from other human societies in the family of humanity. The identity of these ethnic groups is tacitly a social perspective, with a group being more significant than an individual. All these cultures are built on mythical beliefs. Based on the foregoing, the primary questions raised in this study are: 1) what are motional centres of each ethnic group? and 2) what marks these ethnic groups out distinctively from each other or one another? The purpose of this study was to investigate the motional centres of each ethnic group in Limpopo Province. The primary sources for data collection include oral interviews that were conducted through face-to-face interaction. The interviews were aimed at eliciting first-hand information on the knowledge of the subject matter. The secondary sources included among others, materials such as Journal articles, books and theses, and of course personal experience. Closer investigation has revealed that these varied ethnic groups are exhibiting cultural diversity in relation to art and music by their motional centres or centres of motion. It was concluded that in all these cultures, creativity and innovation are inextricably interconnected with communal music-making, art of dancing and improvisation.

Keywords: Limpopo Province, cultural diversity, art and music, motional centers, cultural heritage and identity.

KNİDOS LİMAN KULESİNDE ÇEVRESEL ETKİLERLE MEYDANA GELEN BOZUNMALAR

Mehmet Bahadır TOSUNLAR

Siirt Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü

ORCID: 0000-0001-9061-3422

Öğr. Gör. İbrahim KARAOĞLAN

Selçuk Üniversitesi, Bozkır MYO, Mimarlık ve Şehir Planlamacılığı Bölümü, Mimari Restorasyon Programı

ORCID: 0000-0002-2224-4570

Arş. Gör. Derviş Ozan TOZLUCA

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü

ORCID: 0000-0002-3175-9605

Kadriye Merve SELEK

ORCID: 0000-0001-5475-8122

Songül SÖZEL

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü

ORCID: 0000-0002-4020-0969

ÖZET

Sur sistemleri, antik kentlerin fiziksel büyüklüklerini tanımlayan anıtlardır. İnşa anlayışı, büyük ölçekli mekanik müdahalelere karşı bütünlüğünü koruyabilme olan bu anıtlar, dönemlerinin en gelişkin mühendislik teknikleri kullanılarak meydana getirilmişlerdir. Dayanıklı olarak inşa edilmelerine karşın, bu anıtlar, buldukları konumun maruz kaldığı, iklimsel ve çevresel faktörlerden etkilenmekte ve bozunmaktadır. Muğla'nın Datça İlçesi sınırları içerisinde bulunan Knidos, tarihi, Geç Tunç Çağından MS 7. yüzyıl ortalarına kadar uzanan, önemli bir antik kıyı yerleşimidir. Kentteki Askeri Liman girişinde bulunan Güney Kule (K8); beyaz, gri ve pembemsi renkli kireçtaşı rektagonal bloklardan, isodomos tekniğinde inşa edilmiştir. Bu sur sistemi ögesi, döneminin özelliklerini yansıtmakta ve kentin silüetine bir kimlik kazandırmaktadır. Bununla birlikte bu sur sistemi ögesi, iklimsel ve çevresel faktörlerin etkileri altında bozunmakta ve bütünlüğünü kaybetmektedir. Yapılan çalışmada, Knidos Liman Kulesinde, iklimsel ve çevresel faktörlerin etkileriyle meydana gelmiş bozunmaların kökenleri; yerinde yapılan profilometre ölçümleri, fotogrametri modellemeleri ve yüzey nem ölçümlerinin bütünlük olarak kullanılması yoluyla belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda, Liman Kulesinin, açık denize bakı alan ve deniz suyu ile doğrudan ilişki kuran kuzey köşesinin, MÖ 3. yüzyıldan günümüze kadar geçen süreçte, tamamiyle yok olduğu belirlenmiştir. Bu yok oluşun; değişen dalga boylarına bağlı ıslanma-kuruma döngüleri, deniz kökenli tuzların kristalleşme çevrimleri ve yüksek nem oranlarına bağlı sertlik düşüşlerinin, eşzamanlı etkileri ile meydana geldiği düşünülmektedir. Buna karşın, anıtın karaya bakı alan güney köşesinde, aynı süreçte meydana gelen kesit alan kayıplarının ise, %8.83 ila %42.80 oranları arasında değiştiği görülmektedir.

Anıtın bu köşesindeki kesit alan kayıplarının; mevsimsel yağışlar kaynaklı ıslanma-kuruma döngüleri, günlük sıcaklık farkları kaynaklı genleşme-büzülme davranışları ve deniz tuzu sprey etkisi (sea salt spray effect / marine aerosol effect) yoluyla yapı taşı yüzeylerine yüklenen tuz birikimi kristalleşme süreçlerinin, eşzamanlı etkileri ile meydana geldiği değerlendirilmektedir. Yapılan çalışmanın bu sonuçları ışığında, anıtın açık denize bakı alan ve deniz suyu ile doğrudan temas kuran kesimlerinin, anıt silüetini bozmayan bir dolgu hattı ile korunması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Datça, Knidos, Liman Kulesi, kültürel miras, deniz etkisine bağlı taş bozunması.

WEATHERING DUE TO ENVIRONMENTAL IMPACTS IN THE KNIDOS PORT TOWER

ABSTRACT

City wall systems are monuments that define the physical size of ancient cities. These monuments, whose construction concept is to protect their integrity against large-scale mechanical interventions, were created using the most advanced engineering techniques of their periods. Although they were built durable, these monuments are affected by the climatic and environmental factors to which they are exposed and deteriorate. Knidos, located within the borders of Datça District, Muğla, is an important ancient coastal settlement with a history dating back from the Late Bronze Age to the mid-7th century AD. The South Tower (K8), located at the entrance of the Military Port in the city, was built using the isodomic technique from white, gray, and pinkish-colored limestone rectangular blocks. This element of the city wall system reflects the characteristics of its period and brings an identity to the city's silhouette. However, this element of the city wall system deteriorates and loses its integrity under the impact of climatic and environmental factors. The present study tried to determine the origins of the weathering in the Knidos Port Tower caused by climatic and environmental factors by the integrated use of in-situ profilometer measurements, photogrammetry modeling, and surface moisture measurements. The study determined that the northern corner of the Port Tower, facing the open sea and establishing a direct relationship with seawater, deteriorated completely in the period from the 3th century BC to the present day. It is thought that this deterioration occurred due to the simultaneous effects of the wetting-drying cycles due to varying wavelengths, the crystallization cycles of sea-derived salts, and the hardness decreases due to high humidity rates. On the contrary, it is observed that the losses of the cross-sectional area that occurred during the same period in the southern corner of the monument facing the land varied between 8.83% and 42.80%. It is considered that the cross-sectional area losses in this corner of the monument occurred under the simultaneous effects of wetting-drying cycles caused by seasonal precipitation, expansion-contraction behaviors caused by daily temperature differences, and salt accumulation-crystallization processes loaded on building stone surfaces through the sea salt spray effect. In light of these results of the study, it is thought that the sections of the monument facing the open sea and with a direct relationship with seawater should be protected by a filling line not disturbing the monument's silhouette.

Keywords: Datça, Knidos, Port Tower, cultural heritage, stone deterioration due to sea influence.

1. GİRİŞ

Sur sistemleri, antik yerleşimlerin fiziksel sınırlarını çizen ve büyüklüklerini tanımlayan mekânsal eşik yapılarıdır. İnşa anlayışları, büyük ölçekli mekanik müdahalelere karşı bütünlüğünü koruyabilme olan sur sistemleri, dönemlerinin, en gelişkin mühendislik teknikleri kullanılarak meydana getirilmişlerdir. İnşa materyalleri olarak; kerpiç, tuğla veya taş malzemelerin, ayrı ayrı ya da birlikte kullanıldığı bu sistemler, dayanıklı olmalarına karşın, buldukları konumun maruz kaldığı, iklimsel ve çevresel faktörlerden etkilenmektedirler.

Sur sistemlerinin inşasında, yaygın olarak kullanılan malzemelerden birisi de taştır. Taş malzeme, dayanıklı bir materyal olarak bilinmekle birlikte, aslında, iklimsel ve çevresel faktörlerden kolaylıkla etkilenmektedir. İklimsel ve çevresel faktörler, taş malzemelerde, kısa döngülerde, önemli bir etki oluşturmamaktadırlar. Bununla birlikte, uzun tarihsel süreçlerde meydana gelen etkilerin kümülatif birikimi, taş malzemelerin bozunmasına neden olmaktadır (Al-Omari ve ark., 2019).

Ortam da, kültürel varlıkların bozunma süreçlerinde, önemli bir rol oynamaktadır (Herrera ve Videla, 2009). Özellikle kıyı kesimlerde yer alan anıtlarda; deniz kaynaklı tuzlar, yüksek nem oranları ve rüzgâr etkileri dolayısıyla, bozunma süreçlerinin daha hızlı ilerlediği bilinmektedir.

Muğla'nın Datça ilçesi sınırları içerisinde bulunan Knidos, tarihi, Geç Tunç Çağından MS 7. yüzyıl ortalarına kadar uzanan, önemli bir antik kıyı yerleşimidir (Fig. 1a, b). Yerleşim içerisinde; mimari ve arkeolojik değeri yüksek, birçok anıt bulunmaktadır (Fig. 1c, d). Bu anıtlar içerisinde, Askeri Liman girişinde bulunan Güney Kule (K8); beyaz, gri ve pembemsi renkli kireçtaşı rektagonal bloklardan, isodomos tekniğinde inşa edilmiştir (Fig. 1e). Bu sur sistemi ögesi, döneminin özelliklerini yansıtmakta ve kentin silüetine bir kimlik kazandırmaktadır. Bununla birlikte bu sur sistemi ögesi, iklimsel ve çevresel faktörlerin etkileri altında bozunmakta ve bütünlüğünü kaybetmektedir.

Yapılan çalışmada, Knidos Liman Kulesinde, iklimsel ve çevresel faktörlerin etkileriyle meydana gelmiş bozunmaların kökenleri; yerinde yapılan profilometre ölçümleri, fotogrametri modellemeleri ve yüzey nem ölçümlerinin bütünlük olarak kullanılması yoluyla belirlenmeye çalışılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN MATERYALİ / ANITIN TARİHÇESİ, ÖNEMİ VE KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

Anıt, Knidos antik kenti sınırları içerisinde, Ege Limanı olarak adlandırılan deniz cebinin batı ucunda, "36°41'10.91"N 27°22'14.52"E" koordinatında bulunmaktadır (Fig. 2). Knidos'un, güneye bakan ve denize doğru alçalan, eğimli bir arazi ile hemen önündeki Kap Krio (Doksanaltı ve ark., 2018: 5-9) savunma sisteminin parçası olan Askeri Liman girişindeki Kule, 9,5 x 9,5 metre ölçülerinde ve kare planlıdır (Fig. 3).

Anıt, beyaz ve gri renkli, yerel kireçtaşı bloklardan, isodomos tekniğinde inşa edilmiştir. Tamamı, bosajlı bloklardan inşa edilmiş olan kulenin, batı rüzgârları ve dalga şiddetine en çok maruz kalan kuzey ve batı cepheleri, büyük oranda tahrip olmuştur. Güney ve doğu cepheleri ise, nispeten daha iyi bir korunma durumuna sahip olup, kulenin örgü tekniği konusunda da, önemli bilgiler vermektedirler.

Kulenin, kısmen korunan güneydoğu köşesinde, Kap Krio'daki diğer kulelerden farklı bir köşe örgüsü vardır. "Çift Köşe Bağ" olarak isimlendirilen bu teknik, kulelerin ve teras duvarlarının köşelerinde, her ikinci sırada yan yana bir çift bağ/atkı taşının çok karakteristik bir kullanımından ibarettir ve çoğunlukla bosajlı blokların kullanıldığı yapılarda görülür. Bu teknik, Mausolos'un mimarları tarafından bulunmuş olup, Mausolos sonrasında, yaklaşık 150 yıl boyunca da kullanılmaya devam etmiştir. Kulenin içi, çapraz bir duvar ile dört mekâna bölünmüştür.

Ancak, bu duvarların asıl işlevi, kule içinde oda oluşturmaktan ziyade, kulenin üzerinde aktif savunma yapabilmek için ihtiyaç duyulan ağır silahların, yer alacağı üst katın tabanını desteklemektir. Kulelerin üzerindeki platformları destekleyen ve alt yapı amacıyla yapılan bu tür duvarların, Klasik Dönem’de örneği bilinmezken, Hellenistik Dönem savunma sistemlerinde, yaygın kullanımları görülmektedir.

Kule içinde, alt yapı oluşturan duvarlardan, kuzey-güney doğrultulu olanı, kulenin içinden çıkarak, liman girişini daraltmaktadır (Büyüközer, 2020: 173-174). Kayalık deniz tabanı üzerine oturan bu duvarın genişliği 1.20 metre, kuleden liman girişine doğru devam eden uzunluğu ise 12.5 metre olarak ölçülmüştür.

Bloklar üzerinde, yatayda herhangi bir bağlayıcı unsur görülmezken, dikeyde birbirlerine zıvanalarla sabitlenmiştir. Bu duvar üzerinde, sur bedenleri ve kulelerin yeterli yüksekliğe kadar korunamamış oldukları için, göremediğimiz, dışa doğru sivrilen ‘V’ şeklinde bir mazgal açıklığı görülebilmektedir. Bu amaçla yapılan ilk açıklıklar, 0.50-0.60 metre yüksekliğindeydi, ancak MÖ 300 civarı, 1.20 metre yüksekliğe ulaşmıştır. Liman girişindeki duvar üzerinde yer alan mazgalın yüksekliği, 1.17 metre olup, MÖ 3. yüzyıl örnekleri ile benzerdir. Liman ağzı, duvarla daraltılmış ve duvarda yer alan düzenlemelerle de, liman girişine kadar gelecek düşmana karşı, askeri tedbirler alınmıştır (Büyüközer, 2020: 175).

Knidos savunma sistemi, MÖ 4. yy’a tarihlendirilirken, Liman Kulesi, boyutları ve örgü tekniği ile farklılıklar gösterir. Kule, bu alanda var olan bir kulenin yerine, MÖ 3. yy’da yeniden inşa edilmiştir. Bu dönem, saldırı ve savunma tekniklerinin büyük değişikliklere uğradığı bir dönemdir. Mancınıklar, başlangıçta birer saldırı silahı olarak kullanılmışlardır. Ancak zamanla savunma silahı olarak da kullanılmaları ile birlikte, kulelerin şekli ve boyutlarında değişiklikler olmuştur. Hem daha fazla silah barındırabilmek, hem de ağır silahları ve mermileri taşıyabilmek için, daha geniş alanlar gerekmiştir. Hellenistik Dönem’de, kuşatma tekniklerindeki gelişim, kulelerin, ağır silahlardan yapılacak atışlara uygun, çok katlı yapılar haline gelmelerine neden olmuştur. Belki tahribat, belki de gelişen saldırı silahlarına karşı önlem almak amacıyla, askeri liman girişinin, Hellenistik Dönem içerisinde, yeniden düzenlendiği açıktır (Büyüközer, 2020: 180-181).

Askeri Liman’ın girişinde ve liman havzası içinde, yukarıda bahsedilen özelliklerden dolayı, liman, “Kapalı Liman” veya “Kapatılabilen Liman” özelliğindedir. Limanın bu özelliği almasındaki neden, gerek ana kara, gerekse Kap Krio’dan devam eden sur duvarlarının, limanın oldukça dar olan girişine kadar devam etmesi ve liman girişinde karşılıklı olarak kuleler yapılmış olmasıdır. Strabon’un da belirttiği gibi, gerektiğinde, bu dar giriş, zincirle de kapatılabilmekteydi. Knidos’un Askeri Limanı dışında; Halikarnasos, Phaselis (Merkez Limanı), Mytilene, İskenderiye, Rhodos (Mandraki), Pire (Zea ve Mounichia), Aegina (Kuzey Limanı), Thasos (Küçük Liman) ve Kartaca’daki (İç Liman) “Kapalı Liman” özelliğindeki askeri limanlardır. Knidos Askeri Limanı, bu kronoloji içerisinde, erken sayılabilecek bir örnektir. Ayrıca, önemli örnekler içerisinde, günümüzde “Kapalı” veya “Kapatılabilen Liman” olgusunun, en önemli ve sağlam örneği durumundadır (Büyüközer, 2020: 184-191). Askeri Liman çevresindeki yapılardan birinde, devşirme malzeme olarak kullanılan bir yazıt, bu dönemdeki Korsanlık faaliyetleri ile Knidos’un bundan fazlasıyla etkilendiğini belgeleyen, önemli bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Yapılan çalışmada, Knidos Liman Kulesinde, iklimsel ve çevresel faktörlerin etkileriyle meydana gelmiş bozunmaların kökenleri; yerinde yapılan profilometre ölçümleri, fotogrametri modellemeleri ve yüzey nem ölçümlerinin bütünleşik olarak kullanılması yoluyla belirlenmeye çalışılmıştır.

Yapı taşlarının köşe bölümlerinin, atmosferik ve çevresel bozunma faktörlerinin izlerini, daha belirgin olarak temsil edebilmeleri nedeniyle (Černohouz ve Šolc, 1966; Pope ve ark., 2002: 216; André ve Phalip, 2010: 20-21; Fener ve İnce, 2015: 101; Gökçe ve ark., 2016: 71; Manohar ve ark., 2020: 4), yapılan çalışmada, anıtın atmosferik etkilere daha baskın biçimde maruz kalan güney köşesi (Fig. 4a) ile anıtın denizsel etkilere daha baskın biçimde maruz kalan kuzey köşesine (Fig. 4b) yoğunlaşmıştır.

Liman Kulesinin güney köşesinde, 2021 yılında gerçekleştirilen kazılar ile toprak altından çıkartılan bölümlerin, atmosferik ve çevresel faktörlere, görece çok daha az biçimde maruz kaldıklarının anlaşılması nedeniyle, bu bölümlerin mevcut durum profilleri, bozunmaya uğramamış referans kesitler olarak değerlendirmeye alınmıştır (Fig. 4c).

3.1. Profilometre Ölçümleri

Liman Kulesinde gerçekleştirilen profilometre ölçümlerinde, CG-100S model, 146 mm genişlikte ve 50 mm tarak uzunluğunda profilometre ile ölçümler yapılmıştır. Ölçümlerde, önce yapı taşlarının köşelerinin orta noktaları belirlenmiş, sonra da bu noktalardan, yer düzlemine paralel olan mevcut durum profilleri alınmıştır. Alınan mevcut durum profilleri, ölçekli kâğıtlar üzerine çizilerek kaydedilmişlerdir.

3.2. Fotogrametri Modellemeleri

Liman Kulesinde gerçekleştirilen fotogrametri modellemeleri, fotoğraflama ve işleme alma safhalarını içeren, iki aşamalı bir süreç ile gerçekleştirilmiştir. Liman kulesinde incelenen kesimlerin, farklı açı ve pozisyonlardan Cannon EOS 600D fotoğraf makinesi ile fotoğrafları çekilmiştir. Çekilen fotoğraflar, Agisoft Photoscan Pro (64bit) programı (Agisoft LLC, St. Petersburg, Russia) içerisinde açılan ara yüze yüklenmiş ve işleme alınmıştır. İşlem sonucunda, incelenen kesimlerin, 3D modelleri oluşturulmuştur (Fig. 5a, b). 3D modellerden, anıtın güney ve kuzey köşelerindeki yapı taşlarının, yer düzlemine paralel olan profilleri belirlenmiştir.

3.3. Yüze Nem Ölçümleri

Liman Kulesinde gerçekleştirilen yüze nem ölçümlerinde, Trotec T660 Model, el tipi yüze nemölçer kullanılmıştır. Yüze nem ölçümleri, profilometre ölçümlerinin yapıldığı köşe noktalarda gerçekleştirilmiştir. Ölçümler, aynı gün içerisinde, üç ayrı saatte yapılmış (10.00, 12.00 ve 14.00), alınan değerlerin aritmetik ortalaması hesaplanmış, hesaplanan değerler, ait oldukları taşların profil kesitlerine, yüzelik değerleri ile beraber işlenmiştir.

4. ARAŞTIRMA VE BULGULAR

Liman Kulesinde gerçekleştirilen; profilometre ölçümleri ve fotogrametri modellemelerinde, yapı taşlarındaki yüze bozunmalarına bağlı kesit alan kayıplarının; atmosferik ve çevresel bozunma faktörleri ile denizsel etkilere bağlı olarak, çok büyük farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

Anıtın güney köşesindeki kesit alan kayıp oranlarının, %8.83 ila %42.80 değerleri arasında değiştiği görülmektedir (Fig. 6). Bu köşedeki kesit alan kayıplarının oluşumunda, atmosferik bozunma faktörlerinin baskın durumundan bahsetmek mümkündür.

Anıtın güney köşesinde, 2021 yılında toprak altından çıkartılan bölüm olan, -0.47 m. kotunda, kesit alan kaybı neredeyse gözlenmemektedir (Fig. 6). Kazı hattının hemen üzerindeki kesim olan, +0.05 m. kotunda, %8.83 oranında kesit alan kaybı belirlenmiştir (Fig. 6). +0.57 m. kotunda, kesit alan kayıp oranı, %35.66'ya yükselmektedir (Fig. 6). +1.06 m. kotunda, kesit alan kayıp oranı, %42.80'e çıkmakta olup (Fig. 6), bu kotun üzerindeki yapı taşlarında, kesit alan kayıp oranları, bu orana yakın değerlerde seyretmektedir.

-0.47 m., +0.05 m., +0.57 m. ve +1.06 m. kotlarında gerçekleştirilen yüzey nem ölçümlerinde; %36 ila %45 değerleri arasında değişen, nem değerleri bulunmuştur. Söz konusu değerler, ölçümlerin yapıldığı zamanda, havada ölçülen nem değeri olan %48'in altında sıralanmakta olup, doğrudan doğruya atmosferik nem durumu ile ilişkilendirilmektedirler.

Yapılan bu çalışmalar ışığında, anıtın güney köşesinde meydana gelen bozunmalar ve kesit alan kayıplarının; mevsimsel yağışlar kaynaklı ıslanma-kuruma döngüleri ile günlük sıcaklık farkları kaynaklı genleşme-büzülme davranışlarının, ortak etkileri ile meydana geldikleri düşünülmektedir.

Bu etkilerin yanında, deniz yüzeyinden, rüzgâr ya da kıyıya çarpma yoluyla, havaya karışan su zerreciklerinin, indirekt olarak, bu köşedeki yapı taşı yüzeylerine ulaştığı belirlenmiştir.

Deniz tuzu sprey etkisi (sea salt spray effect / marine aerosol effect) olarak adlandırılan bu faktör (Zezza ve Macri, 1995: 123-124; Cardell ve ark., 2003: 165; Stefanis ve ark., 2009: 260), yapı taşı yüzeylerinde, fazladan tuz yüklenmeleri meydana gelmesine neden olmaktadır. Bu tuz yüklenmelerinin kristalleşme döngüleri ise yapı taşlarının fiziksel ve mekanik özelliklerinde düşüşler meydana getirmektedir. Söz konusu durumun, bu köşedeki bozunmalar ve kesit alan kayıplarını, bir yönüyle arttırdığı düşünülmektedir.

Anıtın kuzey köşesi, kesit alan kayıp oranlarının, en yüksek derecede gözlendiği kesimdir. Anıtın kuzey köşesindeki, bu kesit alan kayıplarının başlıca kaynağının, denizsel etkiler olduğu açıkça görülebilmektedir (Fig. 7).

Bu köşe, deniz kotu ile çok yakın bir kottan, yukarıya doğru yükselmektedir. Köşenin en alt kesiminde (+0.91 m.), en yüksek nispete kesit alan kayıp oranı olan, %850.23 ve en yüksek yüzey nem değeri olan, %91 değerleri bulunmuştur (Fig. 7). Kesit alan kayıpları ve nem oranları, deniz kotundan üst kotlara doğru çıkıldıkça azalmakla birlikte, incelenen en üst kotta dahi (+2.38 m.), kesit alan kayıp oranının, %179.01 ve yüzey nem değerinin %71 olduğu belirlenmiştir (Fig. 7).

Akdeniz, günlük ve mevsimsel olarak değişen dalga boylarına sahiptir. Bu değişken dalga boyları, yapı taşlarının farklı kotlarda ıslanmasına ve kurumasına neden olmaktadır. Günlük etkileri, ölçülemeyecek kadar düşük olan bu ıslanma-kuruma döngüleri, uzun tarihsel süreçlerde, kümülatif olarak, önemli bozunmalar meydana getirebilmektedir (Bell, 1993: 190; Zhao ve ark., 2018: 923; Al-Omari ve ark., 2019: 9). Bu veriler ışığında; Liman Kulesinin açık denize bakı alan ve deniz suyu ile doğrudan ilişki kuran kuzey köşesinde, ıslanma-kuruma döngülerinin meydana getirdiği bozunma süreçlerinin, oldukça etkili olduğu düşünülmektedir.

Bunun yanında, tuz varlığı ve hareketleri, kayaçların bozunma süreçlerinde, kritik öneme sahip bir faktör olarak görülmektedir (Öcal ve Dal, 2012: 33; Hasbay ve Hattap, 2017: 33-34; Özşen ve ark., 2017: 1; Korkanç, 2020: 987). Deniz suyunda, yoğun olarak bulunan tuzlar, hava sıcaklığı ve bağıl nem oranlarına bağlı olarak, farklı döngülerde kristalleşebilmektedirler. Bu kristalleşme süreci; taş gözeneklerinde genişlemeler ve birleşmeler, taş mikro-çatlaklarında büyümeler ve ayrılmalar, tabaka ve akma yapıları aralarında ise boşalmalar oluşturmaktadır. Tuz varlığı ve hareketleri, bu fiziksel bozunmalar yanında, kayaçlarda kimyasal değişiklikler de meydana getirmektedir. Tuz kristalleşmesinin, anılan tüm bu sonuçları, kayaçların mühendislik özelliklerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bakımdan, Liman Kulesinin kuzey köşesindeki kesit alan kayıplarında, tuz kristalleşme döngülerinin, ıslanma-kuruma döngüleri ile senkronize biçimde etkili oldukları değerlendirilmektedir.

Bunların yanında, anıtta kullanılan dolomitik kireç taşlarında, yüksek nem oranlarına bağlı (%71-91) sertlik düşüşleri gözlenmiştir. Bu sertlik düşüşleri, özellikle alt kotlardaki yapı taşlarının, deniz ve rüzgârların mekanik etkilerinden daha fazla etkilenmelerine ve dolayısıyla yüzey kayıpları meydana gelmesine neden olmaktadır.

5. SONUÇLAR

Knidos antik kentinde, kıyıya bitişik konumda bulunan Liman Kulesindeki bozunmaların araştırılmasının, özellikle mimari koruma açısından, oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Çevresel etkilerle meydana gelen bozunmaların, kıyıya bitişik konumda bulunan bir anıtta incelenmesinin, hem mevcut bozunma faktörlerine karşı etkin önlemler alabilmeyi, hem de kentte yapılacak diğer koruma ve restorasyon müdahalelerinin servis ömürlerini arttırabileceği değerlendirilmektedir.

Anıtın güney köşesinin geneli ile ilgili olarak; mevsimsel yağışlar kaynaklı ıslanma-kuruma döngüleri, günlük sıcaklık farkları kaynaklı genleşme-büzülme davranışları ve deniz tuzu sprej etkisi (sea salt spray effect / marine aerosol effect) yoluyla yapı taşı yüzeylerine yüklenen tuz birikimi kristalleşme süreçlerinin, eşzamanlı biçimde, yapı taşı köşelerinde, bozunmalar ve kesit alan kayıpları meydana getirdiği tespit edilmiştir. Anıtın kuzey köşesinin geneli ile ilgili olarak ise; değişen dalga boylarına bağlı ıslanma-kuruma döngüleri, deniz kökenli tuzların kristalleşme çevrimleri ve yüksek nem oranlarına bağlı sertlik düşüşlerinin, eşzamanlı biçimde, yapı taşı köşelerinde, bozunmalar ve kesit alan kayıpları meydana getirdiği belirlenmiştir.

Yapılan çalışmanın bu sonuçları ışığında, anıtın açık denize bakı alan ve deniz suyu ile doğrudan ilişki kuran kesimlerinin, anıt silüetini bozmayan bir dolgu hattı ile korunması gerektiği düşünülmektedir. Bu hat sayesinde, değişen dalga boylarına bağlı ıslanma-kuruma döngüleri, deniz kökenli tuzların kristalleşme çevrimleri ve yüksek nem oranlarına bağlı sertlik düşüşlerinin, anıta ve yapı taşlarına etkilerinin azalacağı beklenmektedir.

6. KAYNAKÇA

Al-Omari, A., Brunetaud, X., Beck, K., Al-Mukhtar, M., 2019, Thermal stress and damage risk in the stones of Al-Ziggurat in Al-Nimrud city, Iraq, *Journal of Cultural Heritage*, 37, 9-16.

André, M. F., Phalip, B., 2010, Rates of stone recession on Mediaeval monuments: some thoughts and methodological perspectives, *Cadernos do Laboratorio Xeoloxico de Laxe*, Coruña 35, 13-40 (ISSN: 0213-4497).

Bell, F. G., 1993, Durability of carbonate rock as building stone with comments on its preservation, *Environmental Geology*, 21, 187-200.

Büyüközer, A., 2020, Knidos Kent Surları: Kap Krio Savunma Sistemi ve 56 Numaralı Kule (?), *Olba XXVIII*, 2020, 165-206, (ISSN: 1301-7667).

Cardell, C., Delalieux, F., Roumpopoulos, K., Moropoulou, A., Auger, F., Van Grieken, R., 2003, Salt-induced decay in calcareous stone monuments and buildings in a marine environment in SW France, *Construction and Building Materials*, 17, 165-179.

Černohouz, J., Šolc, I., 1966, Use of Sandstone Wanes and Weathered Basaltic Crust in Absolute Chronology, *Nature* 212, 806–807, <https://doi.org/10.1038/212806a0>

Doksanaltı, E. M., Karaoğlan, İ., Tozluca, D. O., 2018, Knidos Denizlerin Buluştuğu Kent, *Bilgin Kültür Sanat Yayınları*, Ankara.

Fener, M., İnce, İ., 2015, Effects of the freeze–thaw (F–T) cycle on the andesitic rocks (Sille-Konya/Turkey) used in construction building, *Journal of African Earth Sciences*, 109, 96-106.

Gökçe, M. V., İnce, İ., Fener, M., Taşkıran, T., Kayabali, K., 2016, The effects of freeze–thaw (F–T) cycles on the Gödene travertine used in historical structures in Konya (Turkey), *Cold Regions Science and Technology*, 127, 65-75.

Hasbay, U., Hattap, S., 2017, Doğal Taşlardaki Bozunma (Ayrışma) Türleri ve Nedenleri, *Munzur Üniversitesi Bilim ve Gençlik Dergisi*, Vol. 5 (1), 23-45.

Herrera, L. K., Videla, H. A., 2009, Surface analysis and materials characterization for the study of biodeterioration and weathering effects on cultural property, *International Biodeterioration & Biodegradation*, 63, (7), 813-822.

Korkanç, M., 2020, Ak Medresenin (Niğde) Yapımında Kullanılan Taşların Mühendislik Özellikleri ve Sorunları / Engineering Properties and Problems of Stones Used in the Construction of Ak Madrasa (Nigde), *Nigde Omer Halisdemir University Journal of Engineering Sciences*, 9(2): 975 - 989.

Manohar, S., Bala, K., Santhanam, M., Menon, A., 2020, Characteristics and deterioration mechanisms in coral stones used in a historical monument in a saline environment, *Construction and Building Materials*, 241, 118102.

Öcal, A. D., Dal, M., 2012, Doğal Taşlardaki Bozunmalar, *Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi Yayını*.

Özşen, H., Bozdağ, A., İnce, İ., 2017, Effect of salt crystallization on weathering of pyroclastic rocks from Cappadocia, Turkey, *Arab J Geosci* 10, 258, <https://doi.org/10.1007/s12517-017-3027-8>

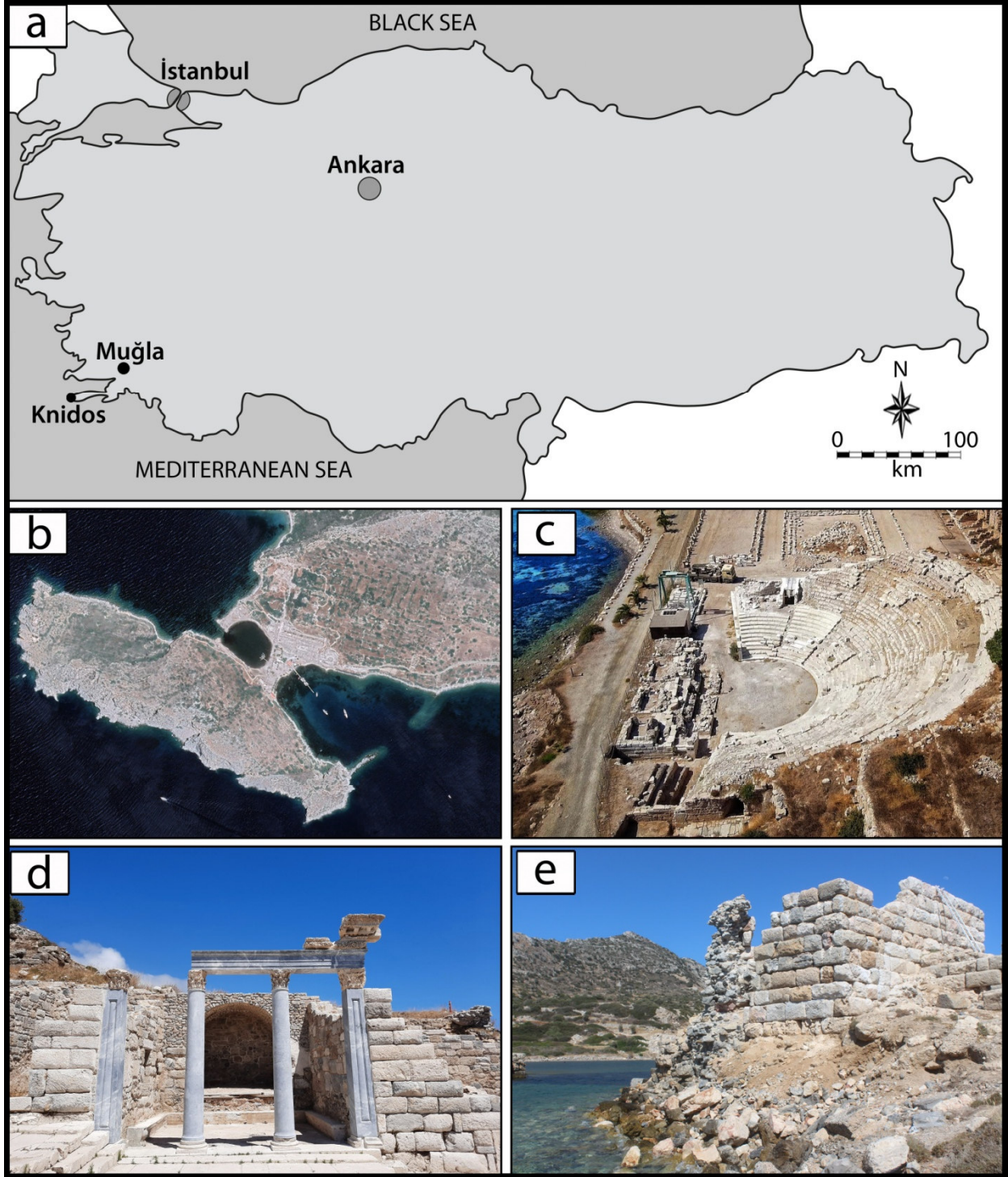
Pope, G. A., Meierding, T. C., Paradise, T. R., 2002, Geomorphology's role in the study of weathering of cultural stone, *Geomorphology*, 47, 2-4, 211-225.

Stefanis, N. A., Theoulakis, P., Pilinis, C., 2009, Dry deposition effect of marine aerosol to the building stone of the medieval city of Rhodes, Greece, *Building and Environment*, 44, 260-270.

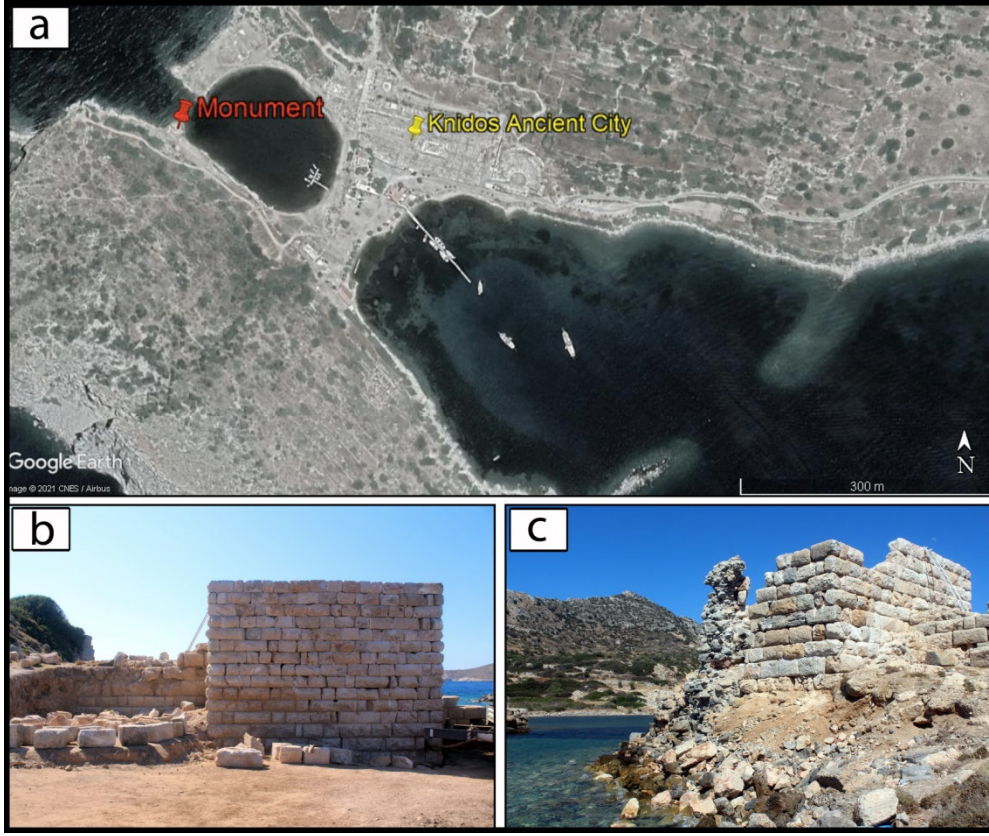
Zeza, F., Macri, F., 1995, Marine aerosol and stone decay, *The Science of the Total Environment*, 167, 123-143.

Zhao, Y., Ren, S., Jiang, D., Liu, R., Wu, J., Jiang, X., 2018, Influence of wetting-drying cycles on the pore structure and mechanical properties of mudstone from Simian Mountain, *Construction and Building Materials*, 191, 923-931.

7. FİGÜRLER

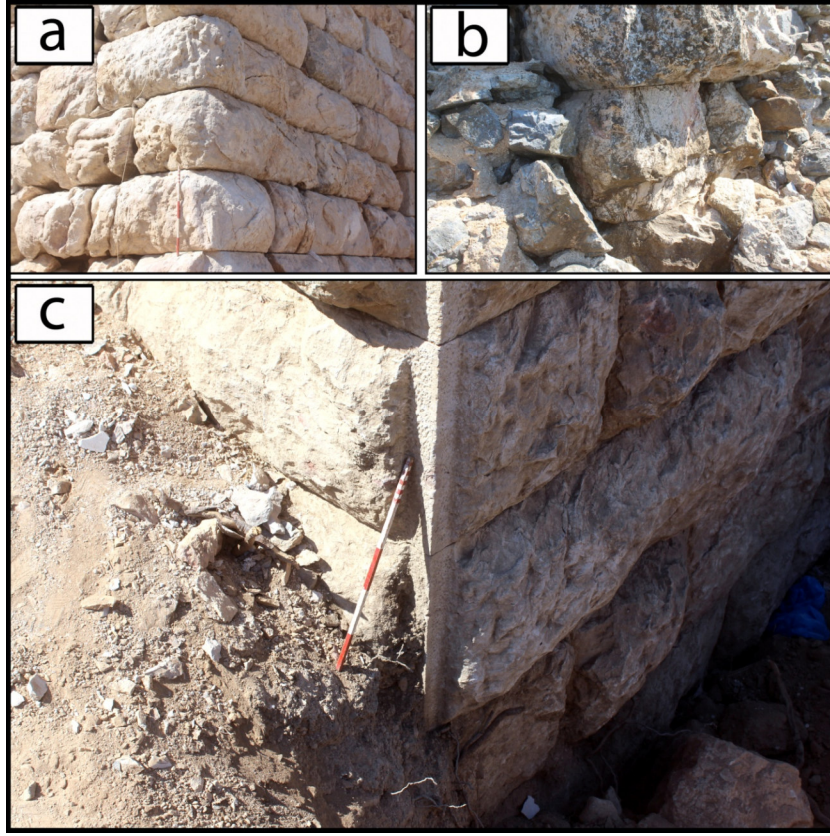
Figür 1. Antik kentin konumu ve kentte yer alan önemli anıtlar; a) Knidos antik kentinin konumu; b) kentin uydu görüntüsü; c) Küçük Tiyatro (MÖ 2.yy-MS 1.yy.); d) Heroon Yapısı (MS 2.yy ortaları); e) Liman Kulesi (MÖ 3. yy).

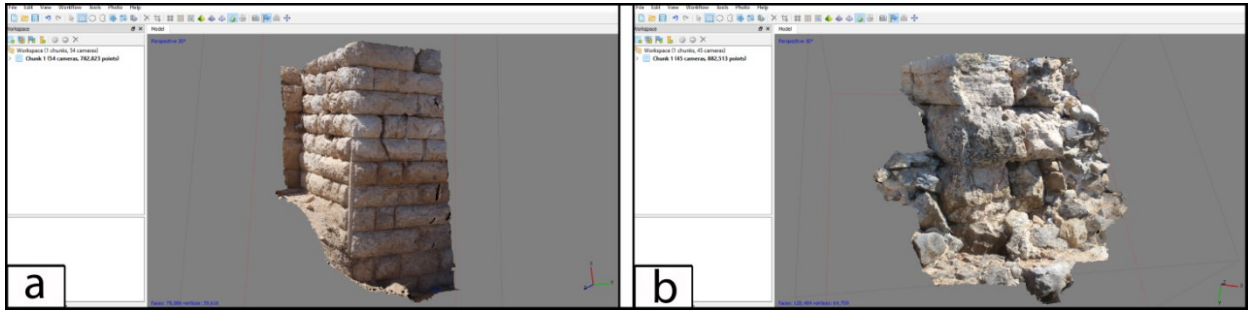
Figür 2. Antik kent ve anıt; a) anıtın konumu; b) anıtın doğu cephesi; c) anıtın batı ve güney cepheleri.

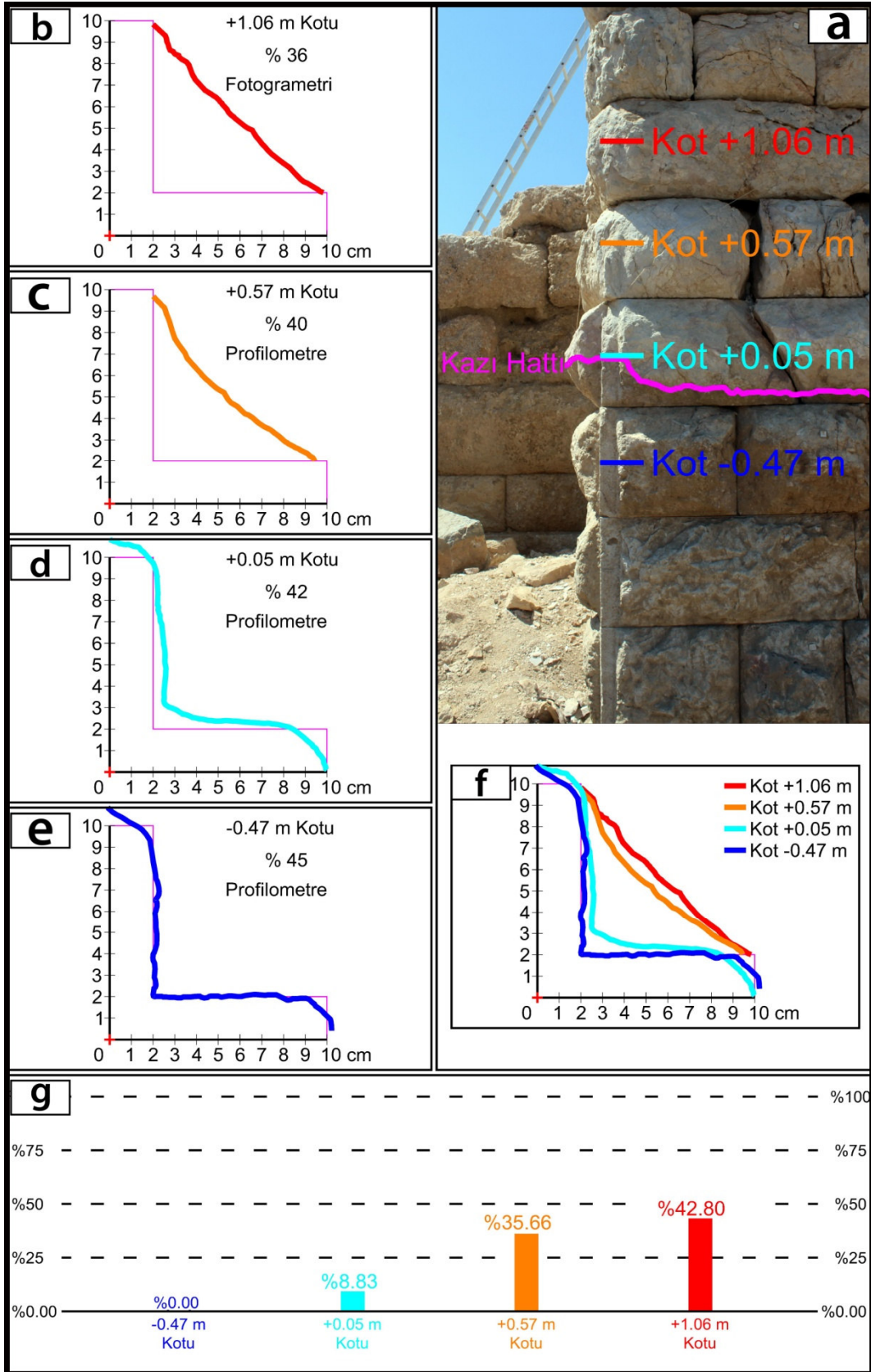
Figür 3. Liman Kulesinin görünümüleri; a) güney cephesi; b) doğu cephesi; c) kuzey cephesi.

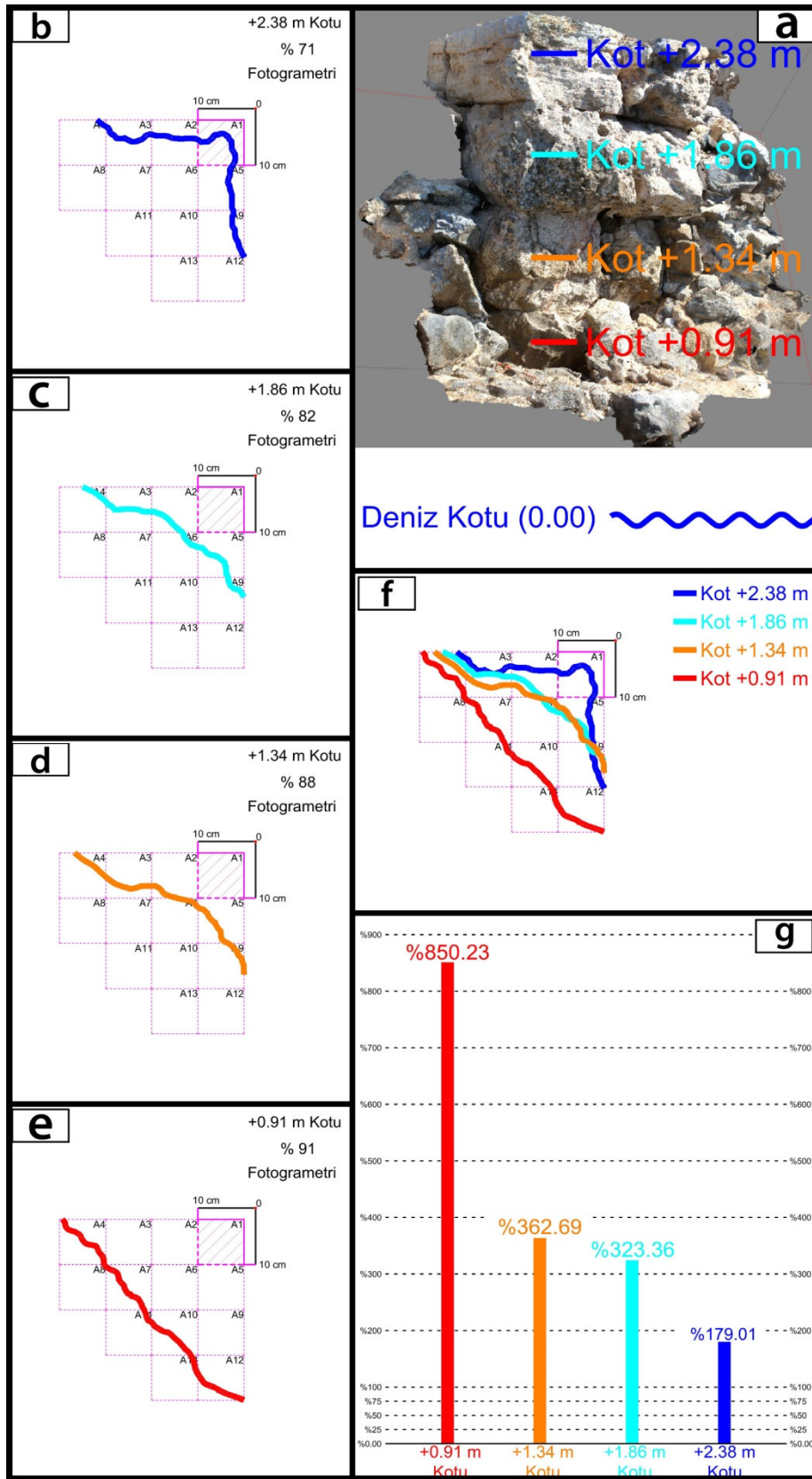
Figür 4. Anıtta inceleme yapılan bölümler; a) kulenin güney köşesi; b) kulenin kuzey köşesi; c) kulenin güney köşesinde kazılar ile toprak altından çıkartılan bölüm.

Figür 5. Liman Kulesinde incelenen kesimlerin 3D modelleri; a) güney köşesi; b) kuzey köşesi.

Figür 6. Anıtın güney köşesine ilişkin veriler; a) güney köşenin fotoğrafı ve veri alınan kotlar; b, c, d, e, f) veri alınan kotların yer düzlemine paralel kesit profilleri; g) veri alınan kotların kesit alan kayıp oranları.

Figür 7. Anıtın kuzey köşesine ilişkin veriler; a) kuzey köşenin 3D modeli ve veri alınan kotlar; b, c, d, e, f) veri alınan kotların yer düzlemine paralel kesit profilleri; g) veri alınan kotların kesit alan kayıp oranları.

METAL PRINTING MOLD MAKING IN THE TRADITIONAL BLOCK PRINTING ART¹

Arş. Gör. Mehmet AKTÜRK

Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

ORCID: 0000-0002-6687-3491

Prof. Dr. Emine NAS

Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

ORCID: 0000-0002-2513-2611

ABSTRACT

Information on exactly where and when the textile arts began in the history of the world is not certain. Traditional fabric printing arts, which is a surface decoration technique, have a place in the history of the world and have been made as a folk art with a history in our country. Archaeological findings of the art of printmaking in the field of textiles prove that this art exists in many regions of the world. Every culture has interpreted this art within itself and has developed its own methods, patterns and motifs.

Although wooden printing molds are generally used in our country, it is known that metal printing molds are also used in the past and today. Within the scope of the study, only one person who continues to make metal molds has been reached. Textile designer Atıf Atalayer in Istanbul continues to make metal printing molds today.

Qualitative research techniques were used in the study. Interview, natural environment analysis and direct data collection methods were used. Photographs of the tools and equipment used, the stages of construction, the molds used and the products produced were taken. The photographs taken were transferred to the computer environment and cataloged by editing with the help of a photo editing program.

Keywords: Block Printing, Metal Printing Mold, Metal Printing Mold Making, Textile Printing, Handmade Printing Molds.

GELENEKSEL YAZMACILIK SANATINDA METAL KALIP YAPIMI

ÖZET

Dünya tarihinde tekstil sanatlarının tam olarak nerede ve ne zaman başladığına dair bilgiler kesin değildir. Bir yüzey süsleme tekniği olan geleneksel kumaş baskı sanatları dünya tarihinde yer edinmiş ve ülkemizde de geçmişi olan bir halk sanatı olarak yapılagelmiştir. Tekstil alanında yer alan yazmacılık sanatının da günümüze ulaşan arkeolojik bulguları bu sanatın dünya üzerinde birçok bölgede var olduğunu kanıtlamaktadır. Her kültür bu sanatı kendi içerisinde yorumlamış, kendi yöntemlerini, kalıplarını, motiflerini, geliştirmiştir.

Ülkemizde genel olarak ahşap baskı kalıpları kullanılsa da geçmişte ve günümüzde metal baskı kalıplarının da kullanıldığı bilinmektedir. Çalışma kapsamında metal kalıp yapımına devam eden tek kişiye ulaşılmıştır. İstanbul'da bulunan tekstil tasarımcısı Atıf Atalayer günümüzde metal baskı kalıbı yapımına devam etmektedir.

Çalışmada nitel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Karşılıklı görüşme, doğal ortam inceleme ve doğrudan veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan araçlar ve gereçler, yapım aşamaları, kullanılan kalıplar ve üretilen ürünlerin fotoğraf çekimleri yapılmıştır.

¹ Bu çalışma 2022 yılında, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Prof. Dr. Emine NAS danışmanlığında “Geleneksel Yazmacılık Sanatı ve Kullanılan Motifler” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Çekilen fotoğraflar bilgisayar ortamına aktarılmış ve fotoğraf düzenleme programı yardımıyla düzenlenerek kataloglanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Blok Baskı, Metal Baskı Kalıbı, Metal Baskı Kalıbı Yapımı, Tekstil Baskıcılığı, El yapımı Baskı Kalıbı.

INTRODUCTION

It is not known exactly where and when the textile-related arts began. Unfortunately, the first textile samples have not survived, the organic nature of the materials used in weaving causes their physical and chemical deterioration over time. Extant examples have been preserved thanks to the geographical conditions of the region where they are found. In the early ages, people mixed materials such as coal and soil, obtained from their environment, with oils and fats, and applied them to various surfaces with their fingers. Later, dyeing fabrics with various plant extracts allowed different approaches (Miles, 2003, p. 1).

Metal, styrofoam and wooden molds are used in textile printing. The most commonly used type of mold is wood. The art of woodprinting, the first examples of which are in the relief printing technique, was used in the printing and reproduction of books and amulets in the religious field at first. Woodblock printing was formerly used in the form of a stamp in Egypt and Mesopotamia (Karoglu, 1998, p. 19). In our country, the art of woodprinting has been called “yazmacılık”. From past to present, yazmacılık has developed in many regions of Anatolia and especially in Tokat, Gaziantep, Bartın, Kastamonu, Zile, Amasra, Ankara, Istanbul, Diyarbakır and Trabzon.

Molds are selected according to the product to be made, the amount of production, the type of fabric and similar factors. It is estimated that metal molds were first used in the Far East in textile printing. With the use of metal molds after wooden molds, a new era in printing was achieved (Yıldırım, 2003, p. 17). It is known that silk weavings have been made in our country from past to present. Hereke Carpet and Silk Weaving Factory was the most important center where silk fabrics were woven in the past. In the weaving factory, weft and warp silk fabrics were woven (Karademir, 2020, p. 92-93). Today, there is one modern silk spinning and twisting facility in Eskişehir and Diyarbakır (Ministry of Agriculture and Forestry, 2020).

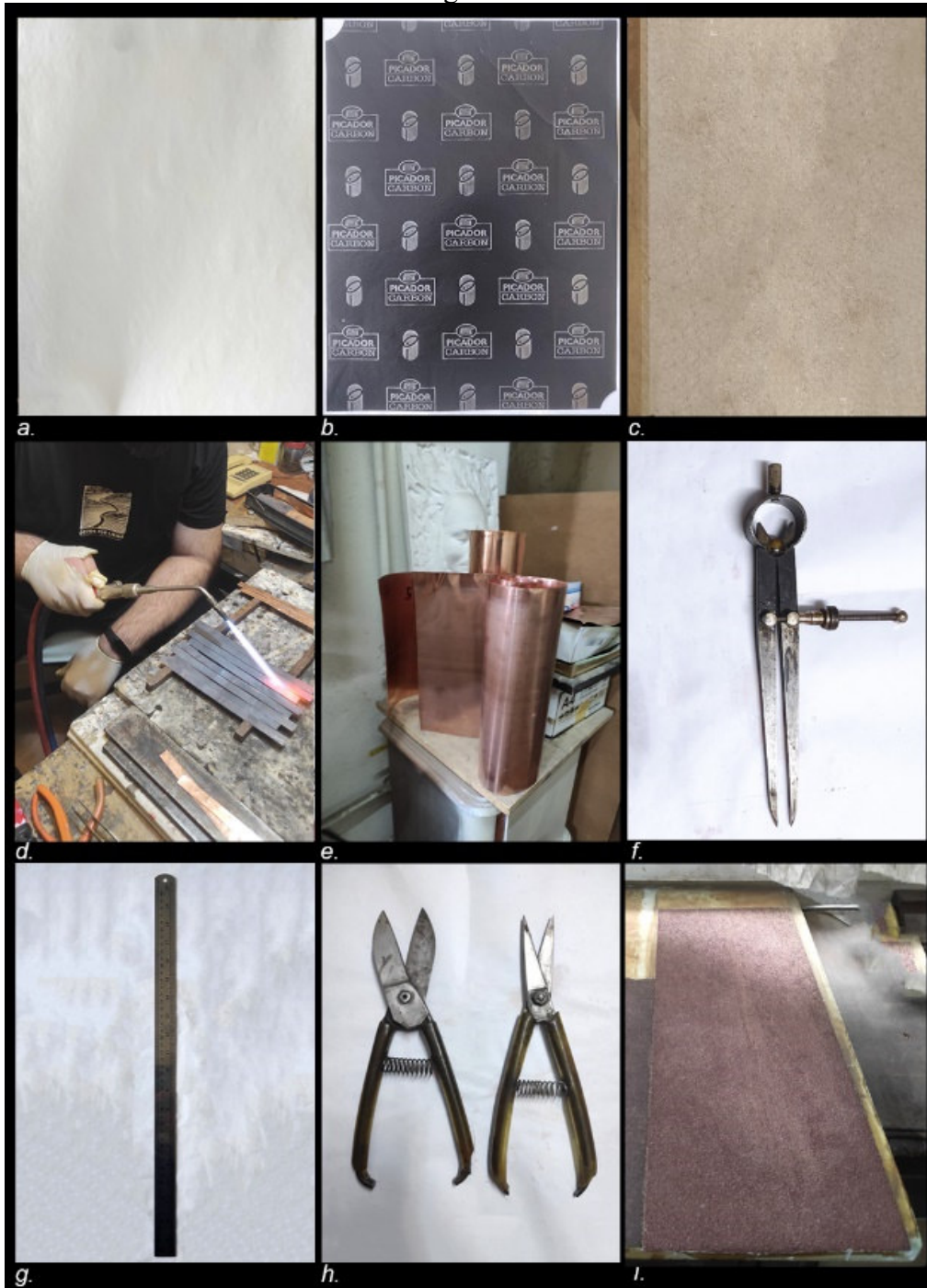
METHOD

Qualitative research techniques were used in the study. Interview, natural environment analysis and direct data collection methods were used. Photographs of the tools and equipment used, the stages of construction, the molds used and the products produced were taken. The photographs taken were transferred to the computer environment and cataloged by editing with the help of a photo editing program.

1. Tools and Equipment Used in Metal Mold Making

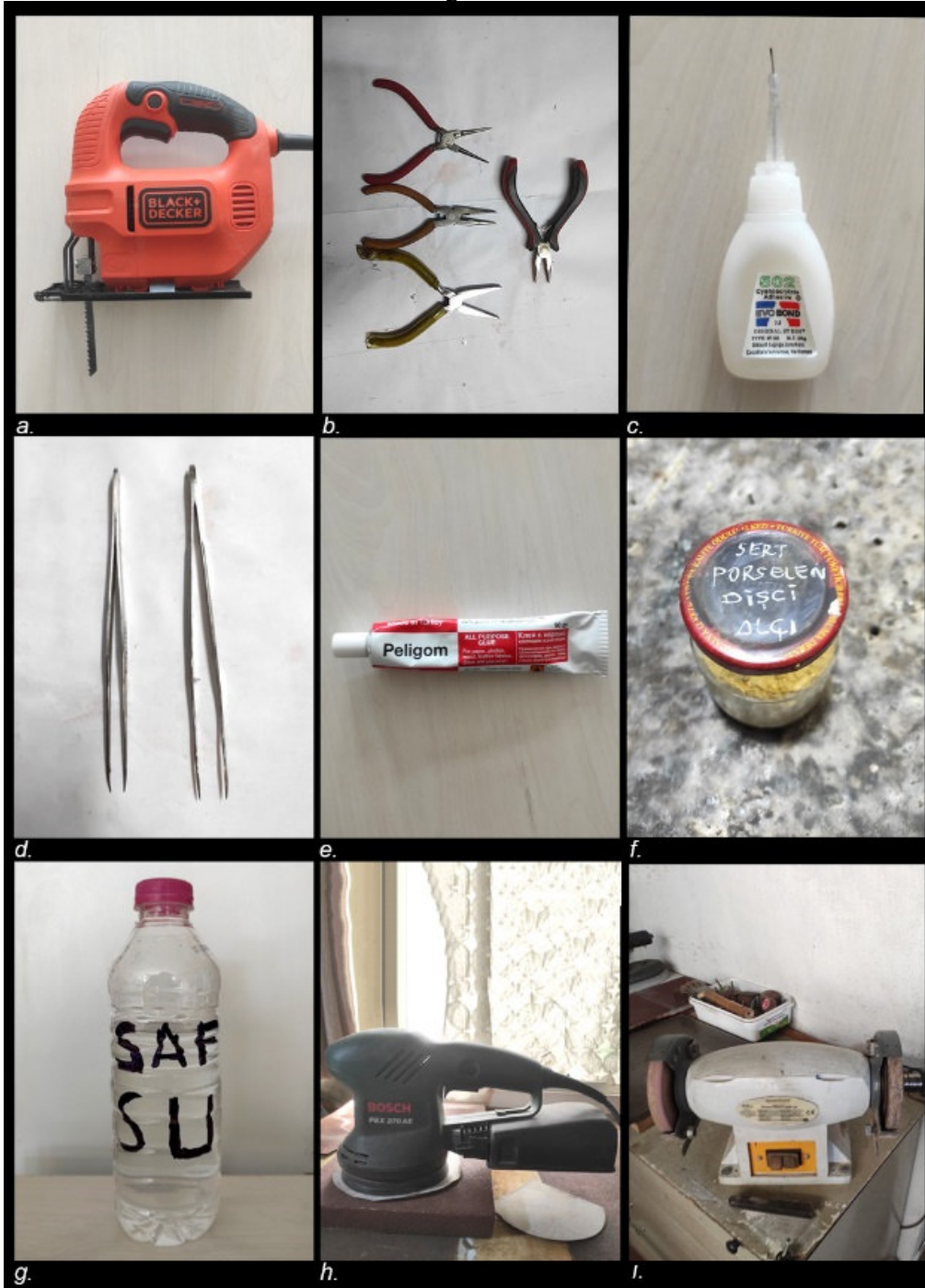
In metal mold making, semi-annealed copper sheet, tin snips, medium-density fiberboard (mdf), sandpaper, spring metal compasses, ruler, oxygen welding, grinder, random orbit sander, super glue, general purpose glue, pencil, tracing paper, carbon paper, tweezers, pliers, pincers, needle nose plier, jigsaw, distilled water, porcelain dental plaster, dental spatula, milling machine, handpiece, milling cutters etc. tools and equipment are used.

Figure 1.

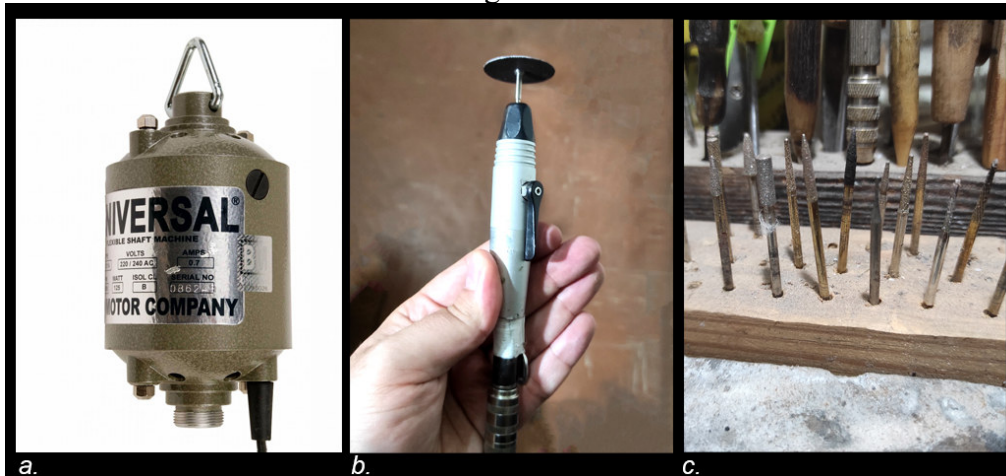
a. Tracing Paper b. Carbon Paper c. Mdf d. Oxygen Welding e. Copper Sheet f. Spring Metal Compasses g. Ruler h. Tin Snips i. Sandpaper From: Mehmet Akturk archive 2022.

Figure 2

a. Jigsaw b. Pliers, Pincers etc.. c. Super Glue d. Tweezers e. Glue f. Dental Plaster g. Distilled Water h. Random Orbit Sander i. Grinder From: Mehmet Akturk archive 2022.

Figure 3

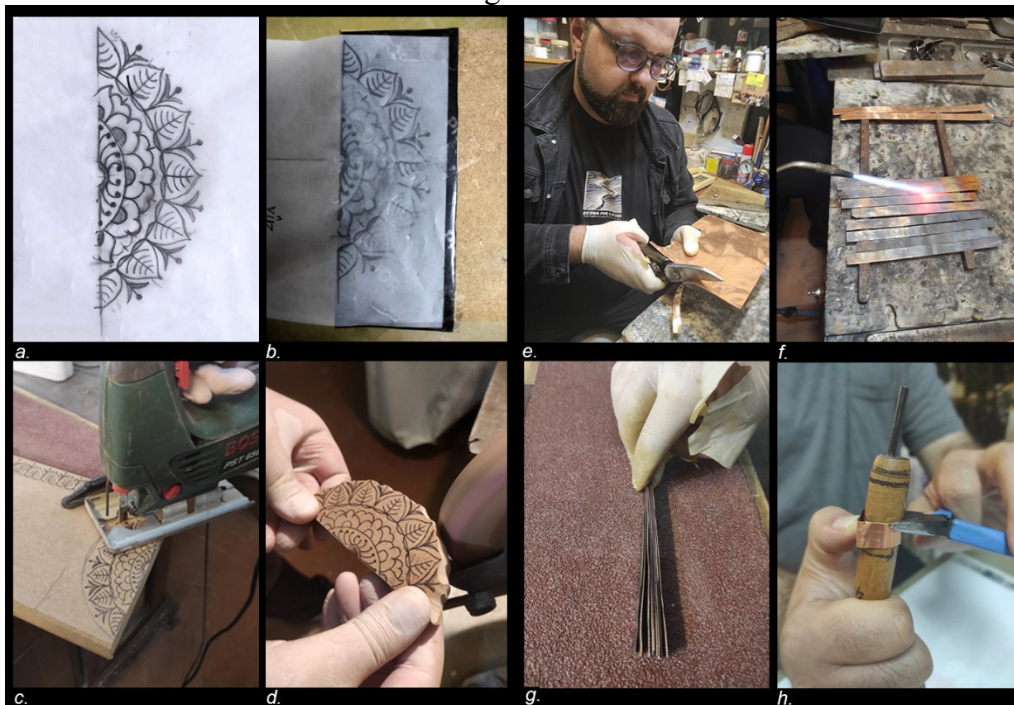

a. Milling Machine From: e-odak.com b. Handpiece c. Milling Cutters From: Mehmet Akturk archive 2022.

2. Metal Mold Making Process

The pattern is drawn on tracing paper (Fig. 4a). It is transferred to the mdf surface with the help of carbon paper (Fig. 4b). Cut the MDF with a jigsaw, leaving 1 mm on the edges of the drawn pattern (Fig. 4c). The excess of the cut mdf chipboard is removed with a grinder (Fig. 4d). 0.30, 0.40 mm thick copper sheet is cut into 12 mm strips with tin snips (Fig. 4e). The cut strips are annealed with an oxygen welding (Fig. 4f). Copper strips are sanded to remove roughness and burrs (Fig. 4g). Copper strips are cut according to the dimensions of the motifs and shaped in accordance with the motifs with tools such as pliers etc. (Fig. 4h, 5a-b).

Figure 4.

From: Mehmet Akturk archive 2022

The shaped parts are fixed to the mdf surface with super glue and reinforced with general purpose adhesive (Fig. 5c,d,e). For the areas to be filled, 10 mm wide strips are cut from 0.25 mm thick copper plate and annealed (Fig. 5g). Notches with 1 or 2 mm intervals are made on the copper strips cut in 10 mm width with tin snips (Fig. 5h).

Figure 5

From: Mehmet Akturk archive 2022

The notches are bent in opposite directions in the form of a saw blade with the help of pliers (Fig. 6a). It is cut and placed according to the areas to be filled and fixed with super glue (Fig.6b, c, d). Dental plaster prepared with distilled water is filled with a dental spatula on the placed copper pieces so that there are no gaps and left to dry for at least 24 hours (Fig.6e, f,). dye absorption is prevented by applying super glue on the dried plasters (Fig.6h).

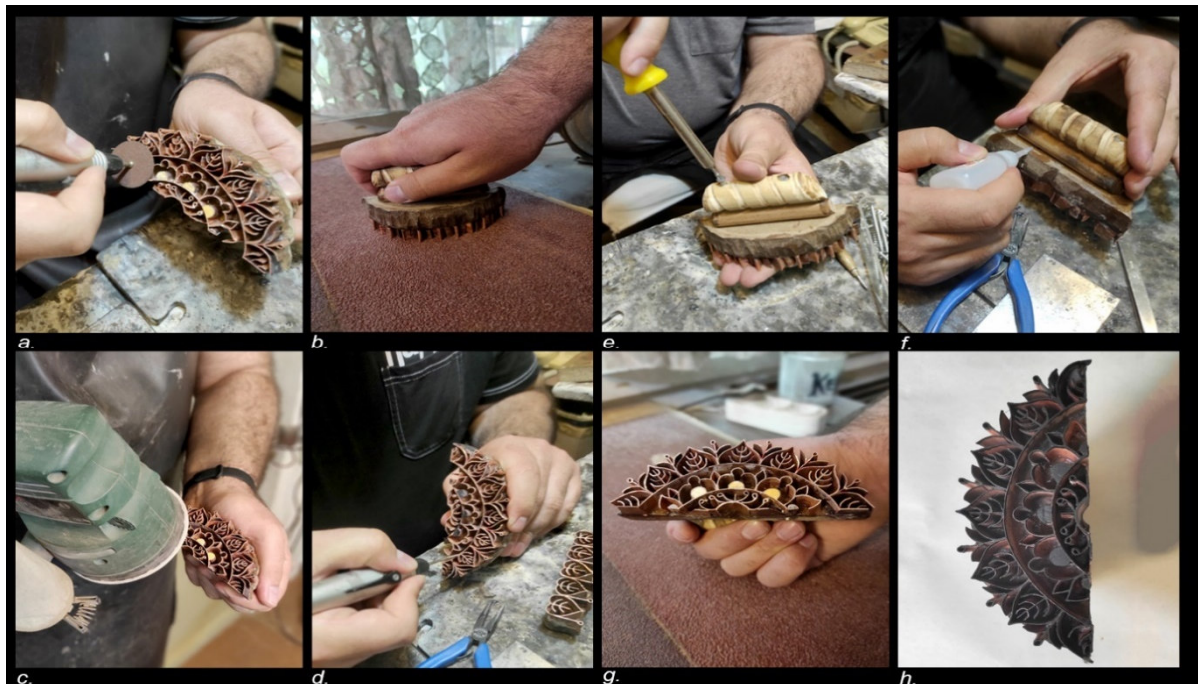
Figure 6

From: Mehmet Akturk archive 2022

Obvious heights in the mold are brought to the same level with the help of a handpiece (Fig.7a). The print surface is sanded (Fig. 7b, c). The burrs formed on the printing surface as a result of sanding are cleaned with the help of a handpiece (Fig.7d). It is screwed by making a wooden handle in accordance with the back surface of the mold (Fig. 7e). In order to protect the mold from moisture and ensure its longevity, the edges and back surface of the MDF are plastered with super glue (Fig.7f). A proof print is made, deficiencies and errors are determined and necessary corrections are made and the metal mold making process is completed (Fig.7g,h).

Figure 7

CONCLUSION

It has emerged from the necessity of using metal molds for fine and detailed patterns in printing on very thin fabrics such as silk and similar dense woven fabrics. Since metal molds can be made of 0.25, 0.30, 0.40, 0.50 mm thick copper, motif contour thicknesses can go down to 0.25, 0.30, 0.40, 0.50 mm. As a result of annealing of copper, it softens and becomes easier to shape. As the contour thicknesses of wooden molds get thinner, mold making becomes more difficult and causes the wood to break. Metal molds consisting of contour lines can be made, as well as filled metal molds can be made by filling the determined parts of the motifs with plaster (personal communication with A. Atalayer, 23 May 2022).

Metal mold is the least used mold type in our country. It is preferred in densely textured fine fabrics and finely detailed motifs. Since it is possible to print with much thinner line thicknesses with metal molds than other molds, fine and detailed works can be done. Metal molds have a longer life than other molds. Metal molds take longer to make than other molds. The cost of metal molds is also higher than other molds.

In this study, mold production was carried out in Atalayer Waxing Batik-Yazmacılık Workshop in Istanbul. Prints were made with the mold produced. Atif Atalayer is the only person who produces metal molds in our country today, which can be reached within the scope of the study. Atif Atalayer, who makes the prehistoric and historical cultures in Anatolia his main research subject, is a textile designer who applies the world-known batik (cloth dyeing, patterning) and printing methods by establishing links with Anatolian fabric patterning techniques. The artist, who has been producing for more than 40 years in his workshop, has created his own style by interpreting traditional and contemporary methods. The artist, who gives classes on batik-print and establishes workshops in different universities and educational institutions, shares his knowledge by holding domestic and international exhibitions and similar cultural activities.

Figure 8. Atif ATALAYER Batik and Printing Metal Molds

REFERENCES

- Atalayer, A. (2022). Personal İnterview. 23 Mayıs, İstanbul.
- Karademir, S. (2020). Hereke'de İpek Halı Dokumacılığı ve Bugünkü Durumu. Konya: Palet Publications.
- Karoğlu, H. (1999). Tokat Yöresi Ağaç Baskı Yazmalarının Grafiksel Gelişimi ve Düzeni, Unpublished Master's Thesis, Selcuk University Institute of Social Sciences, Konya.
- Miles, L. W. C. (2003). Textile Printing (Revised Second Edition). Manchester, United Kingdom: Society of Dyers and Colorist Company Publication.
- Ministry of Agriculture and Forestry, (2020). Silkworm-breeding, Directorate of Agricultural Economy and Policy Development Institute. Report, July.
- Yıldırım, L. (1999). Günümüzde Yeni Tekstil Baskı Teknikleri Üzerine Bir Araştırma ve Alternatif Tasarımlar, Unpublished Master's thesis, Dokuz Eylül University Institute of Fine Arts, İzmir.

ANKARA SAVAŞI SONRASI OSMANLI VE TİMURLU MİMARİSİNİN ETKİLEŞİMİ: BURSA YEŞİL CAMİ ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Filiz KARAKUŞ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Mimarlık ve Güzel Sanatlar Fakültesi, Mimarlık Bölümü

ORCID: 0000-0002-7562-3435

ÖZET

Dünya siyasetine yön veren savaşlar, öncelikle savaşı meydana getiren siyasi nedenler ve sonrasında oluşan siyasi sonuçları açısından ele alınmaktadır. Fakat, savaşlar aynı zamanda kültürel, bilimsel ve sanatsal sonuçlar da meydana getirmektedir. Bu çalışma kapsamında, on beşinci yüzyıl başında gerçekleşen Ankara Savaşı'nın kültürel ve sanatsal sonuçları Bursa Yeşil Cami örneği üzerinden incelenmiştir. Çalışma, konuya ilişkin literatür taraması ve arşiv araştırmaları ile Yeşil Cami'nin yerinde yapılan inceleme sonuçlarını içermektedir. Bursa Yeşil Cami, dikkat çeken çini süslemeleri ile Osmanlı Devleti erken dönem mimari yapılarından farklıdır. Plan şeması açısından daha önceki yapılar ile benzemesine rağmen, bezeme özellikleri açısından daha önce inşa edilmiş Osmanlı cami ya da zaviyelerinde görülmeyen bir anlayışı yansıtmaktadır. Timurlu mimarisinde yapıyı inşa ettirenlerin zenginliğini ve gücünü gösteren bir saygınlık unsuru olarak kabul edilen ve yapının tümünde kullanılan çininin Osmanlı mimarlığında yaygın olarak kullanılmaya başladığı dönemin Ankara Savaşı'nın hemen sonrasına rastlaması tesadüf sonucu değildir. Timur, Ankara Savaşı sonrası Bursa'da yaşayan birçok Osmanlı bilim adamını yanında Semerkant'a götürmüş ve bu bilim insanlarını çalışmalarına orada devam etmiştir. Timur'un Hindistan, Azerbaycan, İran, Anadolu ve Suriye gibi farklı noktalardan getirdiği sanatçılar, Semerkant'ta farklı teknik ve anlayışları sentezleyerek Timurlu sanatı ve tarzını oluşturmuşlardır. Timur'un ölümünden sonra Semerkant'tan ayrılmış olan bu sanatçılar bu üslubun daha geniş bir coğrafyaya yayılmasına yardımcı olmuştur. Yapılan bu çalışmada tarihi bir olayın medeniyetler arasındaki kültürel ve sanatsal etkileşime etkisi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bursa Yeşil Cami, çini, Ankara Savaşı, Osmanlı, Timurlu

THE INTERACTION OF OTTOMAN AND TIMURID ARCHITECTURE AFTER THE ANKARA WAR: THE EXAMPLE OF BURSA GREEN MOSQUE

ABSTRACT

The wars that shape the world politics are discussed primarily in terms of the political causes that created the war and its political consequences afterwards. However, wars also produce cultural, scientific and artistic consequences. Within the scope of this study, the cultural and artistic results of the Battle of Ankara, which took place at the beginning of the fifteenth century, were examined through the example of Bursa Yeşil Mosque. The study includes literature review and archive research on the subject and the results of the on-site investigation of the Yeşil Mosque. Bursa Yeşil Mosque is different from the early architectural structures of the Ottoman Empire with its striking tile decorations. Although it is like previous structures in terms of plan scheme, it reflects an understanding not seen in previously built Ottoman mosques or zaviyas in terms of decoration features. It is not a coincidence that the period when the tiles, which are accepted as an element of prestige showing the wealth and power of the builders in Timurid architecture and used throughout the building, started to be widely used in Ottoman architecture, just after the Battle of Ankara.

Timur took many Ottoman scientists living in Bursa with him to Samarkand after the Ankara War and continued their studies there. Artists brought by Timur from different points such as India, Azerbaijan, Iran, Anatolia, and Syria created Timurid art and style by synthesizing different techniques and understandings in Samarkand. These artists, who left Samarkand after Timur's death, helped spread this style to a wider geography. In this study, the effect of a historical event on the cultural and artistic interaction between civilizations is emphasized.

Keywords: Bursa Yeşil Mosque, tile, Ankara War, Ottoman, Timurid

INTRODUCTION

While the Ottoman Empire was heading to the east and advancing to completely dominate Anatolia, he encountered Emir Timur, the founder of the Timurid State, near Ankara and suffered a heavy defeat. Timur, who defeated Yıldırım Beyazıt, captured a large part of the Ottoman Empire and reached the capital Bursa. During the reign of Çelebi Sultan Mehmet and Murat II, there was a direct interaction between the Ottoman and Timurid State in the fields of art and culture. After the Ankara War, it is seen that both the Timurids and the Safavid, Akkoyunlu and Karakoyunlu states, which ruled in the same lands and had similar cultural characteristics, and the Ottomans were related in many areas.

Timur first dominated Central Asia, whose scientific and cultural works were destroyed because of the Mongol invasion. Later, he organized expeditions to Anatolia, Iran, and Syria, which were more advanced in the fields of culture, art, and science, and took many politicians, artists and scientists from these places to Samarkand. Central Asia became the science, art, and culture center of the Islamic world during the Timurid period. Samarkand during the Timur and Uluğ Bey period, and Herat during the time of Şahruh and Hüseyin Baykara became important science centers (Barthold, 1973; Hillenbrand, 2005). Timurid imperial style was formed between 1390-1405 in line with Timur's directions. The monuments built by artists and architects brought by Timur from the regions he conquered after 1379 created the first examples of the Timurid period style. Most of these technical developments are manifested in the structures built by the Muzaffarites in Yazd, Shiraz, and Isfahan in the fourteenth century (Golombek & Wilber, 1988). The most distinctive feature of the buildings in this group is monumentality, and tile mosaic coatings, which is a rare method for Central Asia, come to the fore in the exterior cladding of these buildings.

His sons and grandchildren, who were not as successful as Timur militarily and politically, went much further in the fields of culture and art (Roux, 2007). The source of the architecture that emerged in the Timurid period is the Karakhanid, Ghaznavid and Great Seljuks, and this period was especially shaped around Timur's personal ideas (Cantay, 2007). It is seen that the four-iwan plan scheme, which is widely used in Turkistan, Afghanistan, and Iran, continues to be used in all monumental structures (Akın, 1990). In this period, architectural structures became an indicator of political power, resulting in the growth of architectural elements, especially entrance portals (Çoruhlu, 2000).

The applications of tile samples seen within the borders of Turkistan during the Karakhanids period increased gradually during the Ghaznavid, Khwarazmshah and Seljuk periods (Yetkin, 1993). Tile, which is one of the main ornamental elements of Seljuk architecture, was applied to larger areas during the Ilkhanate period (Öney, 1987). In the Timurid period, which continues this tradition, tiles appear as the main decoration element in buildings and architectural elements. White, blue, yellow and brick red tiles with vegetal and geometric motifs were used on the interior and exterior of the domes, crown doors, iwans, minarets and walls of the buildings (Öney, 1987). Hillenbrand (2005) states that with these colors used, Timurid tile mosaics are far ahead of the Ilkhanid and Seljuk periods in terms of technique and color.

Tile mosaic decoration, one of the most important characters of Timurid architecture, is the most important feature of the fifteenth century architectural decoration with brick (Grube, 1967). Colorful tiles in abstract geometric ornaments, and blue-white tiles in motifs similar to kufic writing are predominantly seen. Examples of these practices are found in Bibi Hanım Mosque (Figure 1), Ak Saray, Gur-i Emir, and Ulug Bey Madrasa (Figure 2) (Grube, 1967). The quality of the materials used in these structures is an indicator of the wealth of the Timurid period. The aesthetic and taste understanding seen in this period is the result of the interaction between the artists brought to the capital from the conquered lands as well as Timur's own taste (Golombek, 1992).

Figure 1. Bibi Hanım Mosque (URL-1)

Figure 2. Ulug Bey Madrasa (URL-2)

The first artistic and scientific relationship between the Ottoman State and the Timurid State was seen after the Ankara War. Timur, who defeated Yıldırım Beyazıt, took the scientists in the capital Bursa with him, and scientists such as Kadızade-i Rumi and Mehmet Cezeri continued their studies in Samarkand (İnalçık, 2007). Timurid cities such as Samarkand and Herat had a great influence on Ottoman tile art in the 15th century (Kuban, 2004). In Ottoman architecture, the tile being the main element of decoration coincides with this period. It has been applied to religious buildings such as tombs, mosques, imarets/hospices and madrasas, as well as civil architectural works such as palaces, baths and mansions (Öney, 1987).

Hexagonal and turquoise-colored tiles found in the research at Orhan İmaret Mosque in Iznik are accepted as the first example of using tiles in Ottoman architecture (Aslanapa, 1965). Iznik Green Mosque, on the other hand, is the first example where tiles were applied outside the building and on its minaret (Yetkin, 1972). Since the 15th century, the use of tiles has become widespread in the Ottoman lands and especially in the buildings in the capital city Bursa. There is navy blue, green and turquoise colored rectangular, triangular, and hexagonal tiles on the walls of the buildings with different functions in the Muradiye Complex and the Green Complex. Within the scope of this study, the tile samples applied in Bursa Yeşil Mosque and the tile applications of the Timurid period were compared.

Bursa Yeşil Complex and Yeşil Mosque

In the period of Çelebi Mehmet, especially in the buildings constructed in the capital city Bursa, there are some applications that do not match the architectural style that has been revealed up to that day in terms of decoration features and technical aspects.

The Green Complex was developed around the Yeşil Mosque, the construction of which was started by Çelebi Sultan Mehmet in 1421, and consists of a mosque, Turkish bath, madrasah and tomb (Figure 3-4) and is the largest-scale construction activity built after the Ankara War (Kuban, 2007).

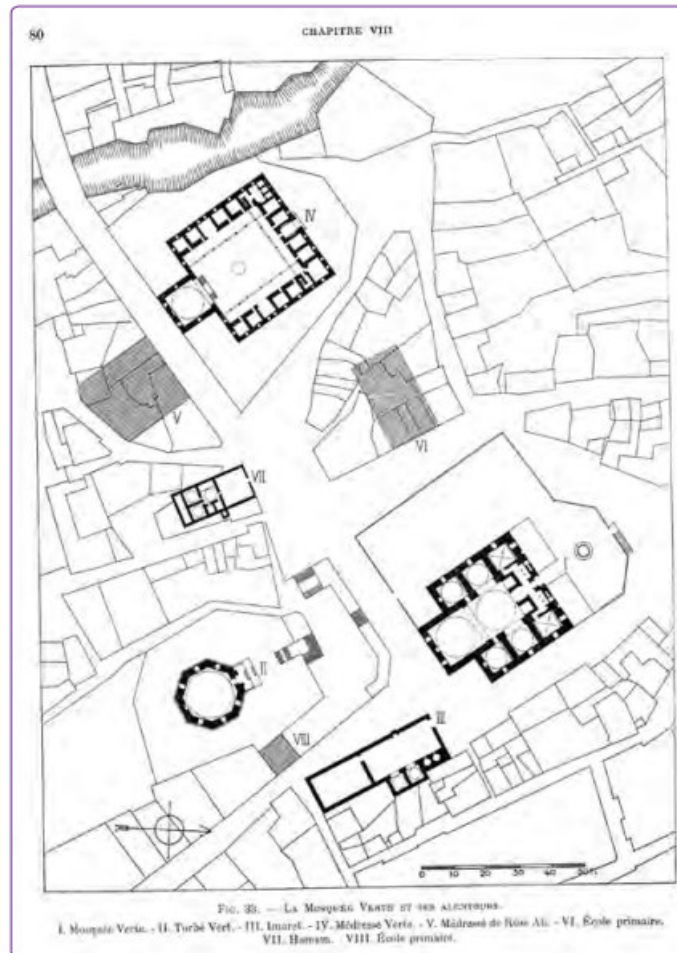

Figure 3. Yeşil Complex (1. Mosque, 2. Madrasa, 3. Tomb, 4. Imaret, 5. Bath-Hamam)
(Kuban, 2007)

Figure 4. Bursa Yeşil Complex (URL-3)

The complex was named as the Green Complex by the people because of its tiles, which were used in mosques, madrasahs and tombs, and whose examples were not found in previous Ottoman structures. The tile decorations, which are the most important feature of the Green Complex, were made by Nakkaş Ali and masters from Tabriz. Nakkaş Ali, who was taken to Samarkand after the Ankara War, returned to Bursa after Timur's death and assumed the responsibility of decorating all the buildings in the Green Complex (Öney, 1989; Yetkin, 1972). Nakkaş Ali, who led the group of masters from Tabriz, brought the colored glaze (cuerda seca) technique, which is widely used in Shah-i Zinde tiles, from Samarkand to Bursa (Golombek et al., 1995).

Green Mosque (Figure 5), which is an example of the inverted T-plan mosque typology, is important in terms of ensuring the development of space with its dome, and it also affected the structures built after it in terms of style. However, the main importance of the structure comes from its decoration features (Uslu, 2012). The architect of the Yeşil Mosque is Hacı İvaz Pasha, one of the important statesmen of the period. In the Green Mosque, the middle nave is covered with two domes, the qibla iwan and side iwans open to the middle volume. In the mosque, there is a fountain in the middle of the central space, and the top of the dome above the fountain is open and a lantern is placed on it. However, it is understood that this lantern is not original and was closed and added to the dome later, as in other open-topped domes (Kuran, 1964).

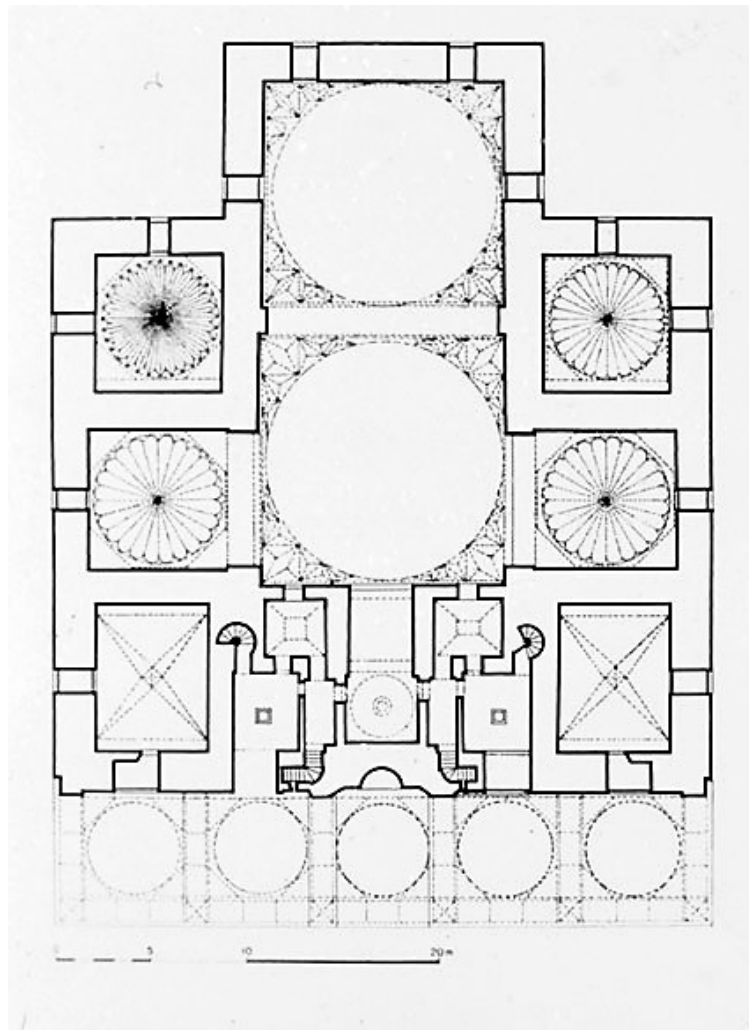

Figure 5. Green Mosque plan (Ayverdi, 1972)

The most important feature of the Green Mosque is its decorations, and the most important ornamental element is tiles. It is thought that the tiles used in the building are the product of a local production and were produced in temporary kilns established during the construction (Doğan, 2010). Yeşil Mosque is seen as a structure outside the early Ottoman tradition with its rich tile decorations. Although some researchers attribute the tiles used in the Yeşil Mosque and other structures of the complex to the Seljuk tradition, these tiles, which are in the colored glaze technique, are of a quality that has not been seen before in Anatolia in terms of technique, style, and color (Aslanapa, 2007). Researchers such as Kuban (2004) and Cantay (1996) attribute the tiles used in the kulliye to the Timurid technique and style developed in Samarkand.

The colored glaze (*cuerda seca*) technique is one of the advanced tile techniques used during the Timurid State. This technique is first seen in ceramics in Iran in the thirteenth century in Islamic art. The use of this technique on the Iranian borders coincides with the Safavid and Timurid periods (Öney, 1976). The colored glaze technique was developed in the fourteenth and fifteenth centuries in Tabriz, Samarkand, and Bukhara, especially in the Timurid period works. This technique was widely used in the tiles produced in Tabriz, Samarkand and Bukhara in the 14th and 15th centuries, especially in the Timurid period works, to cover large surfaces.

The development of the understanding of decoration in the structures of the Timurid period was with the development of the colored glaze technique called glazed brick and cuerda seca. Glazed brick, flat tiles, monochromatic glazed reliefs, and tile mosaic coatings used in buildings constructed in Khorasan and Turkistan and used in larger areas compared to previous periods constitute the important features of the architecture of this period (O'Kane, 2011). Wall surfaces, minarets, inside and outside of domes, iwans and high-arched entrance portals in Timurid period structures were completely covered with tile decorations (Figure 6-7) (Başkan, 2014).

Figure 6. Tomb of Timur (Gur-ı Mir) (1403-1404) Samarkand, Uzbekistan (URL 4)

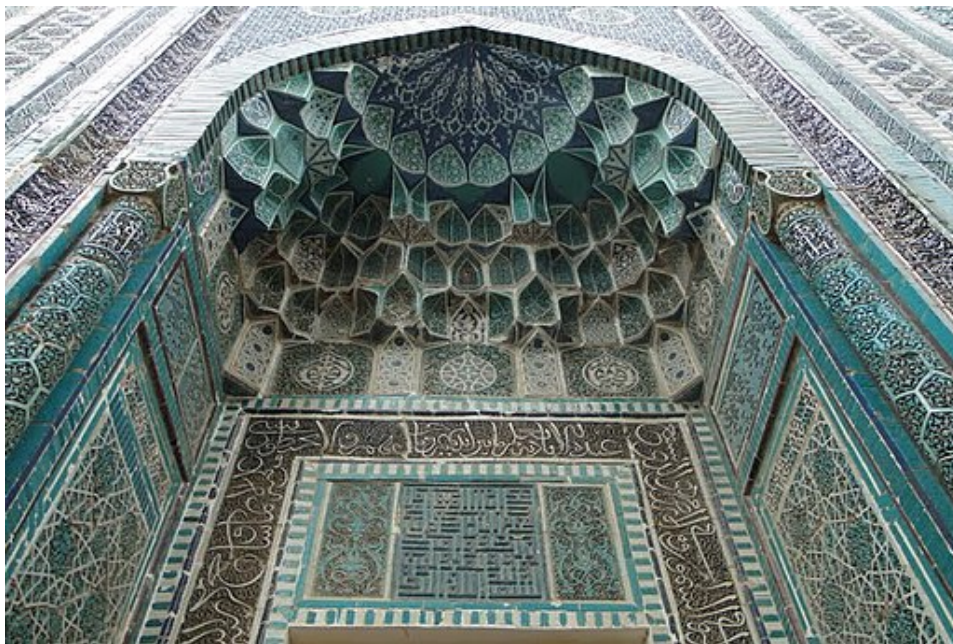

Figure 7. Detail from Shah-i-Zinda Tomb (URL 5)

In motifs and patterns created with turquoise, cobalt blue, water green, black, and yellow, border lines were formed in brick red and black (Başkan, 2014; Öney, 1987). The tile mosaic technique, which consists of colored and small tile pieces prepared in accordance with the motifs to be made, is the most suitable technique for the creativity of the practitioner among other tile techniques. This technique, which started to be used in the Great Seljuk State and the Near East, became widespread in Transoxiana during the Timurid period (Golombek, 1992). The Timurid tile mosaics, which are composed of very small tile pieces, without even the mortar between the patterns and motifs, exhibit more successful examples than the tile mosaic workmanship seen in the Ilkhanid and Seljuk period buildings.

The tiles of the Early Ottoman period, made with the colored glaze technique, show great similarities with the examples from the Timurid period. Franz Taeschner states that Bursa Yeşil Mosque and Yeşil Türbe, which are examples of the Early Ottoman period, connect their artistic features to Timurid art.

The main sanctuary, side spaces, mihrab, windows and pediments of the Yeşil Mosque are decorated with tiles (Figure 8-9). Hexagonal tiles were used on the lower parts of the walls up to a certain level. In these tiles, gilded hexagons on turquoise and dark blue, gilded purple hexagons surrounded by dark blue triangles, and dark blue hexagons surrounded by a white tile strip attract attention. A fine tile mosaic workmanship was used on the ceilings of the mahfils, inside the window niches, on the arch of the sultan's mahfil, on the ceiling of the lower floor window niches and on the upper floor arches. Turquoise, purple, dark blue, white, yellow, pistachio green and sometimes gold gilding were used in the incised mosaic (Öney, 1976).

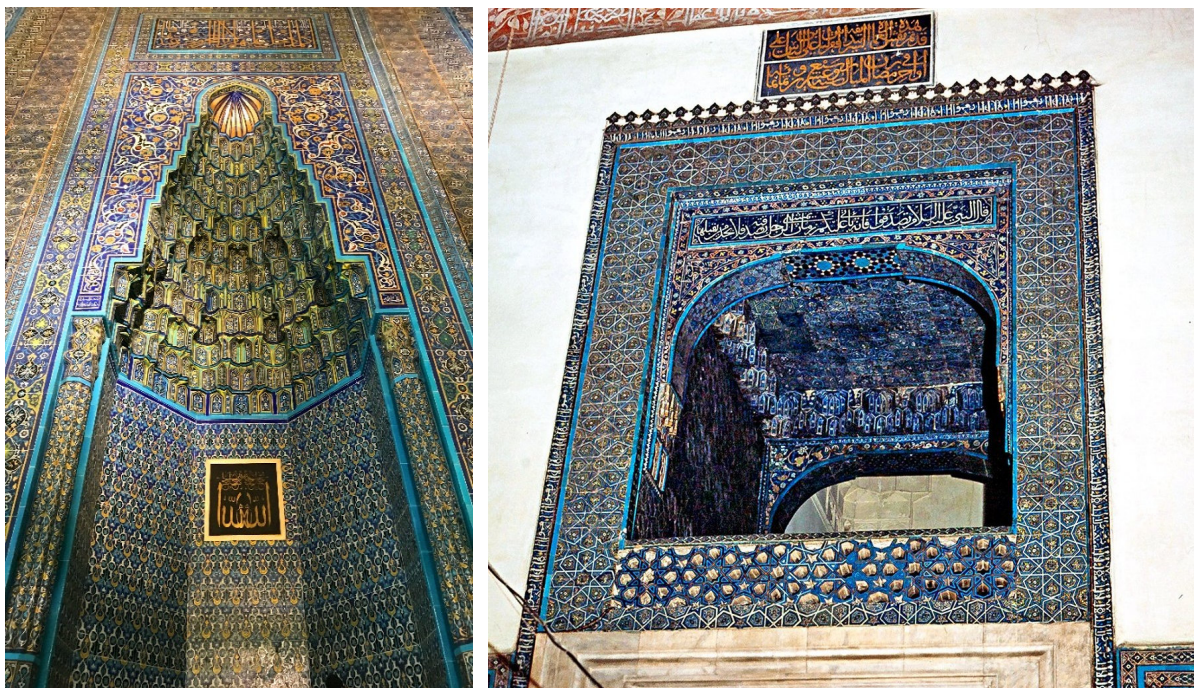

Figure 8. The tiles in the mihrab of Bursa Yeşil Mosque and the sultan's mahfil- colored glaze technique

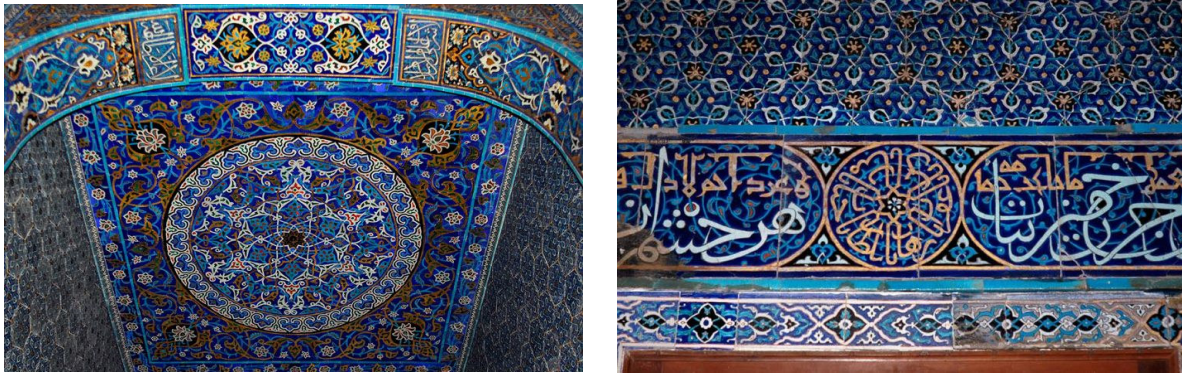

Figure 9. Tiles of Green Mosque

The tile decorations in the Yeşil Mosque, besides being examples of a tile technique that was not encountered in Anatolia in previous periods, also show the Timurid influence in terms of motifs and ornamental arrangements. Various tile techniques, which were used in Timurid structures and seen in structures such as Şah-ı Zinde in Samarkand, started to be used in early Ottoman structures in Anatolia through Turkmen artists.

Many of the masters, who were taken to Samarkand by Timur after the Ankara War in 1402, returned and carried the effects of the culture there to Anatolia. Ali Bin İlyas from Bursa, who is one of those who returned from Samarkand and whose name is mentioned on the stone inscription dated 1424 in the building. On the right side of the mihrab, there is an inscription stating that it was the work of the masters from Tabriz, and it is known that this group was led by a person known as Nakkaş Ali and managed all the decoration works of Bursa Yeşil Mosque. This inscription is complemented by a couplet by Iranian poet Sa'di on oppression and injustice on the left. Nakkaş Ali had the tile patterns and techniques he learned in Samarkand applied to the masters from Tabriz, who are also mentioned in the mihrab of the building. The signature of the Tabriz masters in the mihrab explains the origin of the tiles made in the colored glaze technique. We see the name of the tile master with the inscription "Muhammed El-Mecnun" whose name is read in the Hünkar mahfil. Nakkaş Ali bin İlyas also supervised the works of masters from Tabriz (Blair & Bloom, 1996, Yetkin, 1986).

Ekrem Hakkı Ayverdi (1972) states that the reason for the construction of this building was to show the end of the Ankara War and the political turmoil after it and to give confidence to the public. Although the traditional plan scheme is a repetition, the Yeşil Mosque, where many different arts such as tile, stone and wood carving, plaster and hand-drawn decorations are applied together, is seen as a first in Ottoman architecture as a structure that reflects the economic possibilities of a state in the process of transition from a principality to an empire (Kuban, 2004).

Conclusion

After the Battle of Ankara, which took place because of the tension between the Timurid and Ottoman states, there was an intense interaction between the two states in the field of architecture and art, as it was in the 13th century before. After the Battle of Ankara, many artists living in the Ottoman borders and especially in the capital Bursa were taken to Samarkand by Timur and these artists came back to Anatolia during the reign of Uluğ Bey after Timur's death. These artists had the opportunity to apply the techniques they saw there in the buildings they worked in Anatolia.

As a result of the historical events and developments, the coming and going between the two regions for both military and commercial purposes resulted in the mutual transfer of various architectural forms and techniques, some of which cannot be determined exactly.

It is seen that the Karakoyunlu and Akkoyunlu states played an intermediary role in the interaction between the two regions in the fields of architecture and art. There are structures dating from the period of the Karakoyunlu and Akkoyunlu states, which were established in the late 14th century and spread to the west of Iran in the 15th century and spread over a wide region from Tabriz to Hasankeyf around Eastern Anatolia. These structures mediated the art and architecture style of the Timurid period to reach the borders of the Ottoman state. In this study, the connection of the Yeşil Mosque, which was built in Bursa after the Ankara War, with the Timurid culture and art was discussed.

References

- Akın, G. (1990). *Asya Merkezi Mekân Geleneği*, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Aslanapa, O. (1965). İznik'te Sultan Orhan İmaret Camii Kazısı, *Sanat Tarihi Yıllığı*, 1, 16-38.
- Aslanapa, O. (2007). *Türk Sanatı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ayverdi, E. H. (1972). *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri 806-855 (1403-1451)*, İstanbul: İstanbul Fethi Cemiyeti İstanbul Enstitüsü.
- Barthold, W. (1973). *İslam Medeniyeti Tarihi*, Ankara.
- Başkan, S. (2014). Timurlu Mimarlığında Çini Süsleme Hakkında Bir Değerlendirme, *Turkish Studies*, Volume 9/10, 77-95.
- Blair, S. S. & Bloom, J. M. (1994). *The Art and Architecture of Islam 1250-1800*, London: Yale University.
- Cantay, T. (1996). XV. Yüzyıl Osmanlı Sanatında Görülen Timurlu Sanatı Etkileri, *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri (Ankara 30 Mayıs – 1 Haziran 1994)*, Ankara.
- Cantay, G. (2007). Emir Timur Devleti'nde Mimari, *Ölümünün 600. Yılında Emir Timur ve Mirası Uluslararası Sempozyumu*, 26-27 Mayıs 2005, İstanbul.
- Çoruhlu, Y. (2000). *Türk İslam Sanatının ABC'si*, İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Doğan, E, T. (2010). Bursa Yeşil Cami Çinileri. *Yüksek Lisans, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale*.
- Golombek, L. & Wilber, D. (1988). *The Timurid Architecture of Iran and Turan*, New Jersey: Princeton University Press.
- Golombek, L. (1992) Discourses of an Imaginary Arts Council in Fifteenth- Century Iran, *Timurid Art and Culture: Iran and Central Asia in the Fifteenth Century* (Ed. Lisa Golombek- Maria Subtelny), Leiden: E.J. Brill, s.1-17.
- Golombek, L., Mason, R. & Bailey, G. (1995). Persian Potters in the Ottoman World: New Data from the Timurid Ceramics Project of the Royal Ontario Museum, *9. Milletlerarası Türk Sanatları Kongresi Bildirileri, C. 2*, Ankara, 181-188.
- Grube, E., J. (1967). "Timurid Art", *Encyclopedia of World Art*, C.14, London: McGraw-Hill Book Company, 97-109.
- Hillenbrand, R. (2005). *İslam Sanatı ve Mimarlığı*, İstanbul: Homer Kitabevi.
- İnalçık, H. (2007). *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kuban, D. (2004). *Çağlar Boyunca Türkiye Sanatının Anahatları*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları;
- Kuban, D. (2007). *Osmanlı Mimarisi*, İstanbul: YEM Yayınları.
- Kuran, A. (1964). *İlk Devir Osmanlı Mimarisinde Cami*, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Roux, J. P. (2007). *Türklerin Tarihi, Pasifik'ten Akdeniz'e 2000 Yıl*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

O’Kane, B. (2011). The Development of Iranian *Cuerda Seca* Tiles and the Transfer of Tilework Technology, in *And Diverse Are Their Hues: Color in Islamic Art and Culture*, (ed. Sheila Blair and Jonathan Bloom) Yale University Press, 174-203.

Öney, G. (1987). *İslam Mimarisinde Çini*, İstanbul: Ada Yayınları.

Öney, G. (1989). Beylikler Devri Sanatı XIV. – XV. Yüzyıl (1300 – 1453), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Taeschner, F. (1932-33). Die Jesil Gami in Brussa ihre Historicen Inschriften und ihre Künstler, *Der Islam*, Band 21, 135-165, Berlin und Leipzig.

Uslu, F. S. (2012). Bursa Yeşil Camii Çini Tezyinatı. Yüksek Lisans, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı, İslâm Tarihi ve Sanatları Bilim Dalı, İstanbul.

Yetkin, Ş. (1972). *Anadolu’da Türk Çini Sanatının Gelişimi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Yetkin, Ş. (1993). Çini, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, cilt: 8, s. 329, İstanbul.

Yetkin, Ş. (1986). Anadolu Türk Çini Sanatının Gelişmesi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

URL 1- <https://mahmut-koc.blogspot.com/2019/07/bibi-hanm-camii-semerkant-uzbekistam.html>

URL 2- <https://www.turenka.com/tag/ulug-bey-medresesi/>

URL 3- <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/gezilecekyer/yesil-kulliyesi>

URL 4- <https://www.lonelyplanet.com/uzbekistan/central-uzbekistan/samarkand/attractions/gur-e-amir-mausoleum/a/poi-sig/1384275/357830>

URL 5- <https://www.wikiwand.com/tr/Shah-i-Zinda>

DEVELOPMENT OF A SKETCH SERIES OF WOMEN'S OVERALLS WITH TRANSFORMATION ELEMENTS

Elizaveta Vasilenko

FGBOU VO RGU im. A.N. Kosygin, Development of a sketch series of women's overalls with transformation elements

ORCID: 0000-0003-4627-3533

Maria Kopylova

FGBOU VO RGU im. A.N. Kosygin, Development of a sketch series of women's overalls with transformation elements

ORCID: 0000-0003-0394-2119

Abstract

Currently, there is a demand for military-style clothing items, including overalls. All of them are completely different and are often designed for different seasons, which is not always convenient for consumers in terms of operation. There is a need for overalls that have elements of transformation of different details, which will make it easy to change your image. The silhouette and cut largely depend on the type of activity, and in 2022-2023 the fashion for convenience and comfort continues, therefore loose-fitting overalls are in demand, but fitted to give a more feminine look. For the first time, overalls appeared in medieval Europe, and then they were referred to as ordinary clothes for actors, jesters and alchemists. Later, children of the nobility began to wear such clothes, because overalls are very comfortable, do not interfere with movement. In the late 19th century, Levi Strauss, the founder of Levi's, created a durable denim suit by combining trousers and a shirt into one piece. Such overalls have become common among precious metal hunters, farmers, workers and mechanics. Since the 20th century, overalls have become part of the wardrobe not only for men, but also for women. This is due to the beginning of the First World War, when women were sent to hospitals, fields and factories, where practical and comfortable clothes were needed for effective work. During the Great Patriotic War, overalls were finally strengthened as uniforms for most soldiers. A variety of models began to appear, new materials were used. Today, overalls are very popular among women and girls, with its help you can collect a variety of looks: evening, sports, business, casual. To increase the versatility of the overalls, you can resort to various transformations. Removable elements: cuffs, pockets, changing the configuration of the model, the length of individual parts - all this will allow you to change your image literally on the go. The developed model of overalls has detachable sleeves, peplum and trousers. By removing or changing these details, completely different images are obtained. This will solve the problem of the consumer's need for overalls, in which there are elements of transformation of various details, which will make it easy to change your image.

Keywords: overalls, transformation, women's clothing

Introduction

Currently, there is a demand for military-style clothing items, including overalls. All of them are completely different and are often designed for different seasons, which is not always convenient for consumers in terms of operation. There is a need for overalls that have elements of transformation of different details, which will make it easy to change your image. A jumpsuit is an element of clothing, the upper part of which is combined with trousers or shorts.

It can be of different silhouettes and cuts: both loose and fitted, with short or long sleeves and made from a variety of materials. Its main advantage is that everyone can wear it, regardless of gender and age.

History reference

For the first time, overalls appeared in medieval Europe, and then they were referred to as ordinary clothes for actors, jesters and alchemists. Later, children of the nobility began to wear such clothes, because overalls are very comfortable, do not interfere with movement.

At the end of the 19th century, Levi Strauss, the founder of Levi's, created a durable denim suit by combining trousers and a shirt into one (Figure 1). Such overalls have become common among precious metal hunters, farmers, workers and mechanics.

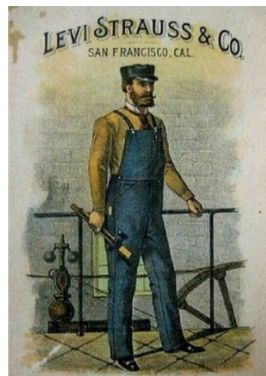

Figure 1. Levi Strauss' denim suit.

Since the 20th century, overalls have become part of the wardrobe not only for men, but also for women. This is due to the beginning of the First World War, when women were sent to hospitals, fields and factories, where practical and comfortable clothes were needed for effective work.

During the Great Patriotic War, overalls were finally strengthened as uniforms for most soldiers. A variety of models began to appear, new materials were used.

In 1919, the Italian fashion designer Ernesto Michaelles developed a new model of TuTa overalls. His intention was to create simple, basic clothing for the working class. However, there was no interest in this model. It took several more attempts and decades for the jumpsuit to become really popular and fashionable. [1]

Modern fashion direction

Today, overalls are very popular among women and girls, with its help you can collect a variety of looks: evening, sports, business, casual. The model is sufficient due to the original cut, style features, interesting color variations, materials, decor and finishes (Figure 2).

Figure 2. Models of fashionable overalls 2022-2023

After analyzing the color solutions for 2022-2023, it turned out that black is still popular. Colors such as white, red, blue with a variety of shades are still leading. For the spring season of 2023, for overalls, experts recommend green, burgundy, purple, raspberry, sky blue, emerald shades that will help create a wonderful look. [2]

The silhouette and cut largely depend on the type of activity, and in 2022-2023 the fashion for convenience and comfort continues, therefore loose-fitting overalls are in demand, but fitted to give a more feminine look. Each model creates a very elegant silhouette, elongates the figure and hides imperfections.

For overalls with trousers, you should choose models with palazzo legs, bananas, cropped trousers, with long or three-quarter sleeves.

In the spring it is cool, so there is a need for a collar. Recommended classic collars, stand-up collar, collar collar, shirt, fur collars. [3]

According to statistics, women's denim overalls are the most popular. This material allows you to design a product, both with sleeves and without, with a fastener with buttons or a zipper, with different models of trousers, and also does not create discomfort when moving (Figure 3, a). [four]

The faux leather jumpsuit creates both an elegant and daring look. It depends on the color scheme, the type of collars and pockets, the model of trousers, the shape of the sleeves (Figure 3, b).

Figure 3. Models of overalls from: a) denim; b) artificial leather.

Convenience is in the trend, therefore, for more comfortable operation, overalls 2022-2023 have large pockets, straps, cuffs, wide sleeves, and various capes. [5]

Currently, the military style is popular, it shows the features of the military direction in clothing, this can also be seen in overalls. For women, this style deviates slightly from the strictness of the male military style and is made in a more feminine and free form. [6]

Now the versatility of clothing is very much appreciated, overalls can just be like that. They can be worn at any time of the year, combined with different items of clothing and accessories.

Conclusion

To increase the versatility of the overalls, you can resort to various transformations. Removable elements: cuffs, pockets, changing the configuration of the model, the length of individual parts - all this will allow you to change your image literally on the go. Below are sketches of the developed collection of models of women's overalls with elements of transformation (Figure 4).

Figure 4. Collection of models of women's overalls with elements of transformation.

The developed models of overalls have removable sleeves, peplum and legs. By removing or changing these details, completely different images are obtained. This solves the problem of a small wardrobe and any of the resulting overalls will make you feel stylish and confident.

Internet resources:

1. The history of the overalls: website. – URL: <https://mcmag.ru/istoriya-kombinezona/> (date of access: 29.09.2022)
2. Adorable jumpsuits 2022-2023: website. – URL: <https://1001sovety.ru/modnye-kombinezony-foto/> (date of access: 09/29/2022)
3. The most fashionable jumpsuits of 2022-2023: site. – URL: <https://ledysovety.com.ua/modnye-kombinezony-foto/> (date of access: 29.09.2022)
4. What overalls are in fashion in the 2022-2023 season: website. – URL: <https://dress-mag.com/trend/modnye-kombinezony/> (date of access: 09/29/2022)
5. Fashionable women's overalls 2022: site. – URL: <https://beautyworld.com.ua/modnyye-zhenskiye-kombinezony/> (date of access: 29.09.2022)
6. Unusual military style: site. – URL: <https://1001sovety.ru/stil-militari/> (date of access: 29.09.2022)

YOUTH IN PARTICIPATORY CULTURE

Tiago Soares Bedin

Introduction

Youth participation is an important factor in the changes for the modern-day, due to the recent changes that we are facing. It is important to clarify the connection between youth in participatory culture and how it affects day-to-day modern life and society. Participatory Culture is a type of culture that has less blockage regarding creativity and civic participation. It is open to different forms of shared knowledge among its affiliates that have the same background, and is open to constructing a common goal of sharing (Jenkins & Boyd & Ito, 2016).

This new trend is allowing more participation among different groups within a different interpretation of cultural language, (Jenkins, Boyd & Ido, 2016).

Referring to Convergence Culture, Jenkins and Henry (2019) state that originally all cultures need to be visualized by different approaches as they differ among themselves. With the advance of digital culture, those contrasting features are changing as cultures that never synchronized before are starting to coexist, for example, public culture and mass culture.

The importance of youngsters in connection to those new trends is shown in the change of perspective that they apply regarding generic social barriers consolidated in vocal appealing of division and instability (Jenkins & Boyd & Ito, 2016)

After the introduction regarding this topic, we will analyze two articles that can validate the importance of participatory cultural actions in the development of youth influence, first by checking a case in Sri Lanka and another from the United States.

A practical example – Global perspective

The article gives a broad Global perspective for the Participatory Culture-Specific Consultation (PCSC), showing programs that can corroborate the illustration of the importance of the field. This Participatory Program intends to analyze the process of cultural development, in the form of cultural expressions. The guideline of the PCSC is to trace down cultural interventions that can narrow down the cultural interference specifications for each reality, as the way each society perceives reality is different from one to another. Nastasi, B. K., et al. (2000) on page 402, of the article “Conducting Participatory Culture-Specific Consultation: A Global Perspective on Multicultural Consultation”, mention the work of Greenwood et al., (1993); Nastasi, (1998); Nastasi et al., (2000); J. J. Schensul, (1998); J. J. Schensul & S. L. Schensul, (1992) inform that the PCSC has its base on the called participatory action research (PAR).

The idea behind the PAR is that it is based on the interest of organizations that are willing to aid in the Participatory Culture-Specific Consultation; it starts with the development of a hypothesis, examination, and procedure. The process is similar to any scientific study, first, you base the idea on a theory, base it with a study and then you get a specific result for the specific cultural case, but for the PAR the idea is to focus on the full integration of the collaborators as it is its main goal. The process of the participants shows that stakeholders are the ones that can directly affect the parameters of the participatory culture analysis. To better picture the specification among the several cultures, the author believes that the work of Bronfenbrenner, 1989, is enough to describe those differences. It utilizes the ecological theory that bases the PCSC to narrow the idea that this participatory culture is for the whole society and it should not take into specification different cultural approaches.

Rather, it needs to visualize the possible changes that cultural interactions can bring to the cultural influences as its main goal is only the cultural transformation, but not other specific changes, even if they can corroborate to the cultural transformation.

In this way it is possible to visualize that the PCSC is directly dependent on the actors that can influence it directly, especially the ones that have an interest to influence this idea, as they need to look at the evolution aspect of cultural transformation. Participatory Culture is the ideology behind understanding the interaction (culture) behind all the different actors from the societal perspective including the analysis behind those ideas. (Nastasi, B. K., et al. 2000) For that the author provided an analytical framework to better illustrate the process of the Participatory Culture-Specific Consultation:

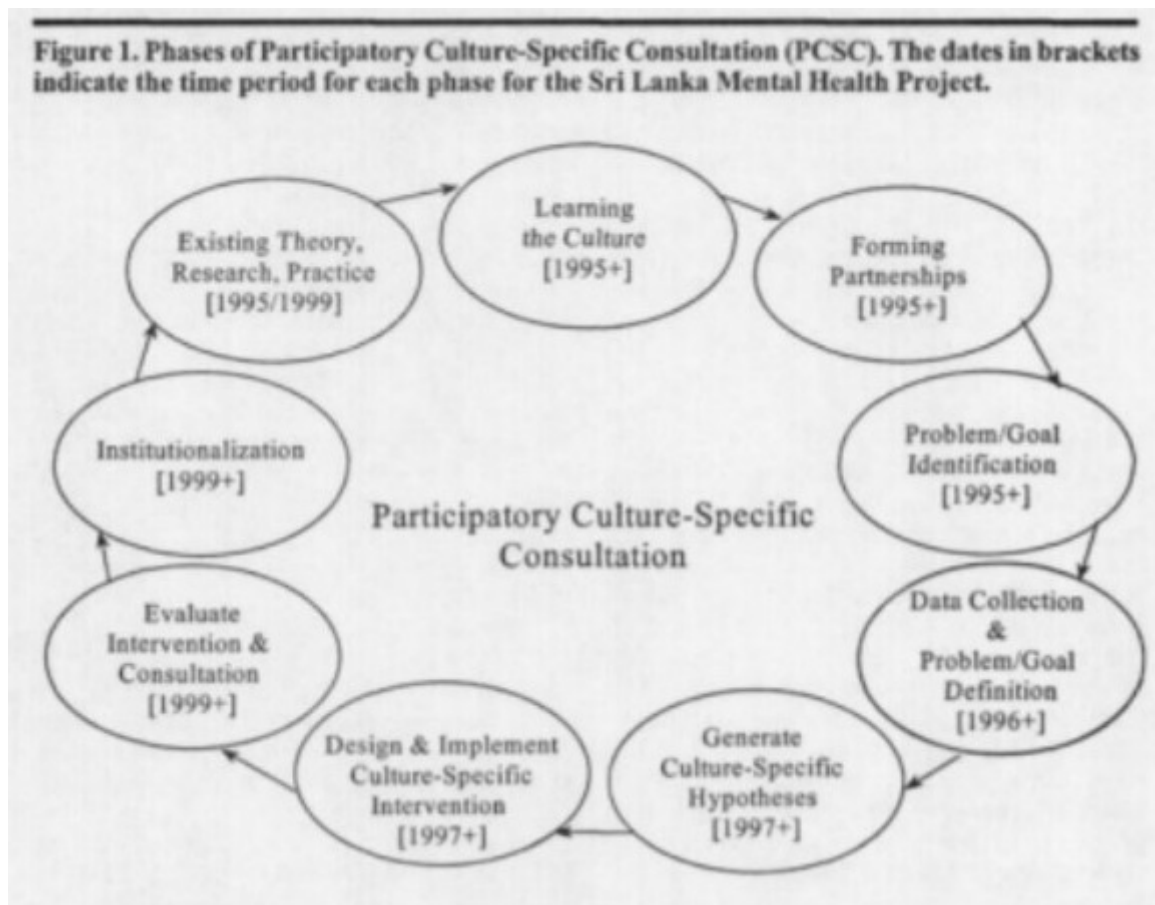

Image Source: Nastasi, B. K., et al. 2000: 404.

With the information provided about the global perspective of the influence connected to participatory culture, it is possible to visualize a more specific case that can elucidate practically the case that this article aims to analyze.

A practical example – United States Case

To better elucidate this paper's perspective, it is important to demonstrate some examples that can clarify better the relevance and purpose of inclusion.

In the United States, for example, the program called "Girls with a Purpose" Positive Youth Development (PYD) is based on an idea of a partnership of community that aims to build improvement of African American Girls' expression within society.

Harper et al. (2019) refer to PCSIM; Nastasi, Moore, & Varjas (2004) elucidating that the base of this program was The Participatory Culture-Specific Intervention Model, states that the PCSIM was a program that has base on the cultural advancement in school-based intellectual well-being program, it can be adjusted to the community needs contextualizing the goals of positive developmental conclusion. It was developed by a group of multidisciplinary researcher-consultants, with one program administrator and other program mentors. The document's ambition is to centralize the researches that were conclusive and give a successful approach to the first year of participatory consultation. Using this program has a rich perspective, that is based on a two-plan base, first from 2017-18, the pilot year, and 2018-19 planning. (Harper et al., 2019)

For the first year, which is from 2017 until 2018, the team that analyzed the case took into consideration actions that could be necessary for a decisive youth improvement, the study then comes to a table of necessities for extracurricular activities that could lead to the inclusion of this group in the participatory culture (Harper et al., 2019), which is the table below:

Table 2. Girls with a Purpose Positive Youth Development (PYD) outcome domains, indicators, and related activities.

Outcome Domain	Indicators	Examples of Related Activities
Academic Success	<ul style="list-style-type: none"> Interest in learning (e.g., reading for pleasure) 	<ul style="list-style-type: none"> Hidden Figures Book Reading and Discussion
Arts and Recreation	<ul style="list-style-type: none"> Performance in arts (and crafts), music, dance or theater 	<ul style="list-style-type: none"> Bracelet and Shirt Design Dance/Step Team Created Program Marketing/Advertising Materials
Community Involvement	<ul style="list-style-type: none"> Sense of importance to community (youth as resources) Self-concept due to community involvement 	<ul style="list-style-type: none"> Community Fair Planning/Participation Dance Party Planning/Participation
Cultural Competency	<ul style="list-style-type: none"> Knowledge of own culture Interest in own culture Pride in one's culture Sense of belonging to cultural group 	<ul style="list-style-type: none"> Community Fair Planning/Participation Hidden Figures Book Discussion Dance Party Planning/Participation Ethnic/Cultural Pride Celebration Community Walk
Life Skills	<ul style="list-style-type: none"> Friendship skills Goal-setting skills Problem-solving skills Conflict resolution skills Teamwork Communication skills Decision-making skills Planning for the future Leadership skills 	<ul style="list-style-type: none"> Community Fair Planning/Participation Dance Party Planning/Participation Goal Mapping Life skills discussions, vignettes, and role plays (Applied a problem-solving model)
Positive Life Choices	<ul style="list-style-type: none"> Substance use/abuse Violent behaviors Delayed sexual activity 	<ul style="list-style-type: none"> Life skills discussions, vignettes, and role plays (Applied a problem-solving model) Invited qualified presenters to address sexual health and wellness
Positive Core Values	<ul style="list-style-type: none"> Caring Empathy Integrity Honesty Responsibility Equality and fairness 	<ul style="list-style-type: none"> Caring, supportive relationships with mentors/peers Community Fair Planning/Participation Dance Party Planning/Participation
Sense of Self	<ul style="list-style-type: none"> Self-concept (self-confidence, self-esteem, self-worth) Empowerment Sense of purpose 	<ul style="list-style-type: none"> Group discussions related to self-concept (with a focus on social issues that affect Black girls) Community Fair Planning/Participation Dance Party Planning/Participation

Image resource: Harper et al., 2019: 13

The table created for developing the learner's range took into consideration the specific youth opinion, as this was going to reflect on them as well. It provided a flexible time so that the girls could have time to communicate among themselves about anything that concerns them regarding the activity, contact with others and more understanding about the research goal. This kind of extra-curricular goal led to activities such as the community dance celebration, in the Spring of 2018, where the groups that were analyzed needed to have a planning phase to organize the event and this way to present it to the local community. This provided the group a feeling of integration as they needed to manage the costs, decide the time of the events, and organize the commerce idea. They also included the preparation idea from the paper in their local periodical. After the event was done, they discussed the fact that the youngsters could maintain a guideline and ideas in the practical action. They got more fundraising than they needed, and this led to more interest to influence the local society. They were also able to see issues that needed to be pictured, this event fulfils the goal of the program developing a better influence in the participatory culture. The author also took into consideration the necessary needs of the program, to further include these members across the participation in the local community. To be able to do so, they noticed that some girls didn't want parental participation in the activities due to parental previous conflicts among other parents and regarding their children. Also, it was necessary to acknowledge the necessity to make the groups aware of their competency and intellectual health. For the first one it was necessary to understand the feeling of belonging among the group tracing down how to resolve those conflicts. Other external conflicts that were necessary to be managed are the conflict with teachers, which the girls believe was due to racial exclusion as they didn't have many teachers from the same ethnical background. (Harper et al., 2019)

After the first year, the success came into the academic field, as this was based on building confidence parameters into the girl's knowledge. Building this perspective, the program can provide justice to this minority group so that the young generation could organize itself properly. Finally, the goal of the author's paper was to show a perspective of how impactful a society can be in influencing the young group to belong and participate in participatory culture-led involvement. The activity surely showed progress among that specific minority group and provided them with a base to be participatory in the local community necessities (Harper et al., 2019).

Now with all the information provided, it is possible to narrow the idea behind this paper and give a necessary conclusion regarding the impact and influence that the participatory culture has to influence and impact the youth in their cultural manifestation and influence among other cultural agents.

Conclusion

Towards this article, it was possible to theorize about the participatory culture ideology, bringing data and resources from several studies connected to psychological behavior in society. As the goal of this paper was to bring a perspective of the youth as an agent and actor in the culture change and its influence to change the perception of cultural understanding, it was necessary to elucidate the case with articles that could provide more practical and necessary data to demonstrate this influence in a global and more specific case.

It is possible to conclude by stating that youth participation is necessary in influencing changes that society needs and in influencing a more inclusive culture for all. The necessity needs to follow the interest of the ones that are part of the group, in this case, the youth, to aim for societal change. This aim needs to follow science with a solid analytical framework, for example with the Participatory Culture-Specific Consultation (PCSC), following praxis that can determine the possibilities of changes in a broad matter that provide inclusiveness.

References

Erin A. Harper, Anthony G. James, Chamina Curtis, and Demoni' Ramey., (2019): Using the Participatory Culture-Specific Intervention Model to Improve a Positive Youth Development Program for African American Adolescent Girls, *Journal of Educational and Psychological Consultation*, [e-journal] DOI: 10.1080/10474412.2019.1652618.

Greenwood, D. J., Whyte, W. F., and Harkavy, I., (1993). Participatory action research as a process and as a goal. Special issue: Action Research. *Human Relations*, 46, pp. 175-192.

Jenkins, Henry., (2019). *Convergence Culture: Where the Old and The New Media Collide*. New York: New York University Press.

Jenkins, Henry., Boyd, Danah., and Itō, Mizuko., (2016). *Participatory Culture in a Networked Era: A Conversation on Youth, Learning, Commerce, and Politics*. Cambridge: Polity, Print.

Nastasi, B. K., (1998). A model for mental health programming in schools and communities. *School Psychology Review*, 27(2), pp. 165-174.

Nastasi, B. K., Moore, R. B., & Varjas, K., (2004). *School-based mental health services: Creating comprehensive and culturally specific programs*. Washington, DC: American Psychological Association.

Nastasi, B. K., Varjas, K., Bernstein, R. and Jayasena, A. (2000). Conducting Participatory Culture-Specific Consultation: a Global Perspective on Multicultural Consultation. *School Psychology Review*, [online] Available at: [Accessed on 5 November 2019].

Nastasi, B. K., Varjas, K., Schensul, S. L., Schensul, J. J., Silva, K. T., and Ratnayake, P., (2000). The Participatory Intervention Model: A framework for conceptualizing and promoting intervention acceptability. *School Psychology Quarterly*, 15, pp. 207-232.

Schensul, J. J., (1998). Community-based risk prevention with urban youth. *School Psychology Review*, 27, 233-245. Schensul, J. J., & LeCompte, M. D. (Eds 1999).

Schensul, J. J., and Schensul, S. L., (1992). Collaborative research: Methods of inquiry for social change. In M. D. LeCompte, W. L. Millroy, & J. Preissle (Eds.), *The handbook of qualitative research in education*, pp. 161-200. San Diego, CA: Academic.

SECURITY ISSUE AND SOCIAL CHANGES IN THE SAHEL: THE CASE OF KORANIC STUDENTS' MOBILITY FROM ZINDER REGION TO NIGERIA

ADO SALIFOU Arifa Moussa

Université de Zinder

LAWALI Maman Toukour

Université de Zinder

Abstract

This paper examines some aspects of security and social change in the Sahel. It mainly stresses the effects of insecurity on Koranic students' mobility from Zinder region in Niger Republic to the north cities of Nigeria and their resilience regarding the complexity of the situation. The study critically analyses the collected data through surveys based on interview guides and questionnaires. The sociological approach is adopted in this work to bring out the salient points on the above mentioned issue. The main targets are Koranic students, marabouts and supervisors of *Makaranta* (Koranic School), and municipal mayors. One hundred and fifty (150) questionnaires were administered to the Koranic students, without distinction of age, social situations (family, ethnic, origins). The choice of Koranic students is made randomly, and mainly concerned the Koranic students of Zinder city who go to other cities of the country (Niger Republic) and the major urban centers of Nigeria, for their Koranic instruction and learning. Some supervisors, marabouts and mayors are subjected to interrogations by means of interview guides. The investigation has clearly shown the resilience of those students facing insecurity that has forced them to review their movements and orientate their mobility towards other urban center in Niger Republic.

Keywords: Security, mobility, Koranic students, Zinder, Sahel

Introduction

Security issue has become a major development issue for Sahelian countries since more than a decade. Terrorism has upset this zone through a multidimensional insecurity (economic, political, social, environmental, cultural, etc.). This situation has highlighted not only the inability of States to meet the challenges imposed by this phenomenon (massacre of civilians and soldiers, destruction of property, mobility of populations, weakening of the social and economic fabric, etc.), but also the vulnerability of social structures. On the other hand, another important phenomenon, namely food insecurity, exacerbates the problem. In fact, which kind of insecurity is it? Obviously, the two can follow one another or merge, to fundamentally disturb the way of life of the populations.

In Niger, the Koranic students are one of the social categories affected by the phenomenon of terrorism and the food crisis. This dual pressure strongly influenced their mobility. Habitually, their trips are directed towards the Koranic schools of certain regions of the country (Diffa, Agadez, Maradi, and Zinder) or those of Nigeria (Kano, Maiduguri, Bauchi, Sokoto, Zangaria, Gombe, Jigawa). Since then, Koranic students' mobility has undergone a change of destination, mainly towards the country's major urban centers; thereby limiting mobility to certain host areas of the country and Nigeria. This article aims to study the impact of insecurity on the mobility of Koranic students from the Zinder region to other regions of the country and Nigeria. Two hypotheses are put forward for this work:

1. The Koranic students constitute a social category dependent on spatial mobility;
2. Changing the frequency of movements is a form of Koranic students' resilience in the face of insecurity.

1. Context of the Study

A landlocked country, Niger covers an area of 1,267,000 km², of which more than two thirds are in desert or semi-desert areas, with a population of approximately 22,442,948 inhabitants for a density of 17.72 inhabitants/km sq. (World Bank, 2018). Niger is characterized by a particularly arid climate, alternating between two seasons (dry and rainy). The annual rainfall between 100mm and 800mm varies in time and space, and from north to south. This significant inter-annual and spatial variability affects agricultural production and the living conditions of populations.

With an economy dominated by subsistence agriculture, climatic hazards and recurrent shocks (droughts, floods, invasions of crop enemies, continuous environmental degradation, etc.), generate frequent food crises (Strategy for the Security and the Development of Sahelo-Saharan Zones, 2012, p. 19). Niger is regularly confronted with food crises and a relentless poverty (D. MICHIELS et al., 2007, p. 9).

Food crises of varying scale and impact are accentuated by strong demographic pressure. The most vulnerable populations and the poorest regions are generally the most affected by food crises (WFP, 2010, p. 9). According to D. MICHIELS et al. (2007, p. 20), "vulnerability refers to the two dimensions of food insecurity. On the one hand, low income increases the vulnerability of populations to the risk of food crisis; on the other hand, the succession of several difficult years (in terms of food) limits the capacity of the populations to undertake technical or organizational changes likely to lead to an improvement in their income. A food crisis therefore appears after a succession of hardships that weaken the coping or survival strategies organized through family or social networks. The food deficits observed are exacerbated by the high level of poverty of the populations, and this constitutes a major threat to the socio-political stability of the country and the sustainable management of natural resources.

In 2019, the Nigerien government predicted about 2,007,564 people who will be affected by food insecurity. The same source indicated that the government raised more than 20 billion CFA francs (US\$30.5 million) as part of an emergency plan to ensure food security in the country over a period from November 2019 to March 2020.

Despite these efforts, the food situation is still worrying with displacement of people as consequence. Following cereal and fodder deficits in certain departments affected by insecurity and climatic hazards, 254,000 people were displaced within their own country (FAO, 2019, p. 1). Most stay on the national territory, most often migrating from the north to the south, or to the neighbouring countries in search of work. Also, the ongoing socio-political crises in certain neighbouring countries continue to cause population displacements towards and within Niger, often with incursions into the national territory, particularly in its eastern and western parts. This situation results in additional pressure on household food stocks and a huge socio-economic loss that has a negative impact on the resilience of populations (INS, 2017, p. 2).

Food vulnerability is reinforced by the development of civil insecurity linked to terrorist activities and banditry that arise in the countries of the Sahel. The term "Sahel", of Arabic origin, refers to the geographical region corresponding to the southern strip of the Sahara desert. This area called the Sahelo-Saharan strip stretches from Mauritania to Eritrea and corresponds, among other places, to the areas of countries such as Burkina Faso, Mali, Mauritania, Niger and Chad which are today confronted with the problem of insecurity which is added to that of the low level of development (G5 Sahel, 2016, p. 13). According to the UNDP Human Development Report (2019, p. 27), these countries have some of the lowest development indices in the world: Burkina Faso (0.434; 147th); Mali (0.427; 150th); Mauritania (0.527; 153rd); Niger (0.377; 154th); Chad (0.401; 160th).

Civil insecurity and the deterioration of security conditions in several parts of the country also affect local productive activities (World Food Programme, 2010, p. 11).

Since the collapse of Libya in 2011, then the start of the conflict in northern Mali in 2012, the situation in the Sahel seems increasingly worrying. Poverty, combined with organized crime, the phenomena of violent extremism and the weakness of institutions, imprints on the region a climate of insecurity, instability and growing conflict (Strategy for the Sahel 2018-2020, 2018, p 2). Security threats in the Sahelo-Saharan zone are mainly linked to the activities of terrorist groups (Al-Qaeda in the Islamic Maghreb, BOKO HARAM) and other narco-terrorist groups. The porosity of the borders of the G5 Sahel countries facilitates synergy between these criminal and terrorist groups and also promotes illegal migration, of which Niger, Mali and Mauritania are the main crossing points (G5 Sahel, 2016, p. 16). The last ten years have seen the situation in the Sahel deteriorate sharply, particularly with regard to security. Despite their differences, the rural areas of the G5 countries (Burkina Faso, Mali, Mauritania, Niger and Chad) are caught in a poverty trap, a vicious circle where insecurity and poverty feed off each other (S. GUILLAUMONT JEANNENEY et al., p.13).

In Niger, the deterioration of security conditions primarily affects six (6) of the eight (8) regions of Niger: Tillabery, Tahoua, Agades, Maradi, Zinder and Diffa in a North-East position of the country (Strategy for Security and Development Sahelian-Saharan zones, 2012, p. 4). However, it should be emphasized that the security issue is, in general, a major challenge for the socio-economic and political development of the whole country.

The situation of recurring insecurity in the targeted areas has led to a massive and unexpected flow of people. Security shocks continue to be the most important risk factors at the start of this year. Security incidents have experienced an unprecedented increase in the regions of Tillabery, Diffa, Tahoua and Maradi and have amplified population movements within the country and on the borders with Nigeria, Mali and Burkina Faso (FEWS NET Niger, 2020, p.2)

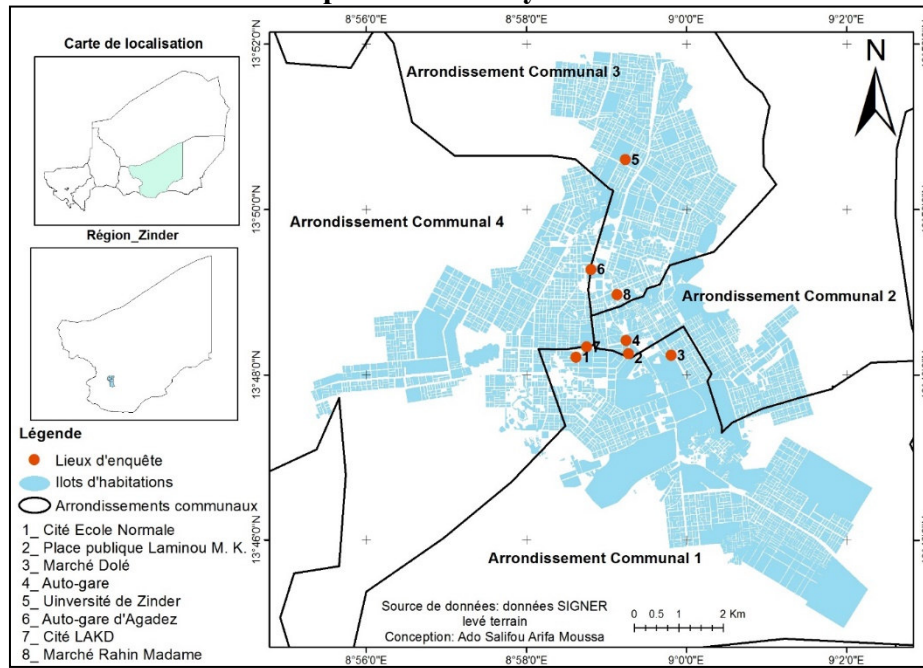
Despite the efforts made by the States concerned to ensure the safety of populations and promote socio-economic development, the security situation remains worrying. Among the population categories, Koranic students constitute one of the components most affected by the phenomenon of insecurity. Added to food insecurity is civil insecurity linked to the development of terrorism and banditry. The pangs of civil insecurity in several host areas have seriously compromised their mobility. The latter is therefore reduced or blocked. Resilience to face the phenomenon has enabled some of them to review their destination areas, but also to take an interest in other activities enabling them to cope with the food deficit that is rife in their localities of origin. It is therefore important to pay particular attention to this resilience of the Koranic students imposed by the general insecurity in the Sahel as a whole and in Niger in particular.

2. Methods and Tools

Surveys were conducted with Koranic students, marabouts and supervisors of "Makaranta" (Koranic School), and municipal mayors. 150 questionnaires were administered to the Koranic students, without distinction of age, social situations (family, ethnic, origins). The choice of Koranic students was made randomly, and mainly concerned the Koranic students Zinder city who go to the regions of the country and the major urban centers of Nigeria, for their Koranic instruction. Supervisors, marabouts and mayors are subjected to interrogations by means of interview guides. A survey carried out by the NGO anti -slavery, on the forced begging of the Koranic students in Niger, also provided interesting data on their profiles and living conditions in five urban centers of the country (Agadez, Arlit, Maradi, Tahoua and Zinder).

The survey has concerned several actors linked to the issue of the Koranic students: 840 Koranic students and 51 teachers of traditional Koranic schools (residential), 51 parents of Koranic students, 58 key informants (child protection experts, a scholars, public authorities and state figures).

Map 1: Area Study Location

A variety of documentation dealing with civil and food insecurity in the Sahel, the situation of Koranic students and street children was consulted, in order to better understand the problem and the context of the study. The cartographic tool made it possible to illustrate certain concrete situations.

3. Results

3.1 Amalgam between Koranic Student, Street Children or Beggars

Many scientific works have contributed to the misunderstanding and confusing the following three terms: Koranic student, street children and beggars.

The phrase Koranic student, whose wrong definition could be “one who learns” religion, comes from the Arabic active participle “tâlib”, shortened from “tâlib al-‘ilm” which indicates the individual “who is in search of knowledge, science”, therefore the one who actively seeks knowledge. Its root comes from the Arabic radical TLB meaning “to seek, beg, ask, and solicit”; it can therefore also be translated as “postulant” (J. CHEHAMI, 2013, P. 127). Koranic student is a phrase used as a generic name for boys (and some girls) learning the Koran in a traditional school (D. THORSEN, 2012, p.1), under the tutelage of a master called (Malam in Hausa, seriñ daara in Wolof). Currently, the Koranic student designates both the disciple of a religious leader and the pupil of a Koranic school J. CHEHAMI, 2013, p. 135). As for street children or beggars, they are generally poor, unemployed young rural people, accompanied or not by their parents, who come to urban centers in search of a better life. The phenomenon of street children or beggars is particularly visible in large West African cities, especially around markets, traffic lights, stations, restaurants, etc. where they intercept and beg from pedestrians and motorists.

Unlike Koranic students, those young people are in no way motivated by the quest for religious knowledge. Initially, they express food needs (meals or any other edible product). Subsequently, this request became more pecuniary; sometimes refusing food alms. However, it often happens that young Koranic students combine Koranic learning and work (small trades, labourers, servants, etc.), either for their master or for members of communities in return for financial or material compensation. The logic of "entrusting" Koranic students to teachers implies a disengagement of parents in the education of their children, making them more vulnerable to the risk of abuse or exploitation by so-called "Koranic teachers" (Interpeace, 2019, p.14).

Even if in some countries of the sub-region, the parents of children enrolled in Koranic schools ("Daras" in Senegal), being poor, do not pay any fees to the marabout (D. THORSEN, 2012, p.8), and this would justify their enlistment in begging; in Niger a system of compensation for marabouts exists. Indeed, traditionally in Niger, when parents entrust their children to a marabout, they take care to symbolically give him a little money or food (stacks of millet, sorghum), in order to help him bear the burden of children.

The assimilation of Koranic students to child beggars comes on the one hand from the deterioration of the social status of the marabout, and on the other hand from the development of a begging economy which subjugates koranic students. By asking students to engage in begging, marabouts lose the trust of parents, as well as all the virtues associated with their figure of religious master (Scholars, Pious, occult or spiritual powers). The legitimization of begging divides Muslim communities; some believe that this practice is prohibited by the Koran, and that it is different from almsgiving, which is part of a reading of the Koran which encourages the faithful to make voluntary acts of charity towards the poor or in need. (Interpeace, 2019, p. 14).

The begging economy results in the exploitation of young Koranic students by their teachers who force them to beg. By devoting most of their time to begging, most Koranic students come out of Koranic school illiterate, without qualifications or diplomas, and with extremely limited future prospects. Cut off from all relations with their parents and villages, they often have no choice but to continue begging to survive, and thus constitute easy prey for networks of crime, prostitution, or non-state armed groups (Anty-Slavery, 2020, p.2). The incitement to begging, linked to the greed of the masters, gives a negative and erroneous image of Islamic teaching.

3.2 Koranic Students, a Social Category Dependent on Spatial Mobility

In the Sahel, where the history of Islam is very ancient, many parents gave priority to the study of the Koran (D. THORSEN, 2012, p. 6). The Koranic school responds to a multifaceted socio-educational demand within Muslim communities (Interpeace, 2019 p. 13). At the end of the rainy season, many young Koranic students aged 5 to 12 leave their respective villages to join Koranic schools located in urban centers in the neighbouring country or Nigeria. In Zinder, 90% of koranic students come from rural areas of the region, while 10% come from secondary urban centers.

In their mobility, some are accompanied by their masters; others find them on the spot in their personal residences. For the masters who do not have residences, they settle on the outskirts of the country's cities (Diffa, Agadez, Maradi, Niamey, Zinder), where members of the community grant them vacant land that they can develop and occupy free of charge during their entire stay.

Outward migration is the second form of Koranic students' mobility, and Nigeria is their main destination. Large cities such as Kano, Maiduguri, Bauchi, Sokoto, Zangaria, Gombe, Jigawa are the busiest reception areas.

For the reasons of mobility, almost all of the koranic students (99%) justify their migration by Koranic instruction and the search for Islamic knowledge. Only 1% mentioned is looking for work or a job. The choice of destinations depends on several factors. In 62.5% of cases, the preference of the "Marabout" prevailed. 25% say the presence of relatives (parents, friends and acquaintances). 7.5% emphasize the proximity of the reception area to their villages; while 5% appreciate the ease of integration into society. In the city of Zinder, Koranic students are spread over 25 districts, the most frequented of which are Karkada, Djaguindi, Roumboun Laka, Randa Bakoye, N'Wala, Kassoual Daré, Garin Liman. The choice of neighbourhood is determined by the "marabout", generally his usual place of residence (90.8%). Some make do with the homes of relatives (9.2%). Also, it should be noted that these neighbourhoods are home to the largest "Makaranta" which designate in Hausa, a place of initiation and memorization of the Koran.

3.3 Movement Frequency Change as a Form of Koranic Students' Resilience to Insecurity

Regarding the constraints that disrupt their different forms of practice, human societies have always known how to adapt, in order to ensure the sustainability of these practices. The mobility of Koranic students is not an exception to this rule.

The food and civil insecurities raging in several localities in Niger, and the incessant attacks of the religious sect Boko Haram in Nigeria cause many Koranic students and their teachers have decided to change their destinations for Koranic instruction. Some national and Nigerian destinations, which could be described as "traditional", are no longer frequentable.

This change does not concern Koranic students who travel short distances, and who do not migrate beyond the localities of the region. These are mainly trips to other regions of the country (Diffa, Arlit, Agadez, Maradi) and Nigeria.

In some West African countries, such as Senegal, studies have revealed that poverty is one of the main reasons why their parents send children away from home to study, in order to reduce the number of mouths to feed in the home (D. THORSEN, 2012, P. 6). This assertion is not plausible in most cases, because the decision to send young children to follow Koranic studies is based on specific educational expectations (religious, moral, spiritual or even esoteric) of parents who expect their children to acquire knowledge (Interpeace, 2019, p. 13), in particular knowledge (study of the Koran and learning the Arabic language), soft skills (respect for elders, humility, etc.), know-how (good Practice of religion). The involvement of parents cannot therefore be reduced to simple economic considerations. However, by raising the thorny issue of family poverty in rural areas, these studies have awakened interest in knowing the factors explaining this phenomenon, the causes and consequences of which are multifaceted.

The insufficiency of agricultural and pastoral production, by accentuating the food needs of the populations, accelerates their impoverishment. The cycle of food insecurity that is setting in imposes resilience on populations, the main one being spatial mobility, seasonal or permanent, towards Algeria, Libya, Ivory Coast and Nigeria, etc. This migration allows them to minimize the deficit caused by insufficient cereal harvests.

In addition to food insecurity, there is another challenge for Niger, in particular civil insecurity, which seriously compromises the movement of goods and people. Several areas of the country are affected by the phenomenon.

North Tillabery, prey to inter-community violence between Nigerien and Malian herders and constitutes the zone of penetration of Al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM) in Niger; North Tahoua and Agadez are part of the routes of traffickers of all kinds, including AQIM elements; the Aïr mountains serve as fall-back areas for armed bands; East of Zinder and Diffa where the Toubou rebellion left unhealed inter-community conflicts, against a background of threats from the Boko Haram sect (Strategy for the Security and Development of Sahelo-Saharan Zones, 2012, p. 27).

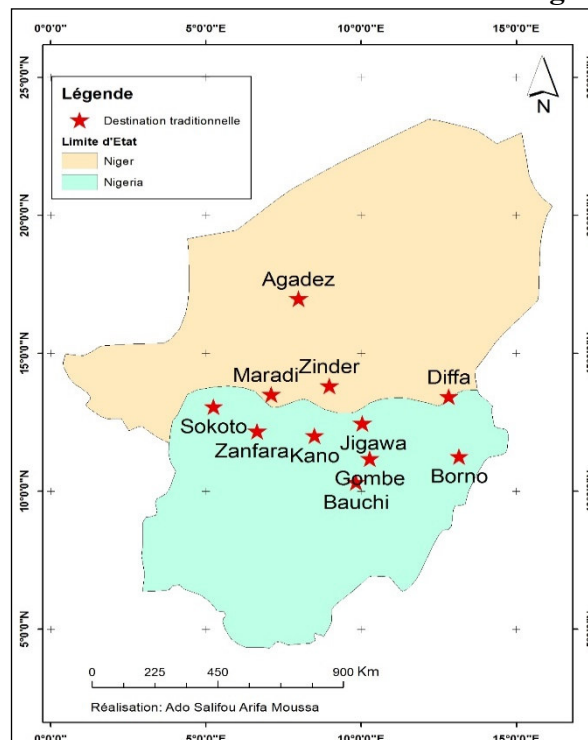
Following the deterioration of the security situation, population displacements have increased within the country. Against this, the persistence of security crises in Nigeria, Mali and Libya has led to a slowdown in migration departures to these countries (FEWS NET Niger, 2020, p. 4).

Koranic students are one of the social categories most affected by this security crisis. Indeed, their life was built on the principle of mobility away from parents and family. The estrangement of Koranic students from their parents is an emotional act through which the latter conform to a cultural belief that quality of education requires a certain degree of suffering from children (Interpeace, 2019, p. 13). Parents' motivations for sending a child to a distant Koranic school are part of their religious beliefs. By ensuring the reproduction of religious practices and sacrificing the benefits associated with keeping children at home, parents hope to be rewarded by Allah (D. THORSEN, 2012, p. 6).

This separation from the family predisposes them to travel to distant territories sometimes unexplored until then.

Usually, the Koranic students of Zinder move to localities in the region or to other regions of the country (Diffa, Maradi); some migrate mainly to Nigeria (Cf. Map 2). Thus, 64% of them prefer to stay in Zinder region. 16% settle in localities in other regions of the country (Diffa, Maradi). 20% are more attracted to Nigeria.

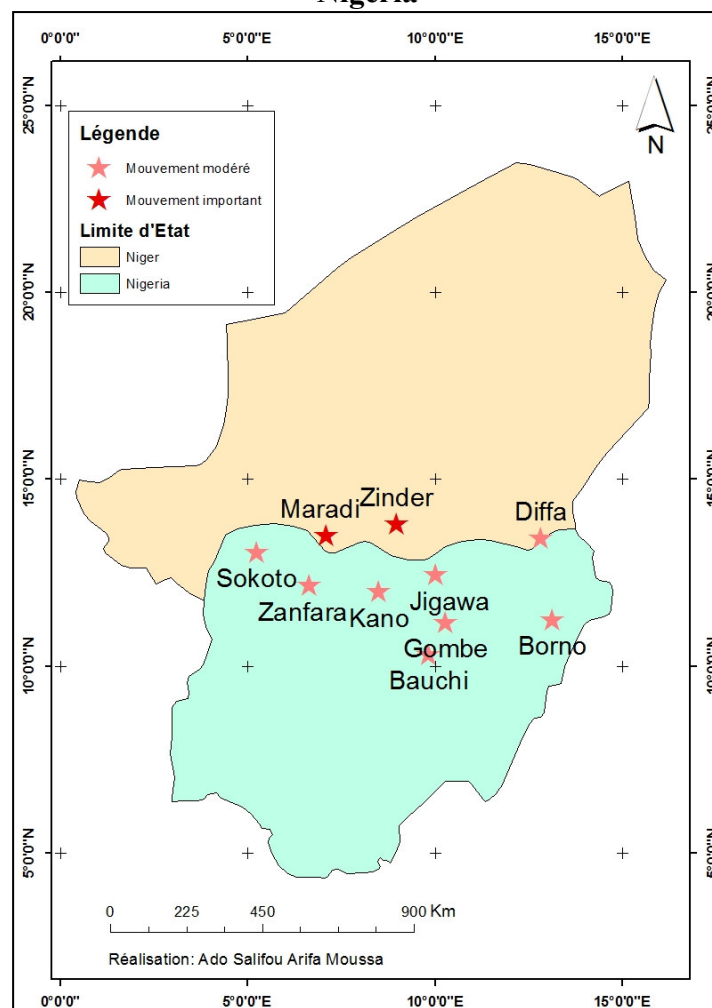
Map 2: Usual Destination of Koranic Students in Niger and Nigeria

In Niger as in Nigeria, the Koranic students are mainly attracted by the historicity of the Koranic learning centers trained by their marabouts and elders. The links established between the marabouts and their places of training contribute to the perpetuation of movements over several generations. This attachment to places is in the process of being dismantled by the generalization of the security crisis; suddenly forcing some Koranic students to abandon their usual destinations or to reduce the frequency of trips.

In recent years, and with the resurgence of terrorist attacks in several host areas of the country and Nigeria, there has been a change in the frequency of movements among Koranic students. Thus the reception areas most affected by insecurity have seen the decrease of their movement. This is the case of Diffa in Niger, and the areas of Sokoto, Zanfara, Kano, Jigawa, Gombe, Bauchi, Borno, Gombe and Jigawa in Nigeria (see map 3).

Map 3: Change in Frequency of Habitual Movements of Koranic Students in Niger and Nigeria

Several reasons have been put forward to explain this change. 52% underline the insecurity linked to the attacks of Boko Haram, which forced the Marabouts or the parents to reconsider their migration preference. 48% mention the precariousness of living conditions and the deterioration of the study and learning environment. It should be noted that the growing insecurity has greatly contributed to the establishment of this degradation of the Koranic study framework.

The trauma generated by insecurity has strongly affected Koranic students and their Marabouts to such an extent that some have decided not to return to their place of learning (77.8%). On the other hand, and despite the security threats, others plan to return (22.2%). Attachment to places and religious and spiritual conviction reinforce this determination to return to their usual destination, despite the risks involved.

3.4 Koranic Students' Movement, an Indicator of Security Issues

The insecurity that the Sahelian country is going through has highlighted the hindrance to the mobility of goods and people, as well as the fragility of activities' development. Whether it concerns the mobility of Koranic students or those of all other strata of society, insecurity has become a major development issue in Niger, and particularly in the areas affected by the attacks of AQIM, Boko Haram or all the armed bandits and various traffickers. Civil insecurity by hindering the production activities of the populations, contributes to the perpetuation of the cycles of food insecurity, of which the populations, the State and all the development partners have spared no effort to reverse the trend. Through Koranic students' case, the resurgence of insecurity has raised issues other than the disruption of movements. In fact, people's lives are changing. It is for them to find new forms of resilience allowing them to safeguard their mode of operation. If Koranic students are affected, other segments of society, as well as their realities, are put to the test. All practices (social, economic, environmental) are threatened by security issues. Indeed, the cost represented by the fall of a region into a state of permanent crisis, where poverty, crime and armed conflict feed off each other is exorbitant: human (insecurity, food, economic, legal), political (questioned development prospects and their political systems threatened), geostrategic (repercussions of the Sahelian crisis on neighbouring countries) and humanitarian (S. GUILLAUMONT JEANNENEY et al., 2016, p. 15). There is therefore a need for all States affected by the phenomenon of insecurity, with the support of the international community, to pool their efforts to stem the phenomenon (UNDP, 2019, p. 13).

The appearance of asymmetrical menaces, such as terrorism, banditry and trafficking of all kinds calls on all actors (populations, States, donors, NGOs) to meet together this challenge which threatens the safety of people, cohesion, and undermines all development efforts.

Discussion

The situation of Koranic students has been the subject of several research studies. The latter have placed great emphasis on their living conditions in traditional learning centers and urban centers (D. THORSEN, 2012; P. O. NDIAYE, 2015; E. I. Soulé et al., 2018; Anty-Slavery, 2020). The different forms of child labour of Koranic students were also discussed, in particular the forced begging in which they engage, under the influence of their marabouts (D. THORSEN, 2012; Interpeace, 2019; J. CHEHAMI, 2013; Anty-Slavery, 2020). Other contributions have focused on the drift of the "request" for alms, through the phenomenon of begging, as well as the debate within the Muslim community around the question (Interpeace, 2019, J. CHEHAMI, 2013). Also, J. CHEHAMI (2013) underlined the amalgam established between street children and koranic students -beggars

In their analysis, the various contributions focused mainly on the living and learning conditions of Koranic students. The question of the migration of Koranic students with their marabouts, and the reasons that explain these movements, have rarely been addressed. The movements of the Koranic students mentioned in most of the contributions concern the displacements of the villages towards the urban centers of the country, within the framework of a seasonal migration.

However, in his work, M. DIOP (2008) addressed the rural exodus of marabouts and their students leaving their villages to settle in Dakar, for short-term reasons; because of the insecurity linked to the existence of hotbeds of political conflict. The author also underlined the influence of agricultural problems in the development of the phenomenon of rural exodus (reduction of cultivable space and drought). In the same vein, we tried to evoke the migration of Koranic students under the angle of the impact of the insecurity on their mobility towards Nigeria. Our study has shown, in a context of persistent insecurity in the Sahel, that the movement of people and goods is seriously hampered, in particular in the specific case of Koranic students from Zinder region to Nigeria. To adapt, the latter found themselves obliged to change destinations, while waiting for the lull. The identification and analysis of these forms of resilience must be extended to all segments of society, in order to better understand their functioning in a very restrictive context.

Conclusion

Insecurity in the Sahel is a real obstacle to the socio-economic and political development of the countries. The food insecurity that the latter have been facing for decades, due to the recurrence of years of drought and cereal deficit, has come from civil insecurity linked to attacks by terrorist organizations and other groups of traffickers. Spatial mobility is one of the essential components of the life of societies. By entering this, insecurity thus disrupts the forms of organization and the functioning of the populations living in the areas concerned by the phenomenon. Koranic students constitute a social category whose existence depend a lot on spatial mobility. Whether it is the seasonal rural exodus from the villages to the country's major urban centers, or migration to neighbouring countries, Koranic students make trips that ensure the sustainability of their activity. The Koranic students of the Zinder region (Niger) are part of this logic which is specific to all Koranic students without distinction of age, social situation or even nationality. For reasons of insecurity, these Koranic students were forced to review their travel habits. Mainly oriented towards certain urban centers in the regions of the country (Agadez, Diffa, Maradi, and Zinder) and Nigeria, their movements have undergone a significant change. Some host areas in Niger, given the prevailing insecurity, have seen the number of Koranic students drop substantially (Diffa, Agadez). Nigerian destinations also recorded the same effects.

The situation of the Koranic students of Zinder, whose consequences are far from being fully elucidated within the framework of this study, deserves in-depth reflections. It is also important to pay particular attention to the impacts of insecurity on the practices of the populations in all the areas marked by this phenomenon.

Bibliography

ALEX Bastien, Alice BAILLAT, François GEMENNE, Esther SCHNEIDER, 2018, Prospective Sahel, Study Report No. 6, Defense and Climate Observatory, 97 P.

Anty-Slavery, 2020, Sufferings in silence: investigation into the forced begging of talibé children in Niger, Report, Niamey Niger, 4 P.

CHEHAMI Joanne, 2013, The “Koranic Students” of Senegal: a category of the street, caught between religious networks and humanitarian action policies, Thesis for obtaining the degree of Doctor in Sociology, University of Grenoble, 406 P

DIOP Moustapha, 2008, Analysis of the living conditions of children in difficult circumstances: the case of beggar Koranic Student in Grand Yoff, thesis for obtaining the Diploma of Pedagogical Mediator, National School of Applied Economics (ENEA), Senegal, 81 p.

El-Hadj Imorou Soulé and Sambiéni N’koué Emmanuel, 2018, Becoming a “talibé” in Malanville, Benin: between religious requirement and social contingency, *Annals of Letters and Social Sciences of the University of Parakou*, vol. 1, No. 1, ISSN: 1840-8710, p. 123-136
FAO, 2019. Humanitarian response plan, Niger, 2 p.

FEWS NET Niger, 2020. Perspectives on food security, 13 p.

G5 Sahel, 2016, Strategy for the Development and Security of the G5 Sahel countries, Permanent Secretariat, 32 P.

General Commissioner for Refugees and Stateless Persons, 2019. Niger. Security situation, Documentation and Research Center (Cedoca), 41 p.

GREGOIRE Emmanuel, 2015, “External dangers, internal dangers: Niger faced with Islamic radicalism”, *EchoGéo* [Online], Sur le Vif, consulted on May 01, 2019, URL: <http://journals.openedition.org/echogeo/14192>; DOI: 10.4000/echogeo.14192, 12 pages

GUILLAUMONT JEANNENEY Sylviane, with Christophe ANGELY, Aline BRACHET, Patrick GUILLAUMONT, Bruno JOUBERT, Camille LAVILLE, Jaime DE MELO, Serge MICHAÏLOF, Benoît MIRIBEL, Olivier RAY and Tertius ZONGO, 2016, Combining security and development Advocacy for the Sahel, Foundation for studies and research on international development (Ferdinand), flight. 1, ISBN: 978-2-9550779-3-1, 95 p.

HAINÉ Jean-Yves, 2016, Reinforced containment. The Security Policies of France and the United States in Africa, Note de l’Ifri, 34 P.

INS, 2017, National Survey on Household Food Insecurity Vulnerability in Rural Areas in Niger, Preliminary Results, Executive Summary, Ministry of Finance, 9 p

Interpeace, 2019, Talibé children and Koranic schools in Côte d’Ivoire: Challenges and prospects, Indigo Côte d’Ivoire and Interpeace, Abidjan, 109 P.

MICHIELS Denis and Johny EGG, 2007, Food crisis prevention and management policies. Lessons from the 2005 Niger crisis, IRAM, Paris, France, 90 p.

NDIAYE Papa Oumar, 2015, Alms and begging: another look at the question of Koranic Students in Senegal, *Cahiers de la recherche sur l’éducation et le savoir*, Elites et Savoirs, p. 295-310

OIM-Niger, 2016, Study of flows on the Niger-Nigeria and Niger-Chad borders in the Diffa region, Project for Strengthening Border Security in the Diffa Region (SEDINI), Niamey, 38 P.

Republic of Niger, 2012, Strategy for the Security and Development of the Sahelian – Saharan zones, Office of the Prime Minister, 72 p.

Republic of Norway, 2018; Strategy for the Sahel 2018-2020, Utenriskdepartementet, Oslo, 11 P.

SAWADOGO Antoine Raogo, 2005, Security and Insecurity: States in West Africa, Sahel and West Africa Club-OECD, 32 p.

THORSEN Dorte, 2012. Children begging for Koranic school teachers. Results of a study carried out in West and Central Africa, UNICEF, Information document n°5, 20 p.

UNDP, 2019, Human Development Report, Beyond Income, Averages and the Present: Inequalities in Human Development in the 21st Century, New York, 29 P.

World Bank 2012

WFP, 2010, Shocks and Vulnerability in Niger: Secondary Data Analysis, Global Report, World Food Programme, Republic of Niger, 77 P.

CRIMINAL LIABILITY IN ENVIRONMENTAL PROTECTION – INDIAN PERSPECTIVE

Ritu Paul

IPEM Law Academy

ABSTRACT

India has an ancient culture to be devoted towards environmental protection through various modes such as, by portraying certain flora and fauna as god and goddesses, which persuaded people to not only worship such flora and fauna but also to protect them. But with the Origin of the concept of civilization People started engaging in activities such as deforestation which has resulted into the degradation of environment. As a consequence in 1972 the Stockholm conference was conducted in order to bring out provisions and discuss such provisions related to environment for the very first time. In 1986 after ratifying the Stockholm Declaration, India introduced the Environment Protection Act wherein it defined several terms related to environment and environmental law and certain provisions related to civil as well as criminal liability for environmental protection.

The present research paper strictly deals with the criminal liability in environmental protections in relation to the Indian legislations. Also, it draws focus upon including opinion of the general public with regard to identification of the loopholes presently occurring in the current environmental legislations and to draw to suggestions to improve the implementation of the existing legislations.

Keywords: environment, legislation, protection, criminal liability

LANDAYS: NARRATIVES OF RESILIENCE AND RESISTANCE IN AFGHAN POETRY

Haadiyah Chishti

Baba Ghulam Shah Badshah University

Abstract

Poetry in Afghanistan is venerated as a high literary form as derived from Arabic or Pashto. Landay is a folk couplet, oral and anonymous, conceived by women that mostly echo the themes of love, angst, alienation, war, separation and grief. There often is a sarcastic or humorous undertone to Landays, making these musings poignant and witty. As a form of poetry, Landays not only voice the female troubles and aspirations but also give a peep into the Afghan culture. It also serves as a unifying force among the women who fiercely critique the hegemonic powers defining female trajectories. The paper aims to analyse a few landays to understand the resilience and resistance of women whose voices have been muzzled repeatedly. Moreover, it will examine the poetic form as a tool of resistance to unmask the truths whispered behind the veils and buried underneath the bosoms.

Keywords: Resistance, Resilience, Landays, Love, Poetry

**EMILY DICKINSON'S POEM "REMORSE- IS MEMORY- AWAKE" IS
SUBJECTED TO AN IN-DEPTH AND CRITICAL INVESTIGATION AND
ANALYSIS**

Neelofar Shafi

Sharda University, School of Humanities and Social Science

Assist. Prof. Dr. Prachi Priyanka

Sharda University, School of Humanities and Social Science

Abstract

Writers of all generations have mined the significance and power of memory in their works. Poets, novelists, short story authors, etc., all made attempts to depict and accentuate memory in their works. The purpose of this research is to analyze Emily Dickinson's poem "Remorse _ is Memory _ awake", which is the first line of the poem to gain a better understanding of how the past haunts us even in the present. The primary goal of this research would be to demonstrate that people cannot run away from the consequences of their previous actions; rather, they must learn to accept and work with those consequences in the present. According to the results of this study, remorse is the only way to face up to our shortcomings and work to improve ourselves as a result.

Keywords: purpose, understand, accept

ALGORITHMIC TRADING BASED ON HISTORICAL INFORMATION

Nabhishek Singh

Army Institute of Technology

Assoc. Prof. Dr. Rahul Desai

Department of Information Technology, Army Institute of Technology

ABSTRACT

The accuracy of algorithmic trading and buying is another benefit. Regular computer execution of modifications helps user to prevent the dangers associated with inadvertently making the wrong modification in human transactions. Compared to a set of rules on a laptop that have undergone double-checking Guide entries are more likely to be used to ensure that the correct sequence is input look around for the incorrect foreign currency pair or sum. The ability to limit trades to a set of predetermined conditions is one of the most important benefits of algo-buying and selling.

With algo trading, you can run algorithms based on historical information to check if they worked in the past. This capability has a significant value in that it allows the customer to eliminate any problems in a purchasing and selling device after it goes live. Reduced transaction costs are another advantage of automatic purchasing and selling. Buyers don't have to spend as much time following the markets with algo-buying and selling because trades can be completed without constant supervision. Due to the stored potential fee of continuously checking the markets, the huge time discount for buying and selling lowers transaction costs.

Keywords: algorithmic trading, trades, automatic purchasing, historical Information

**VIJAYANAGARA, PORTUGUESE AND THEIR CIRCULATORY PROCESSES: A
STUDY OF THE ARTERIES OF TRADE AND THEIR TRADE ROUTES**

Dr. Khushboo Kumari

Guest Faculty (NCWEB), Maitreyi College, Delhi University

ABSTRACT

This paper proposes to understand the role of arteries of trade and their trade routes which facilitated both the power edifice to preserve and maintain their political, religious, cultural and other traditions. The paper through a deductive and an analytic study of historical information gathered from a variety of primary sources that is corroborated with the help of visual and literary evidences as well as travel accounts would show how both the polities inter-weaved its path to attain its own goal. The journey of both the powers along with its nuanced complexities was sustained and strengthened because of the trading and political activities of both the empires in the Indian subcontinent. The paper would explore this interwoven multilinear journey of both the Vijayanagara and the Portuguese.

The Portuguese after coming to India established politico- commercial relationships with the Vijayanagara Empire in their efforts to penetrate into Indian markets. The rulers of both the power houses realized that the vitality of their power edifices depended very much upon their ability in pumping wealth from various regions to the core heart of their power edifice through a circulatory process. The arteries of trade happened to be the blood vessels of their economies and the supportive markets emitting forces to sustain their political activities in differing degrees evolved as the nodal centres of such circulation process. As the trade was increasingly done by the Indian traders through the ports of Goa, the Portuguese bagged 4.5% as their customs duty and the rest went into the hinterland of Deccani kingdoms stimulating production and exchange activities in the interior. The trade returns also contributed to sustenance of cultural programmes evolving in the territories of Vijayanagara, particularly in areas like Pandharpur, where a lot of artisans and crafts men used to flock to manifest their devotion to Vithobha.

Keywords: penetrate, political, maintain

THE EFFECT OF FINANCIAL LITERATURE, FINANCIAL INCLUSION AND THE SOUL OF ISLAMIC ENTREPRENEURSHIP ON FINANCIAL PERFORMANCE THROUGH LOCUS OF CONTROL AS INTERVENING VARIABLES IN GARMENT MSMEs IN COMAL SUB-DISTRICT, PEMALANG REGENCY”

Laely HIDAYAH

UIN KH. Abdurrahman Wahid Pekalongan

ORCID: 0000-0003-0661-7207

Hendri Hermawan ADINUGRAHA

UIN KH. Abdurrahman Wahid Pekalongan

ORCID: 0000-0002-8394-5776

ABSTRACT

The research in this thesis is motivated by the role of Micro and Small Enterprises and Medium Enterprises (MSMEs) in contributing to national economic growth and the sector that creates jobs for the community. However, the performance of MSMEs is not accompanied by good financial management. The low understanding of finance for MSMEs actors is because financial education for business actors is still not optimal. The lack of access to financial institutions and the low level of awareness of Muslim entrepreneurs in running a business in accordance with the Islamic order. The entrepreneurial spirit of Islam is based on the paradigm as a creature who carries out God's commands in aspects of his life, including the business he runs. A long-term business that is not only for the benefit of the world but also the hereafter. MSMEs actors that still experience many failures in decision making related to financial problems, because these business actors have not been able to control themselves (locus of control) well so that decisions are not yet effective and efficient. This study aims to determine the effect of financial literacy financial inclusion and Islamic entrepreneurship spirit on financial performance through locus of control as a moderating variable in garment SMEs in Comal sub-district, Pemalang regency. This study uses a quantitative research approach. The sampling technique is Non Probability sampling with purposive sampling technique. Data collection tools used are in the form of questionnaires. The data analysis used in this research is using multiple linear regression analysis and moderated regression analysis (MRA), with the help of SPSS version 26 program. The results of this study indicate that financial literacy, financial inclusion and Islamic entrepreneurship have a positive and significant effect on financial performance with locus of control as moderating (strengthening) the relationship between these variables.

Keywords: Financial Literacy, Financial Inclusion, The Soul Of Islamic Entrepreneurship, Locus Of Control And Financial Performance

**INNOVATIONS IN MEDICINAL OINTMENTS IN BATUMI REGION” S
APOTHEKARIES IN GONIO IN SAKARTVELO//GURCISTAN//GEORGIA
REPUBLIC**

Dr. Natela Borisovna POPKHADZE

Head of Scholarly Information Center at Phassis Academy in Tbilisi in Georgia

ORCID: 0000-0003-1552-7860

Abstract

Four special ointments are on sale at the center of Gonio settlement near Batumi city in Sakartvelo//Georgia //Gurcistan Republic in September 2022. I was pleased and glad to see them their because they were by ethnic Kartu//Kardu//Kartvelian persons and they had inscriptions in our native language called Kartu//Kardu//Kartuli//Georgian//Gurcuje.. These are: Rodinadze’s ointment, Turmanidze’s ointment, Darchia’s ointment and Putkaradze’s ointment. I shall show their photos. Ointment made by Shushana Putkaradze are called Putkarauli after her surname Putkaradze I shall talk also about the geographical names of our country that has been ruled by our beloved national/ethnic kings and queens for over 4 millennia. In king Kurigalzu’s times the use of the blue and white eye spells as medicins were very common. Archaeologists have recovered samples of those spells on a vast area. They became human decorations again in our times. I shall show pictures of the samples of modern earrings and beads made as samples of the ancient eye spells – medicies against the evil eye. I shall talk also about our Princess Medeia that was the daughter of our king Aiaettes//Aiaetti. The word Medicine has been derived from her name Medeia. Her large statue is in Batumi city and it is the best cultural monument in the city. Everyone likes to be photographed near that statue of Medeia in Batumi. There are many photos of Medeia’s statue available on the internet made by many persons from many countries of the world.

Keywords: ointments, Kartuli/Kartu/Kardu, Georgian.

MİTOLOJİK AVRUPA SANATINDA İNSANIN ÖYKÜSÜ

Doç. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN

Dokuz Eylül Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-4164-3662

Öz

Yunan ve Roma mitolojilerinde, insanlığın yaşam yolculuğu ile ilgili anlatılar dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, mitoloji hazinesinden önemli ölçüde esinlenen Avrupa resim ve heykel sanatlarında, insanın var olma sürecini görselliğe kavuşturan eserleri değerlendirmektir. Rönesans'tan 20.yüzyıla uzanan zaman diliminde, Prometheus başta olmak üzere, insanın yaratılışı ile ilgili mitolojik figürlerin sanattaki temsili araştırılacaktır.

Titan İapetos'un oğlu olan Prometheus, çamurdan ilk insanı yaratır ve hatta ona vermek üzere ateşi çalar. Tanrıların babası Jüpiter tarafından cezalandırılan Prometheus, Herkül gelip onu kurtarana kadar bir kayaya zincirlenir.

Demirci tanrı Hephaestus, Jüpiter'in emriyle, ilk kadın insan Pandora'yı kilden yaratır. Tanrı ve tanrıçalar ona olağanüstü bir güzellik, çekicilik ve zarafet üflerler. Ayrıca ona dünyaya götürmesi için bir kutu verirler. Merakına yenilen Pandora, açmaması tembihlenen kutsal kutuyu açar ve içerdiği tüm rahatsızlıkları dünyaya salmış olur. Kutuda sadece umut kalır ve tüm olumsuzluklara rağmen insanoğlunun yaşamaya devam etmesini sağlayan da bu güç olur. İlk kadın ve erkekten sonra, tanrılarla insanlar birbirine karışmaya başlar. Bu kargaşaya bir çözüm arayan Jüpiter, insanları tufan ile yok etme yoluna gidecektir. Deukalion ve eşi Pyrrha, büyük bir gemi yaparak, suların üstünde kalmayı başarırlar. Sular çekildikten sonra titan Themis'in ruhu onlara toprak ananın kemiklerini arkalarına atmalarını öğütler. Deukalion'un fırlattığı taşlar erkeklere, Pyrrha'ninkiler kadınlara dönüşür. Böylece yeni bir insan ırkı yaratılır.

Ovidius, Dönüşümler adlı eserinin başlangıcında, dünyanın yaratılışını Altın, Gümüş, Bronz ve Demir olmak üzere dört çağın nasıl takip ettiğini anlatır. Altın Çağ dünyevi bir cennettir, ancak birbirini izleyen her çağ insanlığa artan sıkıntı ve sefalet getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Sanatı, Yunan ve Roma mitolojileri, İnsan

THE STORY OF MAN IN MYTHOLOGICAL EUROPEAN ART

Abstract

In Greek and Roman mythologies, the narratives about the mankind's journey of life draw attention. The aim of this study is to evaluate the works that visualize the human existence in the European arts of painting and sculpture, which are inspired greatly from the mythological treasure. In the period from the Renaissance to the 20th century, the representation of mythological figures related to the creation of man in art, Prometheus in the first place, will be investigated.

Prometheus, son of the Titan Iapetos, creates the first human out of mud and even steals fire to give it to him. Prometheus, punished by Jupiter, the father of the gods, is chained to a rock until Hercules comes and saves him.

The blacksmith god Hephaestus, by the order of Jupiter, creates the first female human, Pandora, out of clay. Gods and goddesses breathe into her an extraordinary beauty, charm and grace. They also give her a box to take to the world. Pandora, overcome by her curiosity, opens the sacred box that she was told not to open and releases all the discomfort it contains to the world. Only hope remains in the box, and it is this power that enables mankind to continue living despite all the negativities.

After the first man and woman, gods and humans begin to mix. Looking for a solution to this turmoil, Jupiter will try to destroy people with a flood. Deucalion and his wife Pyrrha manage to stay above the waters by building a large ship. After the waters receded, the spirit of the titan Themis counsels them to throw the bones of mother earth behind them. The stones that Deucalion throws become men, and those of Pyrrha become women. Thus, a new human race is created.

At the beginning of his book Transformations, Ovidius describes how the creation of the world was followed by four ages: Gold, Silver, Bronze, and Iron. The Golden Age was an earthly paradise, but each successive age brought increasing distress and misery to humanity.

Keywords: European Art, Greek and Roman Mythologies, Human.

GİRİŞ

Yunan ve Roma mitolojileri, tanrı ve tanrıçaların, yarı insan yarı hayvan varlıkların ve kahramanların öyküleri açısından çok zengindir. Renkli bir dünya ve yoğun duygular sunan bu anlatılar arasında, insanın yaşam yolculuğu ile ilgili notlara da yer verilmesi ayrıca bir derinlik arz etmektedir.

Avrupa resim ve heykel sanatlarında, 15. yüzyıldan 20. yüzyıla uzanan zaman diliminde, Yunan ve Roma mitolojisinin öyküleri sıklıkla görselliğe kavuşmuştur. Bu çalışmanın amacı, Avrupalı sanatçıların ürettiği mitolojik eserlerin içinde, insanın varlığını değerlendirmektir. Rönesans, Barok ve Rokoko dönemlerinde; Yeni Klasikçilik ve Sembolizm akımlarında mitoloji kaynaklı eserler yoğunlukta olduğu için, bu araştırmada karşılaşılan yapıtlar da farklı üslupların izlerini taşımaktadırlar.

ARAŞTIRMA VE BULGULAR

İlk erkek insanları, tanrılardan öcalmak için Prometheus yaratmıştır. İlk dişi insan olan Pandora'yı da ondan öcalmak için tanrılar yaratmıştır. Prometheus da bir devdir ancak Yunan mitolojisinin öteki devleri gibi doğadışı ve korkunç bir yaratık değildir. Tersine, çok akıllı, duygulu ve iyicil bir varlıktır. Bencilliklerinden ötürü tanrılara, özellikle de Zeus'a kızmaktadır. Hesiodos'a göre Iapetos ile Klymene'nin oğludur. İnsanları yaratmış ve onlara ateşi vermek suretiyle yaratıcılığı, bilimi ve uygarlığı da kazandırmıştır. Bu yüzden de Zeus tarafından zincire vurulmuştur. Tanrılarca görevlendirilen bir kartal, sürekli olarak, her gece yeniden oluşan karaciğerini kemirmektedir. Onu Kafkas Dağının tepesindeki bu işkenceden, ölümlü olan Herakles kurtarır (Hançerlioğlu, 2004: 420).

Antik Yunan trajedi yazarı Aeschylus'un (M.Ö. 525-455) zamanından itibaren ateş, yalnızca doğal bir unsur olarak değil, insanı daha basit yaratıklardan ayıran ilahi bilgeliğin kıvılcımı, sanat ve bilimlerdeki gelişmenin kaynağı olarak görülmüştür. Dolayısıyla Prometheus'un rolü, insanı başlangıçtaki cehaletinden kurtarmak olarak algılanmıştır. Bazı yazarlar, bu pagan yaratıcıyı ve onun üstlendiği aracılık eylemini, Hristiyanlıktaki temel öykünün bir ön şekli olarak görmüşlerdir. Kayaya zincirlenme cezası, İsa'nın çarmıha gerilmesini haber veren bir anlatı olarak değerlendirilmiştir. 19.yüzyıl Romantik hareketi, Prometheus'u özgürlüğün sembolü, zorbalığa karşı insanlığın bir savunucusu yapmıştır. Prometheus, farklı çağlarda, yaratıcı ilhamın ateşini cennetten alan sanatçıyı temsil etmiştir (Hall, 1974: 254).

Alman portre ve tarihsel resim ustası Heinrich Friedrich Füger (1751-1818), 1790 tarihli eserinde Prometheus ve yeni yarattığı insanı betimlemiştir. Turuncu pelerini rüzgârda uçuşan dev adam elinde insanların iyiliği ve geleceği için çaldığı ateşi tutmaktadır.

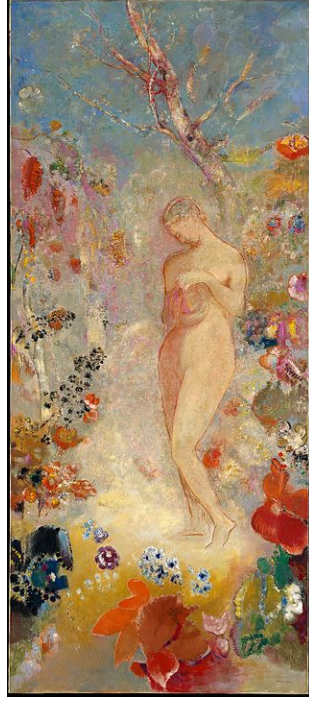
Resim 1: Heinrich Friedrich Füger, *İnsanın Prometheus Tarafından Yaratılışı*, 1790, tuval üzerine yağlıboya, 156 x 222 cm, Liechtenstein The Princely Collections, Viyana.

Yunan mitolojisine göre ilk kadın olan Pandora, tanrılar tarafından olabilecek tüm talihsizlikleri dünyaya salması için gönderilmiştir. Büyük tanrı Zeus'un emriyle demirci tanrısı Hephaestus onu kilden yapmıştır ve diğer tanrılar ve tanrıçalar ona çeşitli özellikler kazandırmışlardır. Ayrıca ona dünyaya götürmesi için bir vazo vermiş ve onu asla açmamasını söylemişlerdir. Prometheus (Öngörü), Pandora'nın güzelliğine direnir, ancak kardeşi Epimetheus (Sonradan Düşünce) hemen bu güzel yaratığı gelini olarak alır. Düğünden sonra Pandora, bazen Pandora'nın Kutusu olarak adlandırılan kutsal vazoyu açar ve içerdiği tüm rahatsızlıkları dünyaya salar. Vazoda sadece umut kalır ve tüm olumsuzluklara rağmen insanoğlunun yaşamaya devam etmesini sağlayan da bu değerli duygu olur. "Pandora'nın Kutusu" ifadesi, başta değerli gibi görünen ancak sorunlara yol açtığı ortaya çıkan bir hediye veya fırsat anlamına gelir (Daly, 2009: 110).

Pandora, sözcük olarak tüm armağan anlamına gelmektedir. Aphtodite güzelliğini, Minerva çekiciliğini, Hermes kurnazlık ve yalancılığını, tüm öteki tanrılar da kendi özelliklerini armağan etmişlerdir. Tanrılar gibi bencil ve duygusuzdur. (Hançerlioğlu, 2004: 395)

Erken ataerkil toplumlarda, dışinin dünyadaki kötülüklerden sorumlu tutulmasına rastlanmaktadır. Pandora'nın Havva ile karşılaştırılması, bu nedenle anlamlı görünmektedir. Sadece resim ve heykellerde değil, targedyalarda da bu konu yansıtılmıştır (Fink, 329).

Fransız Sembolist ressam Odilon Redon (1840-1916), 1914 tarihli eserinde Pandora'nın çıplak ve kusursuz bedenini masumiyet hissi uyandıracak şekilde betimlemiştir. Eski Ahit'teki Cennet Bahçesi ve Havva tasvirlerini hatırlatır gibi, Pandora da çiçeklerle çevrili olarak sunulmuştur. Efsaneye göre, Pandora kollarında tuttuğu kutuyu açtığında, insanlığın başına bela olan tüm kötülükleri salıvermiş ve pastoral Altın Çağ'ı sona erdirmiştir. 1. Dünya Savaşı'nın arifesinde, harmoninin yok olup kaosun hâkim olduğu bir dönemde yapılan bu resim, çağının huzursuz ortamına mitolojik bir öyküyle anlamlı bir yorum katmaktadır (www.metmuseum.org).

Resim 2: Odilon Redon, *Pandora*, yakl. 1914, tuval üzerine yağlıboya, 62 x 143 cm, Metropolitan Museum of Art, New York.

Kardeşi Prometheus'un yasaklamasına rağmen Pandora'nın çekiciliğine ve güzelliğine dayanamayıp onunla evlenen titan Epimetheus, tüm bu acıların ortasında, umudu kullanmasını ve kendisinden türeyecek kuşaklara öğretmeyi bilecektir. Artık tanrılarla insanlar birbirine karışmaya, insanlar tanrılaşırken tanrılar insanlaşmaya başlamıştır. Zeus ne yapacağını şaşırmıştır. Bu kargaşaya çözüm aramaktadır. Onları tufan ile yok etme yoluna gidecektir (Hañerliođlu, 2004: 395-396)

Yunan mitolojisi, Nuh peygamberi anımsatan bir öykü sunmaktadır: karısı Pyrrha ile dokuz gün boyunca içinde yüzdüğü bir gemi inşa ederek insanlığın geri kalanını yakalayan yıkımdan kaçan Prometheus'un oğlu Deucalion'dan söz edilir. Sular çekildikten sonra bir kâhin onlara başlarını örtmeleri ve büyük annelerinin kemiklerini arkalarına atmaları tavsiye eder. Bu kemikleri, Toprak Ana'nın kayaları olarak yorumlarlar. Deucalion'un fırlattığı taşlar erkeklere, Pyrrha'ninkiler kadınlara dönüşür. Böylece yeni bir insan ırkı yaratılmış olur (Hall, 1974: 101). Kehanet yeteneğine sahip olan Prometheus, büyük tufanı da önceden görmüş ve oğlu Deucalion'a bu felaketten kurtulmanın çaresini öğretmiştir (Grimal, 1997: 694).

Bilim insanları, bu efsanedeki tufanın kuşkusuz Eski Ahit'te ve antik Mezopotamya mitolojisine ait Gılgamış destanında aktarılan tufanın aynısı olduğunu ve Akdeniz halklarında ortak olan uzak ve belirsiz bir anıyı yansıttığını söylemektedirler (Daly, 2009: 44).

Barok dönem Flaman ressam Peter Paul Rubens (1577-1640), 1637 tarihli eserinde hikâyenin art arda iki anını canlandırmıştır. Deucalion ve Pyrrha taşları atıyorlar. Kompozisyonun sağ tarafında ise kayalardan doğan insanları görebiliyoruz.

Resim 3: Peter Paul Rubens, *Deukalion ve Pyrrha*, 1637, tuval üzerine yağlıboya, 26,4 x 41,7 cm, Museo del Prado, Madrid.

Dünyanın çağları, insan uygarlığının evriminde kaydettiği çeşitli aşamaları temsil eder. İnsanlığın tarihi, her biri bir metale karşılık gelen dört büyük çağdan oluşmaktadır. Bu dönemler, kusursuz bir yaşamdan (altın çağ), düşüş ve mutsuzluk durumuna (demir çağ) geçişi anlatmaktadır (Battistini, 2005: 90).

Altın Çağ tasarımı, Hesiodos'un *İşler ve Günler* adlı eserinde¹ ve Ovidius'un *Dönüşümler* kitabında işlenmiştir. Acısız, neşeli, yasadışı ve eşitlik üzerine kurulmuş bir dönem olarak düşünülmüştür (Hançerlioğlu, 2004: 450). Ovidius, *Dönüşümler* adlı yapıtının başlangıcında (1:89-150), dünyanın yaratılışını Altın, Gümüş, Bronz ve Demir olmak üzere dört çağın nasıl takip ettiğini anlatır. Birincisi dünyevi bir cennettir, bir tür Aden Bahçesi ya da Arcadia olarak düşünülebilir. Ancak birbirini izleyen çağlar, insanlığa giderek artan bir mutsuzluk ve yoksunluklar getirmiştir. Tema ya tek başına ya da bir dizi olarak resmedilmiştir, genellikle üçle sınırlıdır: altın, gümüş ve demir. Bronz hariç tutulabilir (Hall, 1974: 9).

Altın ırk, Kronos'un henüz gökyüzünde hüküm sürdüğü zamanlardaydı. İnsanlar, tanrılar gibi kaygısız yaşıyorlardı. Yaşlılık nedir bilmiyorlar, hep genç kalarak, zamanlarını şölenler ve bayramlarla geçiriyorlardı. Ölüm saati geldiğinde, tatlı bir uykuya dalıyorlardı. Çalışma yasasına tabi değillerdi. Toprak kendi kendine bol ürün veriyordu. Kronos'un Saturnus ile özdeşleştirildiği Roma'da, altın çağda tanrılar ve ölümlüler iç içe yaşıyorlardı. İnsanlar yalnızca meyve ve sebze ile yaşıyorlardı çünkü kimse öldürmeyi düşünmüyordu. Derken, uygarlık ilk adımlarını attı. Saturnus, orak kullanımını başlattı. İnsanlara, toprağın kendiliğinden sağladığı bereketten daha iyi yararlanmayı öğretti (Grimal, 1997: 60).

Jean-Auguste-Dominique Ingres (1472-1553) Satürn'ün saltanatı sırasında çiçekler ve dünyevi zevklerle donatılmış figürlerin varlığı, bol hasat ve doğanın doğurganlığına işaret eder. Baş örtülü bir şekilde betimlenen Satürn, elinde bir tırpan tutmaktadır. Resmin ön planındaki dere, yaşamın kaynağını temsil eder. Bu mucizevi sular, insanlığa sonsuz gençliği sunmaktadır. Flüt eşliğinde ve daire şeklinde dans eden kızlar, mevsimlerin değişimini ve yaşam döngüsünü sembolize eder (Battistini, 2005: 91).

¹ Kronos göklerin hâkimiyken ölümlüler altından yaratıldı.
İnsanların hiçbir sıkıntıları yoktu, aynı tanrılar gibi.
Acıları, derterleri yoktu, uğursuz yaşlılık da gelmiyordu.
Kollarıyla bacakları aynı gençliklerindeki gibiydi.
Sofralarda keyiflenip duruyorlardı.
Ölümleri tatlı bir uyku gibiydi.
Dünyadaki her şey insanlara aitti.
(Hesiodos, *İşler ve Günler*, 111-117)

Resim 4: Jean-Auguste-Dominique Ingres, *Altın Çağ*, 1862, tuval üzerine yağlıboya, 46,4 x 61,9 cm, Fogg Art Museum, Cambridge.

SONUÇ

Yunan ve Roma mitolojilerinin sunduğu insanın var olma öyküsü, pek çok Avrupalı sanatçının eserine konu olmuştur. İnsanı kilden yaratan Prometheus, ona ateşi de armağan etmiştir. Böylelikle uygarlığın gelişim adımları birbirini takip edebilmiştir. Prometheus'un bedenine kavuşturduğu insana, bilgelik tanrıçası Athena da akıl ve anlayış bahşetmiştir. Prometheus'u betimleyen eserlerde, onun hikâyesinin çeşitli aşamaları karşımıza çıkabilir. İnsanı yaratması, ateşi çalması, Zeus tarafından cezalandırılıp bir kayaya zincirlenmesi ve en sonunda kahraman Herakles tarafından kurtarılması, sanatçıların ilgilendiği temalar arasındadır.

Yunan ve Roma mitolojilerinin, Eski Ahit anlatılarının izlerini taşıması ilgi çekici bir durumdur. Açmaması gereken kutuyu merakına yenilip aralayan Pandora, cennetteki bilgi ağacına yönelen Havva ile ortak özellikler taşır. Her iki öyküde de, ilk kadınlar olarak anlatılan Pandora ve Havva, insan yaşamını derinden etkilemiş eylemler içine girmişlerdir. Tüm tanrılardan şahane hediyeler olarak dünyaya gelen Pandora, sanatçıların heyecanla betimledikleri güzel bir kadın figürü olagelmıştır. Tufana yenik düşmeyen Deukalion da, Nuh peygamberi hatırlatmaktadır. Eşi Pyrrha ile birlikte, yeniden insanlığın yeryüzünde yaşam kurmasını sağlayan Deukalion, babası Prometheus'un kehanet gücü sayesinde bir gemi yapması gerektiğini zamanında bilmiş ve harekete geçmiştir.

İyiden kötüye doğru bir ivme kazanan dünyanın çağları ve buna bağlı olarak insanların yaşadıkları deneyimler, pek çok sanatçının tuvallerinde ya da duvar resimlerinde izler bırakmıştır. Altın Çağ, tüm ışığı, neşesi ve coşkusuyla, cazip bir konu sunmuştur. Bazı sanatçıların da bu temayı bir bütün olarak ele aldıkları, seri olarak çağları yansıttıkları görülebilir.

KAYNAKÇA

- Battistini, M. (2005). *Symbols and Allegories in Art*. Los Angeles: Getty Publications.
- Daly, K. N. (2009). *Greek and Roman Mythology A-Z*. New York: Chelsea House.
- Fink, G. (2004). *Antik Mitolojide Kim Kimdir*. İzmir: İlya Yayınevi
- Grimal, P. (1997). *Mitoloji Sözlüğü: Yunan ve Roma*. İstanbul: Sosyal Yayınlar,
- Hall, J. (1974). *Dictionary of Subjects and Symbols in Art*. New York: Harper & Row Publishers.
- Hançerlioğlu, O. (2004). *Dünya İnançları Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hesiodos (2010). Tanrıların Doğuşu & İşler ve Günler. İstanbul: Sosyal Yayınlar.

İNTERNET KAYNAKÇASI

Metropolitan Museum of Art, New York

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/437383>

SANAYİ DEVRİMİ SONRASI DOĞANIN SESSİZLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Banu YÜCEL

Arş. Gör. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi Görsel Sanatlar Bölümü

ORCID: 0000-0002-9859-7890

ÖZET

Sanayi Devrimi sonrası yaşanan toplumsal yenilikler çevre faktörlerinin değişimine yol açmasıyla birlikte ruhsal açıdan da toplumu etkilemiştir. Makineler çağı olarak da anılan bu dönem, insan yaşamına farklı seslerden oluşan gürültü kavramını katmıştır. Köyden kente göçün artışı, işçi sınıfının ortaya çıkması, teknolojik gelişmelerin hızlanması gibi yenilikler toplumu git gide doğadan uzaklaştırmayı başarmıştır. Toplumsal yaşamda gerçekleşen büyük değişimler, sanatçıları derinden etkileyerek sanatın işlevini de değiştirmeye yöneltmiştir. Toplumsal yaşamın içerisinde kaosa maruz kalan sanatçıların bir kısmı doğaya yönelerek sessizliği arama gayreti içerisinde girmişlerdir. Savaşa da maruz kalan bu sanatçıların hayal ettikleri dünyayı doğayla iç içe değerlendirerek huzur arayışına girmeleri tesadüfi bir durumu değildir. Kimi sanatçılar Uzakdoğu sanatından hareketle doğaya yönelmiş olması kimi sanatçıların da çeşitli inanışları keşfederek yeni bir bakış açısı kazanmalarına yol açmıştır. Onlar için dünya gürültülü bir yerdir ve sessizlik ve dinginliğe özlem duymaktadırlar. Bu sessizliği birçok sanatçı manzara resimlerinde keşfetmiş ve bu resimler modernizmin de kapılarını aralamıştır. Belli bir süre içerisinde sipariş üzerine resim yapan sanatçılar artık konularını kendi seçme özgürlüğüne kavuşarak içsel huzurlarını ön plana çıkarmışlardır. Bu bakış açısından hareketle bu çalışmada, on sekizinci yüzyıldan itibaren yapılan doğa resimleri de göz önünde bulundurularak bazı sanatçıların yapıtları incelenmiş ve sanatta sessizlik üzerine bir değerlendirmede bulunulmuştur.

Anahtar Kelime: Modernizm, Manzara Resmi, Sanayi Devrimi

AN ASSESSMENT ON THE SILENCE OF NATURE AFTER THE INDUSTRIAL REVOLUTION

ABSTRACT

The social innovations experienced after the Industrial Revolution, along with the change in environmental factors, also affected the society spiritually. This period, also known as the age of machines, has added the concept of noise consisting of different sounds to human life. Innovations such as the increase in migration from the village to the city, the emergence of the working class, and the acceleration of technological developments have managed to distance the society from nature. Major changes in social life have influenced artists deeply and led them to change the function of art. Some of the artists, who were exposed to chaos in social life, tried to seek silence by turning to nature. It is not a coincidence that these artists, who were also exposed to war, sought peace by evaluating the world they imagined intertwined with nature. The fact that some artists turned to nature based on Far Eastern art has led some artists to discover various beliefs and gain a new perspective. For them, the world is a noisy place and they yearn for silence and stillness. Many artists discovered this silence in their landscape paintings, and these paintings opened the doors of modernism. Artists, who painted on order within a certain period of time, have now gained the freedom to choose their own subjects and have brought their inner peace to the fore.

From this point of view, in this study, the works of some artists were examined, taking into account the nature paintings made since the eighteenth century, and an evaluation was made on silence in art.

Keywords: Modernism, Landscape Painting, Industrial Revolution

GİRİŞ

Tarih öncesi dönemlerden itibaren sanatın etkilendiği süreçler toplumsal olaylarla paralel gitmiştir. İnsanın avcı toplayıcı konumdan çıkıp tarım toplumuna geçmesiyle şekillenen sanat, birçok teknolojik gelişmelerden de etkilenip değişim göstermiştir. Geçmişte sipariş üzerine üretim gösteren sanatçı, Fransız İhtilali itibarıyla kendi konusunu kendi seçme özgürlüğüne erişerek yaşadığı dünyayı keşfetmeye ve kendi duygularını ifade etmeye yönelik yapıtlar üretmeye başlamıştır. Toplumsal olaylardan birebir etkilenen sanat dolayısıyla sanatçı yaşadığı coğrafyanın da etkisiyle bakış açısını farklı yönler çevirmiştir.

Özellikle Sanayi Devrimi 18. ve 19.yüzyılda toplumu her açıdan etkileyen bir dönemin başlangıcı olması sebebiyle, bu dönemin sonrasında sanatçı ilgisini doğaya yöneltmiştir. Makineler çağı olarak adlandırılan süreçte sanatçı, insanın doğadan kopmaya başladığını fark ederek sessizliği ve dinginliği arama yoluna girmiştir.

Güner (2016) bu konu hakkında dünyada sanayi devrimi ile makinelerin sesiyle daha önce işitilmeyen seslerin varlığından bahsetmiştir. Bu dönüşümle birlikte dünyayı eskiye dönülemeyecek şekilde değiştirmiştir. İşitsel manzara bir anlamda sosyal hayatın resmidir; başka bir deyişle işitsel manzaranın değişimi, dünyadaki değişimin ete kemiğe bürünmüş izdüşümüdür (Güner, 2016, s: 153). Güner'in işitsel manzara olarak adlandırdığı bu değişimin görüşü o dönemin ressamlarını da etkilediği destekler niteliktedir.

Kaos ortamı içerisinde manzara resimlerinin sessiz algısında ifade alanı bulan sanatçılar, aynı zamanda modern resmin de ilk adımlarını atmaya başlamışlardır.

Bununla birlikte 20.yüzyıldan itibaren yaşanan teknolojik gelişmeler, kitle iletişim araçlarını da yaygınlaştırarak tüketim toplumunu oluşturmuştur. Bu sebeple yaşamın her alanı tüketilecek nesnelere dolan insan, özünden uzaklaşmaya başlamıştır. Giyeceği kıyafetten, yiyeceği yemeğe, izleyeceği filmde, dinleyeceği müziğe kadar her alanda tüketime yönlendirilen insan baştan aşağıya nesneye de boğulmuştur.

Bu sebeple bir nefes alma alanı yaratan bazı sanatçılar Sanayi Devrimi'nden itibaren bakış açılarını ya doğaya ya da çeşitli inanışlara çevirerek sessizliği ve nesnesizliğe vurgu yapmak istemişlerdir. Bu çalışma Romantizmden itibaren 1960'lara uzanan süreçte ki bazı sanatçıları içermektedir.

SANAYİ DEVRİMİ

18. yüzyıl Britanya'sında başlayan bu dönem toplumsal yaşamda birçok yenilikle dönüşüm göstermesine sebep olmuştur. Makineler çağı olarak da adlandırılan dönemde tarımsal hayattan fabrikalara geçilmesiyle kas gücünün yerini makinelerin aldığı görülmüştür. Köyden kente göçün de hız kazandığı bu ortamda nüfusun artması, toprağa bağımlılığın azalması gibi etmenler de söz konusu olmuştur. Tarımla uğraşan insanların ücretli fabrika işçilerine dönüşmesi, köylerin şehirleşmesine sebebiyet vermiştir. Bununla birlikte demirin keşfi ve toplumsal yaşam içerisinde binalardan ulaşımaya kadar kullanımı küreselleşmenin ilk adımları olarak görülmüştür.

Sanat ortamı, toplumsal değişimlerden her zaman etkilenmiştir. Gündelik yaşamda gürültü kavramının oluştuğu ve hakim olduğu dönemin başlangıcı olarak Sanayi Devrimi ve sonrasında yaşanan yeniliklerle beraber modern dönemin karmaşasının yaşandığı ilk dönem olarak anılabilir. Güner (2016) gürültü için insanoğlunun beşeri hayatı boyunca birçok farklı şekilde anımsanmış ve anlamlandırılmasından bahseder.

Karışıklığın, ayaklanmaların, kaosun simgesi olduğu kadar, eğlencelerin ve festivallerin de simgesidir. Yokluğunda ortaya çıkan sessizlik ne kadar tedirgin edici ise, varlığının sonucu olan karışıklık da o denli tedirgin edicidir. Gürültü karşıtlıklardan doğar (Güner, 2016, 154).

“Gürültü” elektrik, ucuz çelik ve içten patlamalı motorların bulunmasıyla fabrikalardan ve nakliye yollarından çıkararak alanını genişletti. Önceleri sadece işyerlerinde makine gürültüsüne maruz kalan insanlar, daha sonrasında evlerinde ve işyerleri dışındaki sosyal çevrelerinde, sokakta da gürültüyle iç içeydi; gürültü ‘hayata’ katılmaya başladı. Sokaklarda seyyar satıcıların, insanların sesi yerini arabaların ve motorların gürültüsüne bıraktı. Evlerde duyulan gürültü değişti. Ayak seslerine, insan seslerine, taş yollardan geçen at arabalarına içten yanmalı motorlu arabaların ve motosikletlerin gürültüsü eklendi. Yolların yapım malzemesi değişmeye ve daha çok yol yapılmaya başladı. Tren, uçak, gemi gibi içten yanmalı ya da buharla çalışan makineler, sokakta o dönem için oldukça yüksek sesle çalışan araba ve motorlar ile gürültü sosyal hayatın bir parçası olmayı sürdürdü. İnsanlar arabalarıyla, motorlarıyla ve bunları kullanma tarzları ile kendilerini ifade etmeye başladılar (Güner, 2016, 162).

Bu dönüşüm içerisindeki karmaşayla beraber sanatçıların büyük bölümü, uzaklaşılan doğada ifade alanı bularak doğanın sessizliği üzerine gözlemlerini yansıtmaya başlamışlardır.

KİTLE KÜLTÜRÜ

Kitle kültürü ve kitle toplumu kuramının kökeni, Batı Avrupa kapitalizmi içinde 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren oluşan, siyasal, sosyal ve ekonomik olarak önemli değişimlerin yaşandığı toplumlara ve bu toplumların yaygın kültürüne uzanmaktadır. Kitle toplumu kapitalist iş bölümünün geliştiği, büyük fabrikaların örgütlendiği, geniş ölçüde metallerin üretilerek geniş halk yığınlarının kentlerde yaşamaya başladığı, gettoların meydana geldiği, karmaşık günümüz sisteminin geliştiği ve siyasal hareketlenmelerin gözlemlendiği toplumlara dile getirmektedir (Arıkan, 2020, 151).

Kitle kültürü ile birlikte kitle iletişim araçlarının da yaygınlaşması, geniş kitlelere tek elden ulaşılabilir imkânı sağlayarak tüketimi de hızlandırmıştır. Kalabalık ve gürültülü gündelik hayat ve her tarafı tüketilecek nesnelere kaplanan insanın nefes alacak alanı da kısıtlanmaya başlamıştır.

SANAT VE SESSİZLİK

Gürültü ortamına dikkat çekmeye çalışan sanatçıların büyük bir bölümü kendilerini doğayı inceleme de bulmuştur. Çünkü insan doğanın bir parçasıdır ve nesnelere birlikte kendisini bu bütünden koparmaya başlamıştır. Karmaşa ortamından kaçmak isteyen sanatçıların bir kısmı manzara resimlerine yönelerek dinginliği ve sessizliği arama yoluna girmiştir. Sanayi Devrimi’nden önce de sessizlik üzerine ifade alanı bulan inancılar da vardır.

Hakkı (2021) sanatta özellikle resim sanatında sessizlik algısının öznel bir eylem olduğuna vurgu yapar. Yapıtta sessizliğin rengi, biçimi çıplak olarak algılanamaz, çünkü resimdeki sessizlik tüm renkleri formları ve tonları kaplamaktadır (Hakkı, 2021).

Bir sanat eserinde sessizlik bir denge, donmuş bir sonsuzluk, tüm görüntü öğelerinin ahenkli birliği, içeriğinin bütünlüğü ve derinliğidir. İzleyicinin sessizliği ise, bir sanat eserinde kendinden geçmiş bir düşünce anlamları çözme ve kavrama durumudur (Hakkı, 2021).

Görsel olarak sessizlik formunu ilk ortaya koyan Çin resmidir denilebilir. Genellikle boşluk ve doluluk algısıyla ilgilenen ve çeşitli inanışlarla da şekillenen Çin resmi, manzara resimleriyle sessizliği görsel olarak ifade alanına koymuştur.

Cheng (2006, 50-51) Çin optiğinde boşluk kavramının sezgisel bir algı olarak tabımlar. Özellikle resim sanatında boşluk ifade eden alanların (imge bulunmayan boş alanlar) yüzeyin üçte ikilik bir kısmını kapsadığı görülür. Bu tür resimler karşısında, saf izleyicinin kendisi de boşluğun devinimsizlik işaretini taşımadığını, görünür bir dünyadan görünmez bir dünyaya esin yoluyla ulaşma olanağı veren biir bağlantı oluşturduğunu belli belirsiz bir biçimde algılar (Cheng, 2006, 51).

Cheng'in Çin resim sanatı üzerindeki tanımlamasına göre görsel olarak boşluk tanımı hareketsizlikle ilişkili değildir. Görünür dünyadan görünmez dünyaya esin yoluyla ulaşma olanağı veren bir bağlantı oluşturduğunu belli belirsiz bir biçimde algılar. Bu bağlantı boşluktur (Cheng, 2006, 51). Çin resminde ifade edilen boşluk kavramı görsel olarak sessizlik algısıyla da örtüşebilir. Bu tanımdan yola çıkılacak olunursa sessizliği hareketsiz olanla ifade etmek yerine, görünür doğadan görünmez olana bir bağlantı aracı olarak da düşünülebilir.

Manzara resimlerine büyük önem veren akımların başında Romantizm gelir. Romantik ressamlardan olan Whisler, Turner, Constable ve David gibi sanatçılar kompozisyonlarında yansıttıkları boşluk hissiyatıyla sessizlik algısını da oluşturmayı başarmışlardır.

Işıksal (2021, s:18). Romantizm türlerinden bahsederken Friedrich Hegel, Friedrich Schelling, Friedrich Schlegel ve Friedrich Hölderlin gibi düşünürlerin XVIII. yüzyılın sonu, XVIII. yüzyılın hemen başında yeni bir kuramsal yaklaşım geliştirmelerinden bahseder. Bu “yeni kuramsal yaklaşım” romantizmin düşüncel çıkış noktasını içermektedir. Hegel bu kuramsal yaklaşımı şöyle özetler; “İçselin kendi içine çekildiği romantikte, “dış dünyanın bütün içeriği, kendi özgüllüğü ve tikelliğine uygun olarak var-etme özgüllüğü” kazanır. Buna karşın, “gönlün öznel içselliği anlatının özsel ögesi” durumuna geldiği takdirde, gönlün “yavaş yavaş alıştığı dış gerçekliğin ve tinsel dünyanın belli içeriği” aynı rastlantısallık özelliğini taşır (Işıksal, 2021, s:18). Bu tanımlamalardan yola çıkacak olunursa romantizm, hayal gücünün bir ürünüdür. Hiç kimse içinde bulunduğu dünyayı hayal etmez. Romantik ressamların doğaya açılma nedenleri arasında içerisinde buldukları kaos ortamı sebebiyle olabilir. Dinginliği ve huzuru yapıtlarında gösterme gayreti içerisinde girmişlerdir. Kimi zaman da doğanın üstünlüğünü gözler önüne sermek amacıyla ürettikleri yapıtları seyirciyi yüce algısına götürmektedir. Dönemin bazı sanatçıları için doğa her şeyin üzerindedir ve insan ve onun oluşturduğu toplumsal olaylar gelip geçicidir. Kalıcı olan tek şey doğanın kendi yüceliğidir.

Constable, insanın yaşadığı dünyayı denetimi altına alması yerine, bütün geçişi görünüşüne rağmen doğaya öncelik tanıyan bir anlayışla, bir bakıma anlamsız sayılabilecek peyzajlara görsel bir canlılık ve ahlakçı bir amaç kazandırdı (Lynton, 2004, s:14). Constable'ın cesur buluşlarla insanları şaşırtmak gibi bir niyeti yoktu. Sadece kendi görmüş olduğu şeylere sadık kalmak istiyordu (Gombrich, 1999, 495).

Turani (1992:497) Constable'ın doğayı yeniden keşfetme yönündeki dünya görüşünün sebebini kelt asıllı oluşunda aranabileceğini işaret eder. Eğer öyleyse ondaki doğa tutkusu atalarından getirdiği bilinçaltının açığa çıkması şeklinde yorumlanabilir. Zira Keltler, ürünlerinin koruyucusu saydıkları kır tanrılarına tapan; avcı ve savaşçı olduğu kadar çiftçilikte çok ilerde olan -tekerlekli pulluk ve fiçiyi icat eden- halklar olarak bilinir (Aktaran: Avcı, 2013, 88).

Constable'da doğa, kırsal yaşamda geçirdiği çocukluğu ile özdeşleşen temel kavramdır. Onun ressam olma sebebidir. Constable'ın çocukluğunu mutlu geçirdiği yer olan Doğu Bergholt Suffolk'un Stour nehri çevresi, verimli toprakları, çayırları hiçbir yerde görülemeyecek kır evleri, hayvan sürüleri, ağaçlar ve çiçekler manzara ressamı olmasını sağlayan etkenlerdir. Kendi hayatında çirkin bir şey görmediğini düşünür. Onun için resim yapmak, hissetmek ile aynı anlamı içerir (Aktaran: Avcı, 2013, 88).

“Son iki senedir resimlerin ardından koşmakta ve ikinci elden gerçeği araştırmaktaydım. Yapmak istediğim zihnin yüceliği ile doğayı temsile çalışmak değildi. Fakat benim önceliğim kendi çalışmalarımın başka insanların yaptıklarına benzemesini sağlamaya girişmektir... şimdi doğayı saf halinde bulacağım Bergholt’a döneceğim ve ilgilendiğim motifleri betimlemek için yalın, yapmacıktan uzak bir resim yapma yöntemini benimseyeceğim... Zira dünyada doğal bir ressam için de yetecek kadar yer var... Zamanımızın büyük kusuru marifet gösterisidir yani gerçeğin ötesinde bir şey yapmaya yeltenmedir” (Aktaran: Kazel, 2020, 227).

Diğer önemli manzara ressamı olan William Turner’ın resimlerine bakıldığında devinimin içindeki sessizlik hissedilebilir: “Ancak doğadan aldığı izlenimi gerçeği bir biçimde yansıtmaya telaşında değildi. Doğanın resimsel karşılığını arıyordu (...) yansıtmaktan çok yaratmakla ilgileniyordu, derdi bir duyguyu, deneyimi görselleştirmektir” (Aktaran: Tokdil, 2018, 182).

Aynı ölçüde Constable’da uçsuz bucaksız gökyüzü resimleriyle sessizliği hissettirebilmektedir. David’de uçurumun kenarında sessizce duran arkası dönük figürle yine sessizlik algısını desteklemektedir.

İzlenimci ressamlar arasında sayılan James Abbott McNEil Whistler’in Japon sanatından ve felsefesinden etkilendiği bilinmektedir. Japon baskı resimlerini koleksiyon haline getirmeye başladığı süreç Japon resim sanatını felsefesini kendi sanatı içinde kullanmasıyla devam etmiştir. Bu açıdan Uzak Doğu sanatının Batı sanatında yer almasında öncü olan sanatçılardan biri olmuştur (Anononim b, 2020). Manzara resimlerinde hissedilen sonsuzluk algısı sessizliğe de gönderme yapar niteliktedir.

Sanayi devrimi sonrası dönüşüm gösteren dünya, 20.yüzyılın başından itibaren yaşanan teknolojik gelişmelerle de birlikte değişimi hızlanmıştır. Sanatçıların doğaya yönelmeye başlaması, Romantiklerden aldığı bayrağı ileriye taşıması söz konusu olmuştur. İzlenimcilerin doğada ışığın renk üzerinde keşfi ve bu keşif doğrultusundaki çalışmaları hızlı fırça vuruşlarına sebep olmuş ve biçimi yüzey üzerinde eritmeye sebep olmuştur. Biçimin yüzey üzerinde erimesi soyut sanata giden yolun ilk adımıdır denilebilir.

Soyut sanatın en önemli temsilcilerinden olan Kazimir Malevich Süprematizm’i ilan ettiğinde resim yüzeyinden biçimi tamamen dışlamıştır.

Sanatın nesnelere, nesnelere biçimsellikten sıyrılarak hiçliğe ulaşması ve sıfır biçim ile ulaşılan bu saf noktadan yeni soyut bir dünya kurulması bilinciyle yansıtılmış en yoğun duygunun ürünüdür. Düşünülemeyen ama hissedilebilen soyut evreni, sıfır biçimi temsil eden, nesnesiz resmin öncülerinden olan “Siyah Kare”, kendi felsefesi içinde farklı renkler ve versiyonlarla gelişecek olan Süprematizm’in ilk başkaldırı hareketi olmuş (Anonim, 2020).

Malevich’in saf sanata ulaşma adına nesneyi ve biçimi yüzeyden dışlaması, sessizlik algısını da akla getirmektedir.

İkinci Dünya Savaşı’nın bitimiyle sanatın merkezinin Avrupa’dan Amerika’ya taşınmaması, kitle iletişim araçlarının çeşitliliğinin artması, topluluklara değil büyük kitlelere hitap edebilme gücü gibi etkenler tüketim kültürünün hızla artmasına sebep olmuştur.

şehrin gürültüsü günlük bir rutine dönüşmeye başladığı bu dönemde, sanatçıların iç huzuru bulma adına doğu kültürlerine de yönelme eğilimleri sanatın ifade alanında büyük bir dönüşüme sebep olmuştur.

Sessizliği bu inanışlarla keşfeden sanatçıların başında John Cage gelmektedir. Zen Budizm’ine ilgi duyup eğitimler alan sanatçı, ilk başta Robert Rauchenberg’in Beyaz Resimleri’nden etkilenmiştir.

Beyaz Tuvaller üzerine bu kadar konuştuğundan sonra, üstüne bu denli düşünülmüş bir işin izleyiciye ne mesaj vermek istediği de önemli hale geliyor. Bu deneysel konsept ile anlatılmak istenenler söz konusu olduğunda iki temel yorum öne çıkıyor. Bunlardan ilki, sanatçının bu tuvalerin sergilendikleri süre boyunca, ışık sayesinde tuvaler üstüne düşen gölgelerden yararlanmak istemiş olması. İlk bakışta boş gibi duran tuvaler gün içinde ışığın değişimi ile aslında her zaman doluyorlar. Üstelik her dakika üstlerinde farklı bir eser taşımış oluyorlar. Konsept olarak daha güçlü olan ikinci yaklaşım ise, sanatçının sanatta yokluk kavramını irdelemesine yoğunlaşıyor. Boş gibi duran fakat aslında müdahale edilmiş tuvaler, kendi içlerinde bir ikilik oluşturuyor. Bu ikilik sanatçının konseptiyle de paralellik gösteriyor. Çünkü Rauschenberg, bu işiyle sanatın yokluğunu sanata çeviriyor (Yaşar, 2020).

John Cage, Rauschenberg'in tuval üzerinde uyguladığı bu ifade biçimini, 4'33" olarak adlandırdığı performansında gerçekleştirmiştir. Bir konser salonunda, 4'33" boyunca dinleyicilere sessizliği dinlettiği bu performansta, Rauschenberg'in beyaz resimlerine yansıyan gölgeler gibi tamamen bir sessizlik olmadığını göstermiştir.

Yves Klein'da Cage gibi Zen Budizm'i ile ilgilenen bir sanatçıdır. "Küçük yaşlarda sanata yeteneği belli olan Klein, 1940'lı yıllarda ruhsal alan ve uzakdoğu sporlarıyla ilgilenmeye başladı" (Durusoy, 2021). Uzakdoğu felsefesine bu sayede ilgi duyduğu düşünülen sanatçı, aldığı judo eğitimi sayesinde 'Boşluğa Atlayış' isimli performansını gerçekleştirdiği bilinmektedir.

1948 yılına gelindiğinde ise sanatçı "Monoton – Sessizlik Senfoni" adlı tek notadan oluşan projesiyle yankı uyandırmıştır (Durusoy, 2021). Aynı zamanda patentini de aldığı Klein mavisıyla yaptığı monokrom resimleri yine sessizlik algısını ön plana çıkardığı çalışmalarını kapsamaktadır.

SONUÇ

Sanayi Devrimi'nden itibaren, gündelik yaşamdaki değişimler, köyden kente göçün artması, şehirlerin yapısının değişmesi, makine seslerinin çoğalması, ardından teknolojik gelişmelerle kitle iletişim araçlarının yaygınlaşarak tüketim toplumunu oluşturması gibi etmenler sanatın ifade alanını da dönüşüme uğratmıştır.

Nesnelerin ve dolayısıyla tüketimin toplum yaşamında ön plana çıkması, insanı doğadan ve dolayısıyla özünden uzaklaştırmaya başlamıştır. Kaos ortamı içinde kendine ifade alanı bulmaya çalışan sanatçıların bir kısmı bu gürültülü ortamdan rahatsızlık duyarak yapıtlarını üretmeye başlamıştır. Sanayi devriminden itibaren her yeri tüketilecek nesnelere ve eylemlerle dolu olan insanları -aynı zamanda ticari olan- bu ortamdan uzaklaştırmak adına da yapıt üreten sanatçılar sessizlik üzerine kafa yormuşlardır.

Romantik sanatçıların manzara resimlerine yönelerek, doğadan uzaklaşan insanlığın oraya ait olduğunu hissettirme çabaları, Modern sanatın resimden nesneyi arındırarak özü bulmaya çalışmaları, çağdaş sanatın da yine sessizlik ve nesnesizlik üzerine gerçekleştirdiği eylemleri toplum yaşamında hızla artan gürültünün bir karşıtlığı olarak sanat tarihine geçtiği düşünülmüştür. Hepsinin ortak çıktıkları nokta, insanın doğanın bir parçası olduğu düşüncesidir. Makineler çağıyla birlikte doğadan hızla uzaklaşan insanı yine ait olduğu yerde hissettirme çabası sanatın ifade biçimini de etkilemiştir.

KAYNAKÇA

Anonim, (2020). Kareyi geometrik bir şekil olmanın ötesine taşıyan Malevich. <https://www.sanatinoykusu.com/kazimir-malevich/>

Anononim b (2020). Resimde duygusallığa karşı olan “Sanat için sanat” ın önde gelen savunucusu Amerikalı sanatçı Whistler. <https://www.sanatinoykusu.com/james-abbott-mcneill-whistler/>

Arıkan, H. (2020). KİTLE KÜLTÜRÜ VE METALAŞAN SANAT . İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi , 6 (2) , 149-157 . DOI: 10.22252/ijca.720491

Avcı, S. (2013). John Constable: Yenilikte Gelenek . Art-e Sanat Dergisi , 6 (12) , 82-107 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduarte/issue/20732/221563>

Cheng, F. (2006). Boşluk ve Doluluk. (Çev: Kaya Özsezgin). İmge Kitabevi. Ankara.

1. Durusoy, Z. (2021) Fransız Ressam Yves Klein ve Kendi İsmi Verdiği Renk Tonu: Yves Klein Mavisini. <https://listelist.com/yves-klein-mavisini/>

Güner, F. (2016). Makineler Çağı Sonrası İşıtsel Manzara . Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi , 1 (1) , 151-176 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tykhe/issue/55438/759903>

Hakkı, İ. (2021). Güncel Sanatta Sessizliğin Temsili <https://ismailhakkialtuntas.blogspot.com/2021/06/Guncel-Sanatta-Sessizligin-Temsili.Html>

Işıksal, A. (2021). Romantizm Türleri ve Ülkelere Göre Ayrımı . Akademik Sanat , (13) , 14-23 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akademiksanat/issue/64719/898278>

Kazel, G. İ. (2020). Görsel Söylem Örneği Olarak İngiliz Manzara Ressamı John Constable . Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi , 4 (11) , 219-239 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/meric/issue/59279/844276>

Tokdil, E. (2018). Modernlik Düşüncesi ve Romantizm Akımı Ekseninde Mr. Turner Filmi Üzerine Yorbilimsel Bir İnceleme. Akademik Bakış Dergisi. Sayı: 65. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/439737>

Yaşar, E. (2020). Hiçlikten Sanat Olur Mu? Rauschengberg’İN Beyaz Tuvalleri. <https://wannart.com/icerik/8421-hiclikten-sanat-olur-mu-rauschengbergin-beyaz-tuvalleri>

KÜLTÜREL MİRASIN YENİDEN İNŞASI: ARMUTLU ÜZERİNE YENİ BİR TURİSTİK PERSPEKTİF ÖNERİSİ

Dr. Övgü AÇIKSÖZLÜ

Yalova Üniversitesi, Armutlu Meslek Yüksekokulu

ORCID: 0000-0003-2238-081X

Dr. Nur Neşe ŞAHİN

Yalova Üniversitesi, Armutlu Meslek Yüksekokulu

ORCID: 0000-0003-0360-9631

Öğretim Görevlisi İlbey VAROL

Yalova Üniversitesi, Armutlu Meslek Yüksekokulu

ORCID: 0000-0002-5606-1094

ÖZET

Kentin kimliğinin doğru şekilde tanımlanması; bölgenin turizm potansiyelinin belirlenmesinde, doğru tanıtım ve stratejilerin belirlenebilmesinde büyük önem taşımaktadır. Bir bölge turistik bir alan olarak değerlendirildiğinde kent kimliğinin oluşturulması; kentin tanıtımı, markalaşması ve turizm potansiyelinin artırılması gibi konularda doğal faktörler ve beşerî faktörler kadar, soyut/ somut kültürel miras öğeleri de oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Yalova ili bu anlamda Mustafa Kemal Atatürk'ün "benim kentimdir" sözü ile farklı bir markalama ve kimlik stratejisi altında turistik potansiyelini geliştirmeye çalışmaktadır. Öte yandan İl özelinde incelendiğinde ise Atatürk'ün kültürel ayak izlerinin takibinin il geneline tam olarak yayılamadığı gözlenmektedir.

Yapılan çalışmanın odağını oluşturan Armutlu ilçesinin de bu anlamda Mustafa Kemal'in konakladığı bilinen bir otel ve onun söylemleriyle hayata geçmiş bir çeşmeye sahip olduğu fakat bu yönde tanıtımı eksik kalmış bir ilçe olduğu gözlenmektedir. Bahsi geçen otelin tespiti, durumu ve kültürel miras olarak turizme kazandırılabilmesine dair bir çalışma gereği hissedilmiştir. Kültürel mirasın aktarımı ve bölgenin bu anlamda geliştirilmesi elbette halkın, akademinin ve yerel yönetimlerin bütünsel çalışması ile mümkün olabilmektedir. Akademinin görevi de bölgenin hafızası olan yerel halktan ve sınırlı sayıdaki tarihi not ve kaynaktan elde edilen dağınık haldeki bilgiyi bir araya getirerek hem korunmasını hem de aktarımını kolaylaştırmaktır. Buradan yola çıkarak Armutlu'da Mustafa Kemal'in izlerini belirginleştirebilmek, bu kültürel mirası canlı tutabilmek, özellikle kaybolmaya yüz tutmuş otele dair var olan kısıtlı bilgiyi derleyebilmek ve geleceğe dönük bir kaynak oluşturabilmek amacı güden bu çalışma aynı zamanda ilçenin turistik potansiyelinin nasıl geliştirilebileceğine dair de hem turistik işletmelere hem de yerel yönetimlere öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Armutlu, Turizm Potansiyelinin Geliştirilmesi

RECONSTRUCTION OF CULTURAL HERITAGE: A NEW TOURISTIC PERSPECTIVE PROPOSAL ON ARMUTLU

ABSTRACT

Defining urban identity; It is of great importance in determining the tourism potential of the region and determining the right promotional strategies. In the creation of urban identity in a touristic area; Intangible and tangible cultural heritage elements have a very important place as well as natural factors and human factors in promoting, branding and increasing the tourism potential of the city.

Yalova province is also trying to develop its touristic potential under a different branding and identity strategy with Mustafa Kemal Atatürk's words "Yalova is my city". On the other hand, following Atatürk's cultural footprints in Yalova; It can be said that it is not fully spread from the city center to the districts. The focus of the study is Armutlu. There is a well-known hotel in Armutlu where Mustafa Kemal stayed and a fountain that came to life with his discourses. However, it can be said that the promotion of the region in this direction is incomplete and is not known by most people. From this point of view, it was felt that there is a need for a study on the condition of the hotel where Atatürk stayed and the hotel's ability to be brought into tourism as a tangible cultural heritage. The transfer of cultural heritage and the development of the region are possible with the holistic work of the people, the academy and local governments. The task of the academy is to preserve and facilitate the transmission of the memory of the region, by bringing together the scattered information obtained from the local people and a limited number of historical notes and sources. Accordingly, the primary purpose of the study is to highlight the traces of Mustafa Kemal in Armutlu and to keep this cultural heritage alive. In this context, it is aimed to compile the limited information available about this hotel, which is on the verge of disappearing, and to create a future-oriented resource. The work done at the same time; It also offers suggestions to both touristic businesses and local governments on how to improve the touristic potential of the district.

Keywords: Cultural Heritage, Armutlu, Development of Tourism Potential

GİRİŞ

Dünya üzerinde her birey kendiliğiyle özgündür. İnsanı biricik kılan şey; kişiliği ve kimliğindeki motifin benzersiz olmasıdır. Paralel biçimde ele alındığında literatür içerisinde kentlerin de kendine özgü yapısal özellikleri, kimlikleri, karakterleri ve kişiliklerinin olduğu ön kabulü sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Kentlerde yaşam süren bireyler, kenti yeniden biçimlendirmekte ve adeta yaşayan bir organizma gibi sürekli olarak değiştirip geliştirmektedir. Kentin sakinleri, dilleri, yaşantıları ve eylem pratikleriyle kendilerini ifade ederken; bir yandan da kentin imgesini, niteliklerini, kimliğini yeniden inşa etmektedir.

Kent kimliği genel çerçevede sürdürülebilir bir yapı sergileyen, geçmişten geleceğe taşınan derin bir süreci ifade ederken; kendine özgü nitelikleriyle fiziksel, kültürel, tarihsel, biçimsel ve sosyo-ekonomik faktörler ile de şekillenen bir temelde yükselmektedir. Kent kimliği, kentlilerin yaşantılarıyla oluşmakta; sürekli gelişen ve değişen özgün yapısıyla, yapay ve doğal çevreden edindiği kimlik elemanları, mekânsal öğeler, kültürel, tarihi, coğrafik, jeopolitik ve siyasi iklimle değişkenlik kazanmaktadır. Kent kimliğinin inşasında mimarının, etnik ve dini yapının, yaşam biçimlerinin, dünya görüşünün, izlerini taşıdığı uygarlıkların, farklı kültürler ile ilişkilerinin, tarihindeki savaşlar, işgaller ve afetlerin, sosyal yapının, bitki örtüsünün ve insanların ekonomik düzeyinin önemi büyüktür. Tüm bu elemanların birleşimiyle birlikte her kent kendince bir kimlik kazanmakta ve kendine has özellikler edinmektedir. Bir kenti diğerlerinden ayıran hem içinde yaşayanlar hem de ziyaret edenler için özel ve özgün kılan da işte tam olarak bu geniş yelpazeli birikimdir (Tekeli, 1991; Ocakçı ve Southworth, 1995; Suher vd., 1996; Önem ve Kılınçaslan, 2005; Koyuncu, 2013).

Dünya, küresel bir köy haline gelirken kentlerin de dokusu alışlagelmiş tekdüzelikten sıyrılmakta zorlanmaktadır (McLuhan, 2001). Yaşam şekilleri, tüketim biçimleri, alışkanlıklar ve beklentiler yeniden biçimlenirken dünya rengarenk bir yapboza benzemektedir. Oysa kentler, standart, sıradan ve birbirinin neredeyse aynısı bir yapıya itilmektedir. Connor (2001: 109)'in ifadesiyle F.L.Wright mimari bakış açısı bu konuyla ilgili olarak çok yerinde bir tespit yapmaktadır: *'Modern yapılar ve bunların bütününden oluşan kentler eskiden birbirinden farklı parçaların koleksiyonuydu, bugün ise neredeyse homojen bir bütün olarak görünmektedir. Tekdüzelik her yerdedir...'*

Küreselleşmenin etkisiyle hızlanan bu birbirine benzeyen, tek tipleşmiş modern kentler silsilesi; yine küreselleşmenin getirdiği 'farklılaşma' telaşıyla yeniden cazibe unsurlarını kazanmak üzere bir yarışa girmiştir. İnsan için ait olmanın bir imgesini üreten kentler, bugünün dünyasında bir yere ait olamamanın, sınırsızlığın ve dijital haritalarla çevrelenmiş yeni bir gerçekliğin parçası olmuştur. Yerelin özelliklerinden bağımsız biçimde göğe yükselen binalar, kentin dokusunu yararak tarihi, kültürel öğeleri günden güne gölgede bırakmaktadır. Sermayenin, modernitenin, küresel sınırsızlığın simgeleri tüm kentlere yayılırken, çağı yakalamaya çalışan bireyler kentin nefes alan tarihini bir kenara bırakıp yeni dünyanın sınırsız ve ruhsuz kentlerine mahkûm olmaktadır. Bu dikey mimari çerçeve ile kentler, gücün, varsıllığın, teknolojinin ve yeniliğin yeni simgelerine dönüşmektedir (Akın, 1999; Robins, 1999; Akbalık, 2004; Öncü ve Weyland, 2005). Oysa bir kentin gücü, zenginliği ve özgünlüğü; geçmişten getirdiği, doğal olarak taşıdığı karakteristik elemanlarıyla, kültürel ve tarihi yapılarıyla ölçülebilmektedir. Bundan geriye kalan ise yalnızca küresel modern dünyanın hazır kalıplarıyla şekillenmiş, homojen ve otomatik bütünlüklerden ibarettir. Özgünlüğün korunabilmesi adına, kentlerin kimliğine katkıda bulunan özgün değerlerinin canlandırılması, eski yapılara yeniden can verilmesi, geçmişten gelen birikimin ve belleğin canlı tutulması gerektiği düşünülmektedir.

Bellek, temel anlamıyla hafıza ve zihin kavramlarıyla açıklanmaktadır. Bellek; yaşanan ve öğrenilen her şeyin geçmişle bağıntısını bilinçli olarak zihinde saklayabilme kabiliyeti olarak ele alınabilmektedir. Bu unutmama/hatırlama süreci toplumların kendilerini var etme ve varlığını sürdürmesinde önemli bir araçtır. Bireyin tarihsel yolculuğunu nasıl hatırladığı, kültürel yapısını nasıl kurduğu, kolektif bellekte bilinçli bir eylemdir ve bu eylem; kayıtlar, görüntüler, mekanlardan oluşmaktadır. Tüm bunların kayıt altına alınması ve aktarılması da kentlerin kimliğinin inşasında elbette önemli bir yer tutmaktadır. Kentin anıları, tarihsel süreçte edildiği izler ve kalıntılar; bireyin toplumsal varoluşunu yeniden üretmektedir. Kentin fiziksel değişimleri, kentsel belleği de değiştirmektedir. Kentin kendisi, kolektif belleğin Locus'udur. Locus, belirli yerler ile burada yer alan binalar arasındaki ilişkidir. Locusta gerçekleşen toplumsal çerçevedeki ilişkiler ise o yerin karakterinin ve kimliğinin oluşmasına direkt etki etmektedir. Dolayısıyla kentin içindeki sokaklar, kalıntılar ve binalar; kentsel belleği ve böylece de kentsel kimliği oluşturmaktadır. Kolektif bellek, toplumu oluşturan bireylerin öznel bellekleri ve yaşantılarının yanı sıra içinde yaşadıkları 'yer'in yani fiziksel çevrenin de etkisiyle oluşmaktadır. Bu bağlamda kent kimliği ve belleği, tarihi yapılardan, mekanlardan ayrı düşünülememektedir. Bu yapıların canlandırılması da kent belleğinin canlandırılmasına, toplumsal aidiyetin yeniden oluşmasına, özgün, çekici ve yaşayan kentlerin oluşmasına altyapı hazırlayabilmektedir (Rossi, 1982; Halbwachs, 1992; Suher, 2004; Russel, 2006; Pereouse, 2006; Ringas vd., 2011; Ricouer, 2012).

Kentlerin özgün kişiliği ve kimliğini oluşturan en belirgin öğelerden biri, kentin yaşamsal mekanlarına boyut katan tarihi yapılarıdır. Zaman boyutu, kentlerin sahip olduğu farklılıkların değerlere dönüşmesini sağlamaktadır. Geçmiş dönemlerde farklı gereksinimlere yanıt vermiş fakat günümüzdeki işlevini kaybetmiş ya da kısmen yitirmiş yapılar, insanların kültürünü ve kolektif hafızasını sürdürülebilir kılma noktasında canlı tutulması gereken kıymetler olarak görülmektedir. Tarihi binaların ve yapıların güncel zamanlarda işlevsizleştirilmesi, toplumsal anlamda kimlik kaybına neden olmaktadır (Doratlı ve Önal, 2000; Mosler, 2007). Bu bağlamda çalışmanın da odağını oluşturan Armutlu'da yer alan tarihi otel gibi yapıların yeniden kültürel hafızaya kazandırılması oldukça önemli görülmektedir.

Konuyu, değerleri muhafaza ederek çekicilik unsurlarını yeniden canlandırma noktasında turizm çerçevesinde ele aldığımızda ise karşımıza kültürel miras kavramı ve kültürel miras turizmi çıkmaktadır.

Turizm faaliyetleri doğru seçildiği ve uygulandığı takdirde bölgenin kültürünü, belleğini canlandıran, kültürel hafızayı aktarmaya yardımcı bir unsur olarak etkin bir öge olabilmektedir. Turizm faaliyetleri aynı zamanda gerçekleştiği kentin ekonomik, sosyal, kültürel açıdan gelişmesine; refahın toplumsal tabana yayılmasına, kültürel öğelerin tanıtılması ve korunmasına, ilgili altyapının bu bölgeye çekilmesine yardımcı olabilmektedir. Bu bağlamda çalışma içerisinde kent kültürünün, kimliğinin ve hafızasının devamlılığının turizm çerçevesinde incelenmesi ve çalışmaya konu olan otelin hem tarihi-kültürel alanda hem de turistik alanda yeniden kazandırılması gerektiğine dikkat çekilmektedir.

Dünya genelinde en büyük gösteri olarak değerlendirilen turizm olgusu (Boniface ve Fowler, 1993) gün geçtikçe daha da yaygınlaşarak gelişmeye devam etmektedir. Bu gelişimle beraber ülke ekonomilerine olan olumlu katkıları dikkat çeker hale gelmiştir. Turizmin ekonomik getirisinin göz ardı edilemeyecek düzeyde olması turizme verilen önemin artmasını sağlamış ve böylece turizm türlerinin çeşitlilik kazanmasına imkân oluşturmuştur. Ortaya çıkan turizm çeşitlerinden biri miras turizmidir. Turizmin hayat kaynağı mirastır (Boniface ve Fowler, 1993: XI). Miras kelimesinin sözlük anlamı, bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şeyler olarak ifade edilmektedir (Türk Dil Kurumu, 2022). Kültürel miras ise, ülkenin sahip olduğu tarihi, kentsel, arkeolojik kalıntılar, doğal sitler, cami, kilise, tümülüs gibi somut kalıntılardan oluşmaktadır (Gürpınar 2001; Doğaner 2003; Çetin 2010). Kültürel mirasın turizm için kullanımı kültürel miras turizmini ifade etmektedir (Light, 2000). Bir bölgenin sahip olduğu turistik kültürel çekicilikler; müzik, resim, endüstri, dans, eğitim, el sanatları, edebiyat, tarım, din, dil, mutfak ve tarih özellikler olmaktadır. Bu unsurlara elbette mimari dokular da eklemek gerekmektedir (McKercher ve Cros 2002; Tok 2005; Uslu ve Kiper 2006; Çetin 2010). Turistlerin bu turistik çekiciliklere olan ilgileri sonucunda gelişen kültürel miras turizmi, tarihin ve aktarılan kültürün süreğenliği ile, bugüne kazandırılan özgün yapılar ile daha geniş kitlelere hitap edebilmektedir. Köşkler, konaklar, dini binalar (katedral, kilise ve tapınaklar, cami ve medreseler), önemli tarihi konularda kullanılmış binalar vs. miras turizmi çekicilikleri arasında yer almaktadır (Printice, 1994). Bugün yaşanan dönemde geçmişe ait değerlerin çokça ilgi görmesinin birçok sebebi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi insanlarda oluşan nostalji güdüsü olarak ifade edilmektedir. Nostalji, güvenin zayıfladığı yerde ulusal kimliği güçlendirmektedir (Harvey, 1997). Geçmişe yönelik ilgiyi arttıran diğer faktör de globalleşmedir. Globalleşmeden etkilenen İnsan hayatı, yerel mekanların tarih ve kültürlerinin önemini daha da artmıştır. Bu önem, yerel değerlerin korunması fikrini meydana getirmekle birlikte miras turizmi olgusunun gelişimine katkıda bulunmuştur (Aliağaoğlu 2004). Çok çeşitli kaynaklara sahip olan miras turizmi, bilinçsiz kullanımlar sonucu zaman içerisinde kaybolmaktadır. Bu sebeple kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımın sağlanması gerekmektedir (Gürer, 2003; Ekici 2004; Oban ve Raziye, 2008; Kolaç 2009; Çetin 2010). Printice (1994) tarafından miras turizmi çekicilikleri dokuz başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar ve örnekleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Miras Turizmi Çekiciliklerinin Sınıflandırılması

Doğal tarih ve ilmi çekicilikler	Doğal koruma alanları ve patikaları, hayvanat bahçeleri, akvaryumlar, yabancı hayat ve soyu tükenmekte olan tür parkları, teknoloji merkezleri, bilimsel müzeler, jeomorfolojik ve jeolojik öneme sahip alanlar (mağara, boğaz, diklik ve şelaleler)
Tarımsal ve endüstriyel çekicilikler:	Çiftlikler, tarım müzeleri, çeşitli maden ocakları, maden çıkarım alanları, fabrikalar, bira fabrikaları, damıtma binaları ve endüstriyel müzeler.
Ulaşım çekicilikleri:	Ulaşım müzeleri, mevcut buhar demiryolları, kanal ve rıhtımlar, korumaya alınmış gemiler, hava ulaşım araçlarıyla ilgili sergiler.
Sosyo-kültürel çekicilikler:	Tarihi yerler, kırsal ve endüstriyel yaşam müzeleri, giyim kuşam müzeleri.
Bina edilmiş çekicilikler	Köşk, konaklar, dini binalar (katedral, kilise ve tapınaklar, cami ve medreseler).
Askeri çekicilikler:	Kaleler, savaş alanları, deniz kuvvetlerine ait limanlar ve askeri müzeler.
Manzara çekicilikleri:	Tarihi şehir ve köy görünümü, miras kıyıları ve denizsel görünümler.
Artistik çekicilikler:	Galeri, tiyatro, konser salonları, konserler ve sanat festivalleri.
Tarihi kişilerle ilgili çekicilikler	Yazar, sanatçı, besteci, siyaset adamı, askeri lider ve popüler kültür liderlerinin evleri ve çalışma yerleri

Tablo 1'e göre değerlendirildiğinde hazırlanan çalışmanın miras turizmi kapsamında tarihi kişilerle ilgili olan çekicilikler bakımından ele alınabileceği görülmektedir. Türkiye için önemli bir tarihi kişilik olan Atatürk, Millî Mücadele döneminden Cumhuriyet dönemine kadar geçen süreçte pek çok şehir, kasaba ve köyleri ziyaret etmiş ve ziyaretleri sırasında oralarda vakit geçirmiş, konaklamış veya bir süre yaşamıştır. Kurtuluş mücadelesi ve Cumhuriyetle ilgili pek çok önemli kararı da buralarda almıştır. Atatürk'ün konakladığı ya da vakit geçirdiği bu binaların hemen hemen hepsine Devlet, belediye ya da yerel halk tarafından sahip çıkılmış ve genellikle müzeleştirilerek korumaya alınmıştır. Bu yapılara Söğütözü Dinlenme Evi, Yalova Yürüyen Köşk ve Florya Deniz Köşkü örnek olarak verilebilir.

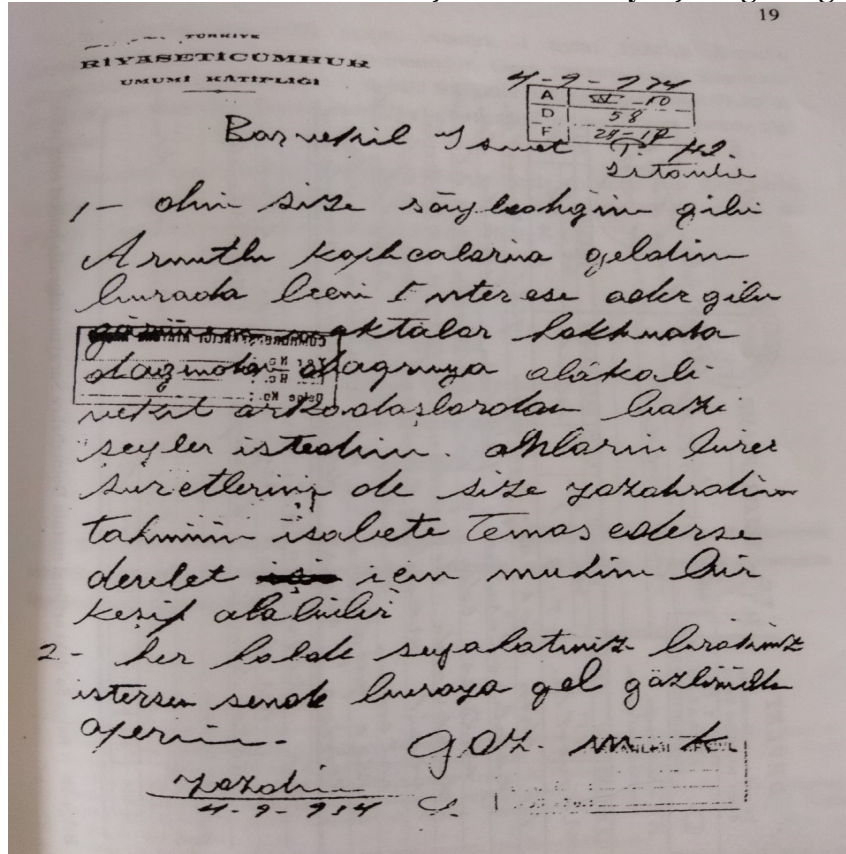
Yalova Atatürk'ün "benim kentimdir." Sözü ile ünlenmiş bir şehirdir. Atatürk'ün Yalova'yı çok sevdiği ve buradaki köşklerinde önemli kararlar aldığı bilinmektedir. Atatürk Yalova'ya ilk geldiğinde Ertuğrul yatıyla yanaştığı alanda bir Çınar ağacı dikkatini çekmiştir. Çınar ağacının yanına bir köşk yapılması talimatı verildikten sonra köşk yapılmaya kadar, bugün Atatürk ve Çocuk Müzesi olarak ziyarete açık olan köşkte kalmıştır. Çınar ağacının yanına yapılan köşk ise, çınar ağacına zarar vermemek için temelinden oynatılması olayıyla birlikte Yürüyen Köşk adını almıştır. Ayrıca Yalova ilinde Atatürk'ün kaldığı ve hatta hastalığının ilk tespitinin yapıldığı Termal bölgede yer alan Köşk'te müze olarak ziyaretçilere açıktır. Görüldüğü üzere Yalova'nın tarihi, turistik dokusuna Mustafa Kemal'in eli çokça değmiştir. Bunlara ek olarak Atatürk Yalova şehrinin ilçesi olan Armutlu'ya 1934 yılında kaplıcalar için gelmiş ve burada bazı önemli konularda çalışma arkadaşlarıyla araştırmalar yaptırmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Yalova'ya gününbirlik 17 kez geldiği, 27 kez ise birden fazla gün kaldığı, toplamda 313 gün 270 gece Yalova'da ikamet ettiği söylenebilmektedir. Atatürk'ün Armutlu kaplıcalarından kesin olarak haberdar olduğu bilgisine de 31 Aralık 1930'da imzaladığı bir kararnamede bu husustan bahsetmesi neticesinde erişilebilmektedir.

Armutlu'da kaplıca tesislerinin yapılması, değerlendirilmesi, işletilmesi noktasında silah arkadaşı Hilmi Bey'e önerilerde bulunduğu da resmi kaynaklardan edinilebilen bir diğer bilgidir. Mustafa Kemal'in 2-11 Ağustos 1934 tarihleri arasında Yalova'da bulunduğu ve 1930'da imzaladığı kararname üzerinden yapılmış değişiklikleri yerinde tetkik amacıyla Armutlu'ya 9 Ağustos 1934 tarihinde geldiği söylenebilmektedir. Atatürk'ün Armutlu'ya geldiği günden hemen sonra, onun aziz hatırası için bugün dahi aktif halde kullanılan bir çeşme yaptırılmıştır. Çeşmenin arkasında ise bir Atatürk büstü yer almaktadır. Atatürk'ün Armutlu'ya gelişi her yıl 9 Ağustos tarihinde coşkuyla kutlanmaktadır. Cumhuriyet Gazetesinin 18 Ağustos 1934 tarihli sayısında geçen bir metinde ise Armutlu'nun Atatürk tarafından çok beğenildiğinden ve derhal Yalova ve Bursa kaplıcaları gibi gezilmeye, kullanıma müsait hale getirilmesi gerektiğini söylemesinden bahsedilmektedir. Atatürk'ün Armutlu'ya doğru çıktığı bir diğer seyahat ise 1934 yılında 3 Eylül'de 4 Eylül'e bağlayan gece saat 06.00'da gerçekleşmiştir. 4 Eylül'de Armutlu'dan çeşitli bakanlıklara burada yer alan şifalı sularla ilgili değerlendirmeler ve bilgi alışverişi için çokça telgraf çekmiştir. 4-6 Eylül arasında Armutlu'daki seyahati esnasında daha önce düşündüğü birçok hazırlığı yaptırmış ve Ertugrul yatında değil Armutlu ilçesinin içerisinde, kaplıcada gecelemiştir. Bu süreçte çektiği birçok telgraf içinde en ilginçlerinden bir tanesi ise İsmet İnönü'ye Armutlu kaplıcalarının devlet için önemli bir keşif olabileceğini belirttiği ve kendisini de buraya davet ettiği telgraftır (Resim 1) (Göney, 2009).

Atatürk'ün bu dönemde Armutlu'da iki katlı tek otel binası olan Çınar Otel'in 16 numaralı odasında konakladığı bilinmektedir (Armutlu Belediyesi, 2022). Çınar Otel binası, Armutlu Termal bölgesinde yer almaktadır. Kendi beton olan otel binasının çıkan bir yangında ahşap olan çatısının yandığı söylenmektedir. Âtil durumda bırakılan binaya ait görseller Resim 2'de yer almaktadır.

Resim 1. Atatürk'ün Armutlu'dan Başbakan İnönü'ye Çektiği Telgrafname

Resim 2. Atatürk'ün Armutlu'da Kaldığı Bina

Atatürk'ün Yalova'da kaldığı diğer köşkler restore edilerek müze haline getirilmiş ve korunmuş olmasına rağmen Armutlu'daki bina Resim 2'de görüldüğü üzere boş ve bakımsız bırakılmıştır. Bu binanın tarihi değerinin şehir sakinlerince de artık pek fazla bilinmediği, unutulmaya yüz tuttuğu gözlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı kullanılmayan ve kötü durumda bırakılmış söz konusu binanın restore edilerek müzeleştirilmesine yönelik bir öneri geliştirmek ve konuyu tartışmaya açarak canlı tutmaktır.

ARAŞTIRMA VE BULGULAR

Bizanslılar tarafından kurulan ve çok eski bir tarihe sahip olan Armutlu adını, “Donanma” veya “Donanmaya Gözcülük Eden Kimse” anlamına gelen “Armoda” veya “Armodies” sözcüklerinden almaktadır. İsmi zaman için Armutlu olarak değişerek bugüne geldiği söylenmektedir. Ayrıca tarih kaynaklarına göre, Likyalıların kaplıcalar bölgesinde uzun yıllar kaldıkları belirtilmektedir. Yalova'ya 55 km'lik karayolu ile bağlı olan Armutlu'nun Mudanya ve İstanbul ile de deniz yoluyla bağlantısı bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022).

Armutlu turizmi değerlendirildiğinde bölgede birçok turizm çeşidinin yapıldığı görülmektedir. Armutlu içerisinde eko-turizm kapsamında doğa yürüyüş alanları, organik tarım havzaları, kaplıca alanları, doğal orman yolları bulunmaktadır.

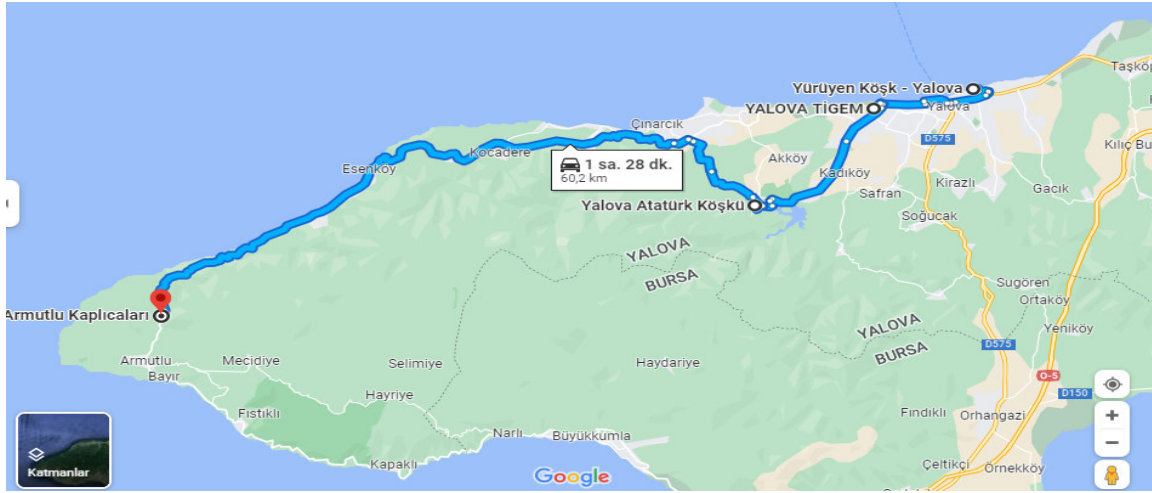
Deniz turizmi kapsamında günübirlik rekreasyon alanları olarak kullanılan plajları ve kıyı alanları bulunmaktadır. Ayrıca termal turizm kapsamında ulusal ve uluslararası ölçekte önemli kaplıcaları bulunmaktadır. Bunların dışında Armutlu yarımadasında yer alan Bozburun ve Ayıburnu açıkları da su altı dalış turizmine uygun alanlar olarak belirtilebilmektedir. Sonuç olarak Armutlu sahip olduğu doğal kaynaklar ile termal turizm, deniz turizmi ve eko-turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu gelişimin içerisinde Armutlu'nun tarihi mirasının da desteklenerek geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Armutlu, tarihi geçmişine rağmen kültürel miras turizmi alanında önemli bir gelişme gösterememiştir. Bu sebeple çalışmanın amacı, turizm potansiyeli yüksek olan Armutlu'da Mustafa Kemal'in izlerini belirginleştirebilmek, bu kültürel mirası canlı tutabilmek, özellikle kaybolmaya yüz tutmuş otele dair var olan kısıtlı bilgiyi derleyebilmek ve geleceğe dönük bir kaynak oluşturabilmektir. Böylece Armutlu'da potansiyeli olan kültürel miras turizmi de ortaya çıkartılacaktır. Bu doğrultuda Atatürk'ün kaldığı fakat şu an ıl durumda olan otel üzerine yeni bir turistik perspektif nerisi geliştirilmiştir.

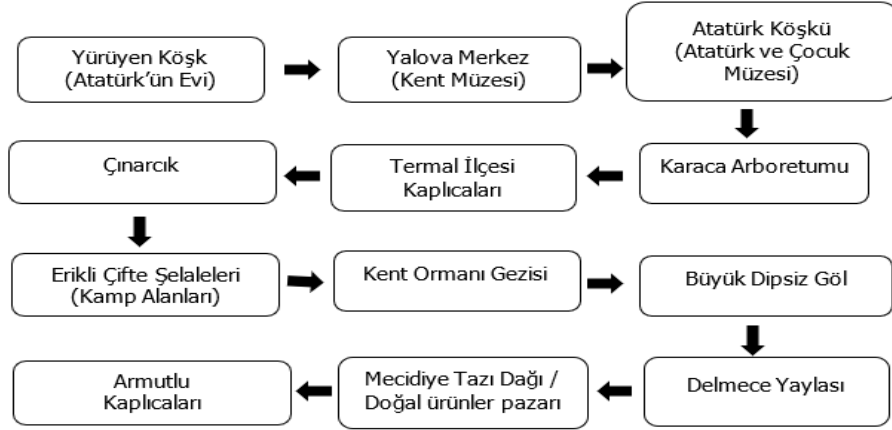
Atatürk'n Kaldığı Otel zerine Yeni Bir Turistik Perspektif nerisi

Resim 2'de görseli yer alan binanın bulunduğu alan Armutlu Kaplıca Bölgesi olarak adlandırılmaktadır. Bölgede kaplıca suyunun kullanıldığı bir hamam işletmesi, belediyeye ait çay bahçesi ve bungalovlar bulunmaktadır. Turizme açık bu bölgede görseldeki gibi ıl durumda bırakılan bu binanın restore edilmesi ile şahin vd. (2022)'in çalışmasında yer alan Yalova'dan Armutlu'ya Atatürk'ün izlerini taşıyan rotanın son ayağının oluşturulması sağlanabilir. Yalova'dan Armutlu'ya Atatürk'ün izlerini taşıyan yol güzergahı Resim 3'te görülmektedir.

Resim 3. Yalova Atatürk Yolu

Atatürk Yolu güzergahı üzerinde uğranabilecek bazı turistik yerlerde bulunmaktadır. Resim 4'te grldğu gibi Yalova ilinde Atatürk'ün izini taşıyan köşkler ziyaret edilirken kültürel turizmin yanı sıra ekolojik güzelliklere de tanık olmak mümkündür. Rotanın sonunda Armutlu Kaplıcalarına gelindiğinde ise bu noktada çalışmanın odağını oluşturan Atatürk'ün kaldığı otel (ınar Otel Binası) yer almaktadır. Bu otel binasının gelecek dönemde restorasyonunun yapılarak ziyarete açılması, tur güzergahını genişletmek, İl genelindeki turistik bütünlüğü tamlayabilmek ve Armutlu'yu daha tercih edilebilir hale getirebilmek açısından oldukça etkili ve önemli görülmektedir.

Resim 4. Yalova Atatürk Yolu Tur Güzergahında Uğranabilecek Turistik Yerler

Kaynak: Şahin, N. N., Açıksözlü, Ö. ve Varol, İ. (2022). Atatürk'ün Kenti Yalova: Turistik Rota Önerisi, (Edt. A. Ünal). *İçinde, Turizm ve Destinasyon Araştırmaları-1. Paradigma Yayınları*, ss. 179-218.

Bahsedilen şekilde Atatürk'ün Yalova benim kentimdir sözünün gölgesinde, onun izlerini takip ederek bu şehri gezdiğimizde; Armutlu'nun da bu rotada yer alması asıl temenni olmaktadır. Armutlu'da yer alan bu âtil ve terk edilmiş bina, Atatürk'ün Yalova şehrindeki miraslarından biridir. Bu mirasın canlandırılması ve Armutlu'nun da Yalova'nın turistik vizyonuna dahil olması sağlanmalıdır. Aynı zamanda kent belleğinin canlandırılması, kültürel aktarımın devamlılığı açısından da bahsedilen eski otelin yeniden hayata döndürülmesi önem taşımaktadır. Armutlu'nun turistik potansiyeline bir yenisinin eklenmesi üzerine yapılan istişareler neticesinde Atatürk'ün kaldığı bu otel binasıyla ilgili iki temel öneri geliştirilmiştir.

ÖNERİ 1- Binanın Eskiden Olduğu Gibi Otel Olarak Faaliyete Geçmesi

Binanın aslına uygun bir şekilde restore edilerek Otel binası olarak faaliyete geçmesi sağlanabilir. Otel içerisinde bölgedeki kaplıca suyu kullanılarak SPA, Türk Hamamı ve Kür hizmetleri ile termal turizmin geliştirilmesi sağlanabilir. Otelin belirli alanlarında Atatürk'e yönelik izler, resimler ve yazılar bulundurulması otele müze otel olma özelliği sağlanabilir.

ÖNERİ 2- Otel Binasının Tamamen Müzeleştirilmesi

Otel binasının aslına uygun bir şekilde restorasyonu yapıldıktan sonra, Atatürk'e ait bir balmumu heykelinin girişte ziyaretçileri karşıladığı bir müze oluşturulabilir. Müze içerisinde Atatürk ve yöreye özgü eşyalar sergilenebilir. Binanın bir odası ziyaretçilerin kendilerine ve sevdiklerine hatıra alabilmeleri için hediyelik eşya satışına ayrılabilir. Hediyelik eşya satışından kazanılan para müze için kullanılabilir. Ayrıca binanın bir odasının da kafeterya olarak işletilmesi ziyaretçilerin dinlenmeleri ve biraz daha uzun vakit geçirmelerine fırsat sağlayabilir. Bunlara ek olarak Armutlu turizmi ve çeşitleri ile ilgili bilgilendirmeler, özellikle termal turizm ile ilgili bilgilendirmelerle bölge tanıtımı yapılabilir.

Armutlu'da yer alan Atatürk'ün kaldığı bilinen bu otelin yeniden restore edilerek hayata kazandırılması, Yalova-Bursa bölgesine gelip Armutlu'ya uğramayacak insanları yolundan çevirebilir ya da Armutlu'dan haberdar olmayan kişileri bu bölgeye çekebilir. Turizmin bölge refahına katkısı bilindiği üzere oldukça belirgindir. Fakat turizmin getirileri yalnızca ekonomik anlamda olmamaktadır. Sosyo-kültürel açıdan tarihi kültürel hafızanın canlı tutulması, yatırımın bu noktaya çekilmesi, toplumsal aktarımın gerçekleştirilmesi açısından da turizm faaliyetleri birçok önemli katkılar sağlamaktadır.

Dolayısıyla bölgeye gönül veren turizmciler olarak alanın tespiti, tarihinin araştırılması, ilgili kaynaklara ulaşılması noktasında maksimum çaba gösterilmiştir. Edinilen bilgiler ve yaratılan perspektif, Armutlu belediyesi ilgilileri ile de paylaşılmıştır. Bölge halkının bu bağlamda bilgilendirilmesi hususunda da çalışmalar devam etmektedir.

SONUÇ

Kentlerin turizm potansiyelinin artırılması, bölgenin özgün değerlerinin korunması ve geliştirilmesiyle mümkün olmaktadır. Bu bağlamda çalışma içerisinde kent belleği ve kent kimliği tanımlanarak bu çerçevede bir bakış açısı belirlenmiştir. Armutlu ilçesinin turizm potansiyelinin ortaya çıkartılması ve geliştirilmesi öncelikli hedef olarak seçilmiştir.

Bahsedilen gelişimin sağlanması ise bölgenin sahip olduğu değerlerin ortaya çıkartılması ve tanıtılmasıyla mümkün olabilmektedir. Bu çerçevede hazırlanan çalışma, Atatürk'ün kaldığı bilinen eski otelin (Çınar Otel) tespiti, yazılı ve sözlü kaynaklar ile konuya dair bilgilerin derlenmesi temelinde şekillenmektedir. Elde edilen bilgiler sonucunda bahsedilen binanın restore edilmesi, bu yenilemenin ne şekilde yapılabileceğine dair önerilerin geliştirilmesi söz konusu olmuştur. Öneriler, ilgili belediyeye iletilmiştir. Halkın konuyla ilgili bilgilendirilmesine dair çalışmalar da devam etmektedir.

Çalışmanın amaçlarından ilki, bölgenin kültürel ve tarihi dokusuna katkıda bulunacak önemli bir yapının yeniden canlandırılmasını sağlamak, bu konuya dikkat çekmektir. Bir diğer amaç ise bölgenin turizm potansiyeline yeni bir eleman ekleyebilmektir. Ayrıca hazırlanan çalışma, Yalova ilinin Atatürk'ün 'Yalova benim kentimdir' sözü çerçevesinde işlenen turistik potansiyeline bir bütünlük katmak, Armutlu ilçesini de bu turistik rota önerisine dahil edebilmek konusunda da fikir belirtmektedir.

Çalışmadan çıkartılabilecek temel önermeler aşağıdaki gibidir:

- Otelin restorasyonu ve tanıtılmasıyla görsel ve kültürel açıdan kente yeni bir kimlik katılabilecek, sahip olunan değerlerin canlandırılması ile ve halka/turistlere yönelik yeni bir çekim merkezi oluşturulabilecektir.
- İlgili otel binasının yenilenmesi ve tanıtılması ile, diğer turistik işletme ve tesisler, civardaki doğal güzelliklere sahip alanlar ile bütünleşik bir çekim noktası yaratılabilecektir.
- Binanın yeniden kullanıma kazandırılması ya da turistik anlamda bir çekicilik unsuru olarak detaylandırılması ile bölge açısından sosyo-ekonomik, sosyal ve kültürel katkılar elde edilebilecektir.
- Atatürk'ün konakladığı bu otel ve çevresinin düzenlenmesi ile kent nüfusu için alternatif bir dinlenme alanı, rekreatif bir bölge oluşturulabilecektir. Yeni istihdam alanları yaratılabilecektir.
- Bu alan ayrıca kent mekân kalitesini, kent kimliğini, kolektif belleği besleyecek ve kültürün devamlılığını sağlayabilecektir.

Çalışma, bölgenin turistik gelişimine katkı sağlayacak bir fikir ortaya atmanın yanı sıra Türkiye'de kültür koruma politikaları, kültürel miras değerlerinin korunması ve sürdürülebilir kılınması noktasında miras bilincinin oluşturulması, farkındalık yaratılması ve alan yazına katkı sağlamak açısından da önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

Akbalık, E. (2004). Tüketim Kültürünün Etkisinde Değişen Kentsel Yaşam Biçimleri ve Küresel Kentler: İstanbul Örneği, İstanbul Tek- Nik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul. 26.

Akın, O. (1999). Küreselleşme Olgusu ve Kent Mekânı Üzerine Et- Kileri: İstanbul Metropolitan Alanı Örneği, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul. 42.

Aliğaoglu, A. (2004). Sosyo-kültürel miras turizmi ve Türkiye'den örnekler. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(2), 50-64.

Boniface, P., ve Fowler, P.J., (1993) Heritage and Tourism in 'the global village', Routledge, London.

Connor, S. (2001). *Post-Modernist Kültür*, Çev: Doğan Şahiner, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 109.

Çetin, T. (2010). Cumalıkızık köyünde kültürel miras ve turizm algısı. *Milli Folklor*, 11(87). 181-190.

Doğaner, S., (2003) Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu* (16-18 Nisan), İzmir.

Doratlı, N., Önal, S. 2000. Tarihi Çevrelerde Kentsel Tasarım Stratejileri: Lefkoşe Arab Ahmet Bölgesi Canlandırma Projesinin Stratejik Yaklaşımlar Açısından Değerlendirilmesi. Mimar Sinan Üniversitesi 1. Kentsel Tasarım Haftası, pp. 167, İstanbul.

Ekici, M. (2004). Bir Sempozyumun Ardından: Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzelenmesi. *Millî Folklor* 61 (Bahar), 5-13.

Göney, S. (2009). Atatürk ve Armutlu Kaplıcaları. İstanbul üniversitesi yayın no: 4875 Edebiyat Fakültesi Yayın no: 3348, İstanbul.

Gürer, N. (2009). Kırsal Geleneksel Konut Dokusunun Turizm Bağlamında Değerlendirilmesi, Cumalıkızık Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Gürpınar, E. (2001). Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Üzerine. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No: 23-24 (Ekim 2000- Mart 2001), İstanbul.

Halbwachs, M. (1992). On Collective Memory. Chicago: The University Of Chicago Press.

Harvey, D., (1997). *Postmodernliğin Durumu* (Çeviren: S. Savran), Metis Yayınları, İstanbul.

Kolaç, E. (2009). Somut Olmayan Kültürel Mirası Koruma, Bilinç ve Duyarlılık Oluşturmada

Koyuncu, A. (2013). Kimliğin İnşasında Kent: Konya Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 8(2). 155-179.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022). <https://yalova.ktb.gov.tr/TR-127259/armutlu.html>
Light, D. (2000). Gazing on communism: heritage tourism and post-communist identities in Germany, Hungary and Romania, *Tourism Geographies* 2(2), 60.

McKercher, B. ve Cros, H (2002). *Cultural Tourism The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*. URL: https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=EMqG5eVyqy4C&oi=fnd&pg=PR1&dq=McKercher,+Bob+ve+Hilary+du+Cros.+Cultural+Tourism+The+Partnership+Between+Tourism+and+Cultural+Heritage+Management.&ots=atLnQUzZF7&sig=IXH2lJuATsK03NANdcusM86jQMs&redir_esc=y#v=onepage&q=McKercher%2C%20Bob%20ve%20Hilary%20du%20Cros.%20Cultural%20Tourism%20The%20Partnership%20Between%20Tourism%20and%20Cultural%20Heritage%20Management.&f=false. Erişim Tarihi 15.09.2022.

McLuhan, M. (2001) *Gutenberg Galaksisi*, Çev: G.Güven, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. 44.

Mosler, S.U. (2007). Kültürel Mirasın Peyzaj İçinde Algılanması ve Kültürel Mirasın Peyzaj Planlaması Ve Korunması, Peyzaj Mimarlığı 3. Kongresi, 65-71.

Oban, Ç. ve Raziye, 2008, Korumada Yasal Gelişim ve Doğal Miras Alanlarının Miras Turizmindeki Önemi, *İTÜ ve Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi (23-27 Nisan 2008, Belek, Antalya) Bildiri Kitabı*, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, 601-613.

Ocakçı, M. Ve Southworth, Michael (1995). Elements Of Ur- Ban Identity: The Case Of The Beykoz District Of Istanbul, *Iurd*, Wor- King Paper 650, University Of California, Berkeley.

Öncü, A. Ve Weyland, Petra (2005). Giriş: Küreselleşen Kent- Lerde Yaşam Alanı ve Toplumsal Kimlik Mücadeleleri, *Mekân Kültür İktidar: Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler*, Çev: L. Şimşek, N. Uy- Gun, İletişim Yayınları, İstanbul, 9-40.

Önem, A.Buket Ve Kılınçaslan, İsmet (2005). Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik, *İtü Dergisi/ Mimarlık*, Planlama ve Tasarım, 4(1), 115-125.

Pèrouse, J. F. (2006). Kentsel Bellek Ve Kent Müzeleri: İstanbul Şehri Gözlem Ve Merkezi Deneyimi, Kentler Ve Kent Müzeleri, Kent Müzeleri Uluslararası Sempozyumu, 21-22 Nisan 2006, 105-110. Antalya. 105-110.

Ricoeur, P. (2012) Hafıza, Tarih, Unutuş, (Çev.) Özcan, M. E., İstanbul: Metis. 143.

Ringas, D.; Christopoulou, E.; Stefanidakis, M. (2011). Urban Memory In Space And Time, Styliaras, G., Koukopoulos D., Lazarinis, F. (Eds.) Handbook Of Research On Technologies And Cultural Heritage. Informa- Tion Science Reference, New York. 326.

Rossi, A. (1982). The Architecture Of The City. New York: Rizzoli. 130.

Russell, N. (2006). Colective Memory Before And After Halbwachs. The French Review 79, No. 4. 796.

Suher, H., Ocakçı, M., Karabay Ayataç, H., Ertekin, Ö. (2004) An Indicator Of Sustainable Development: Urban Identity, *İtü Az Dergisi* (2004-2), 1(2), 26-42.

Suher, H., Ocakçı, M., Karabay, H. (1996). İstanbul Metro- Liten Kent Planlama Sürecinde Kent Kimliği ve Kent İmgesi, *Habita- Ta Doğru İstanbul 2020 Sempozyumu- Bildiriler*, İtü, İstanbul.

Şahin, N. N., Açıksözlü, Ö. ve Varol, İ. (2022). Atatürk'ün Kenti Yalova: Turistik Rota Önerisi, (Edt. A. Ünal). *İçinde*, Turizm ve Destinasyon Araştırmaları-1. Paradigma Yayınları, 179-218.

Tekeli, İ. (1991). Bir Kentin Kimliği Üzerine Düşünceler, *Kent Planlaması Konuşmaları*, Tmmob Mimarlar Odası Yayını, Ankara, 79-89.

Tok, C. (2005). Kültür Turizmi. *Standard Ekonomik ve Teknik Dergisi*. 44(6), 42-43.

Türkçe Eğitiminin Önemi. *Milli Folklor* 82 (Yaz), 19-31.

Uslu, A. ve Kiper, T. (2006). Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 305-314.

DERVİŞ SÂATÎ'NİN KIRK HADİS TERCÜMESİ

Prof. Dr. Muhittin ELIAÇIK

Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ORCID. 0000-0002-5137-3275

ÖZET

Türk edebiyatında Hz. Peygamber'in birer şifa kaynağı olarak kabul edilen söz ve davranışları edebî bir dille anlatılmış ve bunun için kırk, yüz veya bin hadis olarak tanımlanan birçok eser yazılmıştır. Bunlardan daha yaygın olanı kırk hadis başlıklı eserler olmuş ve bu hadislerin ezberlenmesine de çok önem verildiğinden kolay ve kısa yollar aranmıştır. Bu yolların en başında manzum şekil gelmiş ve okuyucunun bu sözleri severek kolayca ezberlemesi sağlanmıştır. Manzum şekil dışında hikaye ve kıssalarla anlatımın cazip kılındığı metod da çok kullanılmış olup Derviş Sâatî'nin eseri de böyledir. Derviş Sâatî, doğum yeri olarak Anadolu, Germiyan, Siroz, Bolvadin, Serez gibi değişik yerlerin gösterildiği gezgin bir derviş şairdir. Tefsir ve hadis ilimlerinde üstat olup diyar diyar gezerek camilerde vaaz etmiş, hiciv sahasında da birçok şiir yazmıştır. Onun eserlerinden çok azı elimize ulaşmış olup bunlardan birisi de *Terceme-i Hadis-i Erbaîn*'dir. 132 sayfa olan bu eserde Hz. Muhammed'e ait kırk hadisin metni ve tercümeleri verilmiştir. İçinde bulunduğu kitabın son dört sayfasında büyük ve küçük günahlarla birlikte elfâz-ı küfür bahsi de anlatılmıştır. Eserde önce hadisin ravisi ve metni verilmiş, daha sonra da uzun sayılabilecek biçimde tercümesi yapılmıştır. Kırk hadis başlıklı eserlerin ortalama 30-40 sayfa olduğu düşünüldüğünde Sâatî'nin bu tercümesi çok hacimli bir eserdir ve şair birisince yazılmış olmasınca çok değerlidir.

Anahtar kelimeler: Derviş Saati, gezgin, kırk hadis, tercüme.

TRANSLATION OF FORTY HADITHS OF DERVISH SAATI

ABSTRACT

In Turkish literature, Hz. The words and behaviors of the Prophet, which are accepted as a source of healing, are described in a literary language and many works defined as forty, hundred or thousand hadiths have been written for this purpose. The most common of these were the works titled forty hadith, and since memorization of these hadiths was given great importance, easy and short ways were sought. At the beginning of these paths, the form of verse came and the reader was able to memorize these words fondly. Apart from the verse form, the method in which the narrative is made attractive with stories and anecdotes has also been used a lot, and this is the work of Derviş Sâatî. Derviş Sâatî is a wandering dervish poet whose birthplace is shown in different places such as Anatolia, Germiyan, Siroz, Bolvadin and Serez. He was a master in the sciences of tafsir and hadith, traveled to the land and preached in mosques, and wrote many poems in the field of satire. Few of his works have reached us and one of them is *Terceme-i Hadis-i Erbaîn*. In this work of 132 pages, Hz. The text and translations of forty hadiths of Muhammad are given. In the last four pages of the book it is in, the subject of alfâz-ı küfr is also explained along with major and minor sins. In the work, the narrator and text of the hadith were given first, and then the translation was made in a way that can be considered long. Considering that the works titled forty hadiths are on average 30-40 pages, this translation of Sâatî is a very voluminous work and is very valuable because it was written by a poet.

Keywords: Dervish Saati, traveler, forty hadith, translation.

BAFRALI YANKO'NUN SEYAHATNAMESİNDEKİ DEMOGRAFİK BİLGİLER

Prof. Dr. Muhittin ELIAÇIK

Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ORCID. 0000-0002-5137-3275

ÖZET

Tabip kolağası Bafıralı Yanko tıbbi kitap ve makaleleri yanında siyasi yazı, edebi öykü ve çevirileri ile de tanınmış bir kişi olup doğum yeri ve tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1936'da İstanbul'da ölmüş olup Bafıralı Orduluoğlu olarak tanınmasına bakılarak doğum yerinin Bafıra olabileceği söylenebilir. Onun klasik bir seyahatnâmeden farklı, husûsiyyât türünde *Yozgat Seyahatnâmesi* adlı edebî bir eseri olup bu eserinde bir hekim olarak gördüğü yerleri tıbbî açıdan ele alıp çeşitli özellikleriyle birlikte tanıtmıştır. Bu eserde Samsun'dan Yozgat'a yaptığı bir yolculukta gödüğü Kavak, Havza, Merzifon, Çorum, Alaca ve 55 gün kaldığı Yozgat'ı anlatmış, buraların tarihi ve kültürel özellikler yerine perişanlıklarını dile getirmiş ve Yozgat'ın temel sorunları, sağlıklı su tüketmeme, evlerde temizliğe uymamaktan çıkan hastalıklar, çocuk yaşta evlilikten doğan problemler vs. üzerinde durmuştur. Bu eserde ayrıca Yozgat halkının öne çıkan bazı özelliklerini ortaya koymuş ve bu adın ve halkın nereden geldiğini açıklamıştır ki bu bilgiler için bazı itirazlar söz konusu olmuştur. Mesela Yozgat kelimesinin "Yoz" ve "gat" kelimelerinin terkibi olarak "sürüyü yaylat" anlamına geldiği, buranın bu adla anılmasının 138 yıl önceye gittiği, buraya yerleşenlerin burayı sürülerine yaylak yaptığı ve sonradan şehir kurulunca Yozgat adının verildiği, başlangıçta buraların boş arazi iken sonradan Kayseri köylerinden ve özellikle Kermir ve Talas gibi köylerden gelenlerin Yozgat'a göç ederek burayı vatan edindiği ve bir buçuk asırda bugünkü hâline geldiği şeklinde bilgiler nakletmiş, ayrıca Yozgat halkının dil, âdet, ahlâk ve gelenekleriyle bünye ve karakterleri hakkında da ilginç bilgiler vermiştir. Bu bildiride eserde geçen bu bilgiler tenkidî bir bakış açısıyla analitik biçimde incelenip tanıtılacaktır.

Anahtar kelimeler: Bafıralı Yanko, seyahatnâme, Yozgat, tenkit, tahlil.

DEMOGRAPHIC INFORMATION IN BAFRALI YANKO'S TRAVELOGUE

ABSTRACT

Bafıralı Yanko is a well-known person with his political writings, literary stories and translations as well as his medical book and articles, and his place and date of birth are not known exactly. He died in İstanbul in 1936 and is known as Bafıralı Orduluoğlu, so it can be said that his place of birth may be Bafıra. He has a literary work called *Yozgat Seyahatnâmesi*, which is different from a classical travelogue and in the type of husûsiyyât, in this work he discussed the places he saw as a physician from a medical point of view and introduced them with various features. In this work, he described Kavak, Havza, Merzifon, Çorum, Alaca and Yozgat where he stayed for 55 days during his journey from Samsun to Yozgat. diseases arising from not complying with cleanliness at home, problems arising from child marriage, etc. stood on it. In this work, he also revealed some prominent features of the people of Yozgat and explained where this name and people came from. There were some objections to this information. For example, the word Yozgat means "spread the herd" as a combination of the words "Yoz" and "gat", that the name of this place goes back 138 years, that the settlers made this place a highland for their herds and that the name Yozgat was given when the city was founded.

He conveyed information that people from his villages, especially from villages such as Kermir and Talas, migrated to Yozgat and became their homeland in a century and a half, and also gave some interesting information about the language, customs, morals, traditions, structure and characters of the Yozgat people. In this paper, this information in the work will be analyzed and introduced analytically from a critical point of view.

Keywords: Bafralı Yanko, travelogue, Yozgat, criticism, analysis.

TÜRK DİLLERİNDE KONUŞMA ETİKETLERİNİN İŞLEM ÖZELLİKLERİ

İsmayilova Terane Söhrab kızı

Bakü Devlet Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Azerbaycan Dilbilimi bölümü

ORCID: 0000-0003-3698-3232

ÖZET

Kökenleri, kökleri, tarihi, dili, edebiyatı, inançları ve gelenekleri aynı olan Türk halklarının yeniden birleşmesinde sohbet adabı büyük önem taşımaktadır. Türk halkları, küresel dünyanın diğer toplumları gibi, sadece farklı ülkelerle değil, kardeş Türk devletleriyle de siyasi, kamusal, kültürel, sosyal ve bir dizi başka ilişkiye girmektedir. Etiketlerin iletişim sırasında yaygın olarak kullanılması son derece ilgi çekicidir ve olumlu duygular yaratır. Bu nedenle, bu raporun kapsamının izin verdiği ölçüde ortak Türkçe etiketlerin işlem özelliklerinden bahsetmeyi ve ortak kullanım için en başarılılarını önermeyi kendimize hedef belirledik.

Türk halkı tarihi boyunca edebi dilde olduğu gibi konuşma dilinde de kullanılabilir birbirinden farklı olabilen etiketleri çok ciddiye almıştır. Etiketleri, milletin milli kültürünün manevi bir aynası olduğu kadar, birbiriyle etkileşim halinde olan toplum, kolektif ve bireysel kültürün de bir göstergesi olarak gören Türk insanı, bugün faaliyetlerinin sözle ilgili kısmına bu gelenekler çerçevesinden bakmaktadır.

Türk dillerinde küçük fonetik-ses değişikliklerine sahip düzinelerce konuşma etiketinin yanı sıra benzer anlamsal özelliklere sahip olanların işlenmesi yaygın bir kullanımdır. Herhangi bir ulusun etiketi, etnik grubun asırlık tarihi boyunca oluşan etno-kültürel bir olgudur. Ne kadar yakın olursa olsun, her ulusun diğer ulusların dânişik etiketlerinden bir dereceye kadar farklı olan kendi dânişik etiketi özellikleri vardır.

Ayrıca konuşma etiketleri faktörü - konuşmada agresif ve stresli anları önlerken etkili bir vurgu unsuru haline gelen iletişim markaları, “başarılı bir kişinin” duygularını kazanmada oynadıkları rol ve bu özel öğelerin dilde kullanımı hakkında konuşmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: konuşma etiketleri, iletişim markaları, Türk halkları, kültür göstergeler

PROCESSING FEATURES OF SPEECH ETIQUETTE IN TURKISH LANGUAGES

ABSTRACT

Conversational etiquettes are of great importance in the reunification of the Turkic peoples, whose origins, roots, history, language, literature, beliefs, and traditions are the same. Turkish peoples, like other societies of the global world, enter into political, public, cultural, social and a number of other relations not only with different countries, but also with their brother Turkish states. The common use of labels during communication is extremely interesting and creates positive emotions. For this reason, we set ourselves the goal of talking about the features of the development of shared Turkish labels as much as the scope of this report allows, and to recommend the most successful ones for shared use.

Throughout their history, the Turkish people have taken very seriously labels that can be used in the same way as in the literary and also in the spoken language, which can be different from each other. Considering labels as a spiritual mirror of the nation's national culture, as well as an indicator of society, collective and individual culture that interacts with each other, the Turkish people today look at the speech-related part of their activities from the framework of these traditions.

In Turkic languages, there is a common use of dozens of speech tags with small phonetic-sound changes, as well as processing of those with similar semantic features. The label of any nation is an ethno-cultural phenomenon formed during the centuries-old history of the ethnic group. No matter how close, each nation has its own etiquette characteristics that differ to some degree from the etiquette of other nations.

It is also intended to talk about the factor of speech labels - communication brands becoming an effective element of accentuation while preventing aggressive and stressful moments in speech, the role they play in gaining the emotions of a "successful person" and the use of these special labels in language.

Keywords: conversational etiquette, communication brands, Turkic peoples, culture indicators

GİRİŞ

Küreselleşme koşulları, halklar arasındaki sosyal, ekonomik ve kültürel temasları hızlandırmaktadır. Bu süreç de farklı halkların iletişimini gerçekleştirir. Her ulusun ulusal kimliğini ve kültürünü tanımak, iletişimi önemli ölçüde kolaylaştırır. Yakından bakarsak, halkların binlerce yıldır etnik gruplarının genetik özelliklerini şekillendirdikleri ve dillerini milli tabiatlarının bir tercümanı olarak bu ruha uyarladıkları görülmektedir.

Bilim alanı olarak dilbilimin kurucularından olan Alman dilbilimci Wilhelm von Humboldt'un, dilin insanların doğasını ve eşsizliğini koruduğu ve yansıttığı, dünya görüşü olduğu yönündeki ünlü fikirlerine dikkat çeken bilim adamları, dilin en önemli unsuru olduğuna dikkat çekerler. halkın biricikliğinin cisimleşmesi, etnik kültürün tezahürü, milli kültür, tam olarak dil, hizmet ettiği toplumun manevi ve maddi kültürünün eşsiz ulusal özelliklerini korur.

Bugün dünyadaki çeşitli eğilimlere paralel olarak Türk medeniyetinin çeşitli alanlarını kapsayan hızlı bir canlanma sürecinin yaşandığı kaçınılmaz bir gerçektir. Bu dinamik, Türk insanının etno-çevresine, kültürüne ve diline dönüşünü vurgular ve pozitif potansiyelini artırır.

Kökenleri, kökleri, tarihi, dili, edebiyatı, inançları ve gelenekleri aynı olan Türk halklarının yeniden birleşmesinde sohbet adabı büyük önem taşımaktadır. Türk halkları, küresel dünyanın diğer toplumları gibi, sadece farklı ülkelerle değil, kardeş Türk devletleriyle de siyasi, sosyal, kültürel, sosyal vb. ilişkilere girerler. Etiketlerin iletişim sırasında yaygın olarak kullanılması son derece ilgi çekicidir ve olumlu duygular yaratır. Bu nedenle, bu raporun kapsamının izin verdiği ölçüde ortak Türkçe etiketlerin geliştirilmesinin özelliklerinden bahsetmeyi ve ortak kullanım için en etkili ve başarılı olanları önermeyi amaçlıyoruz.

ARAŞTIRMA

Söz konuşma etiketlerini milletin milli kültürünün manevi bir aynası olduğu kadar birbiriyle etkileşim halinde olan toplum, kolektif ve kişilik kültürünün de bir göstergesi olarak gören Türk halkı, bugün de faaliyetlerinin sözle ilgili kısmına hala şeriat çerçevesinden bakmaktadır. Bu gelenekler Türk halkı tarihi boyunca edebi dilde olduğu gibi konuşma dilinde de kullanılabilecek birbirinden farklı olabilen etiketleri çok ciddiye almıştır. Konuşma etiketlerinin ulusal özelliği en çok selamlaşmada görülür. İnsanlar arasındaki tüm ilişkilerin yani canlı, yazılı ve diğer anlayışların "alfabesi" "selam" ile başlar. Bu özellikle Müslüman dünyasında önemlidir, çünkü onlar "Selam"ın Allah'ın 99 mübarek isminden biri olduğunu çok iyi bilirler. Geleneksel ve belirli ulusal özelliklere ek olarak, Türk halklarının konuşma formüllerinin çoğunda İslam'ın etkisi açıktır.

Azerice	Türkçe	Tatar dilinde	Kazak dilinde
<i>Salam!</i>	<i>Selam!</i>	<i>Sölam!</i>	<i>Salem! (Sälem!) Salemetsizbe! (Sälemersizbe)</i>
<i>Xoş gəldiniz!</i>	<i>Hoş geldin!</i>		<i>Қошқелдіңіз!</i>
<i>Sizi gördüyümə şad</i>	<i>Seni gördüğüm için memnun</i>	<i>Sezne kördemÖ şatn</i>	<i>Sizdi көрқеніме қуаныştımı</i>

Küçük fonetik - ses değişikliklerine sahip düzinelerce konuşma etiketinin ortak kullanımı ve benzer anlamsal özelliklere sahip olanların işlenmesi gözlemlenir.

Adresler en çok kullanılan konuşma etiketleridir. Bu kelimelerle hitap edildiğinde muhatap aranır, çağrılır ve dikkat çekilir. Onlarca yıl sözde Sovyetler Birliği'nde yaşadktan sonra, Türk halkının çekici sözlerinin değiştiğini görüyoruz. Şu anda Rusya'da yaşayan Türkçe konuşan halklar arasında yer alan ve Rus dilinin etkisinde kalan Başkurtlar, onlar gibi resmi adres formüllerini kullanıyorlar: Iptesh Akhmetov! Sabir Kamilovich! Bu durum Tatar dilinde de görülmektedir: Timur Arslanovich, Chaukyat Kadirovich, Alsu Ginyatovna'da. Ancak son zamanlarda bu tür uygulamaların etkinliğinin azaldığı belirtilmektedir.

Başkurt dilindeki Asiyashka, Gulnazik ve Ildarchik gibi küçültme ve sevimlilik anlamında adlandırılan isimler de Rus dilinin etkisi altında yaratılmıştır, çünkü Türkçe isimlerin pratikte küçültücü bir formu yoktur. Bu eğilim Azerbaycan dilinde de görülmektedir.

Türk halklarının "Kitabi Dede Korkut"tan bildiği hatun, hanım hitapları, bu halkların dilinde halen kullanılmaktadır. "Khatun" Tatarlarda bir eşin adı, Azerbaycanlılarda ise asil toplum tarafından saygı gösterilen bir kadının adıdır. "Hanım", Türk, Tatar ve Azeri dillerinde bir kadına hitap etmenin en yaygın biçimidir.

Türk dillerinde tebrik kelimelerinin benzerlikleri de dikkat çekicidir.

Türkmen dilinde	Türkçe	Tatar dilinde	Kırgız dilinde
<i>Gütlayarus!</i>	Kutlarınız!	<i>Kotlybız!</i>	<i>Kuttuktaybız!</i>

Azerice	Tatar dilinde
<i>Mübarək olsun!</i>	<i>Mobaryak bulsun!</i>

Azerice	Türkçe	Tatar dilinde	Kazak dilinde
<i>Min yaşa!</i>	<i>Bin hayat yaşa!</i>	<i>Meñ qamer yaşə!</i>	<i>Миң өмір сүр!</i>

SONUÇ

Herhangi bir ulusun etiketi, etnik grubun asırlık tarihi boyunca oluşan etno-kültürel bir olgudur. Ne kadar yakın olursa olsun, her ulusun diğer ulusların konuşma etiketlerinden bir dereceye kadar farklı olan kendi konuşma etiket özellikleri vardır.

DÜNYA GÜZELİ KERİMAN HALİS'İN PROPOGANDA VE KIRGINLIKLAR GÖLGESİNDE GERÇEKLEŞEN İZMİR GEZİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Selahaddin GÖK

Adıyaman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

ORCID: 0000-0003-1711-9027

ÖZET

2 Temmuz 1932 tarihinde sekiz adayın katılımı ile yapılan Türkiye güzellik yarışmasında Keriman Halis Türkiye Güzeli seçilmiştir. Keriman Hanım, 31 Temmuz 1932 tarihinde Belçika'nın Spa kentinde 28 ülkenin katılımı ile yapılan dünya güzellik yarışmasında da dünya güzelliğine layık görülmüştür. 31 Ağustos 1932 tarihinde Türkiye'ye döndüğünde kendisini davet eden ilk şehir İzmir olmuştur. İzmir Belediyesi şehrin Yunan işgalinden kurtuluş tarihi olan 9 Eylül'de İzmir'de olması için Keriman Halis'i davet etmiştir. İzmir'in kurtuluş gününde gelmeyen Keriman Halis bu davete ancak 16 Kasım 1932 tarihinde İzmir'de olacak şekilde icabet edebilmiştir. Bir hafta kaldığı İzmir'den 24 Kasım 1932 ayrılmadan önce 22 Kasım'da komşu şehir Manisa'yı da gününbirlik ziyaret etmiştir.

9 Eylül 1932 tarihinde İzmir'e gelememesinden dolayı bir kırgınlık yaşanmış olsa da şehir halkı tarafından bağrına basılan Keriman Halis'in onuruna iki balo ve çay ziyafeti verilmiş, futbol turnuvası düzenlenmiştir. İzmir programı ziyaret ve gezilerle yoğun geçen Dünya Güzeli gösterilen yoğun ilgiden memnun kalmış, şehirden olumlu duygularla ayrılmıştır.

Keriman Halis'in İzmir gezisi, yeterli katılımın olmamasından dolayı iptali gündemde olan 1933 yılı Türkiye güzellik yarışmasına İzmir'den katılımı sağlamak için gösterdiği gayret açısından da önemlidir. Tüm gezi boyunca İzmirli genç kızların güzellik yarışmasına katılması için yoğun propaganda faaliyetinde bulunmuştur. Bu çaba sayesinde İzmir şehri güzellik yarışmasında temsil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dünya Güzeli, Keriman Halis, İzmir Gezisi, Propaganda, Tepki

MISS WORLD KERİMAN HALİS' TRIP TO İZMİR WHICH TOOK PLACE IN THE SHADOW OF PROPAGANDA AND DISAPPOINTMENT

ABSTRACT

Keriman Halis was elected Miss Turkey in the Turkey beauty contest held on July 2, 1932 with the participation of eight candidates. Moreover, Keriman Halis won the title of Miss World in the world beauty contest held on July 31, 1932 in the city of Spa, Belgium with the participation of 28 countries. Izmir was the first city to invite Keriman Halis when she returned to Turkey on 31 August 1932. The Izmir Municipality invited Keriman Halis to be in Izmir on September 9, which is the city's liberation day from the Greek occupation. However, Keriman Halis, who did not go to Izmir on its liberation day, was able to accept this invitation and visit the city only on November 16, 1932. Before leaving Izmir, where she stayed for a week, on 24 November 1932, she also visited the neighbouring city of Manisa on 22 November.

Even though there was some resentment because she could not come to İzmir on September 9, 1932, two balls, two tea banquets and a football tournament were held in honour of Keriman Halis, who was embraced by the people of the city. The world beauty, whose İzmir program was dense with visits and excursions, was satisfied with the great interest shown to her and left the city with positive feelings.

Keriman Halis' trip to Izmir is also important in terms of her efforts to increase participation from Izmir to the 1933 Turkey beauty contest, the cancellation of which was on the agenda due to the lack of sufficient participation. During the entire trip, she carried out intensive propaganda activities for young girls from Izmir to participate in the beauty contest. Thanks to this effort, the city of Izmir was represented in the beauty contest.

Keywords: Miss World, Keriman Halis, Izmir Trip, Propaganda, Reaction.

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nde toplumsal hayattan kopuk olan kadınlar cumhuriyetle birlikte toplumun her kademesine yer almaya başlamıştır.¹ Bu değişimin ön önemli göstergelerinden birisi de Türk kadının sahip olduğu güzelliği daha önce sergilemesine izin verilmezken, güzellik yarışmaları ile bu imkânın tanınmasıdır. Cumhuriyet gazetesi öncülüğünde gerçekleştirilen güzellik yarışmaları sayesinde bu bakış açısı değişmiş, Türk kadınlarının sahip olduğu fiziki güzelliği kamuoyunun beğenisine sunması sağlanmıştır.² 1929 yılından itibaren yapılmaya başlanan güzellik yarışmalarından biri olan 1932 yılı Türkiye güzellik yarışmasında sekiz aday arasında yer alan Keriman Halis (Ece), ilk önce Türkiye'de daha sonra da Belçika'da yapılan dünya güzellik yarışmasında birinci seçilmiştir. Bu sonuç Türk kamuoyu tarafından yoğun bir ilgi ile karşılanmıştır. Bu ilgilinin bir tezahürü olarak Türkiye'deki şehirler Dünya Güzeli'ni ağırlamak istemişler, davet etmişlerdir. İlk daveti gerçekleştiren şehirde İzmir olmuştur.

Keriman Halis'in İzmir gezisi hakkında Murat Kaya tarafından daha çok yerel basından yararlanmak suretiyle *Dünya Güzellik Kraliçesi Keriman Halis Hanım'ın İzmir Ziyareti ve Basına Yansımaları* adlı makale var olsa da bu çalışmada İzmir gezisi farklı bir yaklaşımla yaşanan kırgınlıklar, 1933 Türkiye güzellik yarışmasına katılımı artırmaya yönelik bir propaganda sürecine dönüştürülmesi ve ulusal basının gözünden ele alınmıştır.

KERİMAN HALİS'İN İZMİR'E DAVET EDİLMESİ

Keriman Hanım, dünya güzellik yarışmasından sonra Avrupa'dan Türkiye'ye 31 Ağustos 1932 tarihinde döndüğünde yoğun bir ilgi ile karşılanmıştır (Milliyet, 31 Ağustos 1932; Milliyet, 1 Eylül 1932). Bu yoğunluk bireysel olduğu kadar kurumsal birimlere karşılıklı yapılan ziyaretlerden dolayı daha da yorucu olmuştur.

¹ Türkiye'deki toplumsal dönüşümde kadın hakları konusunda yaşanan gelişmeler için bkz. (Kırkpınar, 2009); Türk kadının ilk olarak siyasi alanda TBMM'de temsil edilmesi için bkz. (Gök ve Kılınççeker, 2019: 48-84).

² Atatürk döneminde düzenlenen güzellik yarışmaları için bkz. (Kocakaya, 2009: 1-173); Güzellik yarışmalarının düzenlenip Türkiye'ye mal edilmesinde basının oynadığı öncü rol için bkz. (Yıldız, 2019: 66-87).

Türkiye'deki şehirlerde gerçekleştirecekleri faaliyetler için Dünya Güzeli Keriman Hanımı davet etmişlerdir.³ İlk davet İzmir tarafından yapılmıştır. İzmir Belediyesi şehrin kurtuluş tarihi olan 9 Eylül'de düzenlenecek törenlerde olacak şekilde Keriman Hanımı davet etmiştir. Fakat Keriman Hanım yapılan ilk davete programının yoğunluğu ve rahatsızlığından dolayı olumlu cevap verememiş, ziyaretin ileri bir tarihte gerçekleştirileceği belirtilmiştir (Milliyet, 7 Eylül 1932). Daha sonra Ekim ayı içerisinde tekrarlanan davet, Dünya Güzeli tarafından kabul edilmiş ve gezinin 16 Kasım'da İzmir'de olacak şekilde gerçekleşeceği açıklanmıştır (Milliyet, 12 Teşrinievvel 1932; Milliyet, 16 Teşrinisani 1932).

Keriman Halis'in Amerika'ya da gideceği⁴ yönünde basında haberler çıkmışsa da İzmir ve sonrasında gerçekleştireceği seyahat programı hakkında Dünya Güzeli şu açıklamayı yapmıştır:

“İzmir Belediye Reisi, bütün İzmir matbuatı ve dostlarımız tarafından müteaddit defalar davet edilmiştim, şimdi bu teveccühkâr davetlere icabet etmiş olmak ve bir hafta kadar kalmak üzere İzmir'e gidiyoruz. İzmir'den sonra Amerika'ya gideceğime dair olan şayialar şimdilik asılsızdır. Bir hafta sonra tekrar İstanbul'a dönerek sene başında veya biraz sonra Mısır'a gideceğiz. Şimdiye kadar Mısır'dan birçok defalar davet edildim. Amerika'ya da gitmem için muhtelif teklifler vaki olmuştur. Bu seyahat takarrür etmiş olmakla beraber henüz tarihi malûm değildir” (Milliyet, 14 Teşrinisani 1932; Cumhuriyet, 15 Teşrinisani 1932; Son Posta, 14 Kasım 1932).

KERİMAN HALİS İZMİR'E GİTMESİ VE KARŞILANMASI

Keriman Halis, 15 Kasım'da öğleden önce İzmir vapuruna binmiştir. Keriman Hanım'a İzmir yolculuğunda babası Halis Bey ile akrabalarından yardımcı bir kadın refakat etmiştir. Dünya Güzeli Keriman Hanım'ın babası Halis Bey, “Seyrisefain idaresi Kerimanın İzmir seyahati için dört kamara tahsis etmiştir. Bu nezaket bizi çok mütehasıs etmiştir” (Vatan, 15 Teşrinisani 1932) açıklamasını yapmıştır. Dünya Güzeli rıhtımda ailesi ve dostları tarafından uğurlanmıştır. Keriman Hanım yolculuk öncesi gazeteciler yaptığı açıklamada: İzmir'e ilk defa gidiyorum.

³ İzmir'den sonra da bu tür davetler devam etmiştir. 1932 yılı Aralık ayı içerisinde Dünya Güzeli Keriman Halis Hanım Ankara'da verilecek olan Hilâliahmer balosuna ve İzmit'te Üssü Bahri Kumandanlığında düzenlenen baloya da davet edilmiştir (Son Posta, 25 Kanunuevvel 1932). Dünya Güzeli Hilâliahmer tarafından düzenlenen yılsonu balosuna katılmak için Ankara'ya anne ve babası ile gitmiş ve Ankara Palas otelinde kalmıştır. Baloya Mustafa Kemal Paşa'da katılmış ve ilk dansı İsmet Paşanın eşi Mevhibe Hanım ile yapmıştır. Meclis Başkanı Kazım Paşa Keriman Hanımla dans etmişlerdir (Hakimiyet-i Milliye, 24 Aralık 1932; Hakimiyet-i Milliye, 30 Aralık 1932; Hakimiyet-i Milliye, 31 Aralık 1932; Son Posta, 1 Kanunusani 1933). Keriman Hanım yaptığı açıklamada: “Milletimizin istiklal ve kurtuluş mücadelesinin mihrakı olan güzel Ankara'mızı ilk defa ziyaret ediyorum. Heyecanım, duygularımın ifadesine mani olacak kadar büyüktür. Bana bu müsait fırsatı hazırlayan Hilâliahmer cemiyetimize teşekkür ederim. Hayatımda unutamayacağım günlerden biri Ankara'yı ziyarete geldiğim gündür” (Vakit, 1 Kânunusani 1933) demiştir.

Dünya Güzeli Keriman Halis'in ülke içerisinde seyahat yapması yönünde fikirler de dile getirilmiştir. “...Bazı kimseler de güzelimizin memleket dahilinde uzun bir devir seyahati yapması ve bütün şehir ve kasabalarımızı dolaşması fikrini ileri sürüyorlar. Bu fikirde olanların, maksadın temini için alakadar makamlar nezdinde teşebbüse geçmeye hazırlandıkları haber alınmaktadır” (Milliyet, 4 Ağustos 1932).

⁴ “Kraliçe ile bir angajman yapıldığı söyleniyor. Bu anlaşmağa göre Keriman Hanım buradan Amerika'ya gidecekmiş. Fakat bura gazeteleri Avrupa'ya gideceğini yazıyorlarsa da Amerika'ya gideceği muhakkak gibidir. Kendisine bir gazetecinin refakat etmesi ve Amerika'da bir Türk kızının da kendisine iltihakı muhtemeldir” (Milliyet, 14 Teşrinisani 1932).

Bu vilayetin çok şirin ve çok güzel olduğunu oradaki akrabalarından aldığım mektuplardan öğreniyorum. Şimdiye kadar gezdiğim ve gördüğüm yerlerden Avrupa'da dahil olduğu halde en güzeli İstanbul'dur. İstanbul bana çok sıcak geliyor. Zannederim İzmir'i de İstanbul kadar seveceğim" (Milliyet, 16 Teşrinisani 1932) demiştir.

16 Kasım 1932 tarihinde sabah saat sekizde şehrin misafiri olarak bir hafta kalacağı İzmir'e gelen Keriman Hanım parlak bir şekilde karşılanmıştır (Milliyet, 16 Teşrinisani 1932). Kraliçe basın, sporcular ve İzmir kadınlarını temsilen bir grubun içerisinde yer aldığı özel bir motorla karşılanmış, buketler takdim edilip fotoğraflar çekilmiştir. Milliyet gazetesi muhabiri Abidin Bey, bu anı şu şekilde tasvir etmiştir:

"İzmir vapuru kalabalık değildi. İstikbale gelenleri kraliçe merdiven başında karşıladı. Keriman hanım, arkasında açık lacivert güzel biçim bir manto, siyah çorap ve iskarpin, başında keza lacivert bere vardı. Babası Halis Beyle akrabasından genç bir hanım da beraberdi. Derhal fotoğraf objektifleri işledi. Resimler alındı, buketler verildi. Bilahare yukarı kata çıkıldı. Burada da yirmiyi müteceviz resim alındı, eller sıkıldı. Keriman Hanım, alışkın ve mihaniki bir hareketle her eli tebessüm ederek sıkıyordu. Mamafih biraz yorgun gibiydi... Gazeteciler kraliçeyi tekrar sardılar ve kendi fotoğraflarını güzelimizle beraber kendi makinelerine aldılar. Motora binildi. Pasaporta yanaşıldığı zaman, sahil oldukça kalabalıktı" (Abidin, 18 Teşrinisani 1932).

Kraliçe burada yaptığı açıklamada: "İzmirliiler arasında bulunduğumdan dolayı çok memnunum. İzmir'in bu yüksek davetine 9 Eylül'de icabet etmek istiyordum, mümkün olamadı. Bundan çok müteessirim" (Cumhuriyet, 17 Teşrinisani 1932) demiştir. Keriman Hanım, İzmir kızlarını çok güzel bulduğunu, 1933 yılı güzellik yarışmasına girmeleri gerektiğini dile getirmiştir. İzmir'deki gezisini tamamlayıp İstanbul'a döndükten sonra Mısır Kadınlar Birliğinin daveti gereği Mısır'a gideceğini, İtalya, Fransa ve Amerika kadın teşkilatlarından gelen davetleri kabul ettiğini, fakat ne zaman gideceğinin belli olmadığını belirtmiştir (Milliyet, 17 Teşrinisani 1932).

Keriman Halis, sabahın erken bir saati olmasına rağmen Kordon boyunda karşılamaya gelen yüzlerce kişinin alkışları arasında kalacağı İzmir Palas (Kaya, 2020: 252) oteline geçmiştir. Kraliçeyi takip eden kalabalık otelin önünde toplanmış ve tezahüratta bulunmaya devam etmiştir. Halkın sürekli alkışları üzerine Keriman Hanım, balkona çıkarak halkı selamlamıştır (Vatan, 17 Teşrinisani 1932; Milliyet, 17 Teşrinisani 1932).

KERİMAN HALİS'İN İZMİR'DEKİ ZİYARET PROGRAMI

Keriman Halis İzmir'e gittiği ilk günü resmi ziyaretlere ayırmıştır. Kaldığı otelde kısa bir süre dinlendikten sonra valilik, belediye ve CHP parti örgütü ve gazeteleri ziyaret etmiştir (Milliyet, 17 Teşrinisani 1932; Vatan, 17 Teşrinisani 1932).

Keriman Hanım, İzmir'deki ikinci gününde öğleden önce Gazi evinde misafir olarak bulunan Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Paşa'yı ziyaret ederek görüşmüştür. Ziyaretten sonra çarşıda alışveriş yapmış ve öğleden sonra da *mektepli hanımların* ziyaretini kabul etmiştir. Kraliçe vapur yolculuğu sırasında hafifçe soğuk aldığından nezle olmuşa da akşam şerefine İzmir Palas'ta giriş ücreti alınmadan verilen baloya katılmıştır (Vatan, 18 Teşrinisani 1932; Cumhuriyet, 18 Teşrinisani 1932; Kaya, 2020: 257). Baloda Keriman Halis Hanım sadece babası, abisi ve dayısı ile dans etmiştir (Milliyet, 19 Teşrinisani 1932).

18 Kasım'da yani İzmir gezisinin üçüncü gününde Himâye-i Etfal Cemiyeti'nin yararına "Dünya Güzeli" veya "Kraliçe kupası" ismini taşıyan bir turnuva maçı yapılmıştır. Maç ücretli olmasına rağmen İzmir'de yoğun ilgi görmüş, altı bine yakın seyirci toplanmıştır. Kalabalık yüzünden Keriman Hanım sahaya girememiş ve otomobili başka yollardan doluşturularak stadyumun arka kapısından içeri sokulmuştur.

İzmir şampiyonu Altınordu ile İzmirspor arasındaki maç Keriman Hanımın topa vurması ile başlamıştır (Milliyet, 17 Teşrinisani 1932; Vatan, 17 Teşrinisani 1932). Keriman Hanım, kendisi için ayrılan yerden maçı izlemiş ve müsabakayı 3-1 kazanan İzmirspor'a kupayı vermiştir (Cumhuriyet, 22 Teşrinisani 1932; Son Posta, 19 Kasım 1932; Kaya, 2020: 262-263). Keriman Halis ertesi gün Karşıyaka'da oturan bir akrabasını ziyaret etmiş ve daha sonra da Bostanlı köyüne giderek gezmiştir (Vatan, 20 Teşrinisani 1932).

Dünya Güzeli 20 Temmuz Pazar günü İzmir müzesini ziyaret etmiştir.⁵ Burada güzellik tanrıçası Venüs heykeli (Arı, 2019: 321- 330) yanında fotoğraf çektirmiştir. Keriman Hanım ve babası müzeyi gezdikten sonra incir ve üzüm imalathaneleri ile depolarını gezmiştir. Kraliçenin babası Halis Bey kendisi ile görüşen gazetecilere: “Avrupa’ya, Mısır’a gideceğiz. Memleket için güzel propaganda zemini hazırlıyoruz. İzmir’in güzel, kıymetli mahsulleri üzüm ve incirlerimizi ziyaretçilerimize vermek suretile iyi bir reklam fırsatı mevcuttur” (Vatan, 21 Teşrinisani 1932; Milliyet, 21 Teşrinisani 1932) demiştir. Bu amaçla Halis Bey, İzmir ürünlerinin de reklamını yapmak istediklerine dair talebini bir mektupla İzmir Ticaret Odası’na bildirmiştir (Milliyet, 22 Kânunuevvel 1932; Son posta, 22 Kânunuevvel 1932).

Keriman Hanım, pazartesi günü gündüz Bornova’daki Ziraat Enstitüsünü ziyaret etmiş, akşam da Karşıyaka Kulübünde şerefine verilen baloya katılmıştır. Baloda İzmir’in *mâruf (bilinen) aileleri* hazır bulunmuştur (Cumhuriyet, 23 Teşrinisani 1932).

Türkiye ve Dünya Güzeli 22 Kasım Salı günü sabahleyin saat 10’da Manisa’da olacak şekilde gitmiştir. Keriman Hanım, Manisalıların davetini sabah gidip akşam İzmir’e dönecek şekilde kabul etmiştir (Vatan, 21 Teşrinisani 1932; Son Posta, 21 Kasım 1932; Milliyet, 21 Teşrinisani 1932; Vatan, 22 Teşrinisani 1932; Cumhuriyet, 22 Teşrinisani 1932). Güzellik kraliçesi Manisa’ya araba veya trenle gitmiştir. Dünya Güzelinin Manisa’da karşılanması için büyük hazırlıklar yapılmış, “hararetle karşılanmış ve alkışlanmıştır.” Kraliçe, vilayeti, belediyeyi, CHP Manisa teşkilatını ziyaret etmiştir. Halis Hanım, Manisa Valisi Fuat Bey’in evinde ağırlanmış, şehri gezmiş ve bazı ziyaretlerde bulunmuştur. Dünya Güzelinin Manisa gezisi sırasında halktan yüzlerce kişi takip etmiş ve alkışlar eşliğinde şehri gezmiştir. Manisalıları akşamüzeri dönüş yolunda da Dünya Güzelinin yalnız bırakmamışlar, otomobil ve bisikletlerle şehir dışına kadar uğurlamışlardır. Keriman Hanım saat 18’de İzmir’e dönmüştür (Vatan, 23 Teşrinisani 1932; Son Posta, 22 Kasım 1932; Milliyet, 23 Teşrinisani 1932; Cumhuriyet, 23 Teşrinisani 1932).

Dünya Güzeli İzmir’de ertesi gün İnhisarın tütün fabrikasını gezmiştir. Gazetecilere yaptığı açıklamada “İzmir’i çok beğendim. Kabil olsa hiç ayrılmayacağım. İzmir kızları arasında Belçika’da dünya müsabakasına giren güzellerden daha güzellerini gördüm” (Vatan, 24 Teşrinisani 1932) demiştir. Kraliçenin İzmir’deki son günü gündüz kabul ve ziyaretlerle geçmiştir (Kaya, 2020: 266). Akşam Elhamra adlı sinemada kendi filmi seyretmiştir. (Milliyet, 24 Teşrinisani 1932; Son posta, 24 Teşrinisani 1932).

⁵ İzmir Müze Müdürü Ömer Selahattin Bey, Dünya Güzelinin yörük tipi güzel olduğunu ve bu aile içinde yörük bulunduğunu iddia etmiştir. “Keriman Hanım, şehirde incelmış halis bir yörük tipini arz ediyor. Dünya güzeline bir yörük elbisesi giydirilerek yörük aşiretleri arasına bırakılsa kimse kendisini tefrik edemez. Bu sözünden sakın başka mana çıkarılmasın. Yörük tipleri ırkımızın bütün hususiyetlerini ve güzelliklerini muhafaza etmişlerdir. Ben Keriman hanımın çehresinde bu hususiyetleri gördüm. Burnu, elmacıkları, çenesinin kıvrımı, gözleri ve kirpikleri ırkımızın aslı olan yörük tipidir. Sesi kadın ve erkek sesi arasında da merdanedir. Tavri, yürüyüşü çehresinin hatlar ile birlikte kanaatime kuvvet verdi. Fikrimce Keriman Hanımı dünya güzeli yapan bu benzeyişleridir. Onda Avrupalıların beğendikleri güzellik, zafiyet ve sadelik ırkımızın safiyetini kanında muhafaza etmiş olmasındandır. Keriman Hanım masum ve sade hali ile katıksız bir Türk güzelidir. Ben bu tipi yörük aşiretlerinde çok gördüm” (Vatan, 21 Teşrinisani 1932; Milliyet, 24 Teşrinisani 1932).

Keriman Hanım, 24 Kasım sabahı İzmir'den İstanbul'a gitmek için İzmir vapuru ile ayrılmıştır. Türk ve yabancı birçok aile tarafından parlak bir şekilde, buketler verilerek İzmir'den yolcu edilmiştir. Kraliçe giderken: "Gönlümü İzmir'de bırakıyorum" (Milliyet, 25 Teşrinisani 1932; Cumhuriyet, 25 Teşrinisani 1932) demiştir.

Keriman Halis Hanım, 25 Kasım günü öğleden sonra İstanbul'a varmıştır. Kraliçe açıkta demirleyen vapurdan kendisi ile birlikte İzmir'e gitmiş olanlarla bir motora binerek karaya çıkmıştır. Hava yağmurlu olmasına rağmen Galata rıhtımında Dünya Güzeli'ni karşılamaya halktan gelenler olmuştur (Cumhuriyet, 26 Teşrinisani 1932).

Dünya Güzeli bu aşamadan sonraki gezi programı içinde "yakında Mısır'a gideceğim. Milli iktisat ve tasarruf cemiyeti tarafından Şikago beynelmilel sergisine murahhas olarak gönderiliyorum" (Milliyet, 26 Teşrinisani 1932) demiştir.

Keriman Halis Hanım, bütün gazetelere birer mektup göndererek İzmir halkının kendi hakkında gösterdiği *şefkat ve muhabbetten* dolayı teşekkürlerini bildirmiştir (Cumhuriyet, 20 Teşrinisani 1932).

İZMİR'İN DÜNYA GÜZELİ KERİMAN HALİS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Keriman Hanım, İzmir seyahatinden olumlu duygularla ayrılmıştır. Seyahati hakkında Cumhuriyet gazetesi muhabirine İstanbul'a döndüğünde şu açıklamayı yapmıştır:

"İzmir seyahatimizden çok memnun olarak dönüyoruz. İzmir'de belediye erkani, İzmir matbuatı ve bilhassa İzmir halkı tarafından ümit ve tahmininin çok fevkinde bir misafirperverlik gördük. Bize karşı duyulan samimi teveccühlerin canlı tezahüratından çok mütehasşis ve minnettar olduk. İzmir'de iki balo ve iki çay ziyafeti verildi. Bu müsamerelerde kibar ve güzide halktan mürekkep bir kalabalık hazır bulundu.

İzmir'den Manisa'ya da gittik. Orada da aynı samimi hüsnü kabule mazhar olduk. Layık olmadığım halde muhterem İzmir halkının hakkımda gösterdiği teveccüh ve muhabbetten pek mütehasşis ve minnettar bulunuyorum" (Cumhuriyet, 26 Teşrinisani 1932) demiştir.

Dünya Güzeli, daha sonra 1933 Türkiye güzellik yarışmasında İzmir'i temsilen katılan Neriman Hanım ile de İstanbul'da yakın ilişki içerisinde olmuştur. Dünya Güzeli Keriman Hanım, İzmir ve Bursa güzellerine kendi evinde bir çay ziyafeti vermiştir. Ziyafete Neriman Hanımın erkek ve kız kardeşi, Bursa Güzeli Leman Hanım'ın nişanlısı, annesi ve akrabaları ile Hakkın Sesi gazetesi sahibi Asaf Bey de katılmıştır (Milliyet, 4 Şubat 1933).

İzmir Güzeli Neriman Hanım, Keriman Hanım üzerinde olumlu izlenimler bırakmıştır. Dünya Güzeli daha sonraları İzmir vapuru ile Mısır'a giderken vapur İzmir'e uğradığında İzmirli'ler tarafından yine coşkuyla karşılanmıştır.⁶ Güzellik kraliçesi, Anadolu gazetesi muhabirine 1933 Türkiye güzellik yarışması ve Mısır seyahati hakkında yaptığı açıklamada İzmir Güzeli için "Ege Kraliçesi Neriman Hanımı çok beğendim. Ben hakem olsaydım, reyimi Neriman Hanıma verirdim. Mamafih bu benim şahsi fikrimdir. Müsabakayı kazanırsa çok sevineceğim. İzmir'e tekrar uğradığım için çok bahtıyırım" (Cumhuriyet, 12 Şubat 1933) demiştir.

KERİMAN HALİS'İN İZMİR SEYAHATİNİN OLUMSUZ AKİSLERİ

Keriman Hanım, İzmir halkı tarafından her ne kadar yoğun bir ilgi ile karşılanmışsa da şehrin işgalden kurtuluş tarihi olan 9 Eylül'de İzmir'de olacak şekilde yapılan davete olumlu cevap verememesi rahatsızlık uyandırmıştır (Kaya, 2020: 249-251). Bu rahatsızlık ilin yönetici kadrolarında ve CHP örgütünde kendisini belirgin bir şekilde göstermiştir.

⁶ 1932 Dünya Güzeli Keriman Hanım, 7 Şubat 1933 tarihinde babası Halis Bey ile birlikte sabah saat 11'de Galata rıhtımından kalkan İzmir vapuru ile Mısır'a hareket etmiştir (Milliyet, 4 Şubat 1933; Cumhuriyet, 7 Şubat 1933). Bu seyahat esnasında Pire ve Atina'ya da uğramıştır. Mısır seyahatinden 19 Mayıs 1933 tarihinde dönmüştür (Milliyet, 19 Mayıs 1933; Milliyet, 20 Mayıs 1933).

Tepki, dünya güzeline İzmir’de valilik, belediye ve CHP il teşkilatına yönelik ziyaretlerinde Vali Kazım Paşa⁷, Belediye Başkanı Behçet Bey⁸ ve CHP il başkanının makamlarında bulunmaması şeklinde yansıtılmıştır.⁹ Yerel basında da Keriman Hanım ile ilgili haberlerde de bu tepki yansıtılmıştır (Kaya, 2020: 253-254, 256-257). Son Posta gazetesinden Adnan Bey yaşanan gelişmeleri şu şekilde aktarmıştır:

“9 Eylül kurtuluş bayramımız dolayısıyla dünya güzeli Kerime Halis Hanım belediye tarafından şehrimize davet edilmiştir. Keriman Hanım her nedense belediyenin bu davetine icabet etmemiştir. Bu vaziyet o vakit şehrimizde pek iyi bir intiba bırakmamıştır.

Dünya güzelinin şehrimizde bulunduğu bugünlerde muhtelif rivayetler ve şayialar ağızdan ağıza fısıldaşmaktadır. Keriman Hanımın birinci davete iştirak etmemesine rağmen son seyahatinin sebep ve saikinin ne olduğu meselesi bu şayiaların ve dedikoduların merkez sıkletini teşkil etmektedir. Ve bu seyahatin sebebi muhtelif tahminlere vesile vermektedir. Bilhassa Keriman Halis Hanımın Vali Beyle Belediye Reisimizin ziyarete gittiği gün Vali ve Belediye Reisinin makamında bulunmamaları dedikoduları alevlendirmiştir. Bu vaziyetin bililtizam ihdas edildiğini de düşünenler olmuştur. Acaba Keriman Hanım İzmir’e neden geldi? İzmirlileri sevdiğinden mi, İzmir’i beğendiğinden mi, seyahat ihtiyacı duyduğundan mı? Bu suallerin cevabını verecek vaziyette değilim. Yalnız bildiğim şu ki: Her halde Keriman Hanım buraya bunlar için gelmedi” (Son posta, 24 Teşrinisani 1932).

Dünya Güzelinin İzmir seyahatinde maddi menfaat kaygısı ile gerçekleştirdiği yönünde söylentiler dillendirilmiştir. Keriman Halis, İzmir gezisi sırasında ve sonrasında yaptıkları açıklamalarla bu yöndeki ithamları ret etmiştir. Kraliçe, Milliyet gazetesine verdiği röportajda İzmir gezisi hakkında ortaya atılan maddi menfaat dedikodularına değinerek “cazip teklifler bana tesir etse idi bu saatte vatanımın bu güzel parçasında bulunmazdım” (Milliyet, 17 Teşrinisani 1932) demiştir. Keriman Hanımın babası Halis Bey de bu yönde söylemlerde bulunmuştur. Halis Bey, İzmir ürünlerinin de tanıtımını yapmak için İzmir Ticaret Odası’na başvuruda bulunmuştur. Yaptığı başvuru için şunları söylemiştir:

“Kanunusaninin 10 uncu veya 17’inci günü Mısır’a gideceğiz. Bu seyahat münasebetiyle İzmir Ticaret Odasına müracaat ettiğimiz gazetelerde yazıldı. Filvaki böyle bir müracaat vardır. Fakat bu müracaat herhangi bir menfaat kasti ile yapılmış değildir. Ben yalnız İzmir Ticaret Odasına değil Ankara Ticaret Odasına ve İktisat Vekaletine de müracaat ettim. Mısır’a oradan da Amerika’ya bir seyahat yapacağız. Bu seyahatimizde milli mahsulatımız ve ihracat eşyamız için propaganda yapmayı milli vazife addettik ve bu vazifeyi hüsnü ifa etmek emeliyle de bu makamlara müracaatla bu hususta tenvir edilmekliğimizi temennisinde bulunduk” (Milliyet, 28 Kanunuevvel 1932).

Keriman Hanımın İzmir seyahati beraberinde başka dedikoduları da getirmiştir. Dünya Güzelinin İzmir Palas oteli sahibi Naim Bey’in oğlu Adnan Bey ile nişanlanacağı hakkında haberler çıkmıştır. Zaten Dünya Güzeli İzmir’e gelir gelmez bu sorularla karşılaşmıştır. Aynı şekilde Keriman Hanım’ın babasına da bir gazeteci tarafından “nasıl beyefendi hayırlı bir niyet var mı?” diye sorulmuştur. Halis Bey, bu tür iddiaları kesin bir dille yalanlamıştır. “Böyle bir şey aklımızdan bile geçmiyor. Kızım şimdi 18 yaşındadır.

⁷ Kazım Dirik, I. Dünya Savaşı’nda Çanakkale ve Suriye cephelerinde savaştı. Mustafa Kemal’in IX. Ordu Müfettişi olarak Samsun’a gönderilmesinde önemli rol oynadı. Millî Mücadele’den sonra Bitlis ve İzmir’de valilik yaptı. 1935’te Trakya Bölgesi Genel Müfettişliğine atandı. Geniş bilgi için bkz. (Özgür, 2006: 1-197).

⁸ Behçet Uz (Ömer Behçet Uz): Doktor olup çeşitli kademelerde alanı ile ilgili görevlerde bulunduktan sonra 1931-1941 yılları arasında İzmir Belediye Başkanlığı yapmıştır. Bu görevinde önemli başarılarla imza attıktan sonra VI. (Ara Seçim), VII. ve VIII. Dönem Denizli, X. ve XI. Dönem İzmir Milletvekilliği yapmıştır. 13. Hükümette Ticaret Bakanı, 15., 16. ve 21. Hükümette Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olarak yer almıştır (TBMM Albümü: 727).

⁹ Keriman Halis İzmir’in kurtuluş tarihi olan 9 Eylül’de gelememesini annesinin ve kendisinin rahatsızlığına bağlamıştır. Bkz. (Kaya, 2020: 254).

23-24 yaşına kadar karşımıza milyarder de çıksa evlendirecek değiliz. Hem daha küçük, sonra sıhhi vaziyeti de evlenmeye müsait değil” (Milliyet, 16 Teşrinisani 1932) cevabını vermiştir. Bu dedikoduların aslı olmadığı anlaşılmış olsa da gezi boyunca yerel gazetelerde aynı minvalde haberler yer almaya devam etmiştir (Milliyet, 20 Teşrinisani 1932; Kaya, 2020: 255-256).

PROPAGANDA ARACI OLARAK İZMİR SEYAHATI

Türkiye’de Cumhuriyet gazetesinin organizatörlüğünde 1929 yılından itibaren yapılmaya başlanan güzellik yarışmalarına tüm teşvik edici yayınlara rağmen fazla rağbet gösterilmemiştir. 1933 yılı Ocak ayında düzenlenmesi gereken güzellik yarışması yeterli katılım olmamasından dolayı yapılamamış, iptali gündeme gelmiştir. Cumhuriyet gazetesi yarışmaya rağbeti artırmak için Dünya Güzeli Keriman Halis’i bir nevi propaganda aracı olarak kullanmıştır. Güzellik yarışmasına katılmakla elde edilecek kazanımlar Dünya Güzeli üzerinden aktarılacak suretiyle Türkiye genelinde yarışmaya katılım teşvik edilmiştir. Bu amaçla ilk önce Dünya Güzelinin faaliyetleri ile ilgili haberler verildikten sonra 1933 yılı güzellik yarışması ile ilgili gelişmeler ve teşvik edici yayınlar yer almıştır. Bu yayınlara örnek olarak: “Dünya Güzeli ni rıhtımda binlerce kişi karşılamıştır. Keriman Halis Hanımın İzmir’e gelişi âdete bir hadise olmuştur... Güzeller, yukarı ki telgrafnameyi okudunuz. Keriman Halis Hanım dünyanın her tarafında her kızın gıpta ettiği bu güzeller güzeli gibi şeref, şan, şöhret kazanmak, alkışlanmak, mükafatlar, hediyeler almak, Türkiye, Avrupa ve Dünya Güzeli olmak, Avrupa’da emsalsiz seyahatler yapmak ve hepsinden iyisi Türk kadınının sihirli güzelliğini bütün dünyaya tanıtmak istemez misin? Elbette istersiniz... O halde müsabakamıza giriniz” (Cumhuriyet, 17 Teşrinisani 1932; Cumhuriyet, 16 Teşrinisani 1932). Aynı durum Keriman Halis için de geçerlidir. Her fırsatta genç kızları yarışmaya katılması için teşvik etmiş, adete bir propaganda aygıtı olarak hareket etmiştir. Dünya Güzeli 1932 yılı Aralık ayındaki söylemlerinde ve özellikle İzmir gezisinde güzellik yarışmasına katılımı teşvik edici bir propaganda yürütmüştür. Kraliçe 1933 yılı Türkiye güzellik yarışması için şunları söylemiştir:

“Bu sene bütün dünyada en ziyade hararetle beklenen Türk güzelidir. Ben çok eminim ki bizde Avrupa kızlarına her vecihle ve kat kat faik güzeller vardır. Fakat her nedense müsabakaya girmek için hemen bütün Türk kızları tereddüt ediyorlar. Ben de ilk defa aynı şekilde hareket etmişim. Fakat şimdi bu tereddüttün hiçbir manası olmadığını anlıyorum... Geçen sene müsabakaya girmek için vaki olan tereddütlerimi, hatta son dakikada kaçmak istediğimi düşünüyorum da ya müsabakaya girmeseydim bunların hiçbirini göremeyecektim diye şimdi, adeta, üzülüyorum. Kim bilir, bu sene benim yerime Türkiye Güzellik Kraliçesi olmağa layık kaç güzel hemşirem, aynı manasız tereddütleri geçiriyordur... Bu işin memlekete hizmet ve milli bir vazife olduğunu düşünerek müsabakaya girsinler. Tekrar ediyorum: Güzel kardeşlerim, tereddüt etmeyiniz. Tereddüt fena bir şeydir. Vereceğiniz karar, önünüze yeni ufuklar açacaktır” (Cumhuriyet, 12 Kanunuevvel 1932; Cumhuriyet, 15 Teşrinisani 1932).

Keriman Halis 1933 yıl güzellik yarışması için teşvik edici söylemini İzmir seyahati sırasında da dozajını artırarak devam ettirmiştir. Dünya Güzeli, İzmir seyahati boyunca gösterdiği gayret hakkında Cumhuriyet gazetesi muhabirine yaptığı açıklamada:

“...İzmir’de cidden güzel kızlarımız var. Bunlar içinde Türk güzelliğini muvaffakiyetle temsil edebilecek kabiliyet ve evsafa olanları çoktur. Fakat her nedense hanımlarımızı ekserisi böyle bir müsabakaya girmekte lüzumsuz bir tereddüt gösteriyorlar. Kendilerini memleketin şerefi hesabına bu sahada çalışmaları için teşvik ettim. Bu mevzu üzerinde (Anadolu) gazetesine de bir mektup yazdım.¹⁰ Bu suretle İzmir’deki müsabakaya Türk kızlarının iştirakini temin için ben de çalıştım. Bu sene İzmir’den çok güzel bir Türk kızı seçileceğini ümit etmekteyim” (Cumhuriyet, 26 Teşrinisani 1932) demıştır.

SONUÇ

2 Temmuz 1932 tarihinde elde edilen Türkiye güzelliğinden sonra Belçika’da yapılan dünya güzellik yarışmasında da birinci seçilen Keriman Halis, Türkiye’ye bir ilki yaşattığı gibi ülkede büyük heyecan dalgası oluşturmuştur. Türkiye’ye döndüğünde şehirler Dünya Güzeli’ni tanımak, bağırlarına basmak için bir çabanın içerisine girmiştir. Bunların başını da İzmir çekmiştir. İzmir’in kurtuluş tarihi olan 9 Eylül’de Dünya Güzelinin aralarında olması, kutlamaları katılması kısaca şehir halkına iki sevinci aynı anda yaşatılması için yapılan davete olumlu cevap veremeyen Keriman Hanım kırgınlıklara yol açmıştır. Daha sonra 16-24 Kasım 1932 tarihlerinde dedikoduların ve kırgınlıkların gölgesinde gerçekleşen bir haftalık İzmir gezisi, 1933 güzellik yarışmasına İzmir şehrinin her açıdan destek vermesi için Cumhuriyet gazetesi ile Keriman Hanımın yoğun propagandasına sahne olmuştur.

Gezi boyunca İzmir halkı Keriman Hanımı sahiplenmiş karşılıklı ziyaretler, balolar, davetler ve farklı organizasyonlarla bir haftalık program tamamlanmıştır. Keriman Hanım gezi sonunda kırgınlıkları önemli ölçüde tamir etmiş ve İzmirli genç kızların güzellik yarışmasına katılmaya ikna etmiş bir şekilde şehirden ayrılmıştır. Bu gezi Keriman Hanım ve İzmir halkı açısından karşılıklı olarak kalplerin kazanıldığı bir sonla sonuçlanmıştır.

KAYNAKÇA

I. Süreli Yayınlar

- Cumhuriyet* (15 Teşrinisani 1932-12 Şubat 1933).
Hakimiyet-i Milliye (24 Aralık 1932-31 Aralık 1932).
Milliyet (4 Ağustos 1932-20 Mayıs 1933).
Son Posta (14 Kasım 1932-1 Kanunusani 1933).
Vatan (15 Teşrinisani 1932-22 Teşrinisani 1932).
Vakit (1 Kanunusani 1933).

II. Kitap ve Makaleler

- Abidin, (18 Teşrinisani 1932). Dünya Güzeli Nasıl Karşılandı? *Milliyet*.
 Arı, B.B.Ü. (2019). Geçmişten Güncele Venüs, *İdil*, 8(55), 321-330, DOI: 10.7816/idil-08-55-05
 Gök, S. ve Kılınççeker, Ö. (2019). Türk Kadının Siyasete Giriş Süreci ve İlk Kadın Saylav Mihri İffet Pektaş, *Mecmua*, (8), Doi Number: 10.32579/mecmua.595831
 Kaya, M. (2020/Yaz). Dünya Güzellik Kraliçesi Keriman Halis Hanım’ın İzmir Ziyareti ve Basına Yansımaları, *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi*, (7), 247-276.
 Kırkpınar, L. (2009). *Türkiye’de Toplumsal Değişme ve Kadın*, Zeus Kitabevi, İzmir.
 Kocakaya, A. H. (2009). *Atatürk Dönemi Güzellik Yarışmaları ve Keriman Halis*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 1-173.

¹⁰ Keriman Hanımın İzmir’de çıkan gazeteleri ziyareti ve Anadolu gazetesinde yazdığı yazılar için bkz. (Kaya, 2020: 259-261).

Özgür, G. (2006). *Komutan ve Bürokrat Olarak Kazım Dirik*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı, 1-197.

Yıldız, F. (Ekim 2019). Türkiye’de İlk Güzellik Yarışmaları ve Basının Öncü Rolü: Genç Cumhuriyet’in Asri Güzelleri, *Etkileşim*, (4), 66-87.

III. İnternet Kaynakları

https://www5.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt1-4.pdf (24.09.2022).

EKLER

Ek:1

Türkiye ve Dünya Güzeli Keriman Halis Hanım Halkevinde verilen konferans dolayısıyla hanımlar arasında¹¹

¹¹ (Cumhuriyet, 15 Teşrinisani 1932).

Ek: 2

Dünya Güzeli Keriman Halis Hanım baba ve aile bireyleri ile İzmir vapuru güvertesinde¹²

Ek:3

Keriman Hanım'ın evinde İzmir ve Bursa güzelleri ile akraba ve arkadaşları¹³

¹² (Cumhuriyet, 16 Teşrinisani 1932).

¹³ (Milliyet, 4 Şubat 1933).

AZERBAYCAN'IN ŞEKİ BÖLGESİNDE KOLEKTİFLEŞTİRME POLİTİKASI (1929-1933 YIL)

Rahim Hasanov

Azerbaycancan Milli Bilimler Akademisi Şeki Bölgesel Merkezi

ÖZET

28 Nisan 1920'de Bolşevik işgalinden sonra Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. Siyasi olarak, bu resmen bağımsız devlet, aslında Sovyet Rusya'nın bir kolonisiydi. Sovyet Rusya, ülke yönetimindeki her konuya müdahale etti. Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti döneminde görev yapan tüm görevliler görevden alındı ve yerlerini Bolşevik yetkililer aldı. 1921'den beri Komünist Parti dışındaki tüm siyasi örgütler ve partiler yasaklandı.

1920-1921 yıllarında Azerbaycan SSC'de "Askeri Komünizm" politikası uygulandı. Bu politikanın bir sonucu olarak, halka ait tüm mülkler kamulaştırıldı ve büyük, orta ve küçük mülk sahiplerine zulmedildi. "Askeri Komünizm" politikasının kendisini haklı çıkaramaması sonucunda ülkenin sosyo-ekonomik ve siyasi durumu karmaşık hale geldi. 1921-1926 yıllarını kapsayan "Yeni İktisat Politikası" (YİS) döneminde nüfusun durumu görece iyileşmiştir. Ancak bu politika aynı zamanda tarımda kapitalist unsurların ortaya çıkmasına ve YİS'in sona ermesine neden olmuştur.

Sovyet otoritelerinin uyguladığı en zor ve başarısız politika kolektifleştirme politikasıdır. 20'li yılların başında bile, az olsa da ülkenin farklı bölgelerinde kolektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri kuruldu. 20'li yılların sonundan itibaren, bir sınıf olarak zengin köylülerin (golchomags) şiddetli kolektifleştirme ve yıkım dönemi başladı. Kolhozlarda köylülerin birleşmesi sürecinde toprak ve nüfus psikolojisi dikkate alınmadığından, bu politikanın ilk yıllarından itibaren kolektifleşmeye karşı direniş hareketi başlatılmıştır. Sovyet ulusal politikasının acı tezahürleri, Bolşeviklerin belirsiz yaklaşımı, Azerbaycan SSC'de ayaklanmalara yol açtı.

Sovyetler Birliği'nin dağılması sonucunda her alanda olduğu gibi tarih biliminde de yasaklar kaldırıldı. Sonuç olarak, Sovyet devletinin 70 yıllık egemenliği sırasında meydana gelen olaylar etraflıca araştırılmaya başlandı. Ancak inceleme yapılan alanlar ağırlıklı olarak Bakü ilçesi, Karabağ, Nahçıvan ve Yelizavetpol valilikleriydi. Ülke tarihinde özel bir öneme sahip olan Şeki semtindeki Sovyet yönetimi hakkında çok az araştırma yapılmıştır. Ancak Sovyet ulusal politikası ve şiddetli kolektivizasyon, Şeki kazasında büyük komplikasyonlara yol açtı. 1930'larda bile ülkede kolektivizasyona karşı isyan tam da Şeki ilçesinde gerçekleşti.

Anahtar Kelimeler: Şeki, Bolşevik, kolektif çiftlik, isyan, sosyalizm

THE POLICY OF COLLECTIVIZATION IN THE SHEKI REGION OF AZERBAIJAN (1929-1933 YEARS)

ABSTRACT

After the Bolshevik occupation on April 28, 1920, the Azerbaijan Soviet Socialist Republic was established. Politically, this officially independent state was originally a colony of Soviet Russia. Soviet Russia intervened in every issue in the administration of the country. All officials who served during the Azerbaijan Democratic Republic were dismissed and replaced by Bolshevik officials. Since 1921, all political organizations and parties other than the Communist Party have been banned.

In 1920-1921, the policy of "Military Communism" was implemented in the Azerbaijan SSR. As a result of this policy, all public property was expropriated and large, medium and small owners were persecuted. As a result of the failure of the policy of "Military Communism" to justify itself, the socio-economic and political situation of the country has become complicated. In the period of the "New Economic Policy" (NEP), which covers the years 1921-1926, the situation of the population has relatively improved. However, this policy also led to the emergence of capitalist elements in agriculture and the end of the NEP.

The most difficult and unsuccessful policy implemented by the Soviet authorities is the policy of collectivization. Even in the early 20s, collective farms and state farms were established in different parts of the country, albeit a small number. From the end of the 20s began a period of violent collectivization and destruction of the wealthy peasants (golchomags) as a class. Since the soil and population psychology were not taken into account in the process of unification of the peasants in the collective farms, a resistance movement against collectivization was started from the first years of this policy. The bitter manifestations of Soviet national policy, the uncertain approach of the Bolsheviks, led to uprisings in the Azerbaijan SSR.

As a result of the disintegration of the Soviet Union, the prohibitions were lifted in the science of history as in every other field. As a result, the events that took place during the 70-year rule of the Soviet state began to be thoroughly investigated. However, the areas under investigation were mainly Baku district, Karabakh, Nakhchivan and Yelizavetpol governorates. Very little research has been done on the Soviet rule in the Sheki district, which has a special importance in the history of the country. However, Soviet national policy and violent collectivization led to major complications in the Sheki accident. Even in the 1930s, the rebellion against collectivization in the country took place precisely in Sheki district.

Keywords: Sheki, Bolshevik, collective farm, rebellion, socialism

İDİL-URAL BÖLGESİ'NDEN PANNONYA'YA MACAR GÖÇ GÜZERGÂHI

Dr. Pınar YİĞİT TÜRKER

ORCID: 0000-0001-6515-6506

ÖZET

Ural bölgesinin kadim halklarından biri olan Macar kavmi, günümüz yurtları olan Macaristan'a yerleşmeden önce İdil-Ural Bölgesi'nden Pannonya Havzası'na uzanan bir yol takip etmiştir. Macarların en eski yurtları olan Orta İdil çevresinde yaşadığı alan *Magna Hungaria (Büyük Macaristan)* olarak adlandırılmıştır. Bu bölge günümüzde Başkurdistan olarak bilinmektedir. Macarlar Ural çevresinden ayrılıp Orta-Volga civarına gelerek Onogurlar ile temasta bulunmuştur. Bu dönem Macar tarihinin en önemli safhalarından birini oluşturmaktadır. Macarlar bir süre Onogur Birliği içinde hareket etmiş, daha sonra hâkim zümre haline gelmiştir. Macarlar daha sonra buradan ayrılarak ilk olarak Hazarların yakınında bir yere yerleşmiştir. Bu bölge liderlerinin adından yola çıkılarak *Levedia/Lebedia* olarak isimlendirilmiştir. Macarlar Levedia'da Hazarlara bağlı bir şekilde yaşayarak onlarla birlikte askerî seferlere katılmış bu vesile ile Hazarlardan kültürel ve askerî açıdan etkilenmiştir. Macarlar, Levedia'da bir süre konakladıktan sonra Peçenek saldırıları üzerine günümüz topraklarına yerleşmeden önceki son konaklama bölgesi olan ve *Etelkozu/Etelköz* olarak adlandırılan bölgeye göç etmiştir. Etelköz'deki faaliyetleriyle Karpat Havzası'nı yakından tanıma fırsatı elde eden Macarlar 896 civarında günümüz Macaristan topraklarında kalıcı olarak yerleşmiştir.

İdil-Ural Bölgesi'nden Pannonya'ya uzanan Macar göç güzergâhı tarihî seyirde bu şekilde ele alınmaktadır. Son olarak da günümüz topraklarına olan yerleşim Macar literatüründe "Magyar Honfoglalás" yani "Macar Yurt Tutuşu" olarak adlandırılmaktadır. Macarlar tarihî göç yolculuklarında Onogur-Bulgar-Hazar gibi Türk soylu kavimler ile etkileşim içinde olmuş ve bu kavimler Macarlığın oluşumunda katkı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: İdil-Ural, Macar, Macaristan, Magna Hungaria, Levedia, Etelkozu/Etelköz, Macar Yurt Tutuşu.

HUNGARIAN MIGRATION ROUTE FROM THE IDIL-URAL REGION TO PANNONIA

ABSTRACT

The Hungarian people, one of the ancient members of the Ural region, followed a route from the Idil-Ural Region to the Pannonya Basin before settling in their modern-day homeland of Hungary. The area where the Hungarians lived around their oldest homeland, the Middle Idil, was called Magna Hungaria (Greater Hungary). This region is now known as Bashkurdistan. When the Hungarians left the Ural region and lived around the Middle-Volga, they came into contact with the Onogurs. This period is known as one of the most important phases of Hungarian history. Hungarians acted in Onogur union for a while, then they became the dominant group. Later, the Hungarians left here and first settled somewhere near the Khazars. They named this place Levedia/Lebedia based on the name of their leader. The Hungarians remained loyal to the Khazars in Levedia, participated in the military campaigns of the Khazars and were greatly influenced by them both culturally and militarily. After staying in Levedia for a while, they migrated to the area called Etelkozu/Etelköz, which was the last accommodation area before settling in today's lands upon the Pecheneg attacks.

The Hungarians had the opportunity to get to know the Carpathian Basin closely with their activities in Etelköz and settled permanently in the territory of present-day Hungary around 896.

The Hungarian migration route from the Idil-Ural Region to Pannonia is handled in this way in the historical course. Finally, the settlement in today's lands is known in Hungarian literature as "Magyar Honfoglalás", that is, "Hungarian Conquest". Hungarians have interacted with Turkish noble tribes such as Onogur-Bulgar-Khazar in their historical migration journeys and these tribes have contributed to the formation of Hungarianism.

Keywords: Idil-Ural, Hungarian, Hungary, Magna Hungaria, Levedia, Etelkozu/Etelköz, Hungarian Conquest.

İSTİKLÂL SAVAŞI'NIN SON SAFHASI; BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTAN MEYDAN MUHAREBESİ

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Sedat ERKAN

Başkent Üniversitesi, Atatürk, İlkeleri Uygulama ve Araştırma Merkezi

ORCID: 0000-0003-2082-283X

ÖZET

Birinci Dünya Savaşı'ndan galip çıkan İtilâf kuvvetleri, 30 Ekim 1918 Mondros Mütarekesinden sonra yıllardır gözü oldukları Osmanlı coğrafyasını paylaşmaya başladılar. İstiklâl Harbimiz, Mondros Mütarekesinin uygulanmasındaki uygunsuzlukların son safhasını teşkil eden İzmir Bölgesine Yunanlıların kuvvet çıkarması ile 15 Mayıs 1919'da başladı. Anadolu'yu kendi aralarında paylaşarak, Büyük Türk Ulusunu ve Türklüğü tarihten silmek istiyorlardı.

Türk Milleti Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde başlattığı İstiklâl Savaşı üç sene sürdü. İstiklâl Savaşı üç safhada icra edildi. Birinci safha stratejik çekilme safhası olup, düşman ana merkezinden ve lojistik kaynaklarından uzaklaştırıldı. Sırasıyla ;1921 yılında, Birinci İnönü Muharebesi, İkinci İnönü Muharebesi, Aslıhanlar Muharebesi, Dumlupınar Muharebesi, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri yapıldı. İkinci safha stratejik savunma safhası olup, Türk Ordusu Sakarya Meydan Muharebesinde 100 kilometrelik cephe 30 kilometrelik bir derinlik içerisinde, 23 Ağustos-13 Eylül 1921 tarihleri arasında 21 gün ve gece aralıksız yapılan bir mücadele ile Yunan ordusunu yenmişti. Şimdi sırada üçüncü safha olan stratejik taarruz safhası vardı.

Bugüne kadar süren muharebelerde Yunan ordusu imha edilememişti. Siyasî isteklerin gerçekleştirilebilmesi için düşman harp gücünün ortadan kaldırılması lazımdı. Çünkü Yunanlıların Anadolu'yu terk etmeye niyetleri yoktu.

Türk kuvvetleri kendisinden silah ve cephaneye üstün Yunan kuvvetlerini Mustafa Kemal Paşa'nın askeri dehasının da rolü ile İstiklâl Harbinin son safhası olan Büyük Taarruz ve 30 Ağustos 1922'de yapılan Başkomutan Meydan Muharebesi ile Yunan ordusunu imha etti ve Anadolu toprakları düşmandan temizlendi.

Türk tarihinde bir dönüm noktası olan bu zafer, siyasî zaferlere zemin hazırlayarak Mudanya Ateşkes Anlaşması'nın imzalanmasını sağladı. Doğu Trakya'nın kurtarılmasına ve İtilâf Devletlerinin hazırladıkları Sevr Projesi'nin ortadan kalkmasına neden oldu. Başta İngiltere olmak üzere emperyalist devletlerin Türk yurdu üzerindeki politikaları iflas etti.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, Mondros Mütarekesi, Mustafa Kemal Paşa, İstiklâl Harbi, Stratejik taarruz

THE FINAL STAGE OF THE WAR OF INDEPENDENCE; THE GREAT OFFENSIVE AND THE BATTLE OF COMMAND-IN-CHIEF

ABSTRACT

After the Armistice of Mudros on October 30, 1918, the Allied forces, which won the First World War, began to share the Ottoman geography, which they had been keeping an eye out for years. Our War of Independence began on May 15, 1919, with the Greeks landing forces in the Izmir Region, which constituted the last stage of the inconveniences in the implementation of the Armistice of Mudros. They wanted to erase the Great Turkish Nation and Turkishness from history by dividing Anatolia among themselves.

The War of Independence, initiated by the Turkish Nation under the leadership of Mustafa Kemal Pasha, lasted for three years. The War of Independence was waged in three phases. The first phase is the strategic withdrawal phase, and the enemy was removed from its headquarters and logistics resources. In 1921, respectively, the First Battle of İnönü, the Second Battle of İnönü, the Battle of Aslıhanlar, the Battle of Dumlupınar, and the Battle of Kütahya-Eskişehir were fought. The second phase is the strategic defense phase, and the Turkish Army defeated the Greek army in the Battle of Sakarya, with a 100-kilometer front at a depth of 30 kilometers, between August 23 and September 13, 1921, with a non-stop struggle for 21 days and nights. Now came the third phase, the strategic offensive.

In the battles that lasted until that day, the Greek army could not be destroyed. In order to realize the political demands, the enemy war force had to be eliminated. Because the Greeks had no intention of leaving Anatolia.

Turkish forces destroyed the Greek forces superior to them in weapons and ammunition, with the role of the military genius of Mustafa Kemal Pasha, with the Great Offensive, which was the last phase of the War of Independence, and the Battle of the Commander-in-Chief on 30 August 1922, and Anatolian lands were cleared of the enemy.

This victory, which was a turning point in Turkish history, paved the way for political victories and ensured the signing of the Mudanya Armistice Agreement. It ensured the liberation of Eastern Thrace and the elimination of the Sevres Project prepared by the Entente Powers. The policies of the imperialist states, especially England, on the Turkish homeland went bankrupt.

Keywords: First World War, Armistice of Mudros, Mustafa Kemal Pasha, War of Independence, Strategic offensive.

OSMANLI HAKİMİYETİNDEN SONRA SANCAK BÖLGESİ'NDEKİ SİYASİ GELİŞMELER VE STATÜ SORUNU (1913-1945)

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe YARAR

Süleyman Demirel Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0252-9528

Özet

Balkanların merkezinde bulunan Sancak bölgesi - tarihi adıyla Yeni Pazar Sancağı – Bosna Hersek, Arnavutluk, Kosova, Sırbistan ve Karadağ'a komşu olmasından dolayı özel öneme sahip bir bölgedir. Doğu ve Batı Avrupa'yı birbirine bağlayan stratejik bir güzergahta bulunması, bu bölgeyi tarihin her döneminde önemli kılmıştır. Tarih boyunca farklı statülere sahip olan Sancak bölgesi bugün Sırbistan ve Karadağ devletleri arasında bölünmüş bir bölge olarak bulunmaktadır. Sancak, 15. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimine girdiğinde Bosna eyaletine bağlı, toprak bütünlüğü olan ayrı bir yönetim birimi olarak kabul edilmişti. 1912 yılındaki Birinci Balkan Savaşı'na kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan Sancak bölgesi, Osmanlı yönetimi boyunca uzun yıllar Bosna'ya bağlı bir vilayet olarak kaldı. Osmanlı egemenliğinin Balkanlar'da sarsılmaya başlamasıyla yaşanan olaylar neticesinde Sancak, Kosova vilayetine bağlandı. Osmanlı yönetiminde özerk bir yapıya sahip olan Sancak bölgesi, Balkan Savaşları'nda devletin bölgeden çekilmesiyle özerkliğini kaybetti. 1913 yılında imzalanan Belgrad Antlaşması'nın ardından Sırbistan ve Karadağ arasında paylaşılan Sancak, bu iki devletin yönetimine girdi. Dolayısıyla Osmanlı yönetiminden çıktıktan sonra bölgesel bütünlüğünü ve özerkliğini yitirdi. Sancak bölgesi, özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve İkinci Dünya Savaşı'nda Balkanlar'da görülen bölünmeler ve çatışmalardan nasibini aldı. Bu çalışmada Osmanlı'dan koştuktan sonra iki dünya savaşında yaşananlar doğrultusunda Sancak bölgesinde vuku bulan siyasal gelişmeler ve statü sorunları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sancak, Yeni Pazar, Osmanlı, Balkanlar, Bosna, Sırbistan, Karadağ, Balkan Savaşları.

POLITICAL DEVELOPMENTS AND STATUS PROBLEM IN THE SANDZAK REGION AFTER THE OTTOMAN RULE (1913-1945)

Abstract

Sandzak region - historically named Novi Pazar - locating in the center of the Balkans has a special importance due to its neighbourhood with Bosnia and Herzegovina, Albania, Kosovo, Serbia and Montenegro. Its location on a strategic route connecting Eastern and Western Europe has led the region to become on the agenda all the time. Sandzak that had different statuses throughout history, is today a divided region between the states of Serbia and Montenegro. When Sandzak came under the rule of the Ottoman Empire in the second half of the 15th century, it was accepted as a separate administrative unit with territorial integrity, attached to the Bosnian province. Sandzak region, which was a part of the Ottoman Empire until the First Balkan War in 1912, remained as a province of Bosnia for many years during the Ottoman rule. When the Ottoman authority was weakened in the Balkans, Sandzak was attached to the Vilayet of Kosovo. Sandzak as an autonomous entity under the Ottoman rule, had lost its autonomic structure when Ottomans withdrew from the region during the Balkan Wars. After the Treaty of Belgrade signed in 1913, Sandzak was shared between Serbia and Montenegro and came under the rule of these two states. Therefore, when the Ottoman rule ended, it lost its territorial integrity and autonomy.

Sandzak region suffered from the divisions and conflicts in the Balkans, especially during the First World War and the Second World War. In this study, after the breakup from the Ottoman Empire, political developments and status problems that took place in the Sandzak region in line with the events in both two world wars were discussed.

Keywords: Sandzak, Novi Pazar, Ottoman, Balkans, Bosnia, Serbia, Montenegro, Balkan Wars.

BÜYÜK SELÇUKLU DÖNEMİNDE DEVLETE AİT BELGELERİN MUHAFAZA EDİLDİĞİ YERLER

Dr. Öğretim Üyesi Özgür TOKAN

Bartın Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0958-5714

ÖZET

Tarihi olayların açığa kavuşturulması açısından birinci el kaynakların, özellikle de muhtelif arşivlerde bizzat devletler tarafından muhafaza edilen tayin beratları, fermanlar, sevgendnâmeler (ahidnâmeler) ve uluslararası yazışmalar gibi resmî kayıtların diğer kaynaklara nazaran ne denli bir değer taşıdığı malumdur. Ait olduğu dönemde gerçekleşmiş olaylara ışık tutan bu tür kaynaklar; Gazneliler (963-1186), Harezşahlar (1097-1231) ve Memlükler (1250-1517) gibi Orta Çağ Türk-İslam devletleri devrinde genellikle başkentte yer alan saraylarda muhafaza edilmiştir. Büyük Selçuklu Devleti dönemi (1040-1157) dikkate alındığında da durumun bu minval üzere devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu dönemde söz konusu belgeler, umumiyetle sarayda yer alan ve resmî yazıların yazıldığı yerler olan Dîvân-ı İnşâ'da, Divithâne'de ya da doğrudan sultanların özel hazineleri olduğu anlaşılan Hazine-yi Hâss'da korunmuştur. Bu yargı, aynı döneme ışık tutan birçok kaynakla birlikte bizzat o dönemde yaşamış ve resmî devlet görevlerinde bulunmuş olan Nizamülmülk'ün *Siyasetnâme*'si ile Muntecebu'd-dîn Bedî tarafından oluşturulmuş olan *Atabetu'l-Ketebe* adlı münşeat mecmuasında da doğrulanmaktadır. Nizamülmülk eserinde saray defterleri ya da kitaplarının Hazine-yi Hâss'da toplandığına işaret ederken *Atabetu'l-Ketebe*'de yer alan ve Sultan Sencer dönemine (1118-1157) ait olduğu anlaşılan bir tayin belgesinde de devletin gizli bilgilerinin yer aldığı birtakım evrakların Dîvân-ı İnşâ'da muhafaza edildiği açıkça vurgulanmaktadır. İşte bu çalışmada, yukarıda atıfta bulunduğumuz kaynakların yanı sıra Selçuklu dönemine dair bilgiler veren diğer çalışmalar da dikkate alınarak başlıkta belirttiğimiz konu hakkında değerlendirme ve tespitlerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Selçuklular, Gazneliler, Arşiv, Dîvân-ı Hass, Nizamülmülk

PLACES WHERE GOVERNMENT DOCUMENTS WERE STORED DURING THE GREAT SELJUK PERIOD

ABSTRACT

In terms of clarifying historical events, it is known how valuable primary sources, especially official records such as appointment warrants, edicts, sevgendnames (ahidnâmes) and international correspondences, which are kept by the states themselves in various archives, are more valuable than other sources. Such sources that shed light on the events that took place in the period they belong to; during the period of the medieval Turkish-Islamic states such as the Ghaznavids (963-1186), the Khwarezmshahs (1097-1231) and the Mamluks (1250-1517), it was generally preserved in the palaces located in the capital. Considering the Great Seljuk State period (1040-1157), it is understood that the situation continued in this way. During this period, these documents in question were preserved in the Dîvân-ı İnşâ, the Divithâne, which are generally located in the palace and where official writings were written, or in the Hazine-yi Hass, which is understood to be the private treasures of the sultans. This judgement is also confirmed in the *Siyasetnâme* of Nizamulmulk, who lived at that time and held official state duties, together with many sources that shed light on the same period, and in the journal *Atabetu'l-Katebe*, which was created by Muntecebu'd-din Bedi.

While Nizamulmulk pointed out in his work that the palace notebooks or boks were collected in Hazine-yi Hass, in an assignment documents in Atabetu'l-Katebe, which is understood to belong to the Sultan Sencer period (1118-1157), some documents containing the confidential information of the state were found in he Dîvân-ı İnşâ, it is clearly emphasized that it is preserved in the Dîvân-ı İnşâ. In this study, evalations and determinations will be made about the subject mentioned in the title, taking into acoount the sources we have mentioned above, as well as other studies that give information about the Seljuk period.

Keywords: Seljuks, Ghaznavids, Archive, Dîvân-ı Hass, Nizamulmulk

GİRİŞ

Bir tarihçi yazdığı ya da sarf ettiği her cümlenin hesabını vermekle yükümlüdür. Özellikle yazdığı bilimsel bir çalışma ise işte bu noktada vereceği hesabı kaynaklarla vermek mecburiyetindedir. Tarihçinin kullanacağı kaynaklar ise sözlü, yazılı ya da yazısız türde olabilmektedir. Elbette ki bu kaynak türlerinin her biri yerine göre belirli bir öneme sahiptir, ancak bunlardan yazılı olanların daha muteber olduğu da malumdur. Zira bunlar, bahsettikleri olaylar hakkında daha açık ve daha detaylı bilgiler verebilmektedir. Örneğin Gök-Türkler dönemine ait *Kül Tigin (Tegin) Abidesi*, *Tonyukuk Abidesi* ve *Bilge Kağan Abidesi*'nden söz konusu bu Türk toplumunun kurduğu devletler, bu devletlere hükümdarlık yapmış kişiler, onların hâkimiyet altına aldıkları topluluklar hakkında ya da Karahanlı Devleti'ni odak noktasına almış olan Yusuf Hashacib'in *Kutadgu Bilig* adlı eserinden Türk devlet geleneği, Karahanlı devlet teşkilatı ve idarî yapılanması hakkında oldukça özgün, açık ve teferruatlı bilgiler edinebilmekteyiz.

Yazılı kaynaklar; vakayinameler, seyahatnameler, kitabeler, şecereler, hatıralar ve bu arada resmî belgeler gibi birçok farklı türde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar arasında resmî belgeler genelde devlet görevlileri tarafından kaydedilip imzalanmış belgelerdir ve ait oldukları devletin idarî teşkilatlanması, askerî yapısı, istihbarat sistemi ve resmî dili gibi birçok konuda veriler içermektedir. Bu sebeple bu türdeki belgeler, umumiyetle devlet merkezlerinde, daha iyi muhafaza edilen ve daha güvenli olan saraylarda arşivlenmiştir. Bu sayede hem onların devlete hasım olanların ellerine geçmesine engel oluşturulmuş hem de hükümdar ile diğer devlet erkânının ihtiyacı halinde onlara erişimi kolaylaştırılmıştır. Selçuklu dönemine baktığımızda da mezkûr türdeki evrakların önemine binaen saraylarda yer alan Dîvân-ı İnşâ, Divithâne ya da sultanların özel hazineleri olan Hazine-yi Hâss gibi yerlerde muhafaza edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. İşte bu çalışmada; söz konusu evrakların tarihî kaynaklar olarak ne gibi bir öneme sahip oldukları üzerinde de durularak bunların korunduğu yerler hakkında bir inceleme ve değerlendirme yapılmıştır.

DÎVÂN-I İNŞÂ

Büyük Selçuklu Devleti döneminden (1040-1157) kalan resmî evraklar, genellikle kopya edilmiş halde ya da üzerindeki *tuğraların* kaldırılmış olduğu şekliyle günümüze ulaşmıştır. Dönemden kalan evraklar, umumiyetle Sultan Sencer'in (1118-1157) münşisi Müntecebü'd-dîn Bedî tarafından oluşturulmuş bir münşeat mecmuası ile Harezmsah Atsız'ın münşisi Reşîdü'd-Dîn Vatvât'ın münşeat mecmuası'nda yer almaktadır.¹

¹Muntecebed-Dîn, Mueyyedü'd-Devle Bedî Atâbek el-Cüveynî, *Kitâbü Atebeti'l-Ketebe Mecmûatü Mürâselâti Dîvânî Sultân Sencer*, (Tsh. Muhammed Kazvîni-Abbâs İkbâl), Çap-ı Şirket-i Sehâmî, 1329 Hicrî Şemsi; Reşîdeddîn Fazlullah, İbn-i İmâdüddeve Ebû'l-Fazl b. Ebû'l-Hayr Hemedânî, *Camiü't-Tevarih*, (*Selçuklu Devleti*), (Çev. Erkan Göksu-H. Hüseyin Güneş), Selenge Yay., İstanbul 2010.

Bunlar haricinde günümüze ulaşan birkaç tane daha münşeat mecmuasına işaret edilmiştir,² ancak herhalde onlar arasında en güvenilir olanı yukarıda adı geçen iki münşeat mecmuasıdır. Bunlara ilaveten Seyyîd ‘Alî Müeyyîd Sâbitî tarafından sonradan hazırlanmış olan bir eser de hem Sultan Sencer dönemine hem de daha önceki dönemlere, yani Sultan Alp Arslan (1063-1072) ve Melikşah (1072-1092) dönemlerine ait bazı özel mektup ve fermanları içermesi bakımından oldukça mühimdir.³ Zira Sultan Sencer dönemi öncesine ait olup günümüze ulaşmış, bir resmî evrak ya da resmî evrak kopyasını ihtiva eden güvenilir bir kaynak henüz mevcut değildir.

Yukarıda işaret edilen münşeat mecmualarında ya da eserlerde yer alan belgeler, Selçuklu döneminde devlete dair hemen her tür meselenin görüşülüp karara bağlandığı ve bu kararlara ait resmî evrakların oluşturulduğu Dîvân-ı Alâ (Bakanlar Kurulu ya da Hükümet Teşkilatı’nda) ile onun alt şubelerinde kaydedilmiş ve aynı zamanda kopya edilerek kâtiplerin eğitiminde kullanılmıştır. Bu belgeler, Büyük Selçuklu Devleti’nin siyasî-askerî tarihi, iktisadi durumu, kültür ve medeniyeti hakkında da bilgi vermekle birlikte bilhassa söz konusu devletin idari yapılanması ve genel teşkilatı hususunda çok kıymetli bilgiler içermektedir. Nitekim bunlar, Selçuklu devlet teşkilatı hususunda ciddi çalışmaları bulunan araştırmacılar için de en vaz geçilmez kaynaklar olmuştur.

Selçuklu dönemine ait olup menşur, tevki, ferman, misâl, zafernâme, fetihnâme ve bunlara ilaveten halktan kimselerin herhangi bir konuda yazdıkları ya da doğrudan devlet kâtiplerine yazdırdıkları dilekçeler gibi resmî evraklar, umumiyetle Dîvân-ı Alâ’nın bir dairesi olan Dîvân-ı İnşâ’da yazılmıştır.⁴ Selçuklu döneminde genellikle Dîvân-ı İnşâ ve Tuğra ismiyle geçen bu dairede muhtelif kâtipler ile baş münşi ve makam olarak bunların üstünde yer alan *tuğraîler* görev yapmıştır. Bu dairede kâtipler tarafından kaydedilen evraklar aynı zamanda umumiyetle Türklerden seçilen ve tuğraîlik görevine getirilen devlet adamı tarafından mühürlenmiştir. İşte mühürlenmiş ve resmî evrak niteliği taşıyan ve de devletin gizli, saklı bilgilerinin yer aldığı bu tür kayıtlar aynı dîvân dairesinde muhafaza edilmiştir. *Atabetü’l-Ketebe*’de yer alan tuğraî tayinine ait bir ferman da bu durum açıkça anlaşılmaktadır. Bu tayin beratına göre; Ziyaüddeve namında birisi söz konusu daireye tuğraî olarak tayin edilmiş ve kendisine tayin olduğu dairede devlete dair gizli, sırlı belgelerin yer aldığı bu daireye sahip çıkması, bu belgelerin yer aldığı defter ya da defterleri gözden geçirip bunlar hakkında bilgi sahibi olması buyrulmuştur.⁵

Büyük Selçuklu Devleti döneminde devlete ait resmî evrakların bir kısmının ya da en azından önemlilerinin, yukarıda da işaret edildiği üzere Dîvân-ı İnşâ ve Tuğra dairesinde muhafaza edildiği, bizzat Sultan Sencer döneminde yaşamış bir devlet görevlisi tarafından, yani Müntecebedîn Bedî tarafından kaleme alınmış bir belgeden doğrulanmaktadır.

² Köymen, M. Altay, “Selçuklu Devri Kaynaklarına Dair Araştırmalar: I -Büyük Selçuklu İmparatorluğu Devrine Ait Münşeat Mecmuaları-”, *AÜDTCFD*, VIII/ 4, Ankara 1951, 537-648; Horst, Heribert, *Die Staatsverwaltung Der Grossselguen Und Horazamsahs 1038-1231*, Weisbaden 1964.

³ Sâbitî, Seyyîd ‘Alî Müeyyîd, *İsnâd-u Nâme-hâ-yi Târihi ez Evâil-i Devrehâ-yi İslâmî tâ Evâhir-i Ahd-i Şâh İsmail-i Safevî-*, Neşr-i Kitabhâne-yi Tahirî, Tahran 1346 Hş.

⁴ Bu daire hakkında daha önce yapılmış çalışmalarda detaylı bilgiler verildiği için burada sadece evrak muhafazası ile olan bağlantısı üzerinde durulmuştur. Söz konusu dîvân dairesi hakkında geniş bilgi için bakınız: Erdoğan Merçil, *Selçuklular Zamanında Dîvân Teşkilâtı*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2015; Özgür Tokan, *Büyük Selçuklular ve Irak Selçukluları’nda Dîvân-ı Alâ*, (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 2015, s. 189-216.

⁵ Müntecebed-Dîn Bedî, *Ketebe*, s. 49-50; Sonay Ünal, *Sultan Sencer Dönemi Münşeat Mecmuası (Atabetü’l-Ketebe)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2014, s. 103-104.

Selçuklu devri kültür ve medeniyeti hakkında yapılmış araştırma eserlerde de durumun bu şekilde olduğuna işaret edilmekle⁶ birlikte Selçuklu öncesinde ve sonrasında da benzer bir gidişatın olduğunu kaynaklar açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin Gazneliler döneminde umumiyetle Dîvân-ı Risâlet olarak geçen söz konusu dairede mühürlenmiş devlet belgelerinin muhafaza edildiğini, bizzat dönemde yaşamış ve devlet nezdinde görevlerde bulunmuş olan Beyhakî ortaya koymuştur.⁷ Diğer taraftan Memlûkler döneminde yaşamış ve yine Dîvân-ı İnşâ'da görev yapmış olan Makrîzî de, Memlûkler döneminde durumun bu minval üzere olduğunu kaydetmiştir.⁸

HAZINE-Yİ HÂSS

Sultan Alp Arslan ve Melikşah dönemlerinde Büyük Selçuklu Devleti'nin veziri olarak görev yapmış olan Nizamülmülk, devletin merkezde bulunan iki hazinesine işaret eder ki; bunlar asıl hazine ve sarfiyat hazinesidir. O, ayrıca asıl hazineden zarurî olmadıkça sarfiyat yapılmamasını tavsiye etmiştir.⁹ Yüksek ihtimalle burada işaret edilen asıl hazineden kasıt Hazine-yi Hâss'dır. Horst'un ve Köymen'in kayıtlarından anlaşıldığı kadarıyla doğrudan hükümdarlara ait olan bu hazinede resmî memuriyet alametleri olarak ihsan edilen elbise, hil'at, gümüşle süslenmiş külah, kemer, gibi giyim eşyaları, altın kakmalı eyer, yular takımı, kılıç, kıymetli taşlardan yapılmış yüzükler gibi mühim eşyalar yer almıştır.¹⁰ Siyasetnâme'de yer alan bir kayıt da bunu doğrulamaktadır. Bu kayda göre; daima yirmi takım, hepsi altın işlemeli ve mücevher kakmalı silah imal edilmeli ve hazineye (yüksek ihtimalle Hazine-yi Hâss'a). Konulmalıdır. Muhtelif taraflarından elçiler geldiğinde de güzel yüzlü yirmi köle hazinede yer alan kıymetli elbiselerle ve söz konusu silahlar ve aletler ile donatılıp sultanın etrafına yerleştirilmelidir.¹¹ Tüm bunlara ilaveten Enveri'nin de dikkat çektiği üzere bu hazinede padişahların mücevherleri, altınları, kıymetli taşınırıları, padişaha gelen her tür değerli hediye ile birlikte bazen içerisinde resmî evrakların yer aldığı anlaşılan kıymetli kitaplar ya da defterler yer almıştır.¹²

Selçuklu döneminde resmî belgelerin yer aldığı kıymetli defter ya da kitapların söz konusu hazinede muhafaza edildiği yukarıdaki bilgilerden açıkça anlaşılmaktadır. Bununla birlikte diğer Orta Çağ Türk-İslam devletlerinde de durumun aynı olduğunu bazı kayıtlardan teyit edebilmekteyiz. Mesela Gazneliler döneminde söz konusu hazinede, bu hazineden sorumlu hazinedâra ilaveten müşrifler, debirler (kâtipler) hamallar da bulunur ve burada yer alan kâtipler dışarı verilen ve dışarıdan gelen her şeyin hesabını tutar, defterlere kaydederlerdi.¹³ Bu defterler ise söz konusu hazinede muhafaza edilirdi. Ayrıca bu dönemde Dîvân-ı İnşâ'da (Dîvân-ı Risâlet) tutulan bazı evrakların mühürlendikten, yani resmî hale getirildikten sonra mezkûr hazinede muhafaza edildiği anlaşılmaktadır.¹⁴

⁶ Merçil, *Selçuklular Zamanında Dîvân Teşkilâtı*, s. 65; Ali Öngül, *Selçuklu Kültür ve Medeniyeti*, 2. Basım T.C. Çamlıca Basım Yayın, Kültür Bakanlığı İstanbul 2021, s. 37.

⁷ Beyhakî'den naklen: Güler Nuhoglu, *Beyhakî Tarihi'ne Göre Gaznelilerde Devlet Teşkilatı ve Kültür*, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 1995, s. 247.

⁸ Makrîzî, Takıyü'd-Dîn Ebu'l-Abbas Ahmed el- Makrîzî, *el-Mevâizve'l-İ'tibârbi-Zikr el-Hitave'l-Âsâr (el-Hitatu'l-Makrîziyye) I-IV*, Darü Sâdır, Beyrut 1990, II, s. 225-226.

⁹ Nizamülmülk, *Siyâsetnâme*, (Hazırlayan: M. Altay Köymen), Türk Tarih Kurumu, Ankara 1999, s. 154.

¹⁰ Horst, *Die Staatsverwaltung Der Grosseigenen Und Horazamsahs*, 22-23; Köymen, Selçuklu Devri Kaynaklarına Dair Araştırmalar: I -Büyük Selçuklu İmparatorluğu Devrine Ait Münşeat Mecmuaları-", s. 316.

¹¹ Nizamülmülk, *Siyâsetnâme*, s. 67.

¹² Hasan Enveri, *Istilahat-ı Dîvânî Dovre-i Gaznevî ve Selcûkî*, Kitaphâne-i Tahûrî, Tahran 1355 Hş,s. 33, 37.

¹³ Enveri, *Istilahat-ı Dîvânî Dovre-i Gaznevî ve Selcûkî* , s. 33; M. Hanefi Palabıyık, Valilikten İmparatorluğa Gazneliler Devlet ve Saray Teşkilatı, Ankara 2002, s. 220-222.

¹⁴ Nuhoglu, *Beyhakî Tarihi'ne Göre Gaznelilerde Devlet Teşkilatı ve Kültür*, s. 247.

Memlûkler döneminde de Nazarü'l-Hizânetü'l- Hâss adıyla geçen hükümdarların özel hazinelerinde kıymetli taşınmaların yanı sıra devlete ait önemli belgelerin, kayıtların yer aldığına işaret edilmiştir.¹⁵

DİVİTHÂNE

Sarayda yer alan ve kaynaklarda Divithâne ya da Devathâne olarak geçen bu yerde devlete ait bazı önemli defterler ya da evraklar muhafaza edilirdi. Bu müessesenin başında *devtdâr* namında bir devlet görevlisi bulunurdu. Hem sultana hem de vezire yakın olan bu görevlinin, Devathâne'de yer alan evrakları muhafaza etmenin yanı sıra vezirin alametlerinden olan altın diviti (devat-ı zerrin) korumak gibi asli bir görevi de vardı ve umumiyetle dîvân toplantıları sırasında bu diviti getirip vezirin önüne koyardı. O, ayrıca sultana gelen mektupları doğrudan sultan nezdine çıkarır, halkın şikayetlerini sultana iletir ya da sultanların emirlerini halka duyururdu.¹⁶ Söz konusu müessese Gazneliler döneminde de vardı ve bu müessesede devlete ait resmî evraklar, bu evrakların ya da girdi-çıkıtların kaydedildiği defterler, kitaplar yer alırdı. Beyhakî'den aktarılan bir kayda göre; Selçuklular Dandanakan Savaşı'nda (1040) Gazneliler'i yendikten sonra Tuğrul Bey, Gazneli sultanı Mesud'dan geriye kalan Devâthâne'deki resmî evrakları, sevgendnâmeleri, divitleri ve birkaç nüsha kitabı ganimet olarak almıştı.¹⁷

SONUÇ

Büyük Selçuklu Devleti dönemi (1040-1157) ile alakalı bilgi verip günümüze ulaşmış olan resmî evrak ya da resmî evrak kopyası oldukça azdır. Bunlar yukarıda da işaret edildiği üzere genellikle birkaç münşeat mecmuasında yer alarak günümüze ulaşmıştır. Bu tür evraklar devletin kültür ve medeniyeti, askerî-siyasî tarihi, resmî dili gibi önemli konularda, özellikle de idarî yapılanması ile teşkilâtı hakkında oldukça mühim bilgiler barındırmaktadır. Bu sebeple ve birinci el kaynak olmaları hasebiyle tarihî kaynak olarak çok büyük önem arz etmektedirler. Yapılan bu çalışmada anlaşılmıştır ki; söz konusu evraklar ya da bu evrakları içeren münşeat mecmuaları umumiyetle devlet merkezinde yer alan saraylarda ve bilhassa da sarayda yer alan Dîvân-ı İnşâ'da, Divithâne'de ve Hazine-yi Hâss'da muhafaza edilmiştir. Bu durumu göz önünde bulundurarak bu tür dairelerde devlete ait gizli, sırlı bilgilerin yer aldığı resmi evrakların ya da bu evrakların toplandığı, kaydedildiği birtakım defter ya da kitapların da söz konusu dairelerde korunduğunu ifade edilebiliriz ki zaten çalışmamızda kullandığımız kaynaklar da buna açıkça işaret etmektedir. Bütün bunlara dayanarak mezkûr dairelerin aynı zamanda bir tür devlet arşivi olarak kullanıldığı sonucunu çıkartabiliriz.

KAYNAKÇA

Müntecebed-Dîn, Mueyyedü'd-Devle Bedî Atâbek el-Cüveynî, *Kitâbü Atebeti'l-Ketebe Mecmûatü Mürâselâti Dîvâni Sultân Sencer*, (Tsh. Muhammed Kazvînî-Abbâs İkbâl), Çap-ı Şirket-i Sehâmî, 1329 Hicrî Şemsi; Reşideddîn Fazlullah, İbn-i İmâdüdevle Ebû'l-Fazl b. Ebû'l-Hayr Hemedânî, *Camiü't-Tevarih*, (*Selçuklu Devleti*), (Çev. Erkan Göksu-H. Hüseyin Güneş), Selenge Yay., İstanbul 2010.

¹⁵ Kalkaşendî, Ebû'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Ali el- Kalkaşendî, *Subhu'l-A'sâ fi Sinâ'âti'l-İnşâ I-XIV*, el-Müessesetü'l-Misriyye el-Ammah li'l-Telif ve't-Terceme ve't-Tiba ve'n-Neşr, Kahire Trhz. Cilt: IX, s. 316.

¹⁶ Tokan, *Büyük Selçuklular ve Irak Selçukluları'nda Dîvân-ı Âlâ*, s. 100.

¹⁷ Enverî, *İstilahat-ı Dîvâni Dovre-i Gaznevî ve Selcûkî*, s. 38.

Köymen, M. Altay, “Selçuklu Devri Kaynaklarına Dair Araştırmalar: I -Büyük Selçuklu İmparatorluğu Devrine Ait Münşeat Mecmuaları-”, *AÜDTCFD*, VIII/ 4, Ankara 1951, 537-648.

Horst, Heribert, *Die Staatsverwaltung Der Grosselguen Und Horazamsahs 1038-1231*, Weisbaden 1964.

Sâbitî, Seyyîd ‘Alî Müeyyîd, *İsnâd-u Nâme-hâ-yi Târîhi ez Evâil-i Devrehâ-yi İslâmî tâ Evâhir-i Ahd-i Şâh İsmail-i Safevî-*, Neşr-i Kitabhâne-yi Tahurî, Tahran 1346 Hş.

Merçil, Erdoğan, *Selçuklular Zamanında Dîvân Teşkilâtı*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2015.

Tokan, Özgür, *Büyük Selçuklular ve Irak Selçukluları'nda Dîvân-ı Âlâ*, (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 2015.

Ali Öngül, *Selçuklu Kültür ve Medeniyeti*, 2. Basım T.C. Çamlıca Basım Yayın, Kültür Bakanlığı İstanbul 2021.

Nuhoğlu, Güler, *Beyhakî Tarihi'ne Göre Gaznelilerde Devlet Teşkilatı ve Kültür*, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 1995.

Makrîzî, Takıyüd-Dîn Ebu'l-Abbas Ahmed el- Makrîzî, *el-Mevâizve'l-İ'tibârbi-Zikr el-Hitave'l-Âsâr (el-Hitatu'l-Makrîzîyye) I-IV*, Darû Sâdir, Beyrut 1990.

Nizamülmülk, *Siyâsetnâme*, (Hazırlayan: M. Altay Köymen), Türk Tarih Kurumu, Ankara 1999.

Hasan Enverî, *Istılahat-ı Dîvânî Dovre-i Gaznevî ve Selcûkî*, Kitaphâne-i Tahûrî, Tahran 1355 Hş.

Palabıyık, M. Hanefi, *Valilikten İmparatorluğa Gazneliler Devlet ve Saray Teşkilatı*, Ankara 2002.

Kalkaşendî, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Ali el- Kalkaşendî, *Subhu'l-A'sâ fi Sınâ'âti'l-İnşâ I-XIV*, el-Müessesetü'l-Mısriyye el-Ammah li'l-Telif ve't-Terceme ve't-Tiba ve'n-Neşr, Kahire Trhz.

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDE KADIN ÖĞRETMEN YETİŞTİRİLMESİ POLİTİKASI (1923-1950)

Dr. Öğretim Üyesi Yakup YILMAZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

ORCID: 0000-0002-3117-1625

Yazbibî YAZMYRADOVA

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü

ORCID: 0000-0002-7473-861X

Selin UZUN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü

ORCID: 0000-0002-4376-9560

Özet

Türk eğitim tarihinde öğretmen yetiştirme faaliyetleri özellikle Osmanlının son dönemlerinde büyük bir ivme kazanmıştı. Bu doğrultuda 1848 yılında erkek öğretmenlerin yetiştirilmesi için Darülmualim açılmıştı. Fakat bu dönemde birçok alanda olduğu gibi kadınlar için mesleki eğitim veren kurumlar çok az sayıda bulunmaktaydı. Bu süreçteki eksikliğin giderilmesi için 1870 yılında kadın öğretmen yetiştirmek amacıyla Darülmualimat açılmıştı.

Osmanlı döneminde olduğu gibi Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde de kadın öğretmen yetiştirme ihtiyacı had safhadaydı. Atatürk'ün eğitim alanında ve kadın haklarıyla ilgili atmış olduğu adımlar muallime yetiştirme konusuna verdiği önemi de göstermekteydi. 1934-1935 öğretim yılında Kız Ertik Öğretmen Okulu açılarak kadın öğretmen yetiştirme yolunda ilk adımlar atılmıştı. Öğretimin birliğini gerektiren Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile (1924) tüm öğretmen derneklerinin Türkiye Muallimler Birliği Kongresi bünyesinde birleşmesi sağlanmıştı. Böylece eğitim tarihimizde muallime yetiştirme programımız profesyonel bir yapıya doğru evrilmeye başlamıştı. Bu süreç ilgili dönemin tarihi kaynakları ve tetkik eserleri ışığında incelenerek ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Atatürk Dönemi, Öğretmen, Muallime Yetiştirme

THE POLICY OF TRAINING FEMALE TEACHERS IN THE EARLY REPUBLICAN PERIOD (1923-1950)

Abstract

In the history of Turkish education, teacher training activities gained a great momentum especially in the last periods of the Ottoman Empire. In this direction, Darülmualim was opened in 1848 for the training of male teachers. However, in this period, as in many other fields, there were very few institutions providing vocational training for women. In order to eliminate the deficiency in this process, Darülmualimat was opened in 1870 to train women teachers.

As in the Ottoman period, the need to train women teachers was at an extreme in the early periods of the Republic. The steps Atatürk took in the field of education and regarding women's rights also showed the importance he attached to the issue of training teachers. In the 1934-1935 academic year, the Ertik Teachers' School for Girls was opened and the first steps were taken to train women teachers. With the Law of Unification of Education (1924), which required the unity of education, it was ensured that all teacher associations were united within the scope of the Congress of the Turkish Teachers' Union.

Thus, in our education history, our teacher training program began to evolve towards a professional structure. This process was tried to be revealed by examining in the light of the historical sources and research works of the relevant period.

Keywords: Education, Ataturk period, Teacher, Teacher training.

SELÇUKLU DİNİ MİMARİSİNİN (MESCID, KÜMBET VE TÜRBE BAĞLAMINDA) İRAN MİMARİSİNE TESİRİ

Dr. Öğr. Üyesi Hatice ULUIŞIK

Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Siyer-i Nebi ve İslam Tarihi Anabilim Dalı

ORCID: 0000-0002-9347-4680

ÖZET

Oğuz Türklerinin Kınık boyundan gelen Selçuklular ve onların atası Selçuk Bey Dandanakan Savaşı'nda (1038) Gaznelileri yenerek tarih sahnesine çıktı ve Büyük Selçuklu Devleti'nin temelini oluşturdu. Selçuk Bey'in oğlu Tuğrul Bey ve kardeşi Çağrı Bey, devletin güçlenmesinde önemli bir rol oynadılar. Tuğrul Bey vefat edince, Çağrı Bey'in oğlu Melikşah (1072-1092) Maverünnahr, Horasan, İran, Irak topraklarında Büyük Selçuklu devletini idame ettirdi.

Kadim bir geçmişe sahip olan Türkler İslamiyet öncesi gelenek ve yaşam tarzlarını İslamiyet'ten sonraki mimariye de yansıttılar. Müslümanların yaptığı mimari eserler başında şüphesiz dini mimari olarak adlandırılan mescitler, türbeler ve kümbetler yer alır. İslamiyet'ten önce konar göçer bir yaşam tarzını benimseyen ve Gök Tanrı inancına sahip olan Türkler; yaşadıkları otağ ve çadırları, gökyüzünü andırdığından kubbe şeklinde yapmaktaydılar. Hatta bu inanç, ölümden sonraki hayat için hazırladıkları kurgan diye ifade edilen mezar yapılarına bile yansımış, kurganlar kubbeyi andıran tümseklerle kapatılmıştır. Dolayısıyla İslamiyet'ten sonra bilhassa Türkler ile kubbe mimarisinin önem kazandığını görmekteyiz.

Erken dönem İslam mimarisine bakıldığında camiler, farklı coğrafyalarda bulunsalar da Samarra, Emevî ve Kayrevan Cami gibi ilk dönem yapılmış camilerin benzeri mahiyetinde dikdörtgen plandadır. Ancak İran ve Türkiye'de yer alan camiler genellikle kare planlıdır. Bunun gibi Selçuklu ve İran mimarisi pek çok açıdan benzerlik göstermektedir. Bu iki milletin uzun süre aynı topraklarda birlikte yaşamış olmaları ve iki kültürün sanat ve mimarî anlayışını iyi bir şekilde harmanlamış olmaları bu benzerliğin sebebinin açıklanmaktadır. Örneğin İsfahan şehrine Melikşah döneminde yapılan Mescid-i Cuma mihrap üzerine yer alan ve 15 metre çapındaki kubbe ve tepe noktasındaki sivrilik ile tipik Selçuklu mimarisi olarak nitelenir ve bu eser, Anadolu Selçuklu Devleti cami mimarisi başta olmak üzere İran'da kurulan Timurlular (1370-1506) ve Safeviler (1501-1732) döneminde yapılan camiler için de örnek teşkil etmiştir. Biz bu bildiride İran topraklarında yer alan Selçuklu eserlerin İran mimarisi ve sanatına olan katkısını ele alacağız.

Anahtar Kelime: Mescid, Kümbet, Türbe

THE INFLUENCE OF SELJUKS' RELIGIOUS ARCHITECTURE (IN THE CONTEXT OF MASCID, DOMB, AND TOMB) ON IRAN ARCHITECTURE

ABSTRACT

The Seljuks, who descended from the Qınık tribe of the Oghuz Turks, and their ancestor Seljuk Bey, defeated the Ghaznavids in the Battle of Dandanakan (1038), and appeared in the stage of history and prepare the way for the Great Seljuk State. Seljuk Bey's son Tugrul Bey and his brother Cagri Bey played an important role in strengthening the state. When Tugrul Bey died, Cagri Bey's son Malik-shah (1072-1092) maintained the Great Seljuk state in the lands of Mawara'un-Nahr, Khorasan, Iran, and Iraq.

The Turks, who have an ancient past, reflected their pre-Islamic traditions and lifestyles on the architecture after Islam. Mosques, tombs, and domes, which are undoubtedly called religious architecture, are among the architectural works built by Muslims. The Turks, who adopted a nomadic lifestyle and believed in the Tengri (Sky God) before Islam, made their state tents and tents in the shape of a dome as it looks like the sky. The Turks, who have an ancient past, reflected their pre-Islamic traditions and lifestyles on the architecture after Islam. Mosques, tombs, and domes, which are undoubtedly called religious architecture, are among the architectural works built by Muslims. The Turks, who adopted a nomadic lifestyle and believed in the Tengri before Islam, made their state tents and tents in the shape of a dome as it looks like the sky. This belief was also reflected in the tomb structures, called kurgans, which they prepared for the afterlife, and the kurgans were covered with dome-like tumuli. Therefore, we see that dome architecture gained importance after Islam, especially among the Turks.

When we look at the early Islamic architecture, although the mosques are in different geographies, they are rectangular in nature, similar to the mosques built in the first period, such as Samarra, Umayyad, and Kayrevan Mosques. However, mosques in Iran and Turkey generally have a square plan. Similarly, Seljuk and Persian architecture are similar in many respects. These two nations have lived together in the same land for a long time and have blended the artistic and architectural understanding of the two cultures well, which explains the reason for this similarity. For instance, the Jameh Masjid built in the city of Isfahan during the reign of Malik Shah is characterized as typical Seljuk architecture with its 15-meter diameter dome on the mihrab and the spire at the top, and this work set an example for the mosque architecture of the Anatolian Seljuk State, and also for the mosques built during the Timurid Dynasty (1370-1506) and Safavids (1501-1732) period established in Iran. In this paper, we will discuss the contribution of Seljuk's works in Iran to Iranian architecture and art.

Keywords: Mascid, Domb, Tomb

YMCA'NIN (YOUNG MEN'S CHRISTIAN ASSOCIATION) İSTANBUL'DA AÇTIĞI YAZ BEDEN TERBİYESİ TALİM KAMPLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Öğr. Gör. Dr. Mustafa MUTLU

Bartın Üniversitesi, Ortak Dersler Bölümü

ORCID:

ÖZET

Young Men's Christian Association (YMCA), İngiltere'de kurulmuş ve kısa sürede dünyanın birçok bölgesine yayılarak misyonerlik faaliyetlerinde bulunmuş bir cemiyettir. YMCA, bir taraftan diğer ülkelerde ikamet eden genç kuşak Hristiyanların fikri, bedeni ve ahlaki terbiyesiyle ilgilenmek suretiyle onları muhafaza ederken, diğer taraftan da Hristiyan olmayan toplumlara Hristiyanlığı sevdirek onları bu dinin bir neferi haline getirmeyi amaçlamıştır. Bu hedefe ulaşmak için de spor ve eğlence gibi bedenî terbiyeyle beraber sosyal yardım, konferans, meslekî eğitim gibi sosyo-kültürel faaliyetleri kullanmıştır. Cemiyete hâkim olan düşünce Osmanlı topraklarında 19. yüzyılın son çeyreğinde yayılmaya başlamış ve II. Meşrutiyet döneminde gelişim göstermiştir. II. Meşrutiyet döneminden itibaren aktif bir şekilde Türk topraklarında faaliyet gösteren Young Men's Christian Association (YMCA) özellikle beden terbiyesi ve spor alanında açtığı jimnastikhane ve düzenlediği sportif faaliyet ve kamplarla hem misyonerlik faaliyetlerini sürdürmüş hem de modern sporların Türk topraklarına girmesine vesile olmuştur. İşte bu süreçte beden terbiyesi ve spora mahsus açtığı bu kamplar vasıtasıyla YMCA, alanında uzman öğretmen ve lider eksikliğini kapatmak yoluyla çalışmalar yapmıştır. Hem teorik hem de uygulamalı derslerin bulunduğu bu kamplarda cemiyet, jimnastik, basketbol, voleybol, atletizm, tenis, boks, güreş gibi modern sporların yanında can kurtarma, sıhhi jimnastikler ve masaj gibi insan sağlığına ilişkin alanlarda talim ve eğitim yaptırmıştır. Bu çalışma, YMCA'nın 1924 yılından itibaren İstanbul'da Karadeniz Sahilindeki Kilyos'ta açtığı yaz beden terbiyesi kampının kuruluş amacı ve sürdürdüğü faaliyetleri üzerine odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: YMCA, Beden terbiyesi, Spor, Jimnastik, Kamp.

AN EVALUATION ON THE SUMMER EDUCATION CAMPS ORGANIZED BY THE YMCA (YOUNG MEN'S CHRISTIAN ASSOCIATION) IN ISTANBUL

ABSTRACT

Young Men's Christian Association (YMCA) was a organization founded in England and spread to many parts of the world in a short time and engaged in missionary activities. While YMCA was preserving the young generation of Christians residing in other countries by taking care of their intellectual, physical and moral upbringing, on the other hand, he aimed to make non-Christian societies love Christianity and to make them members of this religion. In order to achieve this goal, it used socio-cultural activities such as social assistance, conferences and vocational training together with physical training such as sports and entertainment. The thought that dominated the organization began to spread in the Ottoman lands in the last quarter of the 19th century and developed during the Second Constitutional Monarchy. The Young Men's Christian Association (YMCA), which has been actively operating on Turkish soil since the Second Constitutional Monarchy, especially with the gymnasium opened in the field of physical education and sports, and the sports activities and camps organized, both continued its missionary activities and contributed to the entry of modern sports into Turkish territory.

In this process, YMCA worked to make up for the shortage of teachers and leaders who are experts in their fields, through these camps for physical training and sports. In these camps, where both theoretical and practical courses are offered, the organization provided training and education in areas related to human health such as lifesaving, sanitary gymnastics and massage, as well as modern sports such as gymnastics, basketball, volleyball, athletics, tennis, boxing and wrestling. This study focuses on the establishment purpose and activities of the summer physical training camp opened by YMCA in Kilyos on the Black Sea Coast of Istanbul since 1924.

Keywords: YMCA, Physical education, Sport, Gymnastic, Camp.

GİRİŞ

Young Men's Christian Association (YMCA), 6 Nisan 1844 yılında George Williams başkanlığında Londra'da kurulmuş ve İngiliz ve Amerikan misyoner cemiyetleri yardımıyla az zamanda tüm dünya üzerine yayılmıştır. 1922 yılına gelindiğinde Avrupa'dan Asya'ya, Amerika'dan Avustralya'ya 27 ülkede toplamda 9000'in üzerinde şubeye, 1 milyondan fazla üyeye ulaşmıştır (Çatalbaş, 102-103).

YMCA'nın gayesi Hıristiyan toplumlara Hıristiyanlığı öğretmek ve diğer devletlerin himayesinde yaşayan Hıristiyan toplumları muhafaza etmek olmuştur. Bu çerçevede YMCA, Hıristiyan gençlerini sefahatten kurtarıp onları dine yönlendirmeyi, bedensel, zihinsel ve sosyal durumlarını düzeltmeyi amaçlamıştır (Çatalbaş, 103). Diğer yandan cemiyetin bulunduğu ülkelerdeki öğrencilerin dini vaziyetleri ile ilgili bilgi toplamak, öğrencilere önderlik edip onları İsa'nın öğrencisi haline getirmek ve onun tek kurtarıcı olduğunu kabul ettirmek, öğrencilerin manevi yaşamlarına tesir ederek onları Hıristiyanlığın gönüllü neferleri yapmak hedefinde olmuştur (Özer, 139).

Cemiyete hâkim olan düşünce Osmanlı topraklarında ise 1800'lü yılların sonlarında Amerikan misyoner faaliyetlerinin uzantısı olarak gündeme gelmiştir. Cemiyetin Osmanlı topraklarında örgütlenmesi 1881 yılına kadar dayanmaktadır. YMCA, Osmanlı topraklarında II. Meşrutiyet yıllarında yani 1908 yılından itibaren etkinlik kazanmıştır. İstanbul'da ise 1913 yılında resmen faaliyete başlamıştır (Toprak, 8).

1913 yılında İstanbul'da basılan "YMCA Gençler Cemiyet-i Hıristiyaniyesi Nedir Ne Yapıyor?" adlı kitapta cemiyetin maksadı gençleri ahlaken, fikren ve bedenlen yükseltmek olduğu ifade edilmiştir. On dört ile yirmi yaşları arasındaki gençleri hedef alan cemiyet gayesine beden, ahlak ve fikir terbiyesinin gelişimini kütüphane salonu, konferanslar ve beden terbiyesi dersleri ile ulaşmayı hedeflediğini belirtmiştir (*Gençler Cemiyet-i Hıristiyaniyesi*, 3). Bununla beraber YMCA'nın ilk Türkiye sorumlusu Lawson P. Chambers, 1910 yılında Amerikan misyoner teşkilatı olan American Board'un (ABCFM) yayın organı The Orient'e yazdığı makalesinde Türkiye'deki amaçlarını anlatırken YMCA'nın kişinin günlük yaşantısının her evresi ile ilgilenecek ateizme karşı Hıristiyanlığı savunmak için kurulduğunu ve en önemli yükümlülüklerinden birisinin de gerçek Hıristiyanlığın, Müslümanları seven ve onlara destek olma hususunda yol gösteren bir ruha dayandığını ispat etmek olduğunu söylemiştir (Özer, 142).

Birinci Dünya Savaşı sebebiyle YMCA'nın çalışmalarında bir duraksama yaşansa da Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasıyla çalışmalarına aktif bir şekilde başlayabilmiştir. Bu dönemde İstanbul'da YMCA'nın iki şubesi kurulmuştur. Bunlardan birisi, Bolşevik Devrimi sonrası iç savaştan kaçan Rus YMCA'sı İstanbul'a gelerek Nisan 1920'de faaliyete geçmiştir. Diğeri ise İstanbul'da bulunan Amerikan donanması için açılmış olan Amerikan Navy YMCA Constantinople'dir (Toprak, 10-11).

YMCA, Türk gençlerini ahlâken, ilmen ve bedenen yükseltmek iddiası ile Amerikanlı misyonerler yönetiminde ciddi bir çalışma faaliyeti sürdürmüştür. Bu dönemde Y.M.C.A. faaliyetlerini iki ana hedefe yöneltmiştir: 1. Hıristiyan azınlıklarda Hıristiyanlık şuurunu kuvvetlendirmek ve onları ABD'nin himayesine sokmak. 2. Müslümanları Hıristiyanlaştırmak. Bunun için de örgüt eğitim, spor, konferans, telkin (propaganda) ve maddi yardım faaliyetleri dâhil tüm aktiviteleri en aktif bir şekilde kullanmıştır (Uçar, 328).

Bu çerçevede cemiyetin Türk topraklarındaki çalışma alanını daha çok jimnastik, tenis ve müzik gibi sosyal faaliyetler üzerinde arttırdığı görülmüştür (Bayrak, 163). YMCA, İstanbul'da Beyoğlu şubesinde ve İstanbul şubesinde birer jimnastikhane açmıştır. YMCA'nın beden terbiyesi müdürlüğünü Türk olimpiyat takımının da antrenörü olan Amerikalı Mr. Chester M. Tobin yapmıştır. Programlar onun nezaretinde yürütülmüştür. Beyoğlu şubesi Beden Terbiyesi Müdürü ise II. Meşrutiyet döneminde izcilik faaliyetleriyle ön plana çıkan Ahmed Robenson'dur (Çatalbaş, 108-108).

YMCA'nın en etkili sosyal faaliyetlerinden biri yaz kamplarıdır. Cemiyet birçok yerde kamplar açarak hem sosyal bir faaliyet çerçevesinde birçok spor branşını öğrencilere talim ettirirken, diğer yandan da misyonerlik faaliyetlerini yürütmekten geri durmamıştır. Bu çalışma YMCA'nın İstanbul'da Kilyos'ta açtığı beden terbiyesi kamplarının çalışma ve faaliyetlerine odaklanmaktadır.

YMCA'NIN AÇTIĞI YAZ BEDEN TERBİYESİ KAMPLARI

Y.M.C.A'nın Türkiye'deki ilk kamp faaliyetleri 1919 yılı yaz mevsiminde, Mütareke Döneminde başlamıştır. İzmit Derince, İstanbul Suadiye, Kilyos ve Göztepe, Adana ve İzmir'de genelde yaz aylarında, bir başka deyişle okulların tatile girdiği dönemde, bu cemiyetin öğrenci üyelerine ve cemiyete bağlı Yetimhanelerde kalan öğrencilere yönelik türlü kamplar yapılmıştır (Uçar, 1179).

YMCA gerçekleştirdiği kampları farklı yaş gruplarına, farklı gelir ve eğitim seviyesinden insanlara yönelik gerçekleştirmiştir. İstanbul'da planlanan Suadiye kampında özellikle yetimhanede kalan öğrencileri hedef alan cemiyet, onlara yaptığı sosyal yardımla beraber yaz döneminde açtığı bu kamp ile sosyo-kültürel faaliyetlerde bulunmalarını da sağlamıştır. Kampın resmî açılışı 17 Haziran 1920 Perşembe günü akşamı yapılmıştır. Kampın konaklama şartları 600 çocuğu ağırlayacak şekilde planlanmıştır. Spor faaliyeti olarak basketbol, beyzbol, futbol, yüzme ve her çeşit yürüyüş etkinliği yapılmıştır. Bunun yanı sıra cemiyetin hedefine uygun olarak Papaz Crathern önderliğinde kamptaki ahlâkî ve dinî yaşama da çok dikkat edilmiştir (Uçar, 1189-1190).

Spor Alemi dergisinde çıkan bir habere göre, Suadiye Kampı, kapılarını 1920 yılı Eylül ayında Türk yetimlere de açmıştır. Buna göre kampta, 398 yetim Türk çocuğu kalacaktır. Burada kendilerine başta jimnastik olmak üzere çeşitli dersler verilen Türk çocuklarının Suadiye'deki kampta bulunmalarının kendilerine fayda sağlayacağı ve kuvvetli olmalarına da hizmet edeceği ifade edilmiştir (Uçar, 1193).

Y.M.C.A. Pera Şubesinin Suadiye'de yaptığı kampı örnek alan İstanbul Suriçi Şubesi de Karadeniz'in kıyılarında, Kilyos Köyü'nde 19 Haziran-17 Temmuz 1921 tarihleri arasında bir ay sürecek bir başka kamp organize etmiştir. Herhangi bir din ve mezhebe bağlı olmaksızın katılımcıların ibadetine izin verileceği, ancak bu iznin pazar günleri ile sınırlı olacağı duyurulan kampta çoğu Müslüman Türk üyelere Hıristiyanlık, daha doğru bir ifade ile Protestanlık propagandası yapılacağı açıkça ilan edilmiştir. İyi ahlaki karaktere sahip 16 yaşındaki herhangi bir gencin aylık 20 Osmanlı lirası ödeyerek katılabileceği bu kamp (Uçar, 1202-1203) için her çadırda dört kişi kalacak şekilde koni biçimde çok sayıda çadır kurulmuştur.

Ayrıca iki de büyük çadır kurulup, bunlardan biri yemekhane olarak kullanılırken, diğesinde ise sinema gösterimleri, ilahi ve müzik programları, toplu konferanslar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ikinci çadırda bir de kütüphane de kurulmuştur. Dışarıda ise futbol, beyzbol, voleybol, tenis, basketbol, hentbol gibi sportif faaliyetler yapılmıştır. Bunun dışında Karadeniz kıyısında kürek çekme çalışmaları yapılmış ve su oyunları da oynanmıştır (Uçar, 1203).

Kampa içinde Ermeni, Rum, Rus ve Türkler gibi farklı milletlerin bulunduğu toplamda 94 genç katılmıştır. Kampa katılanların yaşları çoğunluk 16 ila 20 yaş arasında idi. 1921 yılı yazında yapılan bu kampın en önemli amaçlarından birisi YMCA'ya lider olacak gençler yetiştirmektir. Kampa katılan gençler kamp yöneticilerine kış boyunca cemiyette aktif olarak görev alma ve cemiyetin eğitim, eğlence ve dini konulardaki tüm faaliyetlerine katılma sözü vermişlerdir. 1922 yılı yazında Kilyos'ta yapılan ikinci kamp ise YMCA gençlik liderlerinin eğitime yönelik olmuştur. Doğa çalışmaları ve jeoloji dersleri adı altında çocuk yaştaki bu gençlere Hıristiyanlık bakış açısı ile tabiatın sırrı ve Hz. İsa öğretilmiştir. Bununla beraber izcilik dersinde onlara yemek pişirme, ateş yakma, düğüm atma, harita yapma ve izcilik oyunlarını öğretilmiştir (Uçar, 1204-1025). Kampta YMCA sekreteri ve bir okulun beden eğitimi öğretmeni başta jimnastik olmak üzere spor dersleri vermişlerdir. American Board'dan Papaz R. F. Markham kamptakilere her sabah "Hz. İsa'nın öğretileri ve eğitim metotları" hakkında bir konuşma yapmıştır. Ayrıca kampta geleneksel YMCA konferansları da yapılmıştır. Çok verim alınan kampın son vakitlerinde, 31 Temmuz'da büyük bir fırtına çıkmasıyla kampları yerle bir etmiş, misyonerlerce sadece iki çadır kurtarılabildi. Bu da kampın sonu olmuştu (Uçar, 1206-1207).

Bu dönemde Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte devletin daha milli ve laik bir yapıda gelişim göstermesi YMCA'nın faaliyetlerine sekte vurmuştur. Türkiye Cumhuriyeti kendi sınırları içinde hiçbir din ve mezhebin propagandasının yapılmasını istememiştir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu çerçevesinde okulların tarafsız olması ve millî hislerle çağdaş görevlere yer verilmesi temel hedeflerden olmuştur. Bu sebeple, Türk okulları gibi azınlık okulları da Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanarak dini ve siyasi odaklı eğitim yasaklanmıştır (Arı, 189; Özer, 148).

Bu durum YMCA'nın önemli bir faaliyet alanı olan eğitim çalışmalarını kısıtlamış ve birçok okulunun kapanmasına sebep olmuştur. Bu süreçte beden terbiyesi kursları ve kampları YMCA için daha önemli bir konu haline gelmiştir. Bu durum üzerine YMCA 1924 yılı yazında daha kapsamlı planlar çerçevesinde Kilyos'ta yeni bir kamp açmaya karar vermiştir.

1925 yılında basılan YMCA'nın "Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı" adlı kitabı bize bu kampın faaliyetleri ve gelecek planları üzerine ayrıntılı bilgiler vermektedir. Buna göre cemiyet, beden terbiyesini geliştirmek ve onu idare edecek olan iyi yetiştirilmiş öğretmenlerin ve liderlerin ne derece önemli olduğunun bilincinde olarak dünyanın farklı yerlerinde okul ve talim kampları kurduğunu ifade etmiştir (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 3).

Bu çerçevede yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nde de beden terbiyesi alanında kendini yetiştirmiş öğretmenlere ve liderlere ihtiyaç duyulmaya başlandığını belirten cemiyet, bu ihtiyacı karşılayacak okullar kuruluncaya kadar bu alanda gerekli öğretmen ve liderlerin talim ve eğitimleri için bu yolda çalışmayı kendine bir borç bildiğini söylemiştir (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 3-4).

YMCA'nın Beden Terbiyesi Dairesi 1924 yılı yazından itibaren Amerikan usulü eğitimini beden terbiyesi öğretmenleri ve liderlerine talim ettirmek ve öğretmek üzere Kilyos'ta kamp yerinde 10 gün süreyle 30-40 kişilik bir kurs açmıştır. Maarif Vekaleti, kampa katılmak isteyen beden terbiyesi öğretmenlerine destek vermiştir. Hatta İzmir, Bursa, Ankara, Samsun, Trabzon gibi şehirlerden de imkân dahilinde öğretmenlerin katılmasının büyük istifadeler temin edeceğini ifade etmiştir (BCA, 180-9-0-0/126-603-14).

Yaz beden terbiyesi talim kampının programı kampın müdürü olan Chester M. Tobin tarafından hazırlanmıştır. İkinci müdürü Ahmet Robenson, öğretmenleri Bay Şroder, Bay Stevens ve M. Sami Bey'dir (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 4-6).

Cemiyet, Kilyos'un muhit olarak sakin ve istirahatle çalışmak imkânı veren özelliğine vurgu yapmıştır. Özellikle eksiksiz bir şekilde talim için gerekli malzemeye sahip olması, İstanbul ile irtibatındaki kolaylık olması, bunun yanında basketbol, voleybol, tenis, futbol sahaları ile genel koşular, atlama ve atmalar için atletizm alanı ve yollarına sahip olmasının kampın kıymetini arttırdığına değinmiştir. Cemiyet bunlardan başka ders işleyişi için bir baraka ve kütüphanede yapılacak okuma ve çalışmayı temin eden kapalı bir alan inşa etmiştir (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 8).

Talim kampında verilen kursu tamamlamak için en az dokuz derse katılmış olmak, kursun talepleri doğrultusunda hareket etmek, ilmi tartışmalara ve uygulamalara önemli ölçüde katılmış olmak ve sınavda başarılı olmak gibi şartlar aranmıştır (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 10).

Bu kurslardan elde edilen neticelere dayanarak daha kapsamlı çalışmaların yolunu açan cemiyet yaz beden terbiyesi talim kampına mahsus olarak dört senelik bir program ve kış ayları zarfında gösterilmek üzere bir kursun esaslarını da belirlemiştir. Bu program Türk okullarında bulunan beden terbiyesi öğretmenlerinin özellikle ilk ve acil ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanmıştır. Programın ne dereceye kadar ve ne kadar kısmının uygulanacağı ve beden terbiyesi kampının ne kadar zaman devam ettirileceği ilgili kişilerin ihtiyaçlarına bağlı olarak değişebileceği ifade edilmiştir (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 4-5).

Program Türk okullarında bulunan beden terbiyesi öğretmenlerinin genel ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanmış ve bunun için iki esaslı kısma ayrılmıştır. Birincisi beden terbiyesi teorik kurslarını ve ikincisi ise beden terbiyesi uygulamalı kurslarını içinde barındırmaktadır. Her kurs on sözlü ders, uygulama kısmı ve bir yazılı imtihana göre düzenlenmiştir. Teorik kurslara ait derslerin her biri elli dakika ve uygulama kurslarına ait dersler ise bir saat on beş dakikadan oluşmaktadır (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 11).

Beden eğitimi teorik kursları beden terbiyesinin bilimsel esaslarını kısa bir şekilde göstermek ve eğitimi alanlara işin temelini oluşturan prensipler hakkında daha iyi bir anlayış sağlamak üzere hazırlanmıştır. Katılımcılar verilen kurslarla vücudun nasıl işlediğini, hareketlerden ne derece etkilendiğini, ağır beden faaliyetlerinin uygulamasını, sıhhati arttırmak ve hayatın zorluklarına dayanmak için bedeninin nasıl eğitildiğini öğrenirler. Ayrıca yaralı olanlara ilk müdahalenin nasıl yapılacağı ve sıhhi jimnastiklere ihtiyacı olanlara hangi hareketlerin yaptırılacağını öğrenirler. (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 12). Bunların yanında yaralıya ilk müdahale ve atletik sakatlıklar, Antropometri ve sıhhat muayeneleri, bireysel ve toplumsal sağlık bilgisi, düzeltici jimnastikler, masaj gibi dersler de bulunmaktadır (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 15-18).

Kampın sonunda ise kış aylarında tamamlamak üzere okunacak kitaplar tespit edilmiş ve beden eğitimine ait bazı araştırmalarda bulunmaları istenmiştir. Mezuniyet belgesi almak isteyen her katılımcıdan ise araştırma ve incelemede bulunmak üzere kabul edilmiş konulardan birini seçip o konu üzerine 3000 kelimelik bir tez yazarak dördüncü senenin sonunda sunmaları talep edilmiştir (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 19-20).

Uygulama kursları ise öğrenciyi verilecek jimnastik, atletizm ve yüzme derslerinde öğretmenleri yetkin ve tecrübeli hale koymayı amaçlamıştır. En fazla önem verilen nokta büyümekte olan erkek ve kız çocuklarına faydalı ve meraklı olan hareketleri şevkle ve eğlenceli şekilde gösterebilmektir. Bu kurslarda atletizm sporlarının genel kuralları, nasıl oynadıkları ve başkalarına nasıl öğretildikleri gösterilecektir. Her kursta doğal bir surette talim ve uygulama mecburiyeti aranacaktır.

En iyi neticelerle elde etmek üzere basketbol, voleybol, yol atletizmleri (koşular) meydan atletizmleri (atma ve atlamalar), futbol, yüzme ve suya atlama ve can kurtarma kursları iki seneye ayrılacak ve bunlara her sene beşer ders tahsis edilecektir. Bu suretle katılımcı iki beden terbiyesi kampı arasına giren ders senesi zarfında adı geçen sporları uygulamakla talim ve incelemelerini ilerletecektir. Bunun üzerine ikinci senenin talimleri daha ileri seviyede olabileceği gibi en ince ayrıntıları dahi öğretilmiş olacaktır (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 20).

Yaz ve kış beden terbiyesi kurslarında verilecek ders listesi şu şekildedir.

1924 yılı Yaz Kursları:

Jimnastik, Basketbol, Voleybol, Atletizm, Oyun topu, Futbol, Çim Hokeyi, Tenis, Boks, Güreş, Beden Terbiyesi Hareketleri ve Aletli Harekât, Yüzmeler ve Suya Atlama, Can Kurtarma, Atletizm Takımlarını Talim Ettirme Bilimi, Atletizm Müsabakalarında Hakemlik Etme Bilimi

1924-1925 Kış Kursu:

1924-25 öğretim yılı Amerikan Usulü Beden Terbiyesi

1925 yılı Yaz Kursları:

Anatomi, Basketbol, Voleybol, Atletizm, Oyun Topu, Yüzmeler ve Suya Atlama, Can Kurtarma, Futbol, Jimnastikhane ve Oyun Meydanları, Boks. (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 22-23).

1925-26 Kış Kursu:

Atletizm müsabakalarında hakemlik yapma.

Diğer sene ve mevsimlere ait programların ise belirli zamanda yayımlanacağı ifade edilmiştir. 1924 yılı yaz beden terbiyesi talim kampı başarılı bir şekilde gerçekleşmiş olup “Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı” adlı kitapta kampa katılmış kişilerden bazılarının gönderdikleri mektuplara da yer verilmiştir. Bu bağlamda mektuplarda kampa katılan öğretmenler eğitim-öğretim döneminde voleybol, basketbol ve pinpon gibi sporları başarılı şekilde oynattıkları ve çocukların bundan istifade ettikleri belirtilmiştir (*Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı*, 24).

SONUÇ

Türkiye’de misyonerlik faaliyetleri çerçevesinde YMCA, Amerikan okullarında okuyan müslim-gayri müslim öğrencileri kendi ideolojisi çerçevesinde yetiştirmek üzere çalışan bir cemiyet olarak ön plana çıkmıştır. Türkiye’deki faaliyetlerini beden terbiyesi, spor, sağlık, konferans, mesleki eğitim gibi alanlarda sürdüren cemiyetin özellikle beden terbiyesi ve spora ayrı bir önem verdiği görülmektedir.

İstanbul’da açtığı modern jimnastikhaneler ile halka ve gençliğe büyük imkanlar sağlayan cemiyetin özellikle Mütareke döneminden itibaren açtığı yaz kampları da bahsedilmesi gereken hususlardan biri olmuştur. YMCA’nın İzmit, İstanbul, Adana ve İzmir gibi şehirlerde düzenlediği kamplar farklı yaş gruplarına, farklı gelir ve eğitim seviyesinden insanlara yönelik olmuştur.

Spor faaliyeti olarak basketbol, beyzbol, futbol, yüzme, boks, atletizm, tenis gibi modern sporların öğretilmesiyle dikkat çeken bu kamplarda ayrıca cemiyetin hedefine uygun olarak ahlak ve din dersleri de verilmiştir. Lakin Cumhuriyet’in ilanından sonra laik bir yapıya evrilen Türkiye’de, eğitimin de laik bir kimlik kazanmaya başlamasıyla birlikte YMCA’nın da dinsel karakterinde bir değişim yaşanmıştır. Bu değişim beden terbiyesi ve sağlık çizgisinde gelişim göstermiştir.

YMCA Karadeniz sahilinde, Kilyos'ta 1924 yılından itibaren açtığı yaz beden terbiyesi kampları bunun güzel bir örneğini ortaya koymuştur. Bu kamp İstanbul'daki genç öğretmen ve liderlere önemli olanaklar sağlamıştır. Henüz yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin özellikle uzman beden eğitimi öğretmeni eksikliğinin yaşandığı bu dönemde açığı kapatmak üzere hizmet veren YMCA yaz kampları ile önemli görevi kendine vazife bilmiştir. Bu faaliyetlere Maarif Vekaleti de destek vererek beden terbiyesi öğretmenlerini kampa katılması hususunda teşvik etmiştir.

Yaz kampından alınan sonuçlara binaen daha kapsamlı çalışmaların önünü açan cemiyet, yaz beden terbiyesi talim kampına mahsus olarak dört senelik bir program ve kış aylarında uygulanmak üzere de bir kursun hazırlıklarını da yapmıştır. Bu program Türk okullarında bulunan beden terbiyesi öğretmenlerinin ilk ve acil ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

Arı, Asım, "Tevhidi Tedrisat ve Laik Eğitim.", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt. 22, sayı. 2, 2002, ss. 181-192.

Bayrak, Turan, "İzciliğin Türkiye'ye Gelişi ve Günümüzdeki Görünümü." *Sosyoloji Dergisi* cilt. 3, sayı. 20, 2010, ss.153-175.

BCA, 180-9-0-0/126-603-14, 19 Ağustos 1925.

Çatalbaş, Resul, "Young Men's Christian Association'ın Türkiye'deki Faaliyetleri.", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, cilt. 55, sayı. 1, 2014, ss. 101-122.

Özer, İsmail, "Genç Hıristiyanlar Cemiyeti (YMCA) ve Türkiye Misyonu Faaliyetleri.", *Tarih Biliminde Akademik Çalışmalar*, Ed. Zafer Gölen, Ivpe Cetinje, Montenegro, 2020, ss. 136-154.

Toprak, Zafer, "Vay Em Si Ey (YMCA) Jimnastikhaneleri.", *Toplumsal Tarih*, cilt. 1, sayı. 2, 1994, ss. 8-12.

Uçar, Ahmet, *Hıristiyan Gençler Cemiyeti ve Türkiye'deki Faaliyetleri (1910-1939)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2013.

Vay Em Si Ey Yaz Terbiye-i Bedeniye Talim Kampı, Karabet Matbaası, 1341.

YMCA Gençler Cemiyet-i Hıristiyanıyesi Nedir Ne Yapıyor?, Agob Matyosyan Matbaası, 1913.

7th INTERNATIONAL CONFERENCE ON HISTORY & CULTURE

REF : Akademik Teşvik

24/10/2022

İLGİLİ MAKAMA

7. ULUSLARARASI TARİH VE KÜLTÜR KONGRESİ 18-19 Ekim 2022 tarihleri arasında Ürgüp/ Türkiye’de 9 farklı ülkenin (Türkiye-16, Diğer Ülkelerden-18) akademisyen/araştırmacılarının katılımıyla gerçekleşmiştir. Kongre 16 Ocak 2020 Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliğine getirilen “Tebliğlerin sunulduğu yurt içinde veya yurt dışındaki etkinliğin uluslararası olarak nitelendirilebilmesi için Türkiye dışında en az beş farklı ülkeden sözlü tebliğ sunan konuşmacının katılım sağlaması ve tebliğlerin yarıdan fazlasının Türkiye dışından katılımcılar tarafından sunulması esastır.” değişikliğine uygun düzenlenmiştir.

Bilgilerinize arz edilir,
Saygılarımla

Prof. Dr. Ramazan GAFARLI
Organizing Committee Member